

De adjunct-secretaris-generaal

Mr. Remco Nehmelman
Griffier van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
Postbus 20017
2500 EA Den Haag
NEDERLAND

D 201053 11.03.2026

Betreft: Tijdens de vergaderperiode van 19 t/m 22 januari 2026 door het Europees Parlement aangenomen documenten

Geachte heer Nehmelman,

Het Europees Parlement heeft tijdens zijn vergaderperiode van 19 t/m 22 januari 2026 onderstaande documenten aangenomen, die worden toegezonden overeenkomstig de aan de Verdragen gehechte protocollen nrs. 1 en 2:

Standpunten vastgesteld in het kader van een wetgevingsprocedure

- standpunt inzake het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 261/2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en Verordening (EG) nr. 2027/97 betreffende de aansprakelijkheid van luchtvervoerders met betrekking tot het luchtvervoer van passagiers en hun bagage,
- standpunt inzake het standpunt van de Raad in eerste lezing, met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende detergentia en oppervlakteactieve stoffen, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 648/2004.

Deze documenten worden gelijktijdig aan alle nationale parlementen van de lidstaten in hun respectievelijke talen toegezonden en worden geacht op de datum van deze brief te zijn verzonden.

Het Europees Parlement heeft verder besloten onderstaande documenten, die zijn aangenomen tijdens dezelfde vergaderperiode en niet onder een wetgevingsprocedure vallen, te doen toekomen aan de nationale parlementen:

- resolutie over de moord op Mehdi Kessaci: Europa moet dringend ambitieuze maatregelen tegen drugshandel nemen,

- standpunt inzake het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de sluiting van de overeenkomst tussen de Europese Unie en Bosnië en Herzegovina inzake operationele activiteiten van het Europees Grens- en kustwachtagentschap in Bosnië en Herzegovina,
- resolutie over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – jaarverslag 2025,
- resolutie over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid – jaarverslag 2025,
- resolutie over mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied – jaarverslag 2025,
- resolutie over drones en nieuwe systemen voor oorlogsvoering – de noodzakelijke aanpassing van de EU aan de huidige veiligheidsuitdagingen.

Namens de voorzitter van het Europees Parlement zend ik u hierbij bovengenoemde documenten toe.

Met de meeste hoogachting,

5.1.2.e

Markus Winkler

Bijlagen

Texts adopted by the European Parliament
Session of 19 to 22 January 2026 - Strasbourg
Letter to Parliaments

TA	A9-B9	Date adoption
0009	A10-0001/2026	21/01
0019	A10-0004/2026	22/01

TA	A9-B9	Date adoption
0007	B10-0057/2026	20/01
0011	A10-0248/2025	21/01
0012	A10-0253/2025	21/01
0013	A10-0265/2025	21/01
0014	A10-0262/2025	21/01
0020	A10-0270/2025	22/01

[BG български](#)

[ES español](#)

[CS čeština](#)

[DA dansk](#)

[DE Deutsch](#)

[ET eesti keel](#)

[EL ελληνικά](#)

[EN English](#)

[FR français](#)

[GA gaeilge](#)

[HR hrvatski jezik](#)

[IT italiano](#)

[LV latviešu valoda](#)

[LT lietuvių kalba](#)

[HU magyar](#)

[MT Malti](#)

[NL Nederlands](#)

[PL polski](#)

[PT português](#)

[RO română](#)

[SK slovenčina](#)

[SL slovenščina](#)

[FI suomi](#)

[SV svenska](#)

EUROPEES PARLEMENT

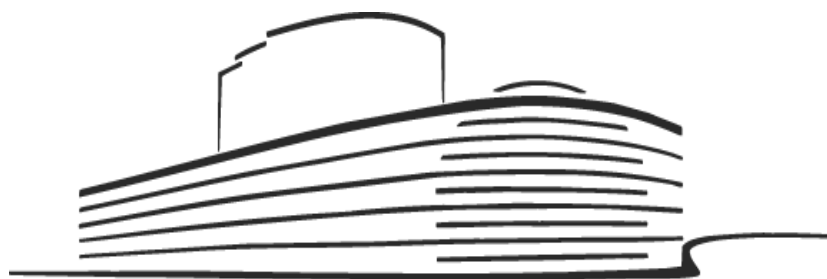
2025 - 2026

UITTREKSEL

VAN HET DOCUMENT "AANGENOMEN TEKSTEN"

VAN DE VERGADERPERIODE VAN

19 - 22 januari 2026

INHOUDSOPGAVE

P10_TA(2026)0009	5
RECHTEN VAN LUCHTREIZIGERS	
P10_TA(2026)0019	145
DETERGENTIA EN OPPERVLAKTEACTIEVE STOFFEN	
P10_TA(2026)0007	147
DE MOORD OP MEHDI KESSACI: EUROPA MOET DRINGEND AMBITIEUZE MAATREGELN TEGEN DRUGSHANDEL NEMEN	
P10_TA(2026)0011	157
OVEREENKOMST EU-BOSNIË EN HERZEGOVINA INZAKE OPERATIONELE ACTIVITEITEN VAN HET EUROPEES GRENS- EN KUSTWACHTAGENTSCHAP IN BOSNIË EN HERZEGOVINA	
P10_TA(2026)0012	159
UITVOERING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID – JAARVERSLAG 2025	
P10_TA(2026)0013	205
UITVOERING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK VEILIGHEIDS- EN DEFENSIEBELEID – JAARVERSLAG 2025	
P10_TA(2026)0014	243
MENSENRECHTEN EN DEMOCRATIE IN DE WERELD EN HET BELEID VAN DE EUROPESE UNIE OP DIT GEBIED – JAARVERSLAG 2025	
P10_TA(2026)0020	269
DRONES EN NIEUWE SYSTEMEN VOOR OORLOGSVOERING – DE NOODZAKELIJKE AANPASSING VAN DE EU AAN DE HUIDIGE VEILIGHEIDSUITDAGINGEN	

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0009

Rechten van luchtreizigers

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2026 over het standpunt van de Raad in eerste lezing met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 261/2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en Verordening (EG) nr. 2027/97 betreffende de aansprakelijkheid van luchtvervoerders met betrekking tot het luchtvervoer van passagiers en hun bagage (10015/1/2025 – C10-0228/2025 – 2013/0072(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: tweede lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het standpunt van de Raad in eerste lezing (10015/1/2025 – C10-0228/2025),
  - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 11 juli 2013¹,
  - na raadpleging van het Comité van de Regio's,
  - gezien het advies van de Commissie (COM(2025)0630),
  - gezien zijn in eerste lezing geformuleerde standpunt² over het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2013)0130),
  - gezien de richtsnoeren van de Commissie vervoer en toerisme van 13 oktober 2025 overeenkomstig artikel 74 van zijn Reglement,
  - gezien artikel 294, lid 7, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
  - gezien artikel 68 van zijn Reglement,
  - gezien de aanbeveling voor de tweede lezing van de Commissie vervoer en toerisme (A10-0001/2026),
1. stelt onderstaand standpunt in tweede lezing vast;
  2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en aan de Commissie alsmede aan de nationale parlementen.

---

¹ PB C 327 van 12.11.2013, blz. 115.

² PB C 93 van 24.3.2017, blz. 336.

Amendement 1

Standpunt van de Raad Overweging 1 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

(1 bis) De Uniewetgever bevestigt de in de overwegingen 1 en 4 geformuleerde doelstellingen inzake EU-wetgeving op het gebied van luchtvervoer om een hoog niveau van bescherming van passagiers te waarborgen, ten volle rekening te houden met de vereisten van consumentenbescherming in het algemeen en de bij deze verordening vastgestelde beschermingsnormen te verhogen. Dit moet gebeuren door de rechten van luchtvaartpassagiers te versterken, door de rechtszekerheid voor zowel luchtvaartpassagiers als luchtvaartmaatschappijen te verbeteren en door de belangrijkste uitspraken van het Hof van Justitie in zijn interpretatie van Verordening (EG) nr. 261/2004 te codificeren, alsook door ervoor te zorgen dat luchtvaartmaatschappijen onder geharmoniseerde voorwaarden opereren op een geliberaliseerde markt. Dit betekent ook dat de beschermingsnormen van Verordening (EG) nr. 261/2004 in geen geval mogen worden verlaagd. Bijgevolg moet het volledige potentieel van de uit hoofde van de Verordeningen (EG) nr. 261/2004 en (EG) nr. 2027/97 beschermde rechten van luchtvaartpassagiers worden benut, en moet worden gezorgd voor een doeltreffendere, efficiëntere en consistentere toepassing van die rechten in de hele Unie, waarbij rekening wordt gehouden met de belangen van luchtvaartmaatschappijen en een evenwicht in stand wordt gehouden tussen de belangen van luchtvaartpassagiers en die van luchtvaartmaatschappijen.

Amendement 2

Standpunt van de Raad Overweging 3

Standpunt van de Raad

(3) *Uit* de in 2020 in opdracht van de Commissie uitgevoerde en gepubliceerde studie over het huidige niveau van bescherming van de rechten van luchtvaartpassagiers (*hierna “de studie” genoemd*) *bleek* dat passagiers bij een verstoring van de reis in de eerste plaats bijstand willen krijgen, en in de tweede plaats herroutering om zo spoedig mogelijk op hun bestemming aan te komen. *De studie* toonde aan dat financiële compensatie op de derde plaats komt als het gaat om de prioriteiten van de passagiers. *Anderzijds toonde* de studie *ook* aan *dat* de *absolute* en *relatieve kosten* die de *toepassing* van Verordening (EG) nr. 261/2004 *voor* de *luchtvaartmaatschappijen meebrengt sinds 2011 aanzienlijk* zijn *gestegen*, *wat op lange termijn kan leiden tot een beperking* van het *aantal geëxploiteerde routes* of een *vermindering* van de *connectiviteit* die *luchtvaartmaatschappijen* aan passagiers *bieden*. De herziening van Verordening (EG) nr. 261/2004 *moet daarom gericht zijn op het recht van passagiers* op bijstand en herroutering, rekening *houdend* met de economische stimulansen voor luchtvaartmaatschappijen en *de impact* op de connectiviteit.

Amendement

(3) *In* de in 2020 in opdracht van de Commissie uitgevoerde en gepubliceerde studie over het huidige niveau van bescherming van de rechten van luchtvaartpassagiers (*de “steer-studie”*) *wordt gesteld* dat passagiers bij een verstoring van de reis in de eerste plaats bijstand willen krijgen, en in de tweede plaats herroutering om zo spoedig mogelijk op hun bestemming aan te komen. *In dit kader* toonde *de steer-studie* aan dat financiële compensatie op de derde plaats komt *van de drie aangeboden opties* als het gaat om de prioriteiten van de passagiers. *Uit deze studie kan echter niet worden afgeleid dat financiële compensatie laag op de ranglijst van prioriteiten van passagiers zou staan, en wel om de volgende drie redenen. Ten eerste creëert de vraagstelling van de studie al een aanzienlijke vertekening waardoor de mogelijke uitkomsten worden beperkt, aangezien de drie opties die aan de respondenten zijn voorgelegd, niet vergelijkbaar van aard zijn. Terwijl twee van de opties (bijstand, herroutering) de verwachting wekken van onmiddellijke verlichting van een dringend probleem (verstoring van de vlucht), is de derde optie (compensatie) minder onmiddellijk en minder urgent van aard. Compensatie uit hoofde van deze verordening is bedoeld om de schade te vergoeden die is geleden als gevolg van een verstoring, in de vorm van een betaling die de passagier op lange termijn helpt, in plaats van het onmiddellijke probleem op te lossen (via bijstand of herroutering). Het spreekt voor zich dat de gemiddelde respondent de minst urgente en minst onmiddellijke van de drie opties (compensatie) op de derde plaats rangschikt. Het zou echter logisch en statistisch gezien niet gerechtvaardigd*

zijn om uit deze rangschikking af te leiden dat het ontvangen van compensatie voor de passagier van aanzienlijk minder belang zou zijn. Ten tweede creëert de opzet van de studie een kunstmatige verplichting voor de respondent om tussen drie opties te kiezen en deze te rangschikken, terwijl deze drie opties in de huidige realiteit van Verordening (EG) nr. 261/2004 naast elkaar bestaan, zonder elkaar op enigerlei wijze uit te sluiten. Ten derde is de ranglijst van de steer-studie gebaseerd op interactie met consumenten- en passagiersorganisaties en op deskresearch, en niet op een uitgebreide enquête onder passagiers. Daarom zou het, om de vertekening door de vraagstelling van de steer-studie te ondervangen, de moeite waard zijn om aanvullende representatieve peilingen te raadplegen over de mening van luchtvaartpassagiers over het ontvangen van compensatie uit hoofde van deze verordening. In een statistische enquête^{1 bis} van de Europese Rekenkamer (ERK) uit 2018 onder 10 350 willekeurig gekozen burgers uit tien lidstaten, stond het “recht op compensatie bij langdurige vertragingen, geannuleerde reizen of instapweigering” op de tweede plaats met 39,6 % van de tien opties waaruit passagiers drie rechten moesten kiezen die zij “het belangrijkste vinden”, terwijl de voorkeursoptie, namelijk het “recht op alternatief vervoer in het geval van langdurige vertraging, een annulering of instapweigering”, slechts marginaal vaker werd geselecteerd, namelijk 41,7 %. Gezien dit verwaarloosbare verschil kan hieruit geen echte volgorde van voorkeur worden afgeleid. In een YouGov-enquête in opdracht van een bureau dat zich bezighoudt met de afhandeling van vorderingen, die in het voorjaar van 2025 werd gehouden onder 3 059 burgers in Duitsland, Spanje en Denemarken, stelde 70 % van de respondenten met klem dat de huidige compensatieregeling moet worden gehandhaafd, waarbij erop werd gewezen dat passagiers geen rechten

mogen verliezen in ruil voor een marginale kostenbesparing, terwijl slechts 14 % de voorkeur gaf aan een voorgestelde besparing van 1 EUR op de prijs van het ticket. Zelfs de brancheorganisatie Airlines for Europe (A4E) concludeert uit haar eigen YouGov-enquête, waarin meer dan 6 000 consumenten in vijf lidstaten hun mening gaven, dat 75 % van de passagiers die de afgelopen twaalf maanden hebben gevlogen, voorstander is van handhaving van de huidige compensatieniveaus^{1 ter}. Deze uitkomst staaft het besluit van de Uniewetgever in het kader van de herziening van Verordening (EG) nr. 261/2004 om de bestaande rechten van passagiers op compensatie, samen met andere even belangrijke rechten op bijstand en herroutering, niet in te perken. Beide categorieën rechten die in het kader van bovenstaande uitkomsten zijn onderzocht, “compensatie” en “bijstand en herroutering”, moeten als één geheel worden beschouwd en mogen niet kunstmatig tegenover elkaar worden afgezet. Er kan ten volle rekening worden gehouden met de economische stimulansen voor luchtvaartmaatschappijen en het effect op de connectiviteit, terwijl tegelijkertijd de bestaande rechten van luchtvaartpassagiers en een hoog niveau van consumentenbescherming behouden blijven.

---

1 bis Zie blz. 26 van https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR18_30/SR_PASSENGER_RIGHTS_nl.pdf.

1 ter Zie persbericht A4E van 14 oktober 2025: <https://a4e.eu/publications/new-data-confirms-that-eu-passenger-rights-reform-is-out-of-sync-with-passenger-priorities/>.

Amendement 3

**Standpunt van de Raad
Overweging 3 bis (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(3 bis) In overeenstemming met de doelstellingen van Verordening (EG) nr. 261/2004 levert een onafhankelijke collegiaal getoetste studie uit 2023^{1 bis} solide bewijs dat de verordening in haar huidige vorm de gemiddelde duur van vluchtvertragingen op doeltreffende wijze kan verkorten. Uit de studie blijkt dat dit effect qua omvang duidelijk van economisch belang is en losstaat van de beslissingen van luchtvaartmaatschappijen over de geplande duur van de vluchten. De studie bevestigt dat statistisch gezien de hypothese dat er geen gevolgen zijn, stellig kan worden verworpen. Gesteld wordt dat de uitkomsten ook van toepassing zijn op andere maatregelen betreffende de stiptheid van vluchten (vertraging bij aankomst en het aandeel vluchten dat op tijd is) en voldoende robuust zijn ten opzichte van alternatieve specificaties. Bovendien blijkt dat de huidige verordening het meest doeltreffend is voor het beperken van vertragingen op routes waar de concurrentie laag is. In de studie wordt benadrukt dat de compensatieregeling uit hoofde van Verordening (EG) nr. 261/2004 vanuit economisch oogpunt het beginsel toepast dat de aansprakelijkheid moet worden gedragen door de partij die het best in staat is om vertragingen tegen de laagste kosten te voorkomen en te beheren. De luchtvaartmaatschappijen, en niet de passagiers, zouden de controle over de stiptheid behouden door middel van dienstregelingen, onderhoudsplanning, wisselen van bemanningen en luchtvaartuigen en strategieën om storingen te verhelpen. Door aansprakelijkheid te koppelen aan vertraging bij aankomst op de eindbestemming, zou de verordening

luchtvaartmaatschappijen de nodige economische stimulansen geven om het aantal langdurige vertragingen en annuleringen te verminderen. De bevindingen van deze studie ondersteunen het besluit van de Uniewetgever om de gemeenschappelijke drempel van drie uur voor compensatie in geval van annulering of langdurige vertraging, de huidige compensatieniveaus en afstandsdrempels, te handhaven en expliciet te maken. Door ervoor te zorgen dat het huidige niveau van bescherming van passagiersrechten niet wordt verlaagd, wordt de connectiviteit verbeterd en worden de economische stimulansen voor luchtvaartmaatschappijen gehandhaafd.

---

1 bis Zie Gnutzmann en Spiewanowski in: Transport Policy 136 (2023) 155-168, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967070X23000768>.

Amendement 4

Standpunt van de Raad Overweging 5

Standpunt van de Raad

(5) *Om de rechtszekerheid voor luchtvaartmaatschappijen en passagiers te vergroten, moet het begrip “buitengewone omstandigheden” worden gedefinieerd, rekening houdend met het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-549/07 (Friederike Wallentin-Hermann tegen Alitalia - Linee Aeree Italiane SpA)⁵ (“arrest in zaak C-549/07”) betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004. Het begrip “buitengewone omstandigheden” moet worden verduidelijkt aan de hand van **niet-uitputtende lijsten** van omstandigheden die **al dan niet** buitengewone omstandigheden vormen. De Commissie **moet** de lijst van **buitengewone omstandigheden om de drie jaar** evalueren en, in voorkomend geval,*

Amendement

(5) *Over het begrip “buitengewone omstandigheden” bestaat uitvoerige jurisprudentie van het Hof van Justitie. Er moet meer duidelijkheid worden verschaft over wat er precies onder “buitengewone omstandigheden” wordt verstaan, zodat de rechten van luchtvaartpassagiers doeltreffend en consequent kunnen worden gehandhaafd. In het licht van de jurisprudentie moet onderscheid worden gemaakt tussen gebeurtenissen waarbij de oorsprong intern is en gebeurtenissen waarbij de oorsprong buiten de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert ligt. Van een externe oorsprong is sprake wanneer gebeurtenissen voortvloeien uit omstandigheden*

het Europees Parlement en de Raad voorstellen die *lijst bij te werken*.

waarover de luchtvaartmaatschappij geen controle heeft en die voortvloeien uit een natuurlijke gebeurtenis of een handeling van een derde. Dergelijke externe gebeurtenissen moeten in het algemeen als buitengewone omstandigheden worden aangemerkt. Gebeurtenissen die niet aan deze criteria voldoen, moeten worden geacht intern te zijn en moeten niet als buitengewone omstandigheden worden aangemerkt. Dit onderscheid moet verder worden verduidelijkt aan de hand van een uitputtende lijst van omstandigheden die als buitengewoon kunnen worden beschouwd. Om de lijst van buitengewone omstandigheden te kunnen wijzigen moet aan de Commissie de bevoegdheid worden gedelegeerd om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen om de lijst, indien nodig, aan te vullen. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden tot passende raadplegingen overgaat, onder meer op deskundigenniveau, en dat die raadplegingen gebeuren in overeenstemming met de beginselen die zijn vastgelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven^{5 bis}. Met name om te zorgen voor gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen ontvangen het Europees Parlement en de Raad alle documenten op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

---

5 Arrest van het Hof (Vierde kamer) van 22 december 2008, Friederike Wallentin-Hermann tegen Alitalia - Linee Aeree Italiane SpA, zaak C-549/07, ECLI:EU:C:2008:771.

---

5 bis Interinstitutioneel Akkoord tussen

het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over beter wetgeven (PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1).

Amendement 5

Standpunt van de Raad Overweging 5 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

(5 bis) Overeenkomstig het Verdrag van Montreal dienen de verplichtingen die worden opgelegd aan de luchtvaartmaatschappijen die de vluchten uitvoeren, te worden beperkt of uitgesloten in gevallen waarin een gebeurtenis het gevolg is van buitengewone omstandigheden die zelfs door het treffen van alle redelijke maatregelen niet voorkomen hadden kunnen worden. Het Hof van Justitie is in zijn jurisprudentie nader ingegaan op de betekenis en de grenzen van de verplichting om “redelijke maatregelen” te nemen.

Amendement 6

Standpunt van de Raad Overweging 6

Standpunt van de Raad

Amendement

(6) In zijn arrest in zaak C-549/07 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat een onverwacht technisch probleem geen buitengewone omstandigheid vormt, tenzij het onverwachte technische probleem voortvloeit uit een verborgen fabricagefout die door de fabrikant van een luchtvaartuig of door een bevoegde autoriteit aan het licht is gebracht, of om schade aan het luchtvaartuig door sabotage of terrorisme. In het licht van de opgedane ervaring en aangezien het van het grootste belang is ervoor te zorgen dat

Schrappen

de uit hoofde van deze verordening aan passagiers toegekende rechten niet ten koste gaan van de veiligheid, moeten technische problemen met bepaalde uitrusting in bepaalde omstandigheden echter als buitengewone omstandigheden worden beschouwd.

Amendement 7

Standpunt van de Raad Overweging 7

Standpunt van de Raad

Amendement

(7) In zijn arrest in de gevoegde zaken C-156/22, C-157/22 en C-158/22 (TAP Portugal tegen flightright GmbH en Myflyright GmbH)⁶ betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat een onverwachte afwezigheid wegens ziekte of zelfs een onverwacht overlijden, kort voor het vertrek van een vlucht, van een bemanningslid dat essentieel is om de vlucht uit te voeren, geen buitengewone omstandigheid vormt. ***Hoewel luchtvaartmaatschappijen verplicht zijn alle redelijke maatregelen te nemen om voor de vervanging van de piloot of de copiloot te zorgen of om het minimaal benodigde cabinepersoneel te waarborgen, kost het in de praktijk echter veel tijd en geld om die verplichting ook op andere plaatsen dan de thuisbasissen van de luchtvaartmaatschappij na te leven. Daarom is het passend te bepalen dat indien een bemanningslid wiens aanwezigheid essentieel is bijvoorbeeld de dag vóór het vertrek van de vlucht onverwacht ziek wordt of overlijdt buiten de thuisbasissen van de luchtvaartmaatschappij, dit als een buitengewone omstandigheid moet worden beschouwd.***

Schrappen

---

⁶ Arrest van het Hof (Derde kamer) van

11 mei 2023, TAP Portugal tegen flightright GmbH en Myflyright GmbH, gevoegde zaken C-156/22 tot en met C-158/22, ECLI:EU:C:2023:393.

Amendement 8

Standpunt van de Raad Overweging 8

Standpunt van de Raad

(8) In zijn arresten in de zaken C-28/20 (Airhelp Ltd tegen Scandinavian Airlines System Denmark – Norway – Sweden)⁷, C-195/17 (Helga Krüseemann e.a. tegen TUIfly GmbH.)⁸, C-613/20 (CS tegen Eurowings GmbH)⁹ en in zijn beschikking in zaak C-287/20 (EL en CP tegen Ryanair DAC)¹⁰ betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat stakingen van het personeel van de luchtvaartmaatschappij geen buitengewone omstandigheden vormen. ***Sommige eisen van het luchtvaartpersoneel die tijdens stakingen worden geformuleerd, zoals aanpassingen van de pensioenleeftijd of de financiële bijdragen, vallen echter buiten de bevoegdheid en controle van de luchtvaartmaatschappij en kunnen alleen door overheidsinstanties worden behandeld. Daarom is het passend te bepalen dat bepaalde stakingen van personeel van luchtvaartmaatschappijen als buitengewone omstandigheden moeten worden beschouwd.***

Amendement

Schrappen

---

⁷ Arrest van het Hof (Grote kamer) van 23 maart 2021, *Airhelp Ltd tegen Scandinavian Airlines System Denmark – Norway – Sweden*, zaak C-28/20, ECLI:EU:C:2021:226.

⁸ Arrest van het Hof (Derde kamer) van 17 april 2018, *Helga Krüseemann e.a. tegen TUIfly GmbH*, zaak C-195/17, ECLI:EU:C:2018:258.

⁹ *Arrest van het Hof (Negende kamer) van 6 oktober 2021, CS tegen Eurowings GmbH, zaak C-613/20, ECLI:EU:C:2021:820.*

¹⁰ *Beschikking van het Hof (Achtste kamer) van 10 januari 2022, EL en CP tegen Ryanair DAC, zaak C-287/20, ECLI:EU:C:2022:1.*

Amendement 9

Standpunt van de Raad Overweging 10

Standpunt van de Raad

(10) In zijn arrest in zaak C-537/17 (Claudia Wegener tegen Royal Air Maroc SA)¹² betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat Verordening (EG) nr. 261/2004 van toepassing was op een deel van iedere vlucht die deel uitmaakte van één enkele reis, ongeacht waar de vlucht plaatsvond, met inbegrip van vluchten die volledig buiten de Unie werden uitgevoerd. Deze verordening *moet* van toepassing zijn indien het eerste vertrekpunt gelegen is op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, en *in het geval van vluchten die worden uitgevoerd door een luchtvaartmaatschappij uit de Unie*, indien de eindbestemming van de reis gelegen is op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn.

---

¹² Arrest van het Hof (Achtste kamer) van 31 mei 2018, Claudia Wegener tegen Royal Air Maroc SA, zaak C-537/17, ECLI:EU:C:2018:361.

Amendement

(10) In zijn arrest in zaak C-537/17 (Claudia Wegener tegen Royal Air Maroc SA)¹² betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat Verordening (EG) nr. 261/2004 van toepassing was op een deel van iedere vlucht die deel uitmaakte van één enkele reis, ongeacht waar de vlucht plaatsvond, met inbegrip van vluchten die volledig buiten de Unie werden uitgevoerd. *Voortbouwend op dit arrest en teneinde een gelijk speelveld te creëren, moet* deze verordening van toepassing zijn indien het eerste vertrekpunt gelegen is op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, en indien de eindbestemming van de reis gelegen is op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn.

---

¹² Arrest van het Hof (Achtste kamer) van 31 mei 2018, Claudia Wegener tegen Royal Air Maroc SA, zaak C-537/17, ECLI:EU:C:2018:361.

Amendement 10

**Standpunt van de Raad
Overweging 11 bis (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(11 bis) *In het belang van eerlijke internationale mededinging en om de bescherming van passagiers door middel van een uniform en samenhangend kader van rechten te waarborgen, moet Verordening (EG) nr. 261/2004 van toepassing zijn op alle reizen binnen de Unie, alsook op alle reizen die vanuit de Unie vertrekken en in de Unie aankomen.*

Amendement 11

**Standpunt van de Raad
Overweging 12**

Standpunt van de Raad

Amendement

(12) *Artikel 349 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie erkent de bijzondere kenmerken van de ultraperifere gebieden, met name als gevolg van hun afgelegen ligging. In het licht van de ervaring die is opgedaan met Verordening (EG) nr. 261/2004 moet de territoriale continuïteit voor de ultraperifere gebieden worden gewaarborgd en moet de cohesie in de hele Unie worden versterkt, wat uiteindelijk de passagiers ten goede komt. Vanwege de specifieke kenmerken van reizen tussen ultraperifere gebieden en een ander gebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, moet het compensatiebedrag worden vastgesteld op basis van de werkelijke afstand van de reizen.*

Schrappen

Amendement 12

**Standpunt van de Raad
Overweging 14**

Standpunt van de Raad

(14) In zijn arrest in zaak C-22/11 (Finnair Oyj tegen Timy Lassooy)¹³ betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat het concept “instapweigering” niet alleen betrekking heeft op instapweigeringsen die het gevolg zijn van overboekingen, maar ook op instapweigeringsen om andere redenen, zoals operationele redenen. Passagiers die zich voor instappen hebben gemeld en aan wie de toegang tot de vlucht is geweigerd of die vooraf werden geïnformeerd dat hun tegen hun wil de toegang tot de vlucht zou worden geweigerd, moeten zonder onnodige vertraging worden terugbetaald.

---

¹³ Arrest van het Hof (Derde kamer) van 4 oktober 2012, Finnair Oyj tegen Timy Lassooy, zaak C-22/11, ECLI:EU:C:2012:604.

Amendement

(14) In zijn arrest in zaak C-22/11 (Finnair Oyj tegen Timy Lassooy)¹³ betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat het concept “instapweigering” niet alleen betrekking heeft op instapweigeringsen die het gevolg zijn van overboekingen, maar ook op instapweigeringsen om andere redenen, zoals operationele redenen. Passagiers die zich voor instappen hebben gemeld en aan wie de toegang tot de vlucht is geweigerd, of die vooraf werden geïnformeerd dat hun tegen hun wil de toegang tot de vlucht zou worden geweigerd, moeten zonder onnodige vertraging worden terugbetaald **en gecompenseerd**.

---

¹³ Arrest van het Hof (Derde kamer) van 4 oktober 2012, Finnair Oyj tegen Timy Lassooy, zaak C-22/11, ECLI:EU:C:2012:604.

Amendement 13

Standpunt van de Raad Overweging 15

Standpunt van de Raad

(15) Tegelijkertijd bestaan er redelijke gronden om passagiers de toegang tot een vlucht te weigeren, zoals gezondheid, veiligheid, beveiliging of problemen met de reisdocumenten. Ook storend gedrag van passagiers dat de veiligheid of beveiliging van een vlucht in gevaar brengt, zoals bedoeld in het gewijzigde Verdrag inzake strafbare feiten en bepaalde andere handelingen begaan aan boord van luchtvaartuigen, ondertekend in Tokyo op 14 september 1963, kan voor een luchtvaartmaatschappij een redelijke grond zijn voor instapweigering. In die gevallen moet de bewijslast berusten bij de

Amendement

Schrappen

luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert.

Amendement 14

**Standpunt van de Raad
Overweging 18**

Standpunt van de Raad

(18) In het geval van een annulering moet de keuze tussen terugbetaling, voortzetting van de reis door herroutering of reizen op een latere datum, toekomen aan de passagier en niet aan de luchtvaartmaatschappij.

Amendement

(18) In het geval van een annulering moet de keuze tussen terugbetaling, voortzetting van de reis door herroutering of reizen ***later op dezelfde dag of*** op een latere datum, toekomen aan de passagier en niet aan de luchtvaartmaatschappij.

Amendement 15

**Standpunt van de Raad
Overweging 18 bis (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(18 bis) Luchtvaartmaatschappijen moeten verplicht zijn om bij een annulering door de passagier de reeds betaalde belastingen kosteloos terug te betalen.

Amendement 16

**Standpunt van de Raad
Overweging 19**

Standpunt van de Raad

Amendement

(19) Luchthavenbeheersorganen op luchthavens ***die meer dan vijf*** miljoen passagiers ***per jaar verwerken*** en verleners van voor de luchthaven essentiële diensten, met name luchtvaartmaatschappijen en verleners van grondafhandelingsdiensten, ***moeten samenwerken om de gevolgen van meervoudige vluchtverstoringen voor passagiers zoveel mogelijk te beperken.*** ***Daartoe*** moeten

(19) Luchthavenbeheersorganen op luchthavens ***met een jaarlijks passagiersvolume van ten minste vier miljoen passagiers gedurende ten minste drie opeenvolgende jaren*** en verleners van voor de luchthaven essentiële diensten, met name luchtvaartmaatschappijen en verleners van grondafhandelingsdiensten, ***verleners van navigatiediensten en verleners van bijstand aan passagiers met***

luchthavenbeheersorganen noodplannen opstellen voor dergelijke voorvallen en samenwerken bij de opstelling van die plannen. Op alle andere luchthavens moet het luchthavenbeheersorgaan alle redelijke inspanningen leveren om in overleg met luchthavengebruikers regelingen te treffen in situaties die tot gevolg kunnen hebben dat een groot aantal passagiers gestrand is, en om de gestrande passagiers op de hoogte te houden.

een handicap of met beperkte mobiliteit moeten passende maatregelen nemen om de coördinatie en samenwerking tussen luchthavengebruikers te verbeteren, om de gevolgen van meervoudige vluchtverstoringen voor passagiers zoveel mogelijk te beperken. Daartoe moeten luchthavenbeheersorganen passende coördinatie waarborgen door middel van deugdelijke noodplannen voor dergelijke voorvallen en samenwerken met nationale, regionale of plaatselijke autoriteiten bij de opstelling van die plannen. Dergelijke plannen moeten worden beoordeeld en zo nodig worden aangepast door de nationale handhavingsinstanties.

Amendement 17

**Standpunt van de Raad
Overweging 19 bis (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(19 bis) Luchtvaartmaatschappijen moeten zorgen voor procedures en gecoördineerd optreden om de benodigde informatie te verschaffen aan gestrande passagiers. In deze procedures moet duidelijk worden aangegeven wie op elke luchthaven verantwoordelijk is voor het regelen van verzorging, bijstand, herroutering of terugbetaling, en moeten tevens de procedures en voorwaarden voor het verlenen van die diensten worden vastgelegd.

Amendement 18

**Standpunt van de Raad
Overweging 19 ter (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(19 ter) Om passagiers bij te staan in geval van vluchtverstoringen of van vertraagde, beschadigde of verloren

bagage, moeten de luchtvaartmaatschappijen contactpunten opzetten op luchthavens, waar hun personeel of door hen aangestelde derden de passagiers de nodige informatie moeten verstrekken over hun rechten, met inbegrip van klachtenprocedures, en hen moeten helpen onmiddellijk actie te ondernemen.

Amendement 19

**Standpunt van de Raad
Overweging 19 quater (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(19 quater) Gezien de korte termijnen voor het indienen van klachten wegens vertraagde, beschadigde of verloren bagage moeten luchtvaartmaatschappijen passagiers moet op alle luchthavens een speciale bagageservicebalie worden opgezet waar passagiers bij aankomst een klacht kunnen indienen. Voor dit doeleinde moeten luchtvaartmaatschappijen passagiers een klachtenformulier in alle officiële talen van de Unie ter beschikking stellen. Dit kan ook in de vorm van het gemeenschappelijke “Property Irregularity Report (PIR)”. Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om bij uitvoeringshandeling het formaat van het standaardklachtenformulier vast te stellen.

Amendement 20

**Standpunt van de Raad
Overweging 20**

(20) Verordening (EG) nr. 261/2004 **moet expliciet voorzien in het recht op compensatie voor passagiers die langdurige vertraging ondervinden**, in **overeenstemming met het arrest van het Hof van Justitie** in de gevoegde zaken C-402/07 (Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon en Alana Sturgeon tegen Condor Flugdienst GmbH) en C-432/07 (Stefan Böck en Cornelia Lepuschitz tegen Air France SA)¹⁴ (“arrest in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07”). In **overeenstemming met het in dat arrest bedoelde beginsel van gelijke behandeling, moeten dezelfde regels gelden voor terugbetaling, herrotering en compensatie.**

(20) **De doelstelling van Verordening (EG) nr. 261/2004 is de rechten van consumenten te versterken door een hoog niveau van bescherming voor luchtvaartpassagiers binnen de interne markt te waarborgen**, in **lijn met artikel 38 van het Handvest van de grondrechten**. In de gevoegde zaken C-402/07 (Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon en Alana Sturgeon tegen Condor Flugdienst GmbH) en C-432/07 (Stefan Böck en Cornelia Lepuschitz tegen Air France SA)¹⁴ (“arrest in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07”) **herinnert het Hof van Justitie aan deze doelstelling, waarbij het bepaalt dat passagiers met een vertraging van drie uur of meer schade lijden in de vorm van tijdverlies met een onomkeerbaar karakter, waarvoor onmiddellijke en gestandaardiseerde compensatie moet worden geboden. Verwijzend naar het beginsel van gelijke behandeling bevestigt het Hof dat dergelijke langdurige vertragingen schade veroorzaken die vergelijkbaar is met de schade ten gevolge van annuleringen en dat een verschil in behandeling door geen enkele objectieve overweging kan worden gerechtvaardigd. Meer in het bijzonder heeft het Hof geoordeeld dat wanneer de aankomstvertraging van een vlucht drie uur of meer bedraagt, de betrokken passagiers recht hebben op compensatie, net als passagiers van wie de oorspronkelijke vlucht is geannuleerd en aan wie een luchtvaartmaatschappij geen herrotering kan aanbieden overeenkomstig de voorwaarden van artikel 5, lid 1, onder c), iii), van de verordening, dat wil zeggen op een vlucht die niet meer dan één uur voor de geplande vertrektijd vertrekt en hun eindbestemming minder dan twee uur na de geplande aankomsttijd bereikt.**

Overeenkomstig het beginsel van gelijke behandeling moeten dergelijke compensatierechten ook gelden voor

passagiers van wie de vlucht niet is geannuleerd, maar die een gelijkwaardig tijdverlies lijden doordat de vlucht zowel vóór het vertrek is vervroegd als bij aankomst vertraging heeft opgelopen.

Om overeenkomstig artikel 38 van het Handvest robuuste waarborgen voor passagiers te handhaven en te zorgen voor uniforme bescherming, rechtszekerheid en doeltreffende handhaving in alle lidstaten, moet Verordening (EG) nr. 261/2004 dan ook uitdrukkelijk voorzien in een gemeenschappelijke drempel van drie uur voor compensatie wanneer passagiers een onomkeerbaar tijdverlies lijden dat gelijk is aan of groter is dan drie uur ten opzichte van de oorspronkelijk door de luchtvaartmaatschappij geplande duur.

---

¹⁴ Arrest van het Hof (Vierde kamer) van 19 november 2009, Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon en Alana Sturgeon tegen Condor Flugdienst GmbH (C-402/07) en Stefan Böck en Cornelia Lepuschitz tegen Air France SA (C-432/07), gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07, ECLI:EU:C:2009:716.

---

¹⁴ Arrest van het Hof (Vierde kamer) van 19 november 2009, Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon en Alana Sturgeon tegen Condor Flugdienst GmbH (C-402/07) en Stefan Böck en Cornelia Lepuschitz tegen Air France SA (C-432/07), gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07, ECLI:EU:C:2009:716.

Amendement 21

Standpunt van de Raad Overweging 21

Standpunt van de Raad

(21) In het arrest in de gevoegde zaken C-402/07 en C-432/07 wordt een verdraging van drie uur genoemd als tijdsdrempel voor compensatie. De ervaring sinds de vaststelling van Verordening (EG) nr. 261/2004 leert echter dat veel verdragingen niet binnen de in dat arrest genoemde termijn van drie uur kunnen worden opgelost, en dat een korte drempel het aantal annuleringen zou kunnen doen toenemen, met name wanneer luchtvaartmaatschappijen een of

Amendement

Schrappen

meer vluchten gaan annuleren om het luchtvaartuig naar het vertrekpunt van een volgende vlucht te sturen om zo de domino-effecten van vertraagde vluchten op de volgende vluchten te beperken. In de meeste gevallen zullen passagiers nog steeds de voorkeur geven aan een vertraging boven een annulering, omdat zij dan meer zekerheid hebben om zo snel mogelijk op de relevante bestemming aan te komen. Op veel routes zijn er slechts een beperkt aantal vluchten en kan aan passagiers in geval van annulering niet onmiddellijk een andere vlucht worden aangeboden. Het verhogen van de tijdsdrempel is dus in het voordeel van de passagier.

Amendement 22

Standpunt van de Raad Overweging 22

Standpunt van de Raad

(22) Teneinde de connectiviteit te vrijwaren moeten de drempels waarboven een vertraging recht geeft op compensatie, worden verhoogd om rekening te houden met de financiële gevolgen en de gevolgen voor het concurrentievermogen van de sector. Op die manier wordt vermeden dat de regelgeving luchtvaartmaatschappijen aanmoedigt vaker vluchten te annuleren, het aantal geëxploiteerde routes te beperken of de connectiviteit voor passagiers te verminderen op lange termijn. Om homogene compensatievoorwaarden te garanderen voor passagiers die binnen de Unie reizen, moet voor alle reizen in de Unie dezelfde drempel gelden.

Amendement 23

Standpunt van de Raad Overweging 23

Amendement

Schrappen

Standpunt van de Raad

(23) De gestandaardiseerde compensatie in Verordening (EG) nr. 261/2004 dient ter compensatie van het tijdverlies dat alle passagiers lijden. ***Uit economische studies blijkt dat de in Verordening (EG) nr. 261/2004 vastgelegde bedragen, in veel gevallen, hoger kunnen liggen dan de door passagiers geleden schade.*** Het is daarom passend ***verschillende compensatiedrempels*** vast te stellen, afhankelijk van de afstand van de verstoorde vlucht en de vertraging bij aankomst.

Amendement

(23) De gestandaardiseerde compensatie in Verordening (EG) nr. 261/2004 dient ter compensatie van het tijdverlies dat alle passagiers lijden. Het is daarom passend ***compensatieniveaus*** vast te stellen, afhankelijk van de afstand van de verstoorde vlucht en de vertraging bij aankomst.

Amendement 24

**Standpunt van de Raad
Overweging 24**

Standpunt van de Raad

(24) ***In overeenstemming met de inspanningen van de Unie om klimaatneutrale en milieuvriendelijke mobiliteit te bevorderen, moet worden gestreefd naar een zo groot mogelijke convergentie tussen de regelgevingskaders inzake passagiersrechten voor de verschillende vervoerswijzen en naar de gelijkschakeling van de compensatie tussen verschillende vervoerswijzen.***

Amendement

Schrappen

Amendement 25

**Standpunt van de Raad
Overweging 24 bis (nieuw)**

Standpunt van de Raad

(24 bis) Het overeenkomstig artikel 14 van Verordening (EU) 2023/2405 van het Europees Parlement en de Raad¹ bis ingestelde milieulabel staat ter beschikking van dienstverleners die op hun website en op

Amendement

tickets nauwkeurige, objectieve en vergelijkbare informatie in toegankelijk formaat willen weergeven over de milieueffecten van de reizen die zij aanbieden.

---

^{1 bis} Verordening (EU) 2023/2405 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 inzake het waarborgen van een gelijk speelveld voor duurzaam luchtvervoer (ReFuelEU Luchtvaart) (PB L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj>).

Amendement 26

Standpunt van de Raad Overweging 25

Standpunt van de Raad

(25) Om rechtszekerheid te garanderen moet in Verordening (EG) nr. 261/2004 expliciet worden bevestigd dat een wijziging van het vluchtschema soortgelijke gevolgen heeft voor passagiers als een annulering *of* langdurige vertraging, en dus aanleiding moet geven tot dezelfde rechten.

Amendement 27

Standpunt van de Raad Overweging 26

Standpunt van de Raad

(26) Passagiers die een aansluitende vlucht missen die deel uitmaakt van een reis door een *probleem met* een voorgaande vlucht, moeten tijdens het wachten op herroutering adequate bijstand krijgen. In dergelijke gevallen moeten zij, in overeenstemming met het beginsel van gelijke behandeling, recht hebben op dezelfde compensatie bij aankomst op de

Amendement

(25) Om rechtszekerheid te garanderen moet in Verordening (EG) nr. 261/2004 expliciet worden bevestigd dat een wijziging van het vluchtschema soortgelijke gevolgen heeft voor passagiers als een annulering, langdurige vertraging *of instapweigering*, en dus aanleiding moet geven tot dezelfde rechten.

Amendement

(26) Passagiers die een aansluitende vlucht missen die deel uitmaakt van een reis door een *verstoring, wijziging van het vluchtschema of vertraging van* een voorgaande vlucht, moeten tijdens het wachten op herroutering adequate bijstand krijgen. In dergelijke gevallen moeten zij, in overeenstemming met het beginsel van gelijke behandeling *en overeenkomstig het*

eindbestemming van hun alternatieve vlucht of alternatief vervoer als de compensatie waarop passagiers van een verstoorde rechtstreekse vlucht recht zouden hebben.

arrest van het Hof van Justitie in zaak C-11/11 (Air France tegen Folkerts)^{1 bis}, recht hebben op dezelfde compensatie bij aankomst op de eindbestemming van hun alternatieve vlucht of alternatief vervoer als de compensatie waarop passagiers van een verstoorde rechtstreekse vlucht recht zouden hebben, omdat ook zij met vertraging op hun eindbestemming aankomen.

---

1 bis Arrest van het Hof (Grote kamer) van 26 februari 2013, Air France tegen Heinz-Gerke Folkerts en Luz-Tereza Folkerts, zaak C-11/11, ECLI:EU:C:2013:106.

Amendement 28

Standpunt van de Raad

Overweging 29

Standpunt van de Raad

(29) Als een passagier ervoor heeft gekozen zo snel mogelijk herroutering te krijgen, stellen luchtvaartmaatschappijen vaak als voorwaarde dat er stoelen beschikbaar moeten zijn op hun eigen vluchten, waardoor de passagier de mogelijkheid op snellere herroutering wordt ontnomen. Derhalve moet de luchtvaartmaatschappij ook andere opties voor herroutering voorstellen, met inbegrip van vluchten naar andere luchthavens, via een andere route of van andere maatschappijen, alsook andere vervoerswijzen, als de passagier daarmee sneller zijn bestemming bereikt. Alternatieve herroutering kan alleen als er stoelen beschikbaar zijn. ***Als de luchtvaartmaatschappij geen herroutering heeft aangeboden en de gecumuleerde wachttijd met ten minste drie uur wordt verlengd, moet de passagier het recht hebben zelf herroutering te regelen om zonder onnodige vertraging op zijn***

Amendement

(29) Als een passagier ervoor heeft gekozen zo snel mogelijk herroutering te krijgen, stellen luchtvaartmaatschappijen vaak als voorwaarde dat er stoelen beschikbaar moeten zijn op hun eigen vluchten, waardoor de passagier de mogelijkheid op snellere herroutering wordt ontnomen. Derhalve moet de luchtvaartmaatschappij ook andere opties voor herroutering voorstellen, met inbegrip van vluchten naar andere luchthavens, via een andere route of van andere maatschappijen, alsook andere vervoerswijzen, als de passagier daarmee sneller zijn bestemming bereikt. Alternatieve herroutering kan alleen als er stoelen beschikbaar zijn. Die herroutering moet, onder bepaalde voorwaarden, op kosten van de luchtvaartmaatschappij en onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden plaatsvinden.

eindbestemming aan te komen. Die herroutering moet, onder bepaalde voorwaarden, op kosten van de luchtvaartmaatschappij en onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden plaatsvinden.

Amendement 29

Standpunt van de Raad Overweging 31

Standpunt van de Raad

(31) Of de vervoersvoorwaarden vergelijkbaar zijn, hangt af van een aantal factoren en van de specifieke omstandigheden. Indien mogelijk en voor zover dit geen extra vertraging veroorzaakt, mogen passagiers niet worden doorverwezen naar vervoersdiensten van een lagere klasse dan de in de boeking vermelde klasse. Herroutering moet zonder extra kosten voor de passagier worden aangeboden, zelfs als de passagiers met een andere luchtvaartmaatschappij of een andere vervoerswijze, in een hogere klasse of tegen een hoger tarief dan het oorspronkelijk betaalde tarief reizen. Er moeten redelijke inspanningen worden geleverd om extra overstappen te voorkomen. *Als de passagier voor de herroutering met een andere luchtvaartmaatschappij of een andere vervoerswijze reist, moet* de totale reistijd zo veel mogelijk overeenstemmen met de geplande reistijd van de oorspronkelijke vlucht *en moet* de passagier in dezelfde of, indien nodig, een hogere vervoersklasse kunnen reizen. Indien meerdere vluchten met een vergelijkbaar tijdschema beschikbaar zijn, moeten passagiers die recht hebben op herroutering de door de luchtvaartmaatschappij voorgestelde vlucht aanvaarden, ook als die wordt uitgevoerd door een maatschappij waarmee de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, samenwerkt. Indien voor de oorspronkelijke vlucht bijstand voor

Amendement

(31) Of de vervoersvoorwaarden vergelijkbaar zijn, hangt af van een aantal factoren en van de specifieke omstandigheden. Indien mogelijk en voor zover dit geen extra vertraging veroorzaakt, mogen passagiers niet worden doorverwezen naar vervoersdiensten van een lagere klasse dan de in de boeking vermelde klasse. Herroutering moet zonder extra kosten voor de passagier worden aangeboden, zelfs als de passagiers met een andere luchtvaartmaatschappij of een andere vervoerswijze, in een hogere klasse of tegen een hoger tarief dan het oorspronkelijk betaalde tarief reizen. Er moeten redelijke inspanningen worden geleverd om extra overstappen te voorkomen. *Personen met een handicap of personen met beperkte mobiliteit mogen bij herroutering geen extra aansluitende vlucht worden opgelegd, tenzij anders is overeengekomen met de passagier.* De totale reistijd *moet* zo veel mogelijk overeenstemmen met de geplande reistijd van de oorspronkelijke vlucht, *waarbij rekening wordt gehouden met de opties die beschikbaar zijn op de luchthaven waar de verstoring heeft plaatsgevonden, en* de passagier *moet* in dezelfde of, indien nodig, een hogere vervoersklasse kunnen reizen. Indien meerdere vluchten met een vergelijkbaar tijdschema beschikbaar zijn, moeten passagiers die recht hebben op herroutering de door de luchtvaartmaatschappij

personen met een handicap of personen met beperkte mobiliteit was geboekt, moet die bijstand overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1107/2006 van het Europees Parlement en de Raad ook worden aangeboden op de alternatieve route¹⁵.

voorgestelde vlucht aanvaarden, ook als die wordt uitgevoerd door een maatschappij waarmee de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, samenwerkt. **Indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de passagier herroutering onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden aanbiedt, moet de passagier die herroutering aanvaarden. Indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de passagier opties voor herroutering aanbiedt die niet onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden vallen, kan de passagier die herroutering weigeren. Het recht op herroutering, met inbegrip van het zelf regelen van herroutering, moet worden gehandhaafd.** Indien voor de oorspronkelijke vlucht bijstand voor personen met een handicap of personen met beperkte mobiliteit was geboekt, moet die bijstand overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1107/2006 van het Europees Parlement en de Raad ook worden aangeboden op de alternatieve route¹⁵.

---

¹⁵ Verordening (EG) nr. 1107/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 inzake de rechten van gehandicapten en personen met beperkte mobiliteit die per luchtvervoer reizen (PB L 204 van 26.7.2006, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1107/oj>).

---

¹⁵ Verordening (EG) nr. 1107/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 inzake de rechten van gehandicapten en personen met beperkte mobiliteit die per luchtvervoer reizen (PB L 204 van 26.7.2006, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1107/oj>).

Amendement 30

Standpunt van de Raad Overweging 31 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

(31 bis) Indien passagiers de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert in kennis hebben gesteld van hun keuze om hun reis voort te zetten en als de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert niet binnen drie uur herroutering

heeft aangeboden, moeten passagiers het recht hebben zelf herroutering onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden te regelen om zonder onnodige vertraging op hun eindbestemming aan te komen. Passagiers moeten echter het recht behouden op herroutering door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert totdat de passagiers de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert in kennis hebben gesteld van hun beslissing om zelf herroutering te regelen. Bij het zelf regelen van herroutering moeten de passagiers de kosten beperken tot wat noodzakelijk, redelijk en passend is.

Amendement 31

Standpunt van de Raad Overweging 31 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

(31 ter) De bijstand kan beperkt of geweigerd worden als het verlenen daarvan extra oponthoud zou meebrengen voor passagiers die op een vertraagde vlucht of op herroutering wachten. Wanneer een laatavondvlucht vertraging oploopt, maar waarschijnlijk kan vertrekken binnen korte tijd en wanneer het vervoer van passagiers naar hotels en het terugbrengen naar de luchthaven midden in de nacht tot een veel langere vertraging zou kunnen leiden, mag de luchtvaartmaatschappij weigeren om hotelaccommodatie en het bijbehorende vervoer aan te bieden. Wanneer de luchtvaartmaatschappij op het punt staat eten en drank uit te delen en dan te horen krijgt dat de vlucht klaar is voor instappen, mag zij eveneens weigeren bijstand aan te bieden. Afgezien van deze gevallen mag deze beperking slechts in zeer uitzonderlijke gevallen worden toegepast, omdat alles in het werk moet worden gesteld om het ongemak voor de passagiers te beperken.

Amendement 32

Standpunt van de Raad

Overweging 32

Standpunt van de Raad

(32) Luchtvaartmaatschappijen moeten bijstand bieden aan passagiers vanaf de geplande vertrektijd tot het vertrek van hun vlucht **of alternatief vervoer**. Nu zijn luchtvaartmaatschappijen onbeperkt aansprakelijk voor de accommodatie van hun passagiers in geval van buitengewone omstandigheden van lange duur. **De onzekerheid over de termijn gedurende welke accommodatie moet worden verstrekt, kan de financiële stabiliteit van een luchtvaartmaatschappij in gevaar brengen en bijgevolg ten koste gaan van de connectiviteit voor passagiers. Daarom moeten luchtvaartmaatschappijen het verstrekken van accommodatie** kunnen beperken tot drie nachten. Bovendien moeten noodplanning en snelle herrotering het risico op langdurig gestrande passagiers doen afnemen.

Amendement 33

Standpunt van de Raad

Overweging 33

Standpunt van de Raad

(33) Passagiers met specifieke behoeften, zoals personen met een handicap, personen met beperkte mobiliteit, niet-begeleide kinderen, zuigelingen, zwangere vrouwen en personen die specifieke medische bijstand behoeven, zoals mensen die aan ernstige diabetes of epilepsie lijden, kunnen specifieke aandacht vereisen van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert. Het kan met name moeilijker zijn om accommodatie te vinden in geval van

Amendement

(32) Luchtvaartmaatschappijen moeten bijstand bieden aan passagiers vanaf de geplande vertrektijd tot het vertrek van hun vlucht. Nu zijn luchtvaartmaatschappijen onbeperkt aansprakelijk voor de accommodatie van hun passagiers in geval van buitengewone omstandigheden van lange duur. **Daarom moeten luchtvaartmaatschappijen het verstrekken van verzorging wat betreft de duur van de accommodatie en, wanneer passagiers hun accommodatie zelf regelen, de kosten en verzorging** kunnen beperken tot drie nachten. Bovendien moeten noodplanning en snelle herrotering het risico op langdurig gestrande passagiers doen afnemen.

Amendement

(33) Passagiers met specifieke behoeften, zoals personen met een handicap, personen met beperkte mobiliteit, niet-begeleide kinderen, zuigelingen, zwangere vrouwen en personen die specifieke medische bijstand behoeven, zoals mensen die aan ernstige diabetes of epilepsie lijden, kunnen specifieke aandacht vereisen van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert. Het kan met name moeilijker zijn om accommodatie te vinden in geval van

een verstoring van de vlucht. Daarom gelden de beperkingen op het recht op accommodatie in buitengewone omstandigheden **niet** voor deze categorieën passagiers ***mits zij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, tijdig hebben geïnformeerd.***

Amendement 34

Standpunt van de Raad Overweging 33 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

een verstoring van de vlucht. Daarom gelden de beperkingen op het recht op accommodatie in buitengewone omstandigheden ***in geen geval*** voor deze categorieën passagiers.

Amendement

(33 bis) De dienstverleners moeten ervoor zorgen dat personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit te allen tijde het recht hebben kosteloos gebruik te maken van de ademhalingsapparatuur met een veiligheidskeurmerk die zich aan boord van het luchtvaartuig bevindt. De Commissie moet in samenwerking met de sector en organisaties die personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit vertegenwoordigen, een lijst van goedgekeurde medische zuurstofapparatuur opstellen, en daarbij terdege rekening houden met de veiligheidsvoorschriften.

Amendement 35

Standpunt van de Raad Overweging 34

Standpunt van de Raad

(34) Verordening (EG) nr. 261/2004 is ook van toepassing op passagiers die luchtvervoer hebben geboekt als onderdeel van een pakketreis. Deze wijzigingsverordening moet voor een nog betere samenhang tussen Richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad¹⁶ en Verordening (EG) nr. 261/2004 zorgen. In dat verband mogen

Amendement

(34) Verordening (EG) nr. 261/2004 is ook van toepassing op passagiers die luchtvervoer hebben geboekt als onderdeel van een pakketreis. Deze wijzigingsverordening moet voor een nog betere samenhang tussen Richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad¹⁶ en Verordening (EG) nr. 261/2004 zorgen. In dat verband

passagiers geen *overeenkomstige* rechten cumuleren, *met name* uit hoofde van beide *rechtshandelingen*.

moeten passagiers kunnen kiezen op grond van welke van die twee rechtshandelingen zij hun vorderingen indienen en, in voorkomend geval, vorderingen kunnen instellen op grond van beide rechtshandelingen. Passagiers die als onderdeel van een pakket luchtvervoer hebben geboekt, moeten op grond van beide rechtshandelingen vorderingen kunnen instellen wanneer zij bijvoorbeeld van de luchtvaartmaatschappij compensatie hebben ontvangen voor een vertraagde vlucht, maar recht hebben op een prijsverlaging of compensatie die door de organisator moet worden toegekend voor specifieke diensten, zoals een hotelovernachting, maaltijden, een excursie of andere activiteiten die zijn gemist als gevolg van de vertraagde vlucht. Passagiers mogen echter geen rechten cumuleren voor zover de desbetreffende compensatie of prijsverlaging die uit hoofde van beide handelingen wordt toegekend, hetzelfde belang waarborgt of hetzelfde doel heeft. Als passagiers hun vordering indienen bij de luchtvaartmaatschappij, moet de luchtvaartmaatschappij het volledige bedrag van de krachtens Verordening (EG) nr. 261/2004 verschuldigde compensatie betalen. Als passagiers een vordering indienen uit hoofde van Richtlijn (EU) 2015/2302, moet de door de luchtvaartmaatschappij betaalde compensatie in mindering worden gebracht op de betalingen die verschuldigd zijn uit hoofde van Richtlijn (EU) 2015/2302, voor zover de onderliggende rechten dezelfde belangen waarborgen of hetzelfde doel hebben.

---

¹⁶ Richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2006/2004 en van Richtlijn 2011/83/EU van het Europees

---

¹⁶ Richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2006/2004 en van Richtlijn 2011/83/EU van het Europees

Parlement en de Raad, en tot intrekking van Richtlijn 90/314/EEG van de Raad (PB L 326 van 11.12.2015, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj>).

Parlement en de Raad, en tot intrekking van Richtlijn 90/314/EEG van de Raad (PB L 326 van 11.12.2015, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj>).

Amendement 36

Standpunt van de Raad Overweging 36

Standpunt van de Raad

(36) In zijn arrest in zaak C-502/18 (CS e.a. tegen České aerolinie a.s.)¹⁷ betreffende de uitlegging van Verordening (EG) nr. 261/2004 heeft het Hof van Justitie geoordeeld dat in het geval van aansluitende vluchten die binnen het toepassingsgebied van die verordening vallen, elke luchtvaartmaatschappij die betrokken is bij de uitvoering van ten minste één van die aansluitende vluchten, de passagier uit hoofde van die verordening een compensatie verschuldigd is, ongeacht of de door haar uitgevoerde vlucht al dan niet was verstoord. ***Ook al wordt er in Verordening (EG) nr. 261/2004 bepaald dat luchtvaartmaatschappijen die hun verplichtingen nakomen, een derde om compensatie kunnen vragen, is uit de studie gebleken dat het in die verordening genoemde recht op verhaal weinig doeltreffend is. Daardoor dragen luchtvaartmaatschappijen uit de Unie een onevenredige financiële last in vergelijking met luchtvaartmaatschappijen uit derde landen. Om het concurrentievermogen van luchtvaartmaatschappijen uit de Unie te herstellen conform de aanbevelingen van het verslag “De toekomst van het Europese concurrentievermogen” van september 2024 (“verslag-Draghi”) en om op lange termijn de connectiviteit te vrijwaren, moet de aansprakelijkheid van een luchtvaartmaatschappij bij de herziening van Verordening (EG) nr. 261/2004 worden beperkt tot de vluchten***

Amendement

Schrappen

die zij daadwerkelijk zelf uitvoert.

---

¹⁷Arrest van het Hof (Negende kamer) van 11 juli 2019, CS e.a. tegen České aerolinie a.s., zaak C-502/18, ECLI:EU:C:2019:604.

Amendement 37

Standpunt van de Raad

Overweging 37

Standpunt van de Raad

(37) Op grond van Verordening (EG) nr. 2111/2005 van het Europees Parlement en de Raad¹⁸ moet de luchtvervoerscontractant de passagier informeren over de identiteit van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en op grond van Richtlijn 93/13/EEG¹⁹ van de Raad moet de verkoper of de verlener de consument informatie verstrekken over de voorwaarden van de overeenkomst. Passagiers moeten gedetailleerder worden geïnformeerd over hun rechten in geval van verstoring van de vlucht, en moeten ook naar behoren worden geïnformeerd over de oorzaak van de verstoring, zodra die informatie beschikbaar is. Die informatie moet ook worden verstrekt als de passagier zijn ticket heeft gekocht via een in de Unie gevestigde tussenpersoon. Die informatie moet ten minste door de luchtvaartmaatschappij of de tussenpersoon worden verstrekt in een toegankelijk formaat en, in voorkomend geval, via zogenaamde pushmeldingen van mobiele applicaties of andere digitale middelen.

---

¹⁸ Verordening (EG) nr. 2111/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2005 betreffende de vaststelling van een communautaire lijst van

Amendement

(37) Op grond van Verordening (EG) nr. 2111/2005 van het Europees Parlement en de Raad¹⁸ moet de luchtvervoerscontractant de passagier informeren over de identiteit van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en op grond van Richtlijn 93/13/EEG¹⁹ van de Raad moet de verkoper of de verlener de consument informatie verstrekken over de voorwaarden van de overeenkomst. Passagiers moeten gedetailleerder worden geïnformeerd over hun rechten in geval van verstoring van de vlucht, en moeten ook naar behoren worden geïnformeerd over de oorzaak van de verstoring, zodra die informatie beschikbaar is. Die informatie moet ook ***door de luchtvaartmaatschappij*** worden verstrekt als de passagier zijn ticket heeft gekocht via een in de Unie gevestigde tussenpersoon. Die informatie moet ten minste door de luchtvaartmaatschappij of de tussenpersoon worden verstrekt in een toegankelijk formaat en, in voorkomend geval, via zogenaamde pushmeldingen van mobiele applicaties of andere digitale middelen.

---

¹⁸ Verordening (EG) nr. 2111/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2005 betreffende de vaststelling van een communautaire lijst van

luchtvaartmaatschappijen waaraan een exploitatieverbod binnen de Gemeenschap is opgelegd en het informeren van luchtreizigers over de identiteit van de exploiterende luchtvaartmaatschappij, en tot intrekking van artikel 9 van Richtlijn 2004/36/EG (PB L 344 van 27.12.2005, blz. 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/2111/oj>).

¹⁹ Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB L 95 van 21.4.1993, blz. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1993/13/oj>).

luchtvaartmaatschappijen waaraan een exploitatieverbod binnen de Gemeenschap is opgelegd en het informeren van luchtreizigers over de identiteit van de exploiterende luchtvaartmaatschappij, en tot intrekking van artikel 9 van Richtlijn 2004/36/EG (PB L 344 van 27.12.2005, blz. 15, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2005/2111/oj>).

¹⁹ Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB L 95 van 21.4.1993, blz. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1993/13/oj>).

Amendement 38

Standpunt van de Raad Overweging 38

Standpunt van de Raad

(38) Om een betere handhaving van passagiersrechten te waarborgen, moeten de nationale handhavingsinstanties toezicht houden op de handhaving van Verordening (EG) nr. 261/2004 en besluiten tot passende sancties om de naleving van die verordening te stimuleren.

Amendement 39

Standpunt van de Raad Overweging 38 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

Schrappen

(38 bis) In Speciaal verslag 15/2021 van de Europese Rekenkamer wordt geconcludeerd dat de nationale handhavingsinstanties geen goed overzicht hebben van de naleving van passagiersrechten door exploitanten. Ook in de evaluaties van de Commissie wordt geconcludeerd dat de algemene aanpak van de nationale handhavingsinstanties

met betrekking tot het toezicht op de uitvoering van de verordeningen aanzienlijk uiteenloopt: hoewel sommige nationale handhavingsinstanties doorgaans zeer proactief zijn, lijken andere enkel te reageren op klachten die zij ontvangen. Om deze tekortkomingen aan te pakken en een betere handhaving van passagiersrechten te waarborgen, moeten de handhavingsmechanismen worden versterkt door de nationale handhavingsinstanties onafhankelijkheid te geven, een mechanisme voor grensoverschrijdende samenwerking in te stellen, de bevoegdheid van nationale handhavingsinstanties om informatie van vervoerders te verkrijgen, te bevorderen, en een doeltreffender sanctieregeling in te voeren.

Amendement 40

Standpunt van de Raad

Overweging 39

Standpunt van de Raad

(39) Om een betere handhaving van passagiersrechten te waarborgen, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat consumenten toegang hebben tot mechanismen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting voor het geval hun klacht of verzoek bij de luchtvaartmaatschappij of de tussenpersoon geen resultaat heeft opgeleverd. **Die mechanismen mogen geen afbreuk doen aan het recht van de lidstaten om te bepalen of de deelname van luchtvaartmaatschappijen of tussenpersonen verplicht is.**

Amendement

(39) Om een betere handhaving van passagiersrechten te waarborgen, moeten de lidstaten ervoor zorgen dat consumenten toegang hebben tot mechanismen voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting voor het geval hun klacht of verzoek bij de luchtvaartmaatschappij of de tussenpersoon geen resultaat heeft opgeleverd. **De deelname van onder het toepassingsgebied van deze verordening vallende luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen aan alternatieve geschillenbeslechtingsprocedures moet verplicht zijn, en de beslissingen die het resultaat vormen van deze procedures moeten bindend zijn.**

Amendement 41

Standpunt van de Raad

Overweging 39 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

(39 bis) *Aangezien de commerciële luchtvaart een geïntegreerde markt van de Unie vormt, moeten maatregelen ter handhaving van deze verordening doeltreffender zijn indien ze op Unieniveau worden genomen en indien voor de Commissie een grotere rol is weggelegd. Meer bepaald moet de Commissie het publiek bewuster maken van de naleving van de vereisten op het gebied van passagiersrechten door luchtvaartmaatschappijen, door een lijst te publiceren van luchtvaartmaatschappijen die stelselmatig verzuimen deze verordening na te leven.*

Amendement 42

**Standpunt van de Raad
Overweging 44**

Standpunt van de Raad

(44) Gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap²⁰ en om ervoor te zorgen dat bij schade aan, vernietiging van of verlies van mobiliteitshulpmiddelen dan wel bij letsel of overlijden van een erkende assistentiehond de volledige vervangingskosten worden vergoed, moeten luchtvaartmaatschappijen personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit, zoals gedefinieerd in Verordening (EG) nr. 1107/2006, de mogelijkheid bieden om gratis een bijzondere verklaring omtrent het belang af te leggen, waardoor zij op grond van het Verdrag van Montreal recht hebben op volledige compensatie.

Amendement

(44) Gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap²⁰ en om ervoor te zorgen dat bij schade aan, vernietiging van of verlies van mobiliteitshulpmiddelen dan wel bij letsel of overlijden van een erkende assistentiehond de volledige vervangingskosten worden vergoed, moeten luchtvaartmaatschappijen personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit, zoals gedefinieerd in Verordening (EG) nr. 1107/2006, de mogelijkheid bieden om gratis een bijzondere verklaring omtrent het belang af te leggen, waardoor zij op grond van het Verdrag van Montreal recht hebben op volledige compensatie ***bij verlies of beschadiging. Luchtvaartmaatschappijen moeten passagiers telkens wanneer zij een ticket boeken, in kennis stellen van die verklaring en van de rechten die daaruit voortvloeien.***

---

²⁰ PB L 23 van 27.1.2010, blz. 37, ELI:
[http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48(1)/oj).

Amendement 43

Standpunt van de Raad Overweging 46

Standpunt van de Raad

(46) *Het is niet altijd duidelijk voor passagiers welke bagage zij aan boord van een luchtvaartuig mogen meenemen, zowel wat de afmetingen, het gewicht als het aantal toegestane stukken bagage betreft. Om ervoor te zorgen dat passagiers weten welke bagage zij volgens hun ticket mogen meenemen, moeten luchtvaartmaatschappijen dit, zowel voor ingecheckte als niet-ingecheckte bagage, duidelijk vermelden bij de boeking en op de luchthaven. Om tijdens hun reis voldoende persoonlijk comfort te waarborgen, en zoals het Hof van Justitie in zijn arrest in zaak C-487/12 (Vueling Airlines S.A. tegen Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia)²¹ heeft erkend, moeten passagiers persoonlijke voorwerpen die voor het vervoer noodzakelijk zijn gratis kunnen meenemen in de cabine, mits die persoonlijke voorwerpen in overeenstemming zijn met de toepasselijke veiligheids- en beveiligingseisen en aan redelijke eisen inzake gewicht en afmetingen voldoen. Persoonlijke voorwerpen die voor het vervoer van passagiers noodzakelijk worden geacht, zijn artikelen die essentieel zijn voor de duur van de reis. Deze kunnen bestaan uit paspoorten en andere reisdocumenten, essentiële geneesmiddelen, persoonlijke hulpmiddelen en leesmateriaal, alsmede voedsel en drank die afgestemd zijn op de duur van de vlucht.*

---

²¹ Arrest van het Hof (Vijfde kamer) van

---

²⁰ PB L 23 van 27.1.2010, blz. 37, ELI:
[http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48(1)/oj).

Amendement

(46) *Verordening (EG) nr. 261/2004 moet de doelstelling zien te halen om de normen voor de bescherming van en informatie aan passagiers te verhogen, de rechten van passagiers te versterken en ervoor te zorgen dat luchtvaartmaatschappijen onder geharmoniseerde voorwaarden opereren, onder meer wat betreft de afmetingen van handbagage. Overeenkomstig het arrest van het Hof van Justitie in zaak C-487/12 (Vueling Airlines S.A./Instituto Galego de Consumo de la Xunta de Galicia)²¹ moet handbagage (d.w.z. niet-ingecheckte bagage) worden beschouwd als een “noodzakelijk onderdeel” van het vervoer van passagiers, mits deze voldoet aan “redelijke eisen” inzake gewicht en afmetingen, en mag daarom voor het vervoer van deze bagage geen toeslag in rekening worden gebracht. Luchtvaartmaatschappijen moeten passagiers ook duidelijk informeren over de afmetingen van handbagage.*

---

²¹ Arrest van het Hof (Vijfde kamer) van

18 september 2014, Vueling Airlines S.A.
tegen Instituto Galego de Consumo de la
Xunta de Galicia, zaak C-487/12.
ECLI:EU:C:2014:2232.

18 september 2014, Vueling Airlines
S.A./Instituto Galego de Consumo de la
Xunta de Galicia, zaak C-487/12.
ECLI:EU:C:2014:2232.

Amendement 44

Standpunt van de Raad Overweging 46 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

(46 bis) Er moet meer duidelijkheid worden verschaft over gevallen waarbij persoonlijke voorwerpen of handbagage in de cabine van het luchtvaartuig zijn achtergelaten of verloren, om de behandeling van dergelijke verzoeken te vergemakkelijken, te zorgen voor een gestroomlijnd proces, en extra lasten of miscommunicatie voor passagiers te voorkomen.

Amendement 45

Standpunt van de Raad Overweging 47

Standpunt van de Raad

Amendement

(47) Passagiers moeten bij de boeking in een duidelijk en toegankelijk formaat worden geïnformeerd over de maximale afmetingen en het maximumgewicht van de bagage die zij in de cabine mogen meenemen. Onverminderd het beginsel van vrije prijsstelling moeten luchtvaartmaatschappijen een redelijk beleid inzake de afmetingen van handbagage voeren waarbij passagiers handbagage in de cabine mogen meenemen, mits deze voldoet aan de toepasselijke veiligheids- en beveiligingseisen. Gezien het uiteenlopende beleid van de luchtvaartmaatschappijen op dit gebied, moet bij de herziening van Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees

Schrappen

Parlement en de Raad²² worden nagegaan of het haalbaar is uniforme minimumregels voor handbagage vast te leggen.

---

²² Verordening (EG) nr. 1008/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 2008 inzake gemeenschappelijke regels voor de exploitatie van luchtdiensten in de Gemeenschap (PB L 293 van 31.10.2008, blz. 3, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj>).

Amendement 46

Standpunt van de Raad Overweging 48

Standpunt van de Raad

(48) Muziekinstrumenten hebben soms een zeer grote geldelijke, artistieke en historische waarde. Bovendien hebben muzikanten hun instrumenten nodig om op te oefenen en op te treden en kunnen deze niet gemakkelijk worden vervangen. Passagiers moeten daarom het recht krijgen om onder hun eigen verantwoordelijkheid muziekinstrumenten in de cabine mee te nemen, op voorwaarde dat die instrumenten voldoen aan de capaciteits-, veiligheids- en beveiligingsregels en het beleid van de luchtvaartmaatschappij inzake de maximale toegestane bagage. Voor zover een en ander verenigbaar is met de capaciteits-, veiligheids- en beveiligingseisen, moet de luchtvaartmaatschappij ernaar streven passagiers toe te staan extra zitplaatsen te boeken om muziekinstrumenten te vervoeren, mits zij daarvoor de overeenkomstige tarieven hebben betaald. Indien dit niet mogelijk is, moeten muziekinstrumenten, waar mogelijk, in passende omstandigheden in het bagageruim van het luchtvaartuig worden

Amendement

(48) Muziekinstrumenten hebben soms een zeer grote geldelijke, artistieke en historische waarde. Bovendien hebben muzikanten hun instrumenten nodig om op te oefenen en op te treden en kunnen deze niet gemakkelijk worden vervangen. Passagiers moeten daarom het recht krijgen om onder hun eigen verantwoordelijkheid muziekinstrumenten in de cabine mee te nemen, op voorwaarde dat die instrumenten voldoen aan de capaciteits-, veiligheids- en beveiligingsregels en het beleid van de luchtvaartmaatschappij inzake de maximale toegestane bagage. ***Om de betrokken passagiers in staat te stellen te beoordelen of hun instrument in de cabine kan worden opgeborgen, moeten de luchtvaartmaatschappijen hen informeren over de omvang van de opbergruimten.*** Voor zover een en ander verenigbaar is met de capaciteits-, veiligheids- en beveiligingseisen, moet de luchtvaartmaatschappij ernaar streven passagiers toe te staan extra zitplaatsen te boeken om muziekinstrumenten te vervoeren, mits zij daarvoor de

vervoerd. Verordening (EG) nr. 2027/97 moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd.

overeenkomstige tarieven hebben betaald. Indien dit niet mogelijk is, moeten muziekinstrumenten, waar mogelijk, in passende omstandigheden in het bagageruim van het luchtvaartuig worden vervoerd. Verordening (EG) nr. 2027/97 moet derhalve dienovereenkomstig worden gewijzigd.

Amendement 47

Standpunt van de Raad Overweging 51

Standpunt van de Raad

(51) De in de bijlage bij Verordening (EG) nr. 2027/97 bedoelde financiële limieten moeten regelmatig door luchtvaartmaatschappijen worden aangepast aan de economische ontwikkelingen, zoals herzien door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie (ICAO) op grond van artikel 24, lid 2, van het Verdrag van Montreal.

Amendement

Schrappen

Amendement 48

Standpunt van de Raad Overweging 52

Standpunt van de Raad

(52) In het rapport-Draghi wordt de nadruk gelegd op de cruciale rol van vervoer voor het concurrentievermogen van de Unie. Het benadrukte ook het risico van verplaatsing van zakelijke activiteiten, als gevolg van asymmetrische regelgeving, van vervoersknooppunten in de Unie naar knooppunten in de buurlanden van de Unie. Verordening (EG) nr. 261/2004 is van toepassing op passagiers die vertrekken van een luchthaven gelegen in een derde land naar een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, voor zover

Amendement

(52) In het rapport-Draghi wordt de nadruk gelegd op de cruciale rol van vervoer voor het concurrentievermogen van de Unie. Het benadrukte ook het risico van verplaatsing van zakelijke activiteiten, als gevolg van asymmetrische regelgeving, van vervoersknooppunten in de Unie naar knooppunten in de buurlanden van de Unie. Verordening (EG) nr. 261/2004 is van toepassing op passagiers die vertrekken van een luchthaven gelegen in een derde land naar een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, voor zover

de luchtvaartmaatschappij die de betrokken vlucht uitvoert een luchtvaartmaatschappij uit de Unie is. ***Binnen drie jaar na de datum van toepassing van Verordening (EG) nr. 261/2004 moet de Commissie beoordelen of het haalbaar is om het toepassingsgebied van die verordening te herzien teneinde de bescherming van passagiers en het gelijke speelveld tussen luchtvaartmaatschappijen uit de Unie en uit derde landen verder te verbeteren.***

Amendement 49

Standpunt van de Raad Overweging 53

Standpunt van de Raad

(53) ***Over een mechanisme ter bescherming van passagiers in geval van insolventie van luchtvaartmaatschappijen moet worden nagedacht in het kader van de herziening van Verordening (EG) nr. 1008/2008.***

Amendement 50

Standpunt van de Raad Overweging 53 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

de luchtvaartmaatschappij die de betrokken vlucht uitvoert een luchtvaartmaatschappij uit de Unie is. ***Deze bevindingen ondersteunen het besluit van de Uniewetgever om het toepassingsgebied van deze verordening te herzien teneinde de bescherming van passagiers en het gelijke speelveld tussen luchtvaartmaatschappijen uit de Unie en uit derde landen verder te verbeteren.***

Amendement

(53) ***De financiële bescherming van passagiers in geval van faillissement van een luchtvaartmaatschappij is een cruciaal element van een doeltreffende regeling voor passagiersrechten. Om de bescherming van luchtvaartpassagiers te verbeteren in geval van annuleringen van vluchten vanwege de insolventie van een luchtvaartmaatschappij of de opschorting van haar activiteiten als gevolg van de intrekking van haar exploitatievergunning, moet van luchtvaartmaatschappijen worden geëist dat zij voldoende bewijs leveren dat de terugbetaling of repatriëring van de passagiers is gewaarborgd.***

(53 bis) ***Door de instelling van een garantiefonds of een verplichte verzekering kan de luchtvaartmaatschappij bijvoorbeeld instaan voor de terugbetaling of***

repatriëring van passagiers in geval van annulering van een vlucht als gevolg van de insolventie van een luchtvaartmaatschappij of de opschorting van haar activiteiten als gevolg van de intrekking van haar exploitatievergunning.

Amendement 51

Standpunt van de Raad Overweging 54

Standpunt van de Raad

(54) Groenland kampt met bijzonder ongunstige weersomstandigheden en heeft een zeer lage bevolkingsdichtheid met grote afstanden tussen de bevolkte gebieden. Om de connectiviteit te waarborgen en het aanbod aan vluchten binnen Groenland te handhaven, mogen vluchten binnen Groenland niet onder de compensatieverplichtingen vallen, ook niet wanneer het gaat om aansluitende vluchten die aankomen op of vertrekken van het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn.

Amendement

Schrappen

Amendement 52

Standpunt van de Raad Overweging 55

Standpunt van de Raad

(55) Verordening (EG) nr. 261/2004 mag geen afbreuk doen aan de status en de soevereiniteit van de landengte van Gibraltar, waar zich de luchthaven van Gibraltar bevindt, noch aan de rechtspositie van het Koninkrijk Spanje in dat verband. Rekening houdend met de huidige omstandigheden en ter wille van de rechtszekerheid, moet worden gespecificeerd dat Verordening (EG) nr. 261/2004 alleen van toepassing moet zijn op de luchthaven van Gibraltar wanneer

Amendement

Schrappen

het Koninkrijk Spanje, na beslechting van het geschil tussen het Koninkrijk Spanje en het Verenigd Koninkrijk, in staat is daadwerkelijke controle over de luchthaven van Gibraltar uit te oefenen en in staat is de toepassing van Verordening (EG) nr. 261/2004 op die luchthaven te waarborgen en nadat een kennisgeving van de beslechting van het geschil is bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Amendement 53

**Standpunt van de Raad
Overweging 55 bis (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(55 bis) Deze verordening moet in overeenstemming zijn met de grondrechten en de beginselen van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, met name inzake consumentenbescherming, het recht op bescherming van persoonsgegevens, het verbod op elke vorm van discriminatie, de integratie van personen met een handicap en het recht op een doeltreffende voorziening in rechte en op een eerlijk proces.

Amendement 54

**Standpunt van de Raad
Overweging 55 ter (nieuw)**

Standpunt van de Raad

Amendement

(55 ter) Om de bescherming van luchtvaartpassagiers over de grenzen van de Unie heen te verbeteren, moeten dergelijke rechten ook terugkomen in bilaterale en internationale overeenkomsten.

Amendement 55

Standpunt van de Raad Overweging 55 quater (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

(55 quater) Op alle luchthavens in de Unie met een jaarlijks passagiersvervoer van meer dan één miljoen moeten kosteloos speciale voorzieningen beschikbaar worden gesteld voor passagiers met een ernstige handicap die behoefte hebben aan omkleeden en toiletvoorzieningen (zogenaamde “omkleedplekken”).

Amendement 56

Standpunt van de Raad Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – a Verordening (EG) nr. 261/2004 Artikel 2 – alinea 1 – letter c bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

c bis) “luchthavenbeheersorgaan”: een orgaan dat, al dan niet samen met andere activiteiten, volgens nationale wetten, regels of overeenkomsten tot doel heeft de infrastructuur van de luchthaven of van het luchthavennetwerk te beheren en de activiteiten van de verschillende exploitanten op de desbetreffende luchthaven of het desbetreffende luchthavennetwerk te coördineren en te controleren;

Amendement 57

Standpunt van de Raad Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – a Verordening (EG) nr. 261/2004 Artikel 2 – alinea 1 – punt f bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

f bis) “kostprijs van het vliegticket”: de

definitieve prijs die aan het einde van de boekingsprocedure moet worden betaald, met inbegrip van het passagierstarief en alle toepasselijke belastingen, heffingen, toeslagen en vergoedingen die zijn betaald voor alle facultatieve en niet-facultatieve diensten die in het ticket zijn opgenomen, met uitzondering van vergoedingen voor tussenpersonen, ongeacht of die toeslagen en vergoedingen samen met de tarieven voor de vervoersdienst of afzonderlijk in een later stadium zijn betaald;

Amendement 58

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – a

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt f ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

f ter) “boeking”: het feit dat de passagier een ticket heeft, of een ander bewijs dat de boeking door de luchtvaartmaatschappij of de organisator is aanvaard en geregistreerd;

Amendement 59

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – b

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt g

Standpunt van de Raad

Amendement

b) punt g) wordt geschrapt;

Schrappen

Amendement 60

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – c

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt i

Standpunt van de Raad

i) “persoon met een handicap” en “persoon met beperkte mobiliteit”: een persoon *die een blijvende of tijdelijke fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperking heeft die het in de interactie met diverse barrières kan bemoeilijken om op voet van gelijkheid met andere passagiers volledig en doeltreffend gebruik te maken van vervoer, of wiens of wier mobiliteit bij het gebruik van vervoer beperkt is ten gevolge van zijn of haar leeftijd;*

Amendement

i) “persoon met een handicap” en “persoon met beperkte mobiliteit”: een persoon *wiens of wier mobiliteit bij het gebruik van vervoer beperkt is ten gevolge van een lichamelijke (zintuiglijke of motorische, permanente of tijdelijke) handicap, een verstandelijke handicap of beperking of enige andere oorzaak van handicap, of ten gevolge van leeftijd, en wiens of wier situatie vereist dat hij of zij passende aandacht krijgt en dat de aan alle passagiers verstrekte diensten aan zijn of haar bijzondere behoeften worden aangepast;*

Amendement 61

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – c

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt j

Standpunt van de Raad

j) “instapweigering”: weigering om passagiers op een vlucht te vervoeren, hoewel zij zich voor instappen hebben gemeld volgens de voorwaarden van artikel 4, lid 1, of wanneer passagiers vooraf werden geïnformeerd dat hun tegen hun wil de toegang tot de vlucht zou worden geweigerd, *tenzij de instapweigering gebaseerd is op redelijke gronden zoals gezondheid, veiligheid, beveiliging of ontoereikende reisdocumenten;*

Amendement

j) “instapweigering”: weigering om passagiers op een vlucht te vervoeren, hoewel zij zich voor instappen hebben gemeld volgens de voorwaarden van artikel 4, lid 1, of wanneer passagiers vooraf werden geïnformeerd dat hun tegen hun wil de toegang tot de vlucht zou worden geweigerd;

Amendement 62

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – c

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt 1 – i

Standpunt van de Raad

i) het luchtvaartuig is opgestegen maar, om welke reden dan ook, ofwel is omgeleid naar een andere luchthaven dan de op het ticket vermelde luchthaven van aankomst, of is teruggekeerd naar de luchthaven van vertrek, en niet heeft kunnen doorvliegen naar de op het ticket vermelde luchthaven van aankomst, **tenzij de daadwerkelijke luchthaven van aankomst en de op het ticket vermelde luchthaven van aankomst dezelfde stad of regio bedienen en de luchtvaartmaatschappij voor de passagier heeft voorzien in vervoer naar de op het ticket vermelde luchthaven van aankomst,** of

Amendement

i) het luchtvaartuig is opgestegen maar, om welke reden dan ook, ofwel is omgeleid naar een andere luchthaven dan de op het ticket vermelde luchthaven van aankomst, of is teruggekeerd naar de luchthaven van vertrek, en niet heeft kunnen doorvliegen naar de op het ticket vermelde luchthaven van aankomst, of

Amendement 63

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – c

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt 1 – ii

Standpunt van de Raad

ii) een passagier een ticket voor een vlucht heeft ontvangen en de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd met meer dan een uur is vervroegd, **tenzij de incheck- en instaptijden niet zijn veranderd of de passagier de vlucht met gewijzigd vluchtschema heeft genomen;**

Amendement

ii) een passagier een ticket voor een vlucht heeft ontvangen en de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd met meer dan een uur is vervroegd;

Amendement 64

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt o

Standpunt van de Raad

o) “vertraging bij aankomst”: het tijdsverschil tussen de op het ticket van de

Amendement

o) “vertraging bij aankomst”: het tijdsverschil tussen de op het ticket van de

passagier vermelde aankomsttijd en de werkelijke aankomsttijd van de vlucht;

passagier vermelde aankomsttijd en de werkelijke aankomsttijd van de vlucht; ***een vlucht waarbij het luchtvaartuig is opgestegen maar gedwongen was terug te keren naar de luchthaven van vertrek, en op een later tijdstip opnieuw is opgestegen, wordt beschouwd als een vlucht met vertraging bij aankomst;***

Amendement 65

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt p

Standpunt van de Raad

p) “vervoersklasse”: een deel van de passagierscabine van het luchtvaartuig dat zich van de overige delen van de cabine onderscheidt door andere stoelen, een andere zitplaatsconfiguratie of ***een ander verschil*** in de diensten die aan de passagiers worden verleend;

Amendement

p) “vervoersklasse”: een deel van de passagierscabine van het luchtvaartuig dat zich van de overige delen van de cabine onderscheidt door ***hetzij een specifieke code die in de luchtvervoerovereenkomst is vermeld, hetzij een combinatie van*** andere stoelen, een andere zitplaatsconfiguratie ***en andere verschillen*** in de diensten, ***zoals specifieke catering,*** die aan de passagiers worden verleend;

Amendement 66

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt q

Standpunt van de Raad

q) “luchtvervoerovereenkomst”: een overeenkomst tussen een luchtvaartmaatschappij of haar erkend agent en een passagier, voor een of meer vluchten;

Amendement

q) “luchtvervoerovereenkomst”: een overeenkomst tussen een luchtvaartmaatschappij of haar erkend agent en een passagier ***of passagiers,*** voor een of meer vluchten;

Amendement 67

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt r

Standpunt van de Raad

r) “buitengewone omstandigheden”: *omstandigheden die door hun aard of oorsprong niet inherent zijn aan de normale uitoefening van de activiteit van de betrokken luchtvaartmaatschappij, en waarop deze geen daadwerkelijke invloed kan uitoefenen, zoals de omstandigheden in de in punt 1 van de bijlage opgenomen niet-uitputtende lijst van buitengewone omstandigheden, uitgezonderd de omstandigheden in de in punt 2 van de bijlage opgenomen niet-uitputtende lijst van omstandigheden;*

Amendement

Schrappen

Amendement 68

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt t

Standpunt van de Raad

t) “aansluitende vlucht”: een vlucht die, als onderdeel van een reis, bedoeld is om de passagier in staat te stellen vanaf het oorspronkelijke vertrekpunt te vertrekken en op een overstappunt aan te komen om met een andere vlucht te vertrekken, of bedoeld is om de passagier in staat te stellen vanaf een overstappunt te vertrekken om de passagier in staat te stellen een ander overstappunt of de eindbestemming van de passagier te bereiken;

Amendement

t) “aansluitende vlucht”: een vlucht die **onder één vervoersovereenkomst of één boekingsreferentie valt, of beide, en die**, als onderdeel van een reis, bedoeld is om de passagier in staat te stellen vanaf het oorspronkelijke vertrekpunt te vertrekken en op een overstappunt aan te komen om met een andere vlucht te vertrekken, of bedoeld is om de passagier in staat te stellen vanaf een overstappunt te vertrekken om de passagier in staat te stellen een ander overstappunt of de eindbestemming van de passagier te bereiken;

Amendement 69

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt z bis bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

z bis bis) “onbegeleid kind”: een kind dat reist zonder volwassen voogd en waarbij de luchtvaartmaatschappij de verantwoordelijkheid voor verzorging heeft aanvaard overeenkomstig haar gepubliceerde regels;

Amendement 70

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt z septies bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

z septies bis) “persoonlijk voorwerp”: een stuk niet-ingecheckte bagage dat voldoet aan de beveiligings- en veiligheidsvoorschriften, en dat ofwel niet groter is dan 40 × 30 × 15 cm of op voorwaarde dat het past onder de stoel voor de stoel waarop de passagier zit;

Amendement 71

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 2 – d

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 2 – alinea 1 – punt z septies ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

z septies ter) “handbagage”: een stuk niet-ingecheckte bagage dat geen persoonlijk voorwerp is en voldoet aan de beveiligings- en veiligheidsvoorschriften.

Amendement 72

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 3

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 3 – lid 1 – punt b

Standpunt van de Raad

b) op passagiers die vertrekken vanaf een in een derde land gelegen luchthaven naar een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat waarop het Verdrag van toepassing is, tenzij zij **bepaalde** voordelen of compensatie hebben ontvangen en bijstand hebben gekregen in dat derde land, **indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht in kwestie uitvoert, een luchtvaartmaatschappij uit de Unie is.**

Amendement

b) op passagiers die vertrekken vanaf een in een derde land gelegen luchthaven naar een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat waarop het Verdrag van toepassing is, tenzij zij **gelijkwaardige** voordelen of compensatie hebben ontvangen en bijstand hebben gekregen in dat derde land.

Amendement 73

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 3

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 3 – lid 3

Standpunt van de Raad

3. Deze verordening geldt niet voor passagiers die gratis reizen of tegen een gereduceerd tarief dat niet, direct of indirect, voor het publiek toegankelijk is. Passagiers met een ticket dat door een luchtvaartmaatschappij of tussenpersoon is verstrekt in het kader van een Frequent Flyer-programma of een ander commercieel programma, vallen echter wel onder deze verordening.

Amendement

Schrappen

Amendement 74

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 3

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 3 – lid 7

Standpunt van de Raad

7. Artikel 7 van deze verordening is

Amendement

Schrappen

niet van toepassing indien de verstoring zich voordoet op een aansluitende vlucht die zowel vertrekt van als aankomt op een luchthaven in Groenland.

Amendement 75

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 3

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 3 – lid 8 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Amendement

Deze verordening laat de rechtspositie van het Koninkrijk Spanje met betrekking tot het grondgebied van Gibraltar, de landengte en de op de landengte gelegen luchthaven onverlet.

Schrappen

Amendement 76

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 3

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 3 – lid 8 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Amendement

Zij zal van toepassing zijn op de luchthaven van Gibraltar wanneer het Koninkrijk Spanje, na beslechting van zijn geschil met het Verenigd Koninkrijk, in staat is daadwerkelijke controle over die luchthaven uit te oefenen en ervoor te zorgen dat deze verordening op die luchthaven wordt toegepast. Het Koninkrijk Spanje stelt de Commissie ervan in kennis wanneer aan deze voorwaarden is voldaan en de Commissie maakt een kennisgeving betreffende de beslechting van het geschil bekend in het Publicatieblad van de Europese Unie. Deze verordening is op die luchthaven van toepassing vanaf de eerste dag van de maand volgende op de datum van de bekendmaking van die kennisgeving in

Schrappen

Amendement 77

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 4

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 4 – lid 2 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Indien een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert redelijkerwijs instapweigering voor een vlucht kan verwachten, stelt zij de betrokken passagiers daarvan onmiddellijk in kennis. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, meldt tegelijkertijd aan de betrokken passagiers welke specifieke rechten uit hoofde van deze verordening van toepassing zijn op hun geval, met name wat betreft het recht op terugbetaling **of** herrotering **uit hoofde van artikel 8** en het recht op bijstand uit hoofde van **artikel 9**.

Amendement

Indien een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert redelijkerwijs instapweigering voor een vlucht kan verwachten, stelt zij de betrokken passagiers daarvan onmiddellijk in kennis. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, meldt tegelijkertijd aan de betrokken passagiers welke specifieke rechten uit hoofde van deze verordening van toepassing zijn op hun geval, met name wat betreft het recht op terugbetaling, herrotering **en compensatie** en het recht op bijstand uit hoofde van **deze verordening**.

Amendement 78

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 4

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 4 – lid 2 – alinea 2

Standpunt van de Raad

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, vraagt om vrijwilligers onder voorwaarden die moeten worden overeengekomen tussen elke vrijwilliger en de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert. De met elke vrijwilliger bereikte overeenkomst over de voordelen treedt alleen in de plaats van het recht van de vrijwilliger op compensatie als bepaald in artikel 7, lid 1, indien de vrijwilliger zich daarmee in een ondertekend document of middels een digitaal middel op een duurzame drager, expliciet akkoord

Amendement

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, vraagt om vrijwilligers onder voorwaarden die moeten worden overeengekomen tussen elke vrijwilliger en de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert. **De luchtvaartmaatschappij stelt de vrijwilligers in kennis van hun rechten overeenkomstig deze verordening.** De met elke vrijwilliger bereikte overeenkomst over de voordelen treedt alleen in de plaats van het recht van de vrijwilliger op compensatie als bepaald in artikel 7, lid 1, indien de vrijwilliger zich daarmee in een

verklaart. Bij ontstentenis van een dergelijk akkoord wordt de vrijwilliger **zonder onnodige vertraging en uiterlijk binnen zeven kalenderdagen na de instapweigering** gecompenseerd door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en die het instappen weigert, overeenkomstig artikel 7, lid 1.

ondertekend document of middels een digitaal middel op een duurzame drager, expliciet akkoord verklaart. Bij ontstentenis van een dergelijk akkoord wordt de vrijwilliger **onmiddellijk** gecompenseerd door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en die het instappen weigert, overeenkomstig artikel 7, lid 1.

Amendement 79

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 4

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 4 – lid 4 – alinea 2

Standpunt van de Raad

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en die het instappen weigert, biedt de betrokken passagiers zonder onnodige vertraging op duidelijke wijze de keuze tussen terugbetaling en herroutering overeenkomstig artikel 8. In afwijking van artikel 8, lid 1, punt a), wordt, indien de passagiers aan wie het instappen was geweigerd recht hebben op terugbetaling, deze **zonder onnodige vertraging en uiterlijk binnen zeven kalenderdagen na de instapweigering** toegekend.

Amendement

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en die het instappen weigert, biedt de betrokken passagiers zonder onnodige vertraging op duidelijke wijze de keuze tussen terugbetaling en herroutering overeenkomstig artikel 8. In afwijking van artikel 8, lid 1, punt a), wordt, indien de passagiers aan wie het instappen was geweigerd recht hebben op terugbetaling, deze **onmiddellijk** toegekend.

Amendement 80

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 4

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 4 – lid 4 – alinea 4

Standpunt van de Raad

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en passagiers tegen hun wil de toegang tot de vlucht weigert, vergoedt de betrokken passagiers overeenkomstig artikel 7, lid 1, **zonder onnodige vertraging en uiterlijk binnen zeven**

Amendement

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en passagiers tegen hun wil de toegang tot een vlucht weigert, vergoedt de betrokken passagiers **onmiddellijk** overeenkomstig artikel 7, lid 1.

kalenderdagen na de instapweigering.

Amendement 81

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 4

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 4 – lid 5

Standpunt van de Raad

5. De leden 3 en 4 zijn ook van toepassing op terugvluchten waarbij de passagier de toegang tot een vlucht wordt geweigerd omdat hij of zij geen heenvlucht heeft genomen die onder dezelfde luchtvervoersovereenkomst valt.

Amendement

Schrappen

Amendement 82

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 4

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 4 – lid 5 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

5 bis. Een passagier mag de toegang tot de terugvlucht, ook als die bestaat uit meerdere vluchten, niet worden geweigerd op grond van het feit dat de passagier de heenvlucht van een retourticket niet heeft genomen of hiertoe geen toeslag heeft betaald. Als passagiers tegen hun wil de toegang tot de vlucht op deze gronden wordt geweigerd, is dit artikel van toepassing. Daarnaast compenseert de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de betrokken passagiers onmiddellijk overeenkomstig artikel 7 en verleent ze hun bijstand overeenkomstig de artikelen 8 en 9.

Amendement 83

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 4

Standpunt van de Raad

6. Indien de passagier of een tussenpersoon vraagt een spelfout te corrigeren in de naam of de voorna(a)m(en) van een of meer passagiers of in geval van een administratieve wijziging van die namen, corrigeert of wijzigt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert dit tot 48 uur vóór het vertrek ten minste één keer zonder extra heffingen voor de passagier of de tussenpersoon.

Amendement

Schrappen

Amendement 84

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 5 – lid 1 – alinea 2

Standpunt van de Raad

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren, **stelt** de betrokken passagiers **zonder onnodige vertraging in kennis van de redenen voor de annulering. De passagiers hebben het recht om op verzoek schriftelijk de redenen voor de annulering te ontvangen. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren, verstrekt** deze informatie **op duidelijke wijze en binnen zeven kalenderdagen na de indiening van het verzoek.**

Amendement

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren, **informeert** de betrokken passagiers **langs elektronische weg over de redenen voor de annulering zodra deze informatie beschikbaar is, en in elk geval uiterlijk 30 minuten na de geplande vertrektijd.**

Amendement 85

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 5
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 5 – lid 4

Standpunt van de Raad

4. Passagiers hebben het recht om compensatie overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de geannuleerde vlucht zou uitvoeren, wanneer zij kiezen voor een terugbetaling overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt a), of voor een herrotering overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt c), *of*, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempels** overschrijdt, nadat zij voor herrotering hebben gekozen overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt b). Daartoe verstrekt de luchtvaartmaatschappij de passagier systematisch een vooraf ingevuld formulier in een toegankelijk formaat en op een duurzame drager. De luchtvaartmaatschappij antwoordt binnen de in artikel 7, lid 5, vastgelegde termijn.

Amendement 86

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 5

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 5 – lid 5

Standpunt van de Raad

5. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren, is niet verplicht compensatie te betalen overeenkomstig artikel 7 indien zij kan aantonen dat de annulering het gevolg was van buitengewone omstandigheden en de annulering ook niet voorkomen had kunnen worden indien zij alle redelijke maatregelen had getroffen. Dergelijke buitengewone omstandigheden kunnen alleen worden ingeroepen voor zover zij

Amendement

4. Passagiers hebben het recht om compensatie overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de geannuleerde vlucht zou uitvoeren, wanneer zij kiezen voor een terugbetaling overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt a), of voor een herrotering overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt c), **en/of**, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempel** overschrijdt, nadat zij voor herrotering hebben gekozen overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt b). Daartoe verstrekt de luchtvaartmaatschappij de passagier systematisch een vooraf ingevuld formulier in een toegankelijk formaat en op een duurzame drager **overeenkomstig artikel 16 bis bis van Verordening [2023/0437(COD)] betreffende de handhaving van passagiersrechten in de Unie**. De luchtvaartmaatschappij antwoordt binnen de in artikel 7, lid 5, vastgelegde termijn.

Amendement

5. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren, is niet verplicht compensatie te betalen overeenkomstig artikel 7 indien zij kan aantonen dat de annulering het gevolg was van buitengewone omstandigheden en de annulering ook niet voorkomen had kunnen worden indien zij alle redelijke maatregelen had getroffen. Dergelijke buitengewone omstandigheden kunnen alleen worden ingeroepen voor zover zij

gevolgen hebben voor de betrokken vlucht of *ten minste een van de drie* voorgaande *vluchten in de exploitatieplanning* van het luchtvaartuig, en op voorwaarde dat er een rechtstreeks causaal verband bestaat tussen die omstandigheid en de annulering van de vlucht. De bewijslast met betrekking tot het bestaan van dit directe causale verband ligt bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren.

gevolgen hebben voor de betrokken vlucht of de voorgaande *vlucht* van het luchtvaartuig, en op voorwaarde dat er een rechtstreeks causaal verband bestaat tussen die omstandigheid en de annulering van de vlucht. De bewijslast met betrekking tot het bestaan van dit directe causale verband ligt bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren. ***Indien de luchtvaartmaatschappij niet schriftelijk aantoont dat er sprake was van buitengewone omstandigheden, betaalt de luchtvaartmaatschappij de in artikel 7 bedoelde compensatie.***

Amendement 87

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 5

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 5 – lid 6 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

6 bis. In geval van annulering van een vlucht als gevolg van de insolventie of het faillissement van een luchtvaartmaatschappij, dan wel van de opschorting of overdracht van de activiteiten van een luchtvaartmaatschappij, hebben gestrande passagiers recht op terugbetaling, een retourvlucht naar het vertrekpunt of herroutering, alsook op verzorging, zoals bepaald in de artikelen 8 en 9 van deze verordening. Ook passagiers die hun reis nog niet zijn begonnen, hebben recht op terugbetaling. Luchtvaartmaatschappijen tonen aan dat zij alle nodige maatregelen hebben genomen, zoals de afsluiting van een verzekering of de oprichting van een garantiefonds, teneinde gestrande passagiers zo nodig verzorging, terugbetaling of herroutering te kunnen aanbieden. Deze rechten gelden voor alle betrokken passagiers, ongeacht hun verblijfplaats, vertrekplaats of de plaats waar zij hun ticket hebben gekocht.

Amendement 88

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 6

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 – lid 1 – alinea 2

Standpunt van de Raad

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, stelt de betrokken passagiers **zonder onnodige vertraging** in kennis van de redenen voor de vertraging van de vlucht. De passagiers hebben het recht om op verzoek schriftelijk de redenen voor de vertraging bij aankomst te ontvangen. De luchtvaartmaatschappij die de vertraagde vlucht uitvoert, **verstrekt deze informatie op duidelijke wijze en binnen zeven kalenderdagen na de indiening van het verzoek.**

Amendement

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, stelt de betrokken passagiers **zodra deze informatie beschikbaar is, en in elk geval uiterlijk dertig minuten na de geplande vertrektijd** in kennis van de redenen voor de vertraging van de vlucht. De passagiers hebben het recht om op verzoek schriftelijk de redenen voor de vertraging bij aankomst te ontvangen. De luchtvaartmaatschappij die de vertraagde vlucht uitvoert, **stuurt de passagiers binnen 48 uur na de verstoring van de reis het vooraf ingevulde gemeenschappelijke formulier met het oog op terugbetaling en compensatie overeenkomstig artikel 6 quater.**

Amendement 89

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 6

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 – lid 3

Standpunt van de Raad

3. Wanneer de vertraging de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempels** bereikt, gerekend vanaf de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd, biedt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de betrokken passagiers zonder onnodige vertraging de keuze tussen terugbetaling en herroutering overeenkomstig artikel 8.

Amendement

3. Wanneer de vertraging de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempel** bereikt, gerekend vanaf de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd, biedt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de betrokken passagiers zonder onnodige vertraging de keuze tussen terugbetaling en herroutering overeenkomstig artikel 8.

Amendement 90

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 6
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 6 – lid 3 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

3 bis. Passagiers hebben recht op compensatie door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert overeenkomstig artikel 7, indien zij niet eerder dan één uur voor de geplande vertrektijd vertrekken en hun eindbestemming bereiken met een vertraging van twee uur of meer na de geplande aankomsttijd, mits de totale tijd die de passagier vóór het vertrek en na de vertraging bij aankomst heeft verloren, gelijk is aan of groter is dan de in artikel 7, lid 2, vastgestelde drempel.

Amendement 91

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 6
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 6 – lid 4 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Amendement

Passagiers hebben het recht om, **op verzoek**, compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de vertraagde vlucht uitvoert overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempels** overschrijdt.

Passagiers hebben het recht om compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de vertraagde vlucht uitvoert overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempel** overschrijdt. **Daartoe verstrekt de luchtvaartmaatschappij de passagier systematisch binnen 48 uur na de vertraging een vooraf ingevuld formulier overeenkomstig artikel 16 bis bis van Verordening [2023/0437(COD)] betreffende de handhaving van passagiersrechten in de Unie.**

Amendement 92

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 6

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 – lid 4 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Passagiers hebben overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, het recht om **op verzoek** compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de vertraagde vlucht uitvoert wanneer zij kiezen voor een terugbetaling overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt a), of voor een herroutering overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt c), of, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempels** overschrijdt, nadat zij voor herroutering hebben gekozen overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt b).

Amendement

Passagiers hebben overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, het recht om compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de vertraagde vlucht uitvoert wanneer zij kiezen voor een terugbetaling overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt a), of voor een herroutering overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt c), of, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempel** overschrijdt, nadat zij voor herroutering hebben gekozen overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt b).

Amendement 93

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 6

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 – lid 6

Standpunt van de Raad

6. Een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert, is niet verplicht compensatie te betalen overeenkomstig artikel 7 indien zij kan aantonen dat de vertraging bij aankomst het gevolg was van buitengewone omstandigheden en de vertraging ook niet voorkomen had kunnen worden indien de luchtvaartmaatschappij alle redelijke maatregelen had getroffen. Dergelijke buitengewone omstandigheden kunnen alleen worden ingeroepen voor zover zij gevolgen hebben voor de betrokken vlucht of ten minste **een van de drie** voorgaande **vluchten in de exploitatieplanning** van het luchtvaartuig, en op voorwaarde dat er een rechtstreeks

Amendement

6. Een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert, is niet verplicht compensatie te betalen overeenkomstig artikel 7 indien zij kan aantonen dat de vertraging bij aankomst het gevolg was van buitengewone omstandigheden en de vertraging ook niet voorkomen had kunnen worden indien de luchtvaartmaatschappij alle redelijke maatregelen had getroffen. Dergelijke buitengewone omstandigheden kunnen alleen worden ingeroepen voor zover zij gevolgen hebben voor de betrokken vlucht of ten minste de voorgaande **vlucht** van het luchtvaartuig, en op voorwaarde dat er een rechtstreeks causaal verband bestaat tussen die

causaal verband bestaat tussen die omstandigheid en de vertraging bij vertrek van de volgende vlucht. De bewijslast met betrekking tot het bestaan van dit directe causale verband ligt bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren.

omstandigheid en de vertraging bij vertrek van de volgende vlucht. De bewijslast met betrekking tot het bestaan van dit directe causale verband ligt bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren. ***Indien de luchtvaartmaatschappij niet schriftelijk aantoon dat er sprake was van buitengewone omstandigheden, betaalt de luchtvaartmaatschappij de in artikel 7 bedoelde compensatie. Het bovenstaande ontslaat de luchtvaartmaatschappijen niet van de verplichting om passagiers bijstand te verlenen overeenkomstig artikel 9.***

Amendement 94

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 bis – lid 3

Standpunt van de Raad

3. Als een vertraging op het tarmac **drie** uur bereikt in een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, begeeft het luchtvaartuig zich naar de gate of naar een ander geschikt uitstappunt waar de passagiers kunnen uitstappen. Een vertraging op het tarmac kan slechts voorbij die maximumduur worden verlengd indien het luchtvaartuig zijn plaats op het tarmac niet kan verlaten door redenen die te maken hebben met veiligheid, immigratie, luchtverkeersleiding of beveiliging.

Amendement

3. Als een vertraging op het tarmac **twee** uur bereikt in een luchthaven **met commercieel passagiersvervoer** op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, begeeft het luchtvaartuig zich naar de gate of naar een ander geschikt uitstappunt waar de passagiers kunnen uitstappen. Een vertraging op het tarmac kan slechts voorbij die maximumduur worden verlengd indien het luchtvaartuig zijn plaats op het tarmac niet kan verlaten door redenen die te maken hebben met veiligheid, immigratie, luchtverkeersleiding of beveiliging.

Amendement 95

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 ter – lid 3 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Passagiers hebben ook het recht om, **op verzoek**, compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de verstoorde vlucht heeft uitgevoerd overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, indien zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempels** overschrijdt.

Amendement

Passagiers hebben ook het recht om compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de verstoorde vlucht heeft uitgevoerd overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, indien zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempel** overschrijdt.

Amendement 96

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 ter – lid 3 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Passagiers hebben overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, het recht om, **op verzoek**, compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de verstoorde vlucht heeft uitgevoerd wanneer zij kiezen voor een terugbetaling overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt a), of voor een herrotering overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt c), of, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempels** overschrijdt, nadat zij voor herrotering hebben gekozen overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt b).

Amendement

Passagiers hebben overeenkomstig artikel 7, leden 1 en 3, het recht om compensatie te ontvangen van de luchtvaartmaatschappij die de verstoorde vlucht heeft uitgevoerd wanneer zij kiezen voor een terugbetaling overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt a), of voor een herrotering overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt c), of, wanneer zij hun eindbestemming bereiken met een vertraging bij aankomst die de in artikel 7, lid 2, vastgelegde **drempel** overschrijdt, nadat zij voor herrotering hebben gekozen overeenkomstig artikel 8, lid 1, punt b).

Amendement 97

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 ter – lid 3 – alinea 2 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

Indien de leden 2 en 3 van dit artikel van toepassing zijn, verstrekt de luchtvaartmaatschappij de passagier

systematisch binnen 48 uur na de vertraging een vooraf ingevuld formulier overeenkomstig [artikel 16 bis bis van Verordening [2023/0437(COD)] betreffende de handhaving van passagiersrechten in de Unie.

Amendement 98

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 ter – lid 4

Standpunt van de Raad

4. Indien een passagier een tussenlanding plant, en verricht, wordt de luchthaven waar de tussenlanding plaatsvindt, beschouwd als de eindbestemming van de passagier.

Amendement

Schrappen

Amendement 99

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 6 quater (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

Artikel 6 quater

Buitengewone omstandigheden

1. Gebeurtenissen worden als buitengewone omstandigheden beschouwd als zij vanwege hun aard of oorsprong niet inherent zijn aan de normale uitoefening van de activiteiten van de betrokken luchtvaartmaatschappij en de luchtvaartmaatschappij op deze gebeurtenissen geen daadwerkelijke invloed kan uitoefenen. Voor de toepassing van deze verordening zijn buitengewone omstandigheden beperkt tot de in de bijlage genoemde omstandigheden.

2. Wanneer een passagier overeenkomstig de artikelen 4, 5 en 6 recht heeft op compensatie van de luchtvaartmaatschappij, zendt de luchtvaartmaatschappij de passagier binnen 48 uur schriftelijk informatie toe waarin wordt vermeld of er al dan niet sprake is van buitengewone omstandigheden, en stelt zij een vooraf ingevuld gemeenschappelijk formulier ter beschikking overeenkomstig [artikel 16 bis bis van Verordening [2023/...] betreffende de handhaving van passagiersrechten in de Unie].

3. Wanneer zich een ongewone gebeurtenis heeft voorgedaan die buiten de macht van een of meer lidstaten valt en die grote gevolgen heeft voor het luchtvervoer met ernstige nadelige gevolgen voor de luchtvaartsector en die niet onder de bijlage bij deze verordening valt, is de Commissie bevoegd overeenkomstig artikel 16 nonies een gedelegeerde handeling vast te stellen om de uitputtende lijst in die bijlage te wijzigen door de desbetreffende buitengewone omstandigheid toe te voegen, mits dit strikt noodzakelijk is teneinde op een dergelijke ongewone gebeurtenis te reageren.

Amendement 100

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 1 – alinea 1 – punt a

Standpunt van de Raad

a) 300 EUR voor alle reizen **binnen de Unie en voor reizen** van 3 500 kilometer of minder;

Amendement

a) 300 EUR voor alle reizen van 1 500 kilometer of minder;

Amendement 101

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 1 – alinea 1 – punt b

Standpunt van de Raad

b) **500** EUR voor reizen van meer dan 3 500 *kilometer*.

Amendement

b) **400** EUR voor *alle* reizen van meer dan **1 500 kilometer tot en met 3 500 km**;

Amendement 102

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 1 – alinea 1 – punt b bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

b bis) 600 EUR voor alle reizen van meer dan 3 500 kilometer.

Amendement 103

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 1 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Amendement

In afwijking van punt a) worden de compensatiebedragen voor reizen tussen ultraperifere gebieden en een ander grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, vastgesteld op basis van de werkelijke afstand van de reis.

Schrappen

Amendement 104

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 1 bis (nieuw)

1 bis. Om de drie jaar stelt de Commissie een gedelegeerde handeling vast waarbij de in dit lid bedoelde compensatiebedragen automatisch worden aangepast aan het gecombineerde totale inflatiepercentage van de voorgaande drie jaar op basis van het door Eurostat overeenkomstig Verordening (EU) 2016/792^{1 bis} gepubliceerde Europees indexcijfer van de consumptieprijzen.

---

^{1 bis} Verordening (EU) 2016/792 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende geharmoniseerde indexcijfers van de consumptieprijzen en van de huizenprijzen en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2494/95 van de Raad (PB L 135 van 24.5.2016, blz. 11).

Amendement 105

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 2

Standpunt van de Raad

2. In het geval van een vertraging bij aankomst na een herrotering als gevolg van een annulering uit hoofde van artikel 5, een vertraging bij aankomst uit hoofde van artikel 6 of een vertraging bij aankomst na een gemiste aansluitende vlucht uit hoofde van artikel 6 ter, ontstaat het recht op compensatie voor vertragingen bij aankomst van meer ***dan:***

Amendement

2. In het geval van een vertraging bij aankomst na een herrotering als gevolg van een annulering uit hoofde van artikel 5, een vertraging bij aankomst uit hoofde van artikel 6 of een vertraging bij aankomst na een gemiste aansluitende vlucht uit hoofde van artikel 6 ter, ontstaat het recht op compensatie voor vertragingen bij aankomst ***of na tijdverlies op grond van artikel 6, lid 3 bis, van drie uur of meer, ongeacht de afstand van de reis.***

Amendement 106

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 2 – punt a

Standpunt van de Raad

Amendement

a) vier uur voor alle reizen binnen de Unie en voor reizen van 3 500 kilometer of minder;

Schrappen

Amendement 107

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 2 – punt b

Standpunt van de Raad

Amendement

b) zes uur voor reizen van meer dan 3 500 kilometer.

Schrappen

Amendement 108

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 4

Standpunt van de Raad

Amendement

4. Wanneer de passagiers ervoor hebben gekozen **de** reis voort te zetten op grond van artikel 8, lid 1, punt b), en er zich tijdens de herroutering een verdere verstoring voordoet, **kan** het recht van de passagier op compensatie **slechts eenmaal ontstaan** tijdens de **reis** naar **de** eindbestemming.

4. Wanneer de passagiers ervoor hebben gekozen **hun** reis voort te zetten op grond van artikel 8, lid 1, punt **a), b) of c)**, en er zich tijdens de herroutering een verdere verstoring voordoet, **blijft** het recht van de passagier op compensatie **in stand** tijdens de **herroutering** naar **hun eerste vertrekpunt of naar hun** eindbestemming.

Amendement 109

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 4 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 bis. *De in lid 1 bedoelde compensatie wordt via een elektronische bankoverschrijving betaald op de rekening die de passagier die het verzoek indient, heeft opgegeven. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en de passagier die het verzoek indient, kunnen op een duurzame drager overeenkomen dat de compensatie uitsluitend op een creditcard of in contanten wordt betaald.*

Amendement 110

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 4 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 ter. *De bewijslast inzake het moment en de wijze waarop de passagier de in lid 4 bis van dit artikel bedoelde overeenkomst over de vorm van betaling van compensatie heeft aanvaard, berust bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert.*

Amendement 111

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 5 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Amendement

Verzoeken om compensatie uit hoofde van dit artikel moeten binnen **zes maanden** na de **op het ticket van de passagier vermelde effectieve vertrekdatum door de passagier worden ingediend**. Binnen **14 kalenderdagen** na de indiening van het verzoek betaalt de luchtvaartmaatschappij

Verzoeken om compensatie uit hoofde van dit artikel moeten binnen **één jaar** na de **datum waarop de vlucht plaatsvond of was gepland door de passagier worden ingediend met behulp van het vooraf ingevulde gemeenschappelijke formulier dat wordt toegezonden door de**

die de vlucht uitvoert de compensatie of verstrekt zij de passagier een motivering voor het niet betalen van de compensatie overeenkomstig artikel 5, lid 5, of overeenkomstig artikel 6, lid 6, met inbegrip van, indien van toepassing, een duidelijke en onderbouwde toelichting over buitengewone omstandigheden. **Wanneer het luchthavenbeheersorgaan op zijn noodplan overgaat, kan die termijn worden verlengd tot 30 kalenderdagen.**

luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert. Binnen **zeven werkdagen** na de indiening van het verzoek betaalt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de compensatie of verstrekt zij de passagier een motivering voor het niet betalen van de compensatie overeenkomstig artikel 5, lid 5, of overeenkomstig artikel 6, lid 6, **en artikel 6 quater**, met inbegrip van, indien van toepassing, een duidelijke en onderbouwde toelichting over buitengewone omstandigheden.

Amendement 112

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 7 – lid 6

Standpunt van de Raad

6. De compensatie wordt contant betaald of, indien de passagier hier middels een ondertekend document of een digitaal middel op een duurzame drager mee instemt, op een andere wijze.

Amendement

Schrappen

Amendement 113

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – alinea 1 – inleidende formule

Standpunt van de Raad

In het geval van een verstoring **krijgen** passagiers, onder de voorwaarden die zijn vastgelegd in de artikelen 4, 5, 6 of 6 ter en in dit artikel, de keuze tussen de volgende opties:

Amendement

In het geval van een verstoring **biedt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de passagiers, zonder verdere overweging en** onder de voorwaarden die zijn vastgelegd in de artikelen 4, 5, 6 of 6 ter en in dit artikel, de keuze tussen de volgende opties, **die kosteloos moeten worden aangeboden:**

Amendement 114

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 1 – alinea 1 – punt a

Standpunt van de Raad

a) automatische terugbetaling binnen **14 kalenderdagen** na de op het ticket van de passagier vermelde **vertrekdatum van de** verstoorde vlucht, **in contanten of, indien de passagier hier middels een ondertekend document of een digitaal middel op een duurzame drager mee instemt, op een andere wijze**, van de volledige prijs van de tickets, voor de niet afgelegde gedeelten van de reis of reizen, en, indien de reis geen zin meer heeft in het licht van het oorspronkelijke reisplan van de passagier, voor de wel afgelegde gedeelten van de reis of reizen, samen met, in voorkomend geval, een terugvlucht naar het eerste vertrekpunt, bij de vroegste gelegenheid na de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd of, in overleg met de passagier, vóór dat tijdstip.

Amendement 115

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 1 – alinea 1 – punt b

Standpunt van de Raad

b) voortzetting van de reis van de passagier door herroutering naar zijn of haar eindbestemming, bij de eerste gelegenheid na de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd of, in overleg met de passagier, vóór dat tijdstip; of

Amendement

a) automatische terugbetaling **na invulling via het vooraf ingevulde formulier** binnen **zeven werkdagen** na de **aanvraag van de passagier van de** op het ticket van de passagier vermelde verstoorde vlucht, **uitsluitend via een elektronische bankoverschrijving, terugbetaling op de creditcard of overmaking op de door de rechthebbende passagier aangegeven rekening**, van de volledige prijs van de tickets, voor de niet afgelegde gedeelten van de reis of reizen, en, indien de reis geen zin meer heeft in het licht van het oorspronkelijke reisplan van de passagier, voor de wel afgelegde gedeelten van de reis of reizen, samen met, in voorkomend geval, een terugvlucht naar het eerste vertrekpunt, bij de vroegste gelegenheid na de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd of, in overleg met de passagier, vóór dat tijdstip.

Amendement

b) voortzetting van de reis van de passagier **onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden** door herroutering naar zijn of haar eindbestemming, bij de eerste gelegenheid na de op het ticket van de passagier vermelde vertrektijd of, in overleg met de passagier, vóór dat tijdstip; of

Amendement 116

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 1 – alinea 1 – punt c

Standpunt van de Raad

c) herroutering naar zijn of haar eindbestemming, op een latere datum naar keuze van de passagier, indien er plaats beschikbaar is.

Amendement

c) herroutering, ***onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden***, naar zijn of haar eindbestemming, op een latere datum naar keuze van de passagier, indien er plaats beschikbaar is.

Amendement 117

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 1 – alinea 1 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, verstrekt de informatie aan de passagiers overeenkomstig dit artikel op duidelijke en ondubbelzinnige wijze langs elektronische weg, en op verzoek van de passagier via andere middelen, bijvoorbeeld op papier.

Amendement 118

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 1 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Amendement

Wanneer het luchthavenbeheersorgaan op zijn noodplan overgaat overeenkomstig artikel 10 bis, kan de in punt a) van dit lid bedoelde termijn worden verlengd tot 30 kalenderdagen.

Schrappen

Amendement 119

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 2

Standpunt van de Raad

2. Om ervoor te zorgen dat de passagiers hun bestemming zo spoedig mogelijk bereiken overeenkomstig lid 1, biedt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, onder voorbehoud van beschikbaarheid en onder vergelijkbare vervoersomstandigheden zoals uiteengezet in de luchtvervoersovereenkomst, hen ten minste een van de volgende alternatieve opties aan ter overweging, waarmee ze al dan niet kunnen instemmen middels een ondertekend document of een digitaal middel op een duurzame drager:

Amendement

2. Om ervoor te zorgen dat de passagiers hun bestemming zo spoedig mogelijk bereiken overeenkomstig lid 1 **en met een totale reistijd die zoveel mogelijk overeenstemt met de geplande totale reistijd van de oorspronkelijke vlucht**, biedt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, onder voorbehoud van beschikbaarheid en onder vergelijkbare vervoersomstandigheden zoals uiteengezet in de luchtvervoersovereenkomst, hen ten minste een van de volgende alternatieve opties aan ter overweging, waarmee ze al dan niet kunnen instemmen middels een ondertekend document of een digitaal middel op een duurzame drager:

Amendement 120

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 2 – punt b

Standpunt van de Raad

b) een andere route, **ook van of naar andere** luchthavens **dan de in de luchtvervoersovereenkomst vermelde luchthaven, in welk geval de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de kosten draagt van het vervoer van de passagier van de** in de luchtvervoersovereenkomst **vermelde luchthaven naar de alternatieve luchthaven of van de alternatieve luchthaven naar de in de luchtvervoersovereenkomst vermelde luchthaven;**

Amendement

b) een andere route **tussen dezelfde** luchthavens **van vertrek en aankomst, zoals vermeld** in de luchtvervoersovereenkomst;

Amendement 121

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 2 – punt b bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

b bis) herroutering van of naar andere luchthavens dan de in de luchtvervoersovereenkomst vermelde luchthaven, in welk geval de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de kosten draagt van het vervoer van de passagier tussen de in de luchtvervoersovereenkomst vermelde luchthaven en de alternatieve luchthaven;

Amendement 122

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 2 – alinea 2 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

In geval van herroutering via een andere vervoerswijze of met een andere luchtvaartmaatschappij blijft de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert alleen verantwoordelijk voor informatie, bijstand en herroutering tot het vertrek van die herrouteringsdienst. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, blijft verantwoordelijk voor compensatie voor vertraging bij aankomst op de eindbestemming overeenkomstig artikel 7. De vervoerder die de herrouteringsdienst uitvoert, is verantwoordelijk voor alle andere aan die dienst verbonden rechten overeenkomstig het toepasselijke Unierecht inzake passagiersrechten voor die vervoerswijze.

Amendement 123

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 3 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Indien passagiers de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert in kennis hebben gesteld van hun keuze om hun reis voort te zetten overeenkomstig lid 1, punt b), en lid 4, en de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert niet binnen drie uur herroutering heeft aangeboden, kunnen passagiers zelf een herroutering regelen overeenkomstig lid 2.

Amendement

Indien passagiers de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert in kennis hebben gesteld van hun keuze om hun reis voort te zetten overeenkomstig lid 1, punt b), en lid 4, en de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert niet binnen drie uur herroutering ***onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden*** heeft aangeboden, kunnen passagiers zelf een herroutering regelen overeenkomstig lid 2. ***Als de passagier ervoor kiest zelf herroutering te regelen, stelt hij of zij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert daarvan in kennis. De passagier heeft het recht herrouteringsopties te weigeren indien die herrouteringsopties niet onder vergelijkbare vervoersvoorwaarden vallen, en in dat geval behoudt hij of zij het recht op bijstand overeenkomstig artikel 9 in afwachting van de herroutering.***

Amendement 124

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 3 – alinea 3

Standpunt van de Raad

Bij het zelf regelen van herroutering beperken de passagiers de kosten tot wat noodzakelijk, redelijk en passend is. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, vergoedt de door de passagier gemaakte kosten, tot maximaal 400 % van de volledige kosten van het ticket of de tickets, binnen ***14 kalenderdagen*** na de indiening van het verzoek. ***Wanneer het luchthavenbeheersorgaan op zijn noodplan overgaat, kan die termijn***

Amendement

Bij het zelf regelen van herroutering beperken de passagiers de kosten tot wat noodzakelijk, redelijk en passend is. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, vergoedt de door de passagier gemaakte kosten, tot maximaal 400 % van de volledige kosten van het ticket of de tickets, binnen ***zeven werkdagen*** na de indiening van het verzoek.

worden verlengd tot 30 kalenderdagen.

Amendement 125

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 9

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 8 – lid 4 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 bis. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, verstrekt de informatie aan de passagiers overeenkomstig dit artikel op duidelijke en ondubbelzinnige wijze langs elektronische weg, en op verzoek van de passagier via andere middelen, bijvoorbeeld op papier. De bewijslast met betrekking tot de keuze van de passagier ligt bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht zou uitvoeren. Daartoe zorgt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert er ook voor dat de keuze die de passagier overeenkomstig dit artikel heeft gemaakt, wordt bevestigd door middel van een ondertekend document of een digitaal middel op een duurzame gegevensdrager.

Amendement 126

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 10

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 9 – lid 1 – alinea 1 – inleidende formule

Standpunt van de Raad

Amendement

In het geval van een verstoring en onder de voorwaarden van de artikelen 4, 5, 6, 6 bis en 6 ter en dit artikel, en wanneer de passagiers minstens twee uur langer moeten wachten op hun vlucht of alternatief vervoer wordt hen, tijdens hun wachttijd, gratis het volgende aangeboden:

Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, wordt de passagiers gratis het volgende aangeboden:

Amendement 127

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 10

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 9 – lid 1 – alinea 1 – punt c

Standpunt van de Raad

c) **tekstberichten**, internettoegang en twee telefoongesprekken.

Amendement

c) internettoegang en twee telefoongesprekken.

Amendement 128

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 10

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 9 – lid 3

Standpunt van de Raad

3. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, mag vouchers gebruiken om aan haar verplichtingen uit hoofde van lid 1, punten a) en b), en lid 2 te voldoen. De overeenkomstig lid 1 verstrekte vouchers zijn bruikbaar in alle winkels waar voeding en drankjes worden verkocht op de luchthaven waar de betrokken passagiers zijn gestrand, aan boord van hun vlucht en, in voorkomend geval, in de accommodatie waarin op grond van lid 2, punt a), wordt voorzien.

Amendement

3. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, mag vouchers gebruiken om aan haar verplichtingen uit hoofde van lid 1, punten a) en b), en lid 2 te voldoen. De overeenkomstig lid 1 verstrekte vouchers zijn bruikbaar in alle winkels waar voeding en drankjes worden verkocht op de luchthaven waar de betrokken passagiers zijn gestrand, aan boord van hun vlucht en, in voorkomend geval, in de accommodatie waarin op grond van lid 2, punt a), wordt voorzien. ***Een overeenkomstig lid 2, punt a), verstrekte voucher kan alleen worden verstrekt als de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert vooraf een kamer voor de betrokken passagier heeft geboekt.***

Amendement 129

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 10

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 9 – lid 4

Standpunt van de Raad

4. Indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert haar verplichtingen uit hoofde van de leden 1, 2 en 3 niet nakomt, kunnen de betrokken passagiers hun eigen regelingen treffen. De luchtvaartmaatschappij die de verstoorde vlucht uitvoert, vergoedt de door de passagiers gemaakte kosten binnen 14 kalenderdagen na de indiening van het verzoek om terugbetaling voor zover de kosten ervan noodzakelijk, redelijk en evenredig zijn met de duur van de wachttijd en met de kosten van versnaperingen en maaltijden op de locatie van de luchthaven of op de locatie van de accommodatie waar de passagiers zijn gestrand. Wanneer het luchthavenbeheersorgaan op zijn noodplan overgaat, kan die termijn worden verlengd tot **30** kalenderdagen.

Amendement

4. Indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert haar verplichtingen uit hoofde van de leden 1, 2 en 3 niet nakomt, kunnen de betrokken passagiers hun eigen regelingen treffen. De luchtvaartmaatschappij die de verstoorde vlucht uitvoert, vergoedt de door de passagiers gemaakte kosten binnen 14 kalenderdagen na de indiening van het verzoek om terugbetaling voor zover de kosten ervan noodzakelijk, redelijk en evenredig zijn met de duur van de wachttijd en met de kosten van **accommodatie**, versnaperingen en maaltijden op de locatie van de luchthaven of op de locatie van de accommodatie waar de passagiers zijn gestrand. ***Indien de luchtvaartmaatschappij niet binnen drie uur in hotelaccommodatie voorziet, heeft de passagier het recht zijn eigen accommodatie te regelen en worden deze kosten binnen zeven werkdagen door de luchtvaartmaatschappij terugbetaald op vertoon van de desbetreffende kwitantie.*** Wanneer het luchthavenbeheersorgaan op zijn noodplan overgaat, kan die termijn worden verlengd tot [...] kalenderdagen. ***Het terug te betalen bedrag is maximaal het bedrag van het prijsplafond voor hotelkosten zoals vastgesteld in een door de Commissie gepubliceerde index van de prijzen in de lidstaten op basis van gegevens van Eurostat, vermenigvuldigd met een coëfficiënt van 2, zodat voldoende rekening wordt gehouden met de beperkte beschikbaarheid en de prijsstelling tijdens piekmomenten en om te stimuleren dat de luchtvaartmaatschappijen die de vlucht uitvoeren binnen de termijn van drie uur accommodatie verstrekken. Wanneer het plafond vermenigvuldigd met de coëfficiënt niet volstaat om de betrokken passagier in staat te stellen passende accommodatie te vinden, ontslaat het recht van de passagier om zelf accommodatie te regelen de luchtvaartmaatschappij die de vlucht***

uitvoert niet van haar verplichting om accommodatie te verstrekken.

Amendement 130

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 10

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 9 – lid 5

Standpunt van de Raad

5. Op alle luchthavens van de Unie treft het luchthavenbeheersorgaan regelingen om ervoor te zorgen dat drinkwater en oplaadpunten voor elektronische apparatuur gratis beschikbaar kunnen worden gesteld, ongeacht het moment van de dag, de vlucht of de terminal.

Amendement

5. Op alle luchthavens van de Unie **met commercieel passagiersvervoer** treft het luchthavenbeheersorgaan regelingen om ervoor te zorgen dat drinkwater en oplaadpunten voor elektronische apparatuur gratis beschikbaar kunnen worden gesteld, ongeacht het moment van de dag, de vlucht of de terminal.

Amendement 131

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 11

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 – lid 2 – inleidende formule

Standpunt van de Raad

2. Indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, een passagier in een lagere vervoersklasse plaatst dan de klasse waarvoor het ticket is gekocht, **verstrekt** zij de passagier, zonder voorafgaand verzoek, op de in artikel 7, lid 6, bepaalde wijze, binnen **14 kalenderdagen** na de plaatsing in een lagere klasse **een compensatie ter waarde van minstens**:

Amendement

2. Indien de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, een passagier in een lagere vervoersklasse plaatst dan de klasse waarvoor het ticket is gekocht, **vergoedt** zij de passagier, zonder voorafgaand verzoek, op de in artikel 7, lid 6, bepaalde wijze, binnen **zeven werkdagen** na de plaatsing in een lagere klasse:

Amendement 132

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 11

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 – lid 2 – punt a

Standpunt van de Raad

a) **40 %** van de prijs van de vlucht voor vluchten tot en met **3 500 kilometer**; of

Amendement

a) **30 %** van de prijs van de vlucht voor **alle** vluchten tot en met **1 500 kilometer**, of

Amendement 133

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 11

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 – lid 2 – punt b

Standpunt van de Raad

b) **75 %** van de prijs van de vlucht voor vluchten van meer dan **3 500 kilometer**.

Amendement

b) **50 %** van de prijs van de vlucht voor **alle** vluchten **binnen de Unie** van meer dan **1 500 kilometer** en voor **alle andere vluchten tussen 1 500 en 3 500 kilometer**, of

Amendement 134

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 11

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 – lid 2 – punt b bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

b bis) 75 % van de prijs van de vlucht voor alle vluchten die niet onder punt a) of punt b) vallen, met inbegrip van vluchten tussen het Europees grondgebied van de lidstaten en de Franse ultraperifere gebieden.

Amendement

Amendement 135

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 11

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 – lid 5

Standpunt van de Raad

5. Dit artikel is niet van toepassing op **voordelen die zijn inbegrepen in een hoger tarief binnen dezelfde vervoersklasse, zoals specifieke zitplaatsen of catering.**

Amendement 136

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 12

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 bis – lid 1

Standpunt van de Raad

1. Op een luchthaven van de Unie met een jaarlijks **passagiersverkeer** van **meer dan vijf** miljoen passagiers ziet het luchthavenbeheersorgaan erop toe dat de activiteiten van het luchthavenbeheersorgaan en van de verleners van voor de luchthaven essentiële diensten, met name de luchtvaartmaatschappijen, en de verleners van grondafhandelingsdiensten, worden gecoördineerd via een gepast noodplan voor mogelijke situaties van meervoudige annuleringen, meervoudige vertragingen van vluchten, of beide, waardoor grote aantallen passagiers op de luchthaven stranden. Het noodplan wordt opgezet om ervoor te zorgen dat toereikende informatie wordt verstrekt aan de gestrande passagiers en het voorziet in regelingen om de wachttijd en het ongemak voor die passagiers tot een minimum te beperken.

Amendement 137

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 12

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 bis – lid 3

Amendement

5. Dit artikel is niet van toepassing op **ondersteunende diensten, zoals specifieke zitplaatsen of catering, die losstaan van de vervoersklasse en afzonderlijk worden verkocht.**

Amendement

1. Op een luchthaven van de Unie met een jaarlijks **passagiersvolume** van **ten minste vier** miljoen passagiers **gedurende ten minste drie opeenvolgende jaren** ziet het luchthavenbeheersorgaan erop toe dat de activiteiten van het luchthavenbeheersorgaan en van de verleners van voor de luchthaven essentiële diensten, met name de luchtvaartmaatschappijen, en de verleners van grondafhandelingsdiensten, worden gecoördineerd via een gepast noodplan voor mogelijke situaties van meervoudige annuleringen, meervoudige vertragingen van vluchten, of beide, waardoor grote aantallen passagiers op de luchthaven stranden. Het noodplan wordt opgezet om ervoor te zorgen dat toereikende informatie wordt verstrekt aan de gestrande passagiers en het voorziet in regelingen om de wachttijd en het ongemak voor die passagiers tot een minimum te beperken.

Standpunt van de Raad

3. Het noodplan wordt opgezet met de medewerking van met name het in Richtlijn 96/67/EG van de Raad* bedoelde gebruikerscomité, van de verleners van grondafhandelingsdiensten, en van andere verleners van voor de luchthaven essentiële diensten. Het noodplan bevat tevens de contactgegevens van de persoon of personen die zijn aangewezen door de luchtvaartmaatschappijen die deel uitmaken van het gebruikerscomité om hen ter plaatse te vertegenwoordigen in geval van meervoudige annuleringen, meervoudige vertragingen van vluchten, of beide. De luchtvaartmaatschappij ziet erop toe dat elke aangewezen persoon over de nodige middelen beschikt om passagiers bij te staan overeenkomstig de uit deze verordening voortvloeiende verplichtingen in het geval van een verstoring.

Amendement

3. Het noodplan wordt opgezet met de medewerking van met name het in Richtlijn 96/67/EG van de Raad* bedoelde gebruikerscomité, van de verleners van grondafhandelingsdiensten, en van andere verleners van voor de luchthaven essentiële diensten, **met inbegrip van verleners van bijzondere bijstand aan passagiers met een handicap of beperkte mobiliteit. Het noodplan wordt indien nodig met deelname van de relevante autoriteiten opgezet.** Het noodplan bevat tevens de contactgegevens van de persoon of personen die zijn aangewezen door de luchtvaartmaatschappijen die deel uitmaken van het gebruikerscomité om hen ter plaatse te vertegenwoordigen in geval van meervoudige annuleringen, meervoudige vertragingen van vluchten, of beide. De luchtvaartmaatschappij ziet erop toe dat elke aangewezen persoon over de nodige middelen beschikt om passagiers bij te staan overeenkomstig de uit deze verordening voortvloeiende verplichtingen in het geval van een verstoring.

Amendement 138

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 12

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 10 bis – lid 4

Standpunt van de Raad

4. Het luchthavenbeheersorgaan deelt het noodplan mee aan het in Richtlijn 96/67/EG bedoelde gebruikerscomité en, op verzoek, aan het nationaal handhavingsorgaan dat krachtens artikel 16, **lid 1, van deze verordening met de handhaving van deze verordening is belast.**

Amendement

4. Het luchthavenbeheersorgaan deelt het noodplan mee aan het in Richtlijn 96/67/EG bedoelde gebruikerscomité en, op verzoek, aan het nationaal handhavingsorgaan dat krachtens artikel 16 **is aangewezen. Het nationaal handhavingsorgaan ziet erop toe dat het luchthavenbeheersorgaan de eisen van dit artikel naleeft.**

Amendement 139

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 13

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 11 – lid -1 (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

-1. De in dit artikel vastgelegde rechten van personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit doen geen afbreuk aan de rechten die deze personen genieten uit hoofde van Verordening (EG) nr. 1107/2006.

Amendement 140

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 13

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 11 – lid 3

Standpunt van de Raad

Amendement

3. ***Ten laatste bij het inchecken, en afhankelijk van de beschikbaarheid van zitplaatsen, wordt*** eenieder die de in lid 2 bedoelde personen begeleidt of een kind begeleidt, gratis de mogelijkheid geboden om een zitplaats naast die persoon of dat kind in te nemen.

3. Eenieder die de in lid 2 bedoelde personen begeleidt of een kind begeleidt, ***wordt, in het kader van dezelfde luchtvervoersovereenkomst, door de luchtvaartmaatschappij*** gratis de mogelijkheid geboden om een zitplaats naast die persoon of dat kind in te nemen. ***Indien aangrenzende zitplaatsen niet beschikbaar zijn, tracht de luchtvaartmaatschappij de begeleider(s) te helpen aangrenzende zitplaatsen te vinden.***

Amendement 141

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 13

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 11 – lid 4

Standpunt van de Raad

Amendement

4. Bij het instappen geeft de

4. Bij het instappen geeft de

luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert voorrang aan de in lid 2 bedoelde personen en aan alle personen of erkende assistentiehonden die hen begeleiden.

luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert voorrang aan de in lid 2 bedoelde personen en aan alle personen of erkende assistentiehonden die hen begeleiden, **alsook aan kinderen in een kinderwagen of buggy met hun begeleider.**

Amendement 142

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 13

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 11 – lid 4 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 bis. Luchtvaartmaatschappijen die een vlucht uitvoeren, zorgen er zonder extra kosten voor dat zuigelingen en kinderen die een kinderwagen of buggy nodig hebben, in een kinderwagen of buggy kunnen worden vervoerd tot aan de boarding gate of de deur van het vliegtuig, en dat hun aan de deur van het vliegtuig een kinderwagen of buggy ter beschikking wordt gesteld, tenzij er veiligheids-, beveiligings-, capaciteits- of operationele beperkingen zijn.

Amendement 143

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 13

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 11 – lid 4 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 ter. Als de luchthaven haar verplichtingen uit hoofde van de artikelen 7 en 8 van Verordening (EG) nr. 1107/2006 niet nakomt en als gevolg daarvan personen met een handicap, personen met beperkte mobiliteit of niet-begeleide minderjarigen hun vlucht missen, is de luchtvaartmaatschappij verantwoordelijk voor de compensatie, herroutering en

bijstand van die passagiers overeenkomstig de artikelen 7, 8 en 9 van deze verordening. Uiterlijk op ... [datum van toepassing van deze wijzigingsverordening] stelt de Commissie door middel van een uitvoeringshandeling overeenkomstig artikel 16 ter, punt d), van deze verordening, de gedetailleerde regelingen vast voor de toepassing van de respectieve verantwoordelijkheden van de luchtvaartmaatschappij en het luchthavenbeheersorgaan en de rechtsmiddelen. Deze uitvoeringshandeling doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheden van de luchtvaartmaatschappij met betrekking tot de compensatie, herroutering en bijstand van passagiers uit hoofde van dit lid.

Amendement 144

Standpunt van de Raad

Artikel 1 — alinea 1 — punt 13 bis (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 11 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

13 bis) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 11 bis

Recht op persoonlijk voorwerp en handbagage

1. Passagiers hebben te allen tijde het recht om één persoonlijk voorwerp mee aan boord te nemen, zoals een kleine tas, een handtas, een rugzak of een laptoptas, mits dit voorwerp veilig onder de stoel vóór de passagier kan worden opgeborgen. Luchtvaartmaatschappijen brengen de passagier voor dit persoonlijke voorwerp geen toeslag of extra kosten in rekening boven op de prijs van het vliegticket. Vervoerders verstrekken zowel bij als na het boeken verplicht duidelijke, transparante en gemakkelijk toegankelijke informatie over de eisen met betrekking tot het gewicht en de

afmetingen van dit persoonlijke voorwerp om ervoor te zorgen dat passagiers vóór hun reis volledig op de hoogte zijn.

2. Passagiers hebben te allen tijde het recht om één stuk handbagage mee aan boord te nemen. Voor de handbagage wordt geen prijstoeslag in rekening gebracht boven op de prijs van het vliegticket, mits deze niet groter is dan 100 cm (lengte, breedte en hoogte bij elkaar opgeteld) en niet zwaarder dan 7 kilo. Luchtvaartmaatschappijen kunnen uiteenlopende bepalingen toepassen met betrekking tot extra of grotere handbagage.

De handbagage mag ofwel in de cabine van het luchtvaartuig (als handbagage), ofwel in het ruim van het luchtvaartuig worden opgeborgen. De vervoerder kan de handbagage alleen weigeren om veiligheidsredenen in verband met het gewicht of het formaat van de handbagage met het oog op de kenmerken van het luchtvaartuig.

Luchtvaartmaatschappijen verstrekken zowel bij als na het boeken duidelijke, transparante en gemakkelijk toegankelijke informatie over de eisen met betrekking tot het gewicht en de afmetingen van de handbagage om ervoor te zorgen dat passagiers vóór hun reis volledig op de hoogte zijn.

3. Wanneer een persoonlijk voorwerp of een stuk handbagage in de cabine van het luchtvaartuig wordt achtergelaten, bepalen de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en de contractuele luchtvaartmaatschappij van tevoren welke partij verantwoordelijk is voor de behandeling van eventuele vervolgzaken. De aangewezen verantwoordelijke luchtvaartmaatschappij informeert passagiers bij het voltooiën van hun boeking automatisch over de procedure voor het terugkrijgen van achtergelaten persoonlijke voorwerpen of handbagage. Deze informatie wordt duidelijk en uitvoerig gecommuniceerd en bevat elektronische contactgegevens,

toepasselijke formulieren en andere relevante details die passagiers nodig hebben om een verzoek te kunnen indienen.”;

Amendement 145

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 13 ter (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 11 bis bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

13 ter) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 11 bis bis

Recht om een ticket over te dragen in geval van overlijden van de betrokken passagier of van een naast familielid

1. De overdracht van een ticket aan een andere persoon is toegestaan in geval van overlijden van de betrokken passagier of van een naast familielid. De passagier die door het verlies wordt getroffen of de persoon die de zaken van de overleden passagier behandelt, kan om de overdracht van het ticket verzoeken na overlegging van passende bewijsstukken op een duurzame drager.

2. Luchtvaartmaatschappijen, exploitanten of tussenpersonen zijn verplicht dergelijke verzoeken onder transparante en billijke voorwaarden te behandelen.

3. Indien een dergelijk verzoek ten minste 72 uur vóór de vlucht wordt ingediend en op vertoon van passende bewijsstukken op een duurzame drager, wordt het in alle gevallen als redelijk beschouwd en worden er geen extra kosten in rekening gebracht.

4. Als een dergelijk verzoek wordt ingediend in de 72 uur vóór het vertrek van de vlucht en na overlegging van passende bewijsstukken op een duurzame

drager, stelt de luchtvaartmaatschappij of de tussenpersoon de overdrager in kennis van eventuele kosten. Deze kosten moeten redelijk zijn en mogen niet hoger zijn dan de werkelijke kosten die de vervoerder of tussenpersoon voor de overdracht van het ticket heeft gemaakt.”;

Amendement 146

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 13 quater (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 11 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

13 quater) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 11 ter

Inchecken

1. Passagiers hebben het recht online of op de luchthaven in te checken zonder dat dit extra kosten met zich meebrengt.

Daartoe kunnen luchtvaartmaatschappijen zelfbedieningsincheckstations op de luchthaven ter beschikking stellen om het inchecken te vergemakkelijken.

2. Passagiers hebben het recht om, naar eigen goeddunken, voor een papieren of digitale instapkaart te kiezen.”;

Amendement 147

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 14 bis (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 12 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

14 bis) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 12 bis

Correctie van spelfouten

1. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, corrigeert, na ontvangst van een verzoek dat uiterlijk 48 uur vóór de geplande vertrektijd is ingediend, spelfouten in de naam van een passagier of actualiseert de naam van een passagier in geval van een administratieve wijziging. Een dergelijke correctie of actualisering wordt ten minste eenmaal kosteloos uitgevoerd.

2. Het in lid 1 bedoelde verzoek kan worden ingediend door:

a) een passagier met betrekking tot de naam van die passagier of de naam van een passagier wiens ticket deel uitmaakt van dezelfde luchtvervoersovereenkomst als het ticket van de passagier die de aanvraag indient;

b) een tussenpersoon met betrekking tot de naam van een passagier voor wie de tussenpersoon de boeking heeft gedaan.

Elke correctie of actualisering op grond van lid 1 mag niet worden beschouwd als een overdracht van het ticket van de passagier aan een andere persoon.”;

Amendement 148

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 15

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 13 – alinea 1

Standpunt van de Raad

In gevallen waarin een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert compensatie betaalt of aan de overige verplichtingen voldoet die krachtens deze verordening op haar rusten, mag geen enkele bepaling van deze verordening of van het nationale recht worden uitgelegd als een beperking van het recht om volgens het toepasselijk Unierecht of het nationale recht compensatie te verlangen van enige

Amendement

In gevallen waarin een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert compensatie betaalt of aan de overige verplichtingen voldoet die krachtens deze verordening op haar rusten, mag geen enkele bepaling van deze verordening of van het nationale recht worden uitgelegd als een beperking van het recht om volgens het toepasselijk Unierecht of het nationale recht compensatie te verlangen van enige

persoon, inclusief derden.

persoon, inclusief derden. *Deze verordening beperkt met name op geen enkele wijze het recht van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert om compensatie te verlangen of haar kosten terug te vorderen van een luchthaven of een andere derde partij waarmee de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert een contract heeft.*

Amendement 149

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 1

Standpunt van de Raad

1. De luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert, **plaatst** op **haar** website en in **haar** mobiele applicatie een mededeling waarin de rechten uit hoofde van deze verordening, met inbegrip van de behandeling van klachten, worden gespecificeerd.

Amendement

1. De luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert **en de tussenpersoon plaatsen** op **hun** website en in **hun** mobiele applicatie **op duidelijke, toegankelijke en ondubbelzinnige wijze** een mededeling waarin de rechten uit hoofde van deze verordening, met inbegrip van **informatie over** de behandeling van klachten, worden gespecificeerd. **Om aan deze eis te voldoen, mag de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert gebruikmaken van een samenvatting van de bepalingen van deze verordening die door de Commissie in alle officiële talen van de Unie is opgesteld en ter beschikking van het publiek is gesteld.**

Amendement 150

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 2

Standpunt van de Raad

Bij het aanbieden van tickets voor een vlucht of aansluitende vluchten en vóór de aankoop informeren

Amendement

Bij het aanbieden van tickets voor een vlucht of aansluitende vluchten en vóór de aankoop **van dergelijke vluchten**

luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen de passagier over het volgende:

- a) het soort ticket of tickets dat wordt aangeboden, met name of het ticket of de tickets onder één luchtvervoersovereenkomst of een combinatie van afzonderlijke luchtvervoersovereenkomsten valt of vallen;
- b) de rechten en verplichtingen van de passagier, de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en de tussenpersoon uit hoofde van deze verordening, die verbonden zijn aan de luchtvervoersovereenkomst, met inbegrip van informatie over het terugbetalingsproces;
- c) de termijn en de procedure voor het aanvragen van een naamswijziging door de passagier overeenkomstig artikel 4, lid 6, zonder extra kosten; en
- d) de algemene voorwaarden van de luchtvervoersovereenkomst.

Om aan de informatieverplichting van punt b) van de eerste alinea te voldoen, kunnen de luchtvaartmaatschappij en de tussenpersoon gebruikmaken van een samenvatting van de bepalingen van deze verordening die de Commissie in alle officiële talen van de Unie heeft opgesteld en aan het publiek ter beschikking heeft gesteld.

Amendement 151

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 3

informerende luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen de passagier over het volgende:

- a) het soort ticket of tickets dat wordt aangeboden, met name of het ticket of de tickets onder één luchtvervoersovereenkomst of een combinatie van afzonderlijke luchtvervoersovereenkomsten valt of vallen;
  - b) de rechten en verplichtingen van de passagier, de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert en de tussenpersoon uit hoofde van deze verordening, die verbonden zijn aan de luchtvervoersovereenkomst, met inbegrip van informatie over het terugbetalingsproces;
- b bis) informatie betreffende de basisreisdiensten en facultatieve prijstoelagen;***
- c) de termijn en de procedure voor het aanvragen van een naamswijziging door de passagier overeenkomstig artikel 4, lid 6, zonder extra kosten; en
  - d) de algemene voorwaarden van de luchtvervoersovereenkomst.

3. Een tussenpersoon of een luchtvaartmaatschappij die tickets verkoopt die onder een combinatie van luchtvervoersovereenkomsten vallen, deelt de passagier vóór de aankoop mee dat de tickets onder afzonderlijke luchtvervoersovereenkomsten vallen en dat de rechten uit hoofde van de artikelen 7, 8 en 9 met betrekking tot compensatie, terugbetaling, herroutering of bijstand, in het geval van gemiste volgende vluchten niet van toepassing zijn in het kader van het afzonderlijke luchtvervoersovereenkomst. Die informatie wordt op duidelijke wijze verstrekt bij de verkoop van de tickets.

Luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen verstrekken de informatie overeenkomstig dit lid in de taal van de luchtvervoersovereenkomst en in een internationaal gebruikte taal op een duurzame drager.

Schrappen

Amendement 152

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4

4. Het luchthavenbeheersorgaan **ziet** erop toe dat bij de incheckbalies (waaronder ook zelfbedieningsincheckautomaten) en de boarding gate de volgende tekst **duidelijk** is weergegeven: “Indien u niet tot uw vlucht wordt toegelaten, of indien deze is geannuleerd of met minstens twee uur is vertraagd, vraag dan bij de incheckbalie of bij de boarding gate naar de mededeling waarin uw rechten vermeld staan, met name uw recht op terugbetaling of herroutering, bijstand en eventuele compensatie”. Die tekst wordt ten minste

4. Het luchthavenbeheersorgaan **en de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, zien** erop toe dat bij de incheckbalies (waaronder ook zelfbedieningsincheckautomaten), **op de website en bij** de boarding gate de volgende tekst **op voor de passagiers zichtbare wijze** is weergegeven: “Indien u niet tot uw vlucht wordt toegelaten, of indien deze is geannuleerd of met minstens twee uur **bij vertrek, of meer dan drie uur bij aankomst op uw eindbestemming**, is vertraagd, vraag dan bij de incheckbalie of bij de boarding gate naar de mededeling

in de taal of talen van de locatie van de luchthaven en in een internationaal gebruikte taal geafficheerd. Daartoe werken luchthavenbeheersorganen samen met luchtvaartmaatschappijen die vluchten uitvoeren.

waarin uw rechten vermeld staan, met name uw recht op terugbetaling of herroutering, bijstand en eventuele compensatie”. Die tekst wordt ten minste in de taal of talen van de locatie van de luchthaven en in een internationaal gebruikte taal geafficheerd. ***Het luchthavenbeheersorgaan en de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, zien er ook op toe dat er bij de incheckbalies naast de tekst een QR-code of een andere technische methode wordt weergegeven om toegang te krijgen tot de mobiele applicatie van de Commissie over passagiersrechten die een samenvatting van deze verordening bevat.*** Daartoe werken luchthavenbeheersorganen samen met luchtvaartmaatschappijen die vluchten uitvoeren.

Amendement 153

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 bis. Op het moment van de boeking verstrekken de luchtvaartmaatschappijen die de vlucht uitvoeren de passagiers informatie over de procedures voor de klachtenbehandeling en de relevante termijnen zoals gedefinieerd in artikel 15 bis bis. Informatie over klachtenbehandeling is ook toegankelijk op de websites en in de applicaties van luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen en wordt meegedeeld in de e-mail waarin passagiers in kennis worden gesteld van alle gebeurtenissen die aanleiding kunnen geven tot de in deze verordening neergelegde rechten.

Amendement 154

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 16
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 14 – lid 4 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 ter. Luchtvaartmaatschappijen zetten op elke luchthaven waar zij actief zijn contactpunten op met gewaarborgde aanwezigheid van contactpersonen of een door de betrokken luchtvaartmaatschappij gemachtigde derde partij, om passagiers de nodige informatie te verstrekken over hun rechten, met inbegrip van klachtenprocedures, teneinde hen bij te staan en onmiddellijk actie te ondernemen in geval van geannuleerde of vertraagde vluchten, instapweigering of verloren gegane of vertraagde bagage. Tijdens de werktijden van de luchtvaartmaatschappijen en totdat de laatste passagier uit het laatste vliegtuig is uitgestapt, en gedurende de tijd waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat de paspoort- en douaneformaliteiten kunnen worden afgerond, ingecheckte bagage kan worden opgehaald en het aangewezen contactpunt op een niet gehaast tempo kan worden bereikt, zijn die contactpunten beschikbaar om passagiers bij te staan op het gebied van onder meer terugbetaling, herroutering, omboeking en het aannemen van klachten.

Amendement 155

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 16
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 14 – lid 4 quater (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 quater. De luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert, verstrekt de passagiers op elektronische tickets en elektronische en gedrukte versies van instapkaarten duidelijk leesbare en

*transparante informatie over
passagiersrechten en contacten voor hulp
en bijstand.*

Amendement 156

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 quinquies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 quinquies. In geval van een verstoring van de reis die aanleiding zou geven tot de in deze verordening vastgestelde rechten, stelt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de getroffen passagiers hiervan zo spoedig mogelijk volledig in kennis en verstrekt zij hun een kennisgeving met de regels voor terugbetaling, herroutering, compensatie en bijstand overeenkomstig deze verordening, in voorkomend geval met inbegrip van informatie over mogelijke beperkingen overeenkomstig artikel 9, lid 4, waarbij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de passagier ook het vooraf ingevulde uniforme formulier overeenkomstig artikel 15 bis doet toekomen. Tevens worden aan de passagiers in schriftelijke vorm gegevens verstrekt die nodig zijn om contact op te nemen met het nationaal handhavingsorgaan of een andere instantie als bedoeld in artikel 16.

Amendement 157

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 sexies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 sexies. Luchtvaartmaatschappijen en, in voorkomend geval, tussenpersonen,

verstrekken de in dit artikel bedoelde informatie op een duurzame drager in de taal van de luchtvervoersovereenkomst en in een internationaal gebruikte taal.

Amendement 158

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 septies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 septies. De informatie voor en de correspondentie met passagiers uit hoofde van deze verordening worden langs elektronische weg verstrekt, voor zover dit technisch mogelijk is. Wanneer de informatie langs deze weg wordt verstrekt, zorgen de luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen ervoor dat alle schriftelijke correspondentie, met inbegrip van de datum en het tijdstip van die correspondentie, voor raadpleging in de toekomst kan worden bewaard. De bewijslast inzake de vraag of en wanneer zij de passagiers de nodige informatie hebben verstrekt, rust op de luchtvaartmaatschappijen en de tussenpersonen. Elk communicatiemiddel stelt de passagier in staat snel en kosteloos contact op te nemen en doeltreffend te communiceren met de luchtvaartmaatschappijen en de tussenpersonen.

Amendement 159

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 octies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 octies. Ten behoeve van blinden en visueel gehandicapten, personen met

een cognitieve of verstandelijke beperking en personen met beperkte mobiliteit, wordt dit artikel met behulp van passende alternatieve en toegankelijke middelen toegepast.

Amendement 160

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 nonies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 nonies. Het
luchthavenbeheersorgaan ziet erop toe dat algemene informatie over passagiersrechten duidelijk en zichtbaar wordt weergegeven in de passagierszones van de luchthaven. Uitgaand van de ontvangen informatie ziet zij er ook op toe dat de passagiers die aanwezig zijn op de luchthaven informatie krijgen over de oorzaken van vertragingen en vluchtverstoringen, zoals de annulering van hun vlucht en hun rechten in verband met die vertragingen en verstoringen, en over hun rechten als de luchtvaartmaatschappij onverwacht haar activiteiten stopzet, bijvoorbeeld ten gevolge van insolventie of de intrekking van haar exploitatievergunning.

Amendement 161

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 decies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 decies. In het geval van
annulering of vertraging bij vertrek verstrekt de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert de passagiers informatie over de situatie, waaronder de oorzaak

van de verstoring, zodra deze informatie beschikbaar is maar uiterlijk 30 minuten na de geplande vertrektijd, en over de verwachte vertrektijd, voor zover de luchtvaartmaatschappij de contactgegevens van de passagier heeft ontvangen in overeenstemming met [*de handhavingsverordening], indien het ticket via een tussenpersoon is gekocht.

Amendement 162

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 undecies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 undecies. Luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen bieden toegankelijke en doeltreffende telefonische bijstand aan alle passagiers zodra een vlucht is geboekt; deze telefonische dienst voor bijstand voorziet in informatie en alternatieve voorstellen in geval van verstoring van de vlucht en mag in geen geval meer kosten dan een lokaal gesprek.

Amendement 163

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 16

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 14 – lid 4 duodecies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

4 duodecies. In elke elektronische mededeling aan de passagier waarmee deze in kennis wordt gesteld van een annulering, lange vertraging of wijziging van het vluchtschema wordt prominent vermeld dat de passagier mogelijk recht heeft op compensatie en/of bijstand krachtens deze verordening.

Amendement 164

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 17

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 15 bis – lid 1

Standpunt van de Raad

1. Alle luchtvaartmaatschappijen en **alle** tussenpersonen zetten voor hun respectieve verantwoordelijkheidsgebieden een klachtenbehandelingsmechanisme op voor de onder deze verordening vallende rechten en verplichtingen. **Zij stellen hun contactgegevens beschikbaar in de taal van de luchtvervoersovereenkomst en in een internationaal gebruikte taal. Nadere informatie over de klachtenbehandelingsprocedure moet toegankelijk zijn voor het publiek, ook in een toegankelijk formaat voor personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit. Zij stellen de passagiers ook op duidelijke wijze in kennis van de contactgegevens en, in voorkomend geval, van de respectieve verantwoordelijkheden van de organen die door de lidstaten overeenkomstig artikel 16 zijn aangewezen en de organen die verantwoordelijk zijn voor de buitengerechtelijke geschillenbeslechting uit hoofde van artikel 16 bis. Die informatie wordt beschikbaar gesteld in de officiële taal of talen van de lidstaten waar de luchtvaartmaatschappij en de tussenpersoon actief zijn.**

Amendement 165

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 17

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 15 bis – lid 2

Standpunt van de Raad

2. Passagiers **die** een klacht indienen **via het in lid 1 bedoelde mechanisme,**

Amendement

1. Alle luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen zetten voor hun respectieve verantwoordelijkheidsgebieden een klachtenbehandelingsmechanisme op voor de onder deze verordening vallende rechten en verplichtingen.

Amendement

2. Passagiers **kunnen** een klacht indienen **bij elke** luchtvaartmaatschappij of

doen dat binnen zes maanden na de betrokken verstoring. Binnen dertig kalenderdagen na de indiening van de klacht verstrekt de luchtvaartmaatschappij of de tussenpersoon waaraan de klacht is gericht een met redenen omkleed antwoord of deelt de luchtvaartmaatschappij of de tussenpersoon, in naar behoren gemotiveerde uitzonderlijke gevallen, de passagier mee dat die binnen een termijn van minder dan twee maanden na de datum van indiening van de klacht een definitief antwoord zal ontvangen. Indien het geschil niet kon worden beslecht, bevat het antwoord ook de relevante contactgegevens van de uit hoofde van artikel 16 aangewezen organen of van de uit hoofde van artikel 16 bis aangewezen organen die verantwoordelijk zijn voor de buitengerechtelijke geschillenbeslechting, waaronder het postadres, de website en het e-mailadres van die organen.

tussenpersoon met *betrekking tot hun respectieve verantwoordelijkheidsgebieden* via de in lid 1 bedoelde mechanismen. Een dergelijke klacht wordt ingediend binnen één jaar na de datum waarop de vlucht is vertrokken of had moeten vertrekken.

Amendement 166

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 17
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 15 bis – lid 2 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

2 bis. Als de luchtvaartmaatschappij zich op buitengewone omstandigheden beroept, deelt zij de passagier in haar antwoord de specifieke omstandigheden van de annulering of vertraging mee. Bovendien moet de luchtvaartmaatschappij aantonen dat ze alle redelijke maatregelen heeft genomen om de annulering of vertraging te vermijden.

Amendement 167

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 17

Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 15 bis – lid 2 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

2 ter. *Bij het verstrekken van de vereiste informatie aan passagiers rust de bewijslast op de luchtvaartmaatschappij en de tussenpersoon.*

Amendement 168

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 17
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 15 bis – lid 3

Standpunt van de Raad

Amendement

3. De *indiening* van klachten door passagiers via het in lid 1 bedoelde mechanisme doet geen afbreuk aan hun recht om geschillen aanhangig te maken voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting overeenkomstig artikel 16 bis, of om verhaal te halen via gerechtelijke procedures, met inachtneming van de in het nationale recht vastgelegde verjaringstermijnen.

3. *Binnen zeven werkdagen na ontvangst van de klacht bevestigt de geadresseerde de ontvangst van de klacht aan de passagier. Binnen twee maanden na ontvangst van de klacht geeft de geadresseerde de passagier een met redenen omkleed antwoord. Indien de geadresseerde dit antwoord niet binnen die termijn van twee maanden verstrekt, wordt hij geacht de vorderingen van de passagier te hebben aanvaard.*

Amendement 169

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 17
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 15 bis – lid 3 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

3 bis. *Samen met het met redenen omklede antwoord stelt de geadresseerde de passagier ook op duidelijke wijze in kennis van de contactgegevens en, in voorkomend geval, van de respectieve verantwoordelijkheden van de organen die door de lidstaten overeenkomstig artikel 16 zijn aangewezen en de organen*

die verantwoordelijk zijn voor de buitengerechtelijke geschillenbeslechting uit hoofde van artikel 16 bis.

Amendement 170

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 17

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 15 bis – lid 3 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

3 ter. Als de luchtvaartmaatschappij zich op buitengewone omstandigheden beroept, deelt zij de passagier in haar antwoord de specifieke omstandigheden mee die tot de annulering of vertraging hebben geleid. Bovendien moet de luchtvaartmaatschappij aantonen dat ze alle redelijke maatregelen heeft genomen om de annulering of vertraging te vermijden.

Amendement 171

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 17

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 15 bis – lid 3 quater (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

3 quater. Bij het verstrekken van de vereiste informatie aan passagiers berust de bewijslast bij de luchtvaartmaatschappij en de tussenpersoon.

Amendement 172

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 – titel

Standpunt van de Raad

Amendement

Artikel 16

Handhaving

Artikel 16

Aanwijzing van nationale handhavingsorganen

Amendement 173

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 – lid 1

Standpunt van de Raad

Amendement

1. Elke lidstaat wijst een of meerdere ***nationale handhavingsorganen*** aan die verantwoordelijk zijn voor de handhaving van ***deze verordening met betrekking tot reizen naar of van luchthavens die op het grondgebied van die lidstaat zijn gevestigd. De lidstaten delen de Commissie mee welke organen overeenkomstig dit lid zijn aangewezen.***

1. Elke lidstaat wijst een of meerdere ***organen*** aan die verantwoordelijk zijn voor de handhaving van de ***in deze verordening vastgestelde verplichtingen.***

Amendement 174

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 – lid 2

Standpunt van de Raad

Amendement

2. ***Het nationaal handhavingsorgaan houdt nauwlettend toezicht op de naleving van de voorschriften van deze verordening en neemt de nodige maatregelen om te garanderen dat de rechten van de passagiers worden geëerbiedigd.***

2. ***Elk orgaan is in zijn organisatie, financieringsbeslissingen, juridische structuur en besluitvorming onafhankelijk van luchtvaartmaatschappijen, luchthavenbeheersorganen en tussenpersonen of andere commerciële belangen.***

Amendement 175

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 18
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 16 – lid 2 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

2 bis. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van de overeenkomstig dit artikel aangewezen organen en van hun respectieve verantwoordelijkheden, met inbegrip van eventuele wijzigingen daarvan. De Commissie en de aangewezen organen publiceren die informatie op hun website.

Amendement 176

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 18
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 16 – lid 3

Standpunt van de Raad

Amendement

3. Passagiers kunnen vermeende inbreuken op deze verordening melden aan het nationaal handhavingsorgaan. Het nationaal handhavingsorgaan kan de gemelde vermeende inbreuken onderzoek en besluiten tot handhavingsmaatregelen over te gaan op basis van de informatie in die meldingen.

Schrappen

Amendement 177

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 18
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 16 – lid 4

Standpunt van de Raad

Amendement

4. De door de lidstaten vastgestelde sancties voor inbreuken op deze verordening zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend. Dergelijke sancties volstaan met name om

Schrappen

***luchtvaartmaatschappijen en
tussenpersonen financieel te stimuleren
om op consequente wijze aan deze
verordening te voldoen.***

Amendement 178

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 – lid 5

Standpunt van de Raad

5. Uiterlijk ... [zes jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] en vervolgens om de vijf jaar publiceren de nationale handhavingsorganen op hun website een verslag over hun activiteiten, de handhavingsmaatregelen en de resultaten ervan, ook wat betreft opgelegde sancties. Deze verslagen worden tevens ingediend bij de Commissie.

Amendement

Schrappen

Amendement 179

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18 bis (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 -bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

***18 bis) het volgende artikel wordt
ingevoegd:***

“Artikel 16 -bis

Handhavingstaken

1. Het nationaal handhavingsorgaan houdt nauwgezet toezicht op de naleving van deze verordening en neemt de nodige maatregelen om te garanderen dat de rechten van passagiers worden gerespecteerd.

2. De nationale handhavingsorganen kunnen luchtvaartmaatschappijen,

luchthavenbeheersorganen en tussenpersonen verzoeken documenten en informatie te verstrekken die relevant zijn voor de uitvoering van hun in lid 1 bedoelde taken. Deze documenten en informatie worden binnen een maand na ontvangst van het verzoek verstrekt, tenzij het nationaal handhavingsorgaan anders bepaalt.

3. Bij het uitvoeren van hun taken houden de nationale handhavingsorganen in voorkomend geval rekening met de informatie die bij hen is ingediend door het andere orgaan dat is aangewezen om klachten te behandelen, zoals omschreven in artikel 16 ter, lid 2.

4. In het geval van luchtdiensten tussen twee of meer lidstaten kunnen de nationale handhavingsorganen gezamenlijk monitoringactiviteiten uitvoeren.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat hun respectieve nationale handhavingsorganen over voldoende bevoegdheden beschikken om handhavingsmaatregelen te nemen.

6. Indien de luchtvaartmaatschappij buitengewone omstandigheden aanvoert als rechtvaardiging voor het weigeren van compensatie uit hoofde van deze verordening, onderbouwt zij haar bewering door binnen 48 uur aan de nationale handhavingsorganen passend bewijs over die omstandigheden en de daarmee verband houdende technische kwesties te verstrekken. Voorts moet de luchtvaartmaatschappij aantonen dat alle redelijke maatregelen zijn genomen om de annulering of vertraging van de vlucht in kwestie te voorkomen.

7. Het nationaal handhavingsorgaan geeft die informatie, indien beschikbaar, door aan de instanties die overeenkomstig deze verordening zijn aangewezen voor alternatieve geschillenbeslechting.

8. De nationale handhavingsorganen publiceren om de twee jaar, uiterlijk op 30 juni, verslagen met statistieken over

hun activiteiten, in voorkomend geval met inbegrip van de sancties die in de twee voorgaande kalenderjaren zijn opgelegd.

9. Op basis van de gegevens die luchtvaartmaatschappijen, luchthavenbeheersorganen en tussenpersonen moeten verstrekken over de dienstkwaliteitsnormen als omschreven in artikel 15 bis, publiceert het nationaal handhavingsorgaan statistieken over het aantal en de aard van klachten, het aantal annuleringen, instapweigeringen en vertragingen en de duur daarvan, en gegevens over verloren gegane, vertraagde of beschadigde bagage.

10. Luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen delen hun contactgegevens mee aan het nationaal handhavingsorgaan of de nationale handhavingsorganen van de lidstaten waarin zij actief zijn.”;

Amendement 180

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18 ter (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 -bis bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

18 ter) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 -bis bis

Klachtenbehandeling door nationale handhavingsorganen en overige instanties

1. Onverminderd de rechten van consumenten om elders verhaal te halen overeenkomstig Richtlijn 2013/11/EU van het Europees Parlement en de Raad¹ bis, kan de passagier, nadat deze zonder succes een klacht heeft ingediend bij de luchtvaartmaatschappij of tussenpersoon overeenkomstig artikel 13 bis, uiterlijk een jaar na ontvangst van de informatie over de afwijzing van de oorspronkelijke klacht door de luchtvaartmaatschappij of

de tussenpersoon, een klacht indienen bij het nationaal handhavingsorgaan of enige andere uit hoofde van lid 2 van dit artikel aangewezen instantie.

2. Elke passagier kan een klacht indienen over een vermeende inbreuk op deze verordening op een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat of met betrekking tot een vlucht van een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat of van een derde land naar dergelijke luchthavens, hetzij bij het nationaal handhavingsorgaan, hetzij bij een andere instantie die daartoe door een lidstaat is aangewezen.

3. Het nationaal handhavingsorgaan of enige andere uit hoofde van lid 2 aangewezen instantie bevestigt de ontvangst van de klacht binnen twee weken na ontvangst ervan. De klachtenbehandelingsprocedure duurt maximaal drie maanden, te rekenen vanaf de datum waarop het klachtendossier is aangemaakt. De klachtenbehandelingsprocedure wordt toegankelijk gemaakt voor personen met een handicap en personen met beperkte mobiliteit, in een toegankelijk formaat.

4. Indien een klacht betrekking heeft op vermeende inbreuken door de luchthavenbeheerder, wordt de klacht behandeld door het nationaal handhavingsorgaan of enige andere uit hoofde van lid 2 aangewezen instantie van de lidstaat op het grondgebied waarvan het incident heeft plaatsgevonden.

5. Nationale handhavingsorganen of andere krachtens lid 2 van dit artikel aangewezen instanties kunnen klachten van individuele passagiers behandelen en krijgen ten minste de minimale onderzoeks- en handhavingsbevoegdheden als omschreven in artikel 9 van Verordening (EU) 2017/2394 van het Europees Parlement en de Raad¹ ter.

6. De beslissingen van de nationale handhavingsorganen of een andere

krachtens lid 2 aangewezen instantie zijn bindend voor beide partijen en afdwingbaar, onverminderd het recht van de partijen op toegang tot de rechter. ”;

---

1 bis Richtlijn 2013/11/EU van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende alternatieve beslechting van consumentengeschillen en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2006/2004 en Richtlijn 2009/22/EG (richtlijn ADR consumenten) (PB L 165 van 18.6.2013, blz. 63, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/11/oj>).

1 ter Verordening (EU) 2017/2394 van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2017 betreffende samenwerking tussen de nationale autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor handhaving van de wetgeving inzake consumentenbescherming en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2006/2004 (PB L 345 van 27.12.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2394/oj>).

Amendement 181

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18 quater (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 -bis ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

18 quater) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 -bis ter

1. Wanneer verschillende organen door een lidstaat zijn aangewezen uit hoofde van artikel 16 en artikel 16 ter van deze verordening, zorgen die organen voor de uitwisseling van relevante informatie tussen deze organen, overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679, teneinde het nationale handhavingsorgaan te helpen

zijn toezichts- en handhavingstaken uit te voeren en de uit hoofde van artikel 16 ter aangewezen

klachtenbehandelingsinstantie in staat te stellen de nodige informatie te verzamelen om individuele klachten te onderzoeken.

2. De nationale handhavingsorganen van de verschillende lidstaten wisselen informatie uit over hun werkzaamheden en besluitvormingsbeginselen en - praktijken met het oog op grensoverschrijdende coördinatie. Zij worden daarin bijgestaan door de Commissie.”;

Amendement 182

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18 quinquies (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 - bis quater (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

18 quinquies) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 -bis quater

Inspecties van nationale handhavingsorganen

1. De Commissie kan inspecties van nationale handhavingsorganen uitvoeren om toezicht te houden op de toepassing van de verordening door de lidstaten en aanbevelingen te doen om de handhaving ervan te verbeteren.

2. De Commissie licht de betreffende lidstaat daar voorafgaand aan een inspectie tijdig over in.

3. Elk inspectieverslag van de Commissie wordt verstrekt aan de nationale handhavingsautoriteit van de betrokken lidstaat, die in haar antwoord vermeldt welke maatregelen zijn genomen om de vastgestelde gevallen van niet-naleving te verhelpen en gevolg te geven aan de aanbevelingen.

4. In voorkomend geval wordt het verslag vervolgens, samen met het antwoord van het nationaal handhavingsorgaan, verstrekt aan de nationale handhavingsorganen van de andere lidstaten.”;

Amendement 183

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18 sexies (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 -bis quinquies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

18 sexies) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 -bis quinquies

Sancties

1. De lidstaten stellen voorschriften vast ten aanzien van de sancties die van toepassing zijn op overtredingen van deze verordening en nemen alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat deze sancties worden uitgevoerd. De sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn. De lidstaten stellen de Commissie in kennis van die voorschriften en maatregelen en delen haar onverwijld alle latere wijzigingen daarvan mee.

2. In het kader van de in artikel 16 quater vermelde samenwerking onderzoekt het nationaal handhavingsorgaan dat bevoegd is voor de toepassing van artikel 16 ter, lid 4 of lid 5, op verzoek van het nationaal handhavingsorgaan dat de klacht behandelt, de door dat orgaan vastgestelde inbreuken op deze verordening en legt het, indien nodig, sancties op.”;

Amendement 184

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 18 septies (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 -bis sexies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

18 septies) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 -bis sexies

Samenwerking tussen lidstaten en de Commissie

1. De lidstaten doen geregeld relevante informatie over de toepassing van deze verordening toekomen aan de Commissie, die deze informatie in elektronische vorm ter beschikking stelt van de andere lidstaten.

2. Op verzoek van de Commissie onderzoeken de nationale handhavingsorganen specifieke vermoedelijke praktijken van niet-naleving van de in deze verordening vastgestelde verplichtingen door een of meer luchtvaartmaatschappijen en luchthavenbeheerders en brengen zij binnen vier maanden na het verzoek verslag uit van hun bevindingen aan de Commissie.

3. De Commissie steunt de dialoog en bevordert de samenwerking tussen de lidstaten aangaande de nationale interpretatie en toepassing van deze verordening via het in artikel 16 bis van de [handhavingsverordening] vermelde comité.

4. Op verzoek van een lidstaat of een nationaal handhavingsorgaan of op eigen initiatief onderzoekt de Commissie gevallen waarin zich verschillen voordoen bij de toepassing en handhaving van de bepalingen van deze verordening.

5. De Commissie kan in voorkomend geval richtsnoeren vaststellen om de gemeenschappelijke toepassing van deze verordening te bevorderen.”;

Amendement 185

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 19

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 bis – alinea 1

Standpunt van de Raad

De lidstaten zien erop toe dat luchtvaartpassagiers afzonderlijke geschillen naar aanleiding van klachten of verzoeken uit hoofde van deze verordening aanhangig kunnen maken bij nationale organen die verantwoordelijk zijn voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting. De lidstaten delen de Commissie mee welke organen overeenkomstig dit artikel bevoegd zijn voor geschillenbeslechting. ***De lidstaten kunnen besluiten dat dit artikel alleen van toepassing is op geschillen tussen luchtvaartmaatschappijen of tussenpersonen, enerzijds, en consumenten, anderzijds.***”;

Amendement 186

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 19 bis (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 bis bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

De lidstaten zien erop toe dat luchtvaartpassagiers afzonderlijke geschillen naar aanleiding van klachten of verzoeken uit hoofde van deze verordening aanhangig kunnen maken bij nationale organen die verantwoordelijk zijn voor buitengerechtelijke geschillenbeslechting. De lidstaten delen de Commissie mee welke organen overeenkomstig dit artikel bevoegd zijn voor geschillenbeslechting. ***De deelname van onder het toepassingsgebied van deze verordening vallende luchtvaartmaatschappijen en tussenpersonen aan alternatieve geschillenbeslechtingsprocedures is verplicht, en de beslissingen die het resultaat vormen van deze procedures zijn bindend, onverminderd het recht van partijen op toegang tot de rechter.***

Amendement

19 bis) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 bis bis

Conformiteitsdocumenten

1. Vóór [1 januari xxxx] stellen de in de Unie gevestigde luchtvaartmaatschappijen een document op dat redelijk gedetailleerd aantoont dat hun exploitatieprocedures volstaan om te waarborgen dat zij op consistente wijze voldoen aan alle

relevante artikelen van deze verordening, en dienen dit in bij het nationale handhavingsorgaan van de lidstaat die hun exploitatievergunning conform Verordening (EG) nr. 1008/2008 heeft afgegeven, en bij de Commissie.

2. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen waarin de minimale inhoud van deze conformiteitsdocumenten wordt vastgesteld. Tot de minimale inhoud behoren op zijn minst de noodplannen voor ernstige verstoringen, de vermelding wie verantwoordelijk zijn voor het verlenen van bijstand en andere rechten, de praktische regelingen en procedures voor de behandeling van klachten en de verlening van bijstand en compensatie, en de procedures en standaardformulieren voor de communicatie met passagiers. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld overeenkomstig de in artikel 16 quater, lid 2, bedoelde raadplegingsprocedure.

3. Alle overige luchtvaartmaatschappijen die diensten vanuit luchthavens van de Unie uitvoeren, dienen een conformiteitsdocument in bij de nationale handhavingsorganen van alle lidstaten waarin zij actief zijn, en bij de Commissie.

4. Met ingang van 1 januari xxxx] herzien de luchtvaartmaatschappijen om de drie jaar hun conformiteitsdocument en dienen zij bij de relevante nationale handhavingsinstantie(s) en bij de Commissie een bijgewerkte versie ervan in.

5. Het nationaal handhavingsorgaan houdt rekening met de door de luchtvaartmaatschappijen ingediende conformiteitsdocumenten en toetst, indien mogelijk, de juistheid ervan aan informatie over klachten.”;

Standpunt van de Raad
Artikel 1 – alinea 1 – punt 19 ter (nieuw)
Verordening (EG) nr. 261/2004
Artikel 16 bis ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

19 ter) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 bis ter

Uitoefening van bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.

2. De in artikel 6 quater en artikel 7 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van [de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening]. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in de artikel 6 quater en artikel 7 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het

Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.

5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.

6. Een overeenkomstig artikel 6 quater en artikel 7 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.”;

Amendement 188

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 19 quater (nieuw)

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 16 bis quater (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

19 quater) het volgende artikel wordt ingevoegd:

“Artikel 16 bis quater

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door het Comité inzake passagiersrechten, dat is samengesteld uit twee vertegenwoordigers van elke lidstaat, van wie minstens één een nationaal handhavingsorgaan vertegenwoordigt. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.”;

Amendement 189

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 20

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 17 – lid 1

Standpunt van de Raad

Amendement

1. Uiterlijk ... [vijf jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] en vervolgens om de drie jaar brengt de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de in de bijlage opgenomen lijst van buitengewone omstandigheden, in het licht van de gebeurtenissen die gevolgen hebben gehad voor de tijdige en doeltreffende uitvoering van de vluchten tijdens de twee jaar voorafgaand aan elk verslag.

Schrappen

Dit verslag gaat, indien nodig, vergezeld van een wetgevingsvoorstel.

Amendement 190

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 20

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 17 – lid 2 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Amendement

Dat verslag bevat ook een evaluatie van de in artikel 7, lid 1, vastgelegde bedragen en de in artikel 10, lid 2, vastgelegde percentages, waarbij rekening wordt gehouden met onder meer de ontwikkeling van de luchtvaarttarieven, het inflatiepercentage en de statistieken over instapweigering, annuleringen, vertragingen en gemiste aansluitende vluchten die aan luchtvaartmaatschappijen kunnen worden toegerekend, alsmede de statistieken over plaatsing in een lagere klasse, in de vijf

Schrappen

voorgaande jaren.

Amendement 191

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 20

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 17 – lid 2 – alinea 3 – punt a

Standpunt van de Raad

Amendement

a) de noodzaak en haalbaarheid om het toepassingsgebied van deze verordening te herzien teneinde de bescherming van passagiers, het gelijke speelveld tussen luchtvaartmaatschappijen uit de Unie en uit derde landen, en de connectiviteitsaspecten verder te verbeteren. De Commissie beoordeelt met name de risico's van jurisdictiegeschillen en moeilijkheden in verband met de handhaving en beveelt manieren aan om die risico's te beperken en die moeilijkheden aan te pakken;

Schrappen

Amendement 192

Standpunt van de Raad

Artikel 1 – alinea 1 – punt 20

Verordening (EG) nr. 261/2004

Artikel 17 – lid 2 – alinea 3 – punt b

Standpunt van de Raad

Amendement

b) de noodzaak om de in artikel 7, lid 2, vastgelegde grenzen aan te passen op basis van statistieken over de trends van de vertragingen en annuleringen tijdens de vijf jaar voorafgaand aan de beoordeling van de Commissie en elk jaar vanaf ... [twee jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening];

Schrappen

Amendement 193

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 1 – b

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 2 – alinea 1 – punt 1

Standpunt van de Raad

1) “persoonlijk voorwerp”: een stuk niet-ingecheckte bagage dat ***noodzakelijkerwijs samen met de passagier wordt vervoerd en*** voldoet aan de beveiligings- en veiligheidsvoorschriften, en dat ofwel niet groter is dan 40 × 30 x 15 cm of op voorwaarde dat het past onder de stoel voor de stoel waarop de passagier zit;

Amendement 194

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 3

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 3 – lid 2

Standpunt van de Raad

(3) in artikel 3 wordt lid 2 geschrapt;

Amendement

1) “persoonlijk voorwerp”: een stuk niet-ingecheckte bagage dat voldoet aan de beveiligings- en veiligheidsvoorschriften, en dat ofwel niet groter is dan 40 × 30 x 15 cm of op voorwaarde dat het past onder de stoel voor de stoel waarop de passagier zit;

Amendement

3) in artikel 3 wordt lid 2 vervangen door:

'2. Op alle luchthavens in de Unie zetten de luchtvaartmaatschappijen uit de Unie en de namens hen optredende verleners van grondafhandelingsdiensten een dienst op die de passagiers voorziet van klachtenformulieren waarmee zij onmiddellijk een klacht kunnen indienen wegens beschadigde of vertraagde bagage bij aankomst. Evenzo zorgt de in de Unie gevestigde luchtvaartmaatschappij ervoor dat passagiers gemakkelijk en op gebruiksvriendelijke wijze toegang krijgen tot het in dit lid bedoelde klachtenformulier door het gebruik van QR-codes. Deze QR-codes worden op duidelijke en zichtbare wijze meegedeeld en weergegeven, onder meer bij incheckbalies, servicebalies op de luchthaven en boarding gates en op de website van de luchtvaartmaatschappij of een gelijkwaardig onlineplatform, zodat

passagiers snel en zonder nodeloze moeilijkheden toegang hebben tot het klachtenformulier. Het klachtenformulier, dat de vorm kan aannemen van een Property Irregularity Report (PIR), wordt door de luchtvaartmaatschappij op de luchthaven aanvaard als een klacht uit hoofde van artikel 31, lid 2, van het Verdrag van Montreal. Deze mogelijkheid heeft geen invloed op het recht van de passagier om via andere middelen een klacht in te dienen binnen de in het Verdrag van Montreal voorgeschreven termijnen.”;

Amendement 195

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 3 bis (nieuw)

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 3 – lid 2 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

3 bis) 2 bis. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen waarbij de vorm van het standaardklachtenformulier wordt vastgesteld. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld volgens de in artikel 6 septies, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure.

Amendement 196

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 5

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 5 – lid 3 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

3 bis. Indien bagage verloren gegaan of vertraagd of beschadigd is, verlenen luchtvaartmaatschappijen eerst compensatie aan de passagier met wie zij een overeenkomst hebben gesloten, voordat zij enige vordering kunnen

instellen tegen de luchthavens of dienstverleners wegens de schade, waarvoor zij niet noodzakelijkerwijs verantwoordelijk zijn.

Amendement 197

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 6 – a

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 – lid 1

Standpunt van de Raad

1. Alle luchtvaartmaatschappijen die in de Unie luchtvervoersdiensten aanbieden, zorgen ervoor dat de passagiers op alle verkooppunten, ook voor de verkoop per telefoon of via het internet, een samenvatting van de voornaamste bepalingen inzake de aansprakelijkheid voor passagiers en hun bagage krijgen, die ook de termijnen voor het indienen van een eis tot schadeloosstelling en de mogelijkheid om een speciale verklaring over de bagage af te leggen, vermeldt. Om aan hun informatieplicht te voldoen, moeten alle luchtvaartmaatschappijen in de Unie gebruikmaken van de kennisgeving in de bijlage. De samenvatting en de kennisgeving kunnen niet gebruikt worden als grondslag om een schadeloosstelling te vorderen of om de bepalingen van deze verordening of het Verdrag van Montreal uit te leggen.

Amendement

1. Alle luchtvaartmaatschappijen die in de Unie luchtvervoersdiensten aanbieden, ***verstrekken passagiers op duidelijke en toegankelijke wijze volledige informatie over de toepasselijke procedures die moeten worden gevolgd in geval van verloren, vertraagde of beschadigde bagage.*** ***Luchtvaartmaatschappijen*** zorgen ervoor dat de passagiers op alle verkooppunten, ook voor de verkoop per telefoon of via het internet, een samenvatting van de voornaamste bepalingen inzake de aansprakelijkheid voor passagiers en hun bagage krijgen, die ook de termijnen voor het indienen van een eis tot compensatie en de mogelijkheid om een bijzondere verklaring over de bagage af te leggen, vermeldt. Om aan hun informatieplicht te voldoen, moeten alle luchtvaartmaatschappijen in de Unie gebruikmaken van de kennisgeving in de bijlage. De samenvatting en de kennisgeving kunnen niet gebruikt worden als grondslag om een schadeloosstelling te vorderen of om de bepalingen van deze verordening of het Verdrag van Montreal uit te leggen.

Amendement 198

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 6 – a bis (nieuw)

a bis) het volgende lid wordt toegevoegd:

1 bis. Alle luchtvaartmaatschappijen die in de Unie luchtvervoersdiensten aanbieden, zorgen ervoor dat de passagiers op alle verkooppunten, ook voor de verkoop per telefoon of via het internet, een samenvatting van de voornaamste bepalingen inzake de aansprakelijkheid voor passagiers en hun bagage krijgen, die ook de termijnen voor het indienen van een eis tot schadeloosstelling en de mogelijkheid om een speciale verklaring over de bagage af te leggen, vermeldt. Om aan hun informatieplicht te voldoen, moeten alle luchtvaartmaatschappijen in de Unie gebruikmaken van de kennisgeving in de bijlage. De samenvatting en de kennisgeving kunnen niet gebruikt worden als grondslag om een schadeloosstelling te vorderen of om de bepalingen van deze verordening of het Verdrag van Montreal uit te leggen. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 6 quinquies gedelegeerde handelingen vast te stellen om de in de bijlage vermelde bedragen, met uitzondering van het in artikel 5, lid 2, vermelde bedrag, aan te passen in het licht van een beslissing van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie overeenkomstig artikel 24, lid 2, van het Verdrag van Montreal.”

Amendement 199

Standpunt van de Raad
Artikel 2 – alinea 1 – punt 7
Verordening (EG) nr. 2027/97
Artikel 6 bis – lid 1 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Bij het vervoer van ingecheckte mobiliteitshulpmiddelen of erkende assistentiehonden zorgen luchtvaartmaatschappijen uit de Unie ervoor dat elke persoon met een handicap of persoon met beperkte mobiliteit de mogelijkheid wordt geboden om bij de boeking, bij het doen van de in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 1107/2006 bedoelde kennisgeving, of ten laatste bij het overdragen van de hulpmiddelen aan de luchtvaartmaatschappij of, in het geval van een erkende assistentiehond, bij het instappen, in een toegankelijk formaat een bijzondere verklaring omtrent het belang bij de aflevering op bestemming te doen, in overeenstemming met artikel 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal. In dit geval vraagt de luchtvaartmaatschappij uit de Unie de betrokken passagier hiervoor geen aanvullende vergoeding. Wanneer een hulpmiddel vernield, verloren, beschadigd of vertraagd is, of in geval van overlijden of letsel van een erkende assistentiehond, kan de luchtvaartmaatschappij uit de Unie een bewijs van de kosten van de vervanging, met inbegrip van de tijdelijke vervanging, van het mobiliteitshulpmiddel of de erkende assistentiehond verlangen van de persoon met een handicap of de persoon met beperkte mobiliteit, ter staving van de in de bijzondere verklaring omtrent het belang aangegeven waarde.

Amendement

Bij het vervoer van ingecheckte mobiliteitshulpmiddelen of erkende assistentiehonden **wijzen** luchtvaartmaatschappijen uit de Unie ***passagiers op hun rechten en zorgen zij*** ervoor dat elke persoon met een handicap of persoon met beperkte mobiliteit de mogelijkheid wordt geboden om bij de boeking, bij het doen van de in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 1107/2006 bedoelde kennisgeving, of ten laatste bij het overdragen van de hulpmiddelen aan de luchtvaartmaatschappij of, in het geval van een erkende assistentiehond, bij het instappen, in een toegankelijk formaat een bijzondere verklaring omtrent het belang bij de aflevering op bestemming te doen, in overeenstemming met artikel 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal. In dit geval vraagt de luchtvaartmaatschappij uit de Unie de betrokken passagier hiervoor geen aanvullende vergoeding. ***De Commissie stelt uitvoeringshandelingen vast ter bepaling van het modelformulier dat voor een dergelijke verklaring omtrent het belang moet worden gebruikt. Die uitvoeringshandelingen worden vastgesteld overeenkomstig de in [artikel 6 septies, lid 2,] bedoelde raadplegingsprocedure.*** Wanneer een hulpmiddel vernield, verloren, beschadigd of vertraagd is, of in geval van overlijden of letsel van een erkende assistentiehond, kan de luchtvaartmaatschappij uit de Unie een bewijs van de kosten van de vervanging, met inbegrip van de tijdelijke vervanging, van het mobiliteitshulpmiddel of de erkende assistentiehond verlangen van de persoon met een handicap of de persoon met beperkte mobiliteit, ter staving van de in de bijzondere verklaring omtrent het belang aangegeven waarde.

Amendement 200

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 bis – lid 1 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Bij de verkoop van luchtvervoer namens de luchtvaartmaatschappij uit de Unie **bieden** tussenpersonen de betrokken passagiers de mogelijkheid om bij de boeking of bij het doen van de in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 1107/2006 bedoelde kennisgeving in een toegankelijk formaat een bijzondere verklaring omtrent het belang ervan te doen, in overeenstemming met artikel 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal. De in de eerste alinea genoemde voorwaarden gelden ook voor deze bijzondere verklaring omtrent het belang. De tussenpersoon stuurt de verklaring onverwijld door naar de luchtvaartmaatschappij uit de Unie.

Amendement 201

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 bis bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

Bij de verkoop van luchtvervoer namens de luchtvaartmaatschappij uit de Unie **wijzen** tussenpersonen **passagiers op hun rechten en bieden zij** de betrokken passagiers de mogelijkheid om bij de boeking of bij het doen van de in artikel 6 van Verordening (EG) nr. 1107/2006 bedoelde kennisgeving in een toegankelijk formaat een bijzondere verklaring omtrent het belang ervan te doen, in overeenstemming met artikel 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal. De in de eerste alinea genoemde voorwaarden gelden ook voor deze bijzondere verklaring omtrent het belang. De tussenpersoon stuurt de verklaring onverwijld door naar de luchtvaartmaatschappij uit de Unie.

Amendement

het volgende artikel wordt ingevoegd:

Artikel 6 bis bis

1. Het bij artikel 16 van Verordening (EG) nr. 261/2004 aangewezen nationaal handhavingsorgaan ziet toe op de naleving van deze verordening. Daartoe ziet het toe op het volgende:

– de voorwaarden van de luchtvervoerscontracten;

– het systematisch aanbieden van een bijzondere belangenverklaring voor ingecheckte mobiliteitshulpmiddelen, en van een passend niveau van compensatie in geval van beschadiging van

mobiliteitshulpmiddelen;

de betaling van een voorschot krachtens artikel 5, lid 1, voor zover van toepassing;

– de toepassing van artikel 6.

2. Met het oog op het toezicht op de bescherming van passagiers met beperkte mobiliteit en gehandicapte passagiers in geval van beschadiging van hun mobiliteits- of andere hulpmiddelen, onderzoekt de nationale handhavingsinstantie ook de informatie over klachten inzake mobiliteitshulpmiddelen die zijn ingediend bij de krachtens artikel 16 bis van Verordening (EG) nr. 261/2004 aangewezen organen, en houdt het rekening met deze informatie.

3. De door de lidstaten vastgestelde sancties voor inbreuken op deze verordening zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend.

4. In hun jaarverslagen overeenkomstig artikel 16, lid 6, van Verordening (EG) nr. 261/2004 publiceren de nationale handhavingsorganen ook statistieken over hun activiteiten en over de sancties die zij hebben opgelegd in verband met de toepassing van deze verordening.

Amendement 202

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 ter – lid 1 – alinea 1 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

Basisreisdiensten en extra heffingen moeten duidelijk herkenbaar zijn en moeten los van elkaar kunnen worden gekocht.

Amendement 203

Standpunt van de Raad
Artikel 2 – alinea 1 – punt 7
Verordening (EG) nr. 2027/97
Artikel 6 ter – lid 1 – alinea 1 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

Indien handbagage vóór het instappen in het luchtvaartuig of voor de start van het luchtvaartuig uit de cabine van het luchtvaartuig naar de laadruimte wordt verplaatst, moet deze bij het verlaten van het luchtvaartuig als handbagage aan de passagiers worden teruggegeven.

Amendement 204

Standpunt van de Raad
Artikel 2 – alinea 1 – punt 7
Verordening (EG) nr. 2027/97
Artikel 6 ter – lid 2

Standpunt van de Raad

Amendement

2. Onverminderd Verordening (EG) nr. 1107/2006 staan luchtvaartmaatschappijen passagiers toe om zonder extra kosten een persoonlijk voorwerp mee te nemen in de cabine.

2. Onverminderd Verordening (EG) nr. 1107/2006 staan luchtvaartmaatschappijen passagiers toe om zonder extra kosten een persoonlijk voorwerp ***en handbagage, mits deze niet groter is dan 100 cm (lengte, breedte en hoogte bij elkaar opgeteld)***, mee te nemen in de cabine, ***in overeenstemming met Verordening (EG) nr. 261/2004. De toegestane hoeveelheid handbagage mag worden uitgedrukt in maximumafmetingen en/of maximumgewicht van het totaal aan toegestane handbagage per passagier, maar zonder beperking op het specifieke aantal mee te nemen stukken.***

Amendement 205

Standpunt van de Raad
Artikel 2 – alinea 1 – punt 7
Verordening (EG) nr. 2027/97
Artikel 6 ter – lid 4

Standpunt van de Raad

4. De leden 2 en 3 zijn van toepassing op alle luchtvaartmaatschappijen die vertrekken vanaf een luchthaven die is gelegen op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, en op alle luchtvaartmaatschappijen **uit de Unie** die aankomen op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn.

Amendement 206

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 quater – lid 1

Standpunt van de Raad

1. Luchtvaartmaatschappijen uit de Unie staan toe dat passagiers een muziekinstrument meenemen in de cabine van een luchtvaartuig, met inachtneming van de toepasselijke beveiligings- en veiligheidsregels en de technische specificaties en beperkingen van het desbetreffende luchtvaartuig. Muziekinstrumenten mogen in de cabine van een luchtvaartuig worden meegenomen mits deze instrumenten veilig kunnen worden opgeborgen in een geschikt bagagecompartiment in de cabine of onder een geschikte passagiersstoel. Luchtvaartmaatschappijen kunnen bepalen dat een muziekinstrument deel uitmaakt van de toegestane hoeveelheid niet-ingecheckte bagage van een passagier, en dat het niet bovenop die toegestane hoeveelheid wordt meegenomen.

Amendement

4. De leden 2 en 3 zijn van toepassing op alle luchtvaartmaatschappijen die vertrekken vanaf een luchthaven die is gelegen op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn, en op alle luchtvaartmaatschappijen die aankomen op het grondgebied van een lidstaat waarop de Verdragen van toepassing zijn.

Amendement

1. Luchtvaartmaatschappijen uit de Unie staan toe dat passagiers een muziekinstrument meenemen in de cabine van een luchtvaartuig, met inachtneming van de toepasselijke beveiligings- en veiligheidsregels en de technische specificaties en beperkingen van het desbetreffende luchtvaartuig. Muziekinstrumenten mogen in de cabine van een luchtvaartuig worden meegenomen mits deze instrumenten veilig kunnen worden opgeborgen in een geschikt bagagecompartiment in de cabine of onder een geschikte passagiersstoel. **Wanneer een muziekinstrument mag worden meegenomen in de passagierscabine van een luchtvaartuig, maakt het deel uit van de toegestane hoeveelheid handbagage van een passagier. Het staat de luchtvaartmaatschappij vrij extra kosten te berekenen voor handbagage die bovenop die toegestane hoeveelheid wordt meegenomen.**

Amendement 207

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 quater – lid 2

Standpunt van de Raad

2. Indien een muziekinstrument te groot is om veilig in een geschikt bagagecompartiment in de cabine of onder een geschikte passagiersstoel te worden opgeborgen, kunnen luchtvaartmaatschappijen vragen een tweede ticket te betalen indien het muziekinstrument, met inachtneming van de toepasselijke beveiligings- en veiligheidsregels, als niet-ingecheckte bagage op een tweede stoel wordt vervoerd. Voorts kan van passagiers worden verlangd om voor de passagier en het muziekinstrument twee aangrenzende zitplaatsen te kopen, waarbij het muziekinstrument altijd een zitplaats aan het raam inneemt. Voor zover beschikbaar worden muziekinstrumenten, op verzoek, in een verwarmd deel van het ruim van het luchtvaartuig vervoerd, voor zover de toepasselijke veiligheidsregels, de beschikbare ruimte en de technische specificaties van het luchtvaartuig dit mogelijk maken.

Amendement 208

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 quater – lid 2 bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

2. Indien een muziekinstrument te groot is om veilig in een geschikt bagagecompartiment in de cabine of onder een geschikte passagiersstoel te worden opgeborgen, kunnen luchtvaartmaatschappijen vragen een tweede ticket te betalen indien het muziekinstrument als **handbagage** op een tweede stoel wordt vervoerd. **Voor dit extra ticket hoeven geen luchthavenbelastingen te worden betaald. Als een tweede ticket wordt gekocht, levert de luchtvaartmaatschappij redelijke inspanningen om ervoor te zorgen dat het muziekinstrument zich naast de passagier bevindt.**

2 bis. Voor zover er plaats is, worden muziekinstrumenten op verzoek in een verwarmd deel van het vrachtruim van het luchtvaartuig vervoerd, als de toepasselijke veiligheidsregels, de beschikbare ruimte en de technische

*specificaties van het luchtvaartuig dit mogelijk maken.
Luchtvaartmaatschappijen verstrekken speciale labels die duidelijk moeten worden aangebracht op muziekinstrumenten zodat ze met de nodige zorg worden behandeld. Alleen instrumenten die op de juiste wijze verpakt zijn, in een koffer met een onbuigzame en/of harde koffer die speciaal ontworpen is voor dergelijke voorwerpen, worden toegestaan als ruimbagage.*

Amendement 209

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 quater – lid 2 ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

2 ter. Een luchtvaartmaatschappij vermeldt ten tijde van de boeking en in haar voorwaarden duidelijk op welke basis muziekinstrumenten zullen worden vervoerd, met inbegrip van de toepasselijke heffingen, de faciliteiten voor het vervoer van muziekinstrumenten die beschikbaar zijn in het luchtvaartuig in kwestie, en de afmetingen van deze faciliteiten. Als er een tweede ticket moet worden geboekt, krijgen passagiers de mogelijkheid dat online te doen.

Amendement 210

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 7

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 6 quinquies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

*het volgende artikel wordt ingevoegd:
“Artikel 6 quinquies*

1. De Commissie wordt bijgestaan door het comité voor passagiersrechten. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.”;

Amendement 211

Standpunt van de Raad

Artikel 2 – alinea 1 – punt 8

Verordening (EG) nr. 2027/97

Artikel 7 – alinea 1

Standpunt van de Raad

De Commissie brengt uiterlijk ... [vijf jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de werking en de resultaten van deze verordening.”;

Amendement

De Commissie brengt uiterlijk ... [**drie** jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening] aan het Europees Parlement en de Raad verslag uit over de werking en de resultaten van deze verordening. **Het verslag gaat indien nodig vergezeld van wetgevingsvoorstellen.**

Amendement 212

Standpunt van de Raad

Artikel 3 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Zij is van toepassing vanaf ... [twee jaar vanaf de datum van inwerkingtreding van deze wijzigingsverordening].

Amendement

Schrappen

Amendement 213

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – titel

Standpunt van de Raad

Niet-uitputtende lijsten van omstandigheden die buitengewone omstandigheden vormen en van omstandigheden die ***niet*** als buitengewone omstandigheden worden beschouwd voor de toepassing van deze verordening

Amendement

Uitputtende lijst van omstandigheden die als buitengewone omstandigheden ***kunnen*** worden beschouwd voor de toepassing van deze verordening

Amendement 214

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1

Standpunt van de Raad

1. De volgende omstandigheden worden als buitengewoon beschouwd:

Amendement

1. De volgende omstandigheden ***kunnen*** als buitengewoon ***worden*** beschouwd:

Amendement 215

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt a

Standpunt van de Raad

a) omstandigheden die niets te maken hebben met de werking van het luchtvaartuig, zoals:

Amendement

Schrappen

Amendement 216

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt a – i

Standpunt van de Raad

i) natuur- of milieurampen die een

Amendement

i) ***natuurrampen*** die een veilige

veilige vlucht onmogelijk maken;

vlucht onmogelijk maken;

Amendement 217

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt a – ii

Standpunt van de Raad

ii) meteorologische omstandigheden **en schade aan** het luchtvaartuig **die te herleiden is tot meteorologische gebeurtenissen die een veilige vlucht onmogelijk maken (bv. blikseminslagen, hagel, onweer, hevige turbulentie of sterke wind);**

Amendement

ii) meteorologische omstandigheden **die een veilige vlucht onmogelijk maken of waardoor** het luchtvaartuig **tijdens de vlucht of op het platform nadat het is vrijgegeven beschadigd is waardoor het onmogelijk is de vlucht veilig uit te voeren;**

Amendement 218

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt a – iii

Standpunt van de Raad

iii) oorlog of **opstanden die een veilige vlucht onmogelijk maken;**

Amendement

iii) oorlog, **politieke onrust, sabotage of terrorisme waardoor het onmogelijk is de vlucht veilig uit te voeren;**

Amendement 219

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt a – iv

Standpunt van de Raad

iv) grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen die binnen het toepassingsgebied van artikel 2, lid 1, of artikel 2, lid 4, van Verordening (EU) 2022/2371 van het Europees Parlement en de Raad¹ vallen en die een veilige vlucht

Amendement

iv) **gezondheidsrisico's of medische noodgevallen die het noodzakelijk maken de vlucht te onderbreken of om te leiden;**

onmogelijk maken; *en*

---

¹ *Verordening (EU) 2022/2371 van het Europees Parlement en de Raad van 23 november 2022 inzake ernstige grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen en tot intrekking van Besluit nr. 1082/2013/EU (PB L 314 van 6.12.2022, blz. 26, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj>).*

Amendement 220

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt a – v

Standpunt van de Raad

v) *vogelaanvaringen of botsingen tussen het* luchtvaartuig *en een ander* vreemd voorwerp *die een veilige vlucht onmogelijk maken.*

Amendement

v) *schade aan een* luchtvaartuig *veroorzaakt door een* vreemd voorwerp *op een start- of landingsbaan van een luchthaven;*

Amendement 221

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt b

Standpunt van de Raad

b) *incidenten waarbij een passagier betrokken is, waaronder:*

Amendement

Schrappen

Amendement 222

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt b – i

Standpunt van de Raad

Amendement

i) ***incidenten met weerspannige passagiers in de zin van het protocol van Montreal uit 2014 die een veilige vlucht onmogelijk maken of die het vertrek van de vlucht vertragen;***

i) ***storend gedrag van een passagier waardoor de gezagvoerder van het luchtvaartuig de betrokken vlucht heeft omgeleid naar een andere luchthaven dan die van aankomst teneinde deze passagier en zijn bagage van boord te halen;***

Amendement 223

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt b – ii

Standpunt van de Raad

Amendement

ii) ***gezondheidsrisico's of medische noodgevallen (zoals ernstige ziekte) die kort voor het vertrek van de vlucht worden ontdekt of die het noodzakelijk maken de vlucht te onderbreken of om te leiden;***

Schrappen

Amendement 224

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c

Standpunt van de Raad

Amendement

c) ***andere incidenten, zoals:***

Schrappen

Amendement 225

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – i

Standpunt van de Raad

Amendement

i) ***veiligheidsrisico's, schade als gevolg van sabotage of terrorisme of***

Schrappen

onwettige handelingen die een veilige vlucht onmogelijk maken;

Amendement 226

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – ii

Standpunt van de Raad

ii) verborgen fabricage- of ontwerpfouten die, door de fabrikant of een bevoegde autoriteit, aan het licht zijn gebracht, en een veilige vlucht onmogelijk maken;

Amendement

ii) verborgen fabricage- of ontwerpfouten die, door de fabrikant of een bevoegde autoriteit, aan het licht zijn gebracht, en een veilige vlucht onmogelijk maken;

Amendement 227

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – iii

Standpunt van de Raad

iii) beperkingen inzake luchtverkeersbeheer of inzake de luchthavencapaciteit, of sluiting van het luchtruim;

Amendement

iii) ***onvoorziene*** beperkingen inzake luchtverkeersbeheer of inzake de luchthavencapaciteit, of ***de onvoorziene*** sluiting van het luchtruim, ***inclusief sluiting van een start- of landingsbaan door de autoriteiten;***

Amendement 228

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – iv

Standpunt van de Raad

iv) ***een gedeeltelijke of volledige ongeplande sluiting van een luchthaven, onder meer door een algemene storing van luchthavensystemen, een***

Amendement

Schrappen

stroomstoring, het wegvallen van de elektronische communicatie, of de inwerkingstelling van het noodplan door het luchthavenbeheersorgaan;

Amendement 229

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – v

Standpunt van de Raad

v) stakingen bij verleners van essentiële diensten, zoals het luchthavenbeheersorgaan, verleners van luchtvaartnavigatiediensten of verleners van grondafhandelingsdiensten, of bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert indien de eisen van de stakers betrekking hebben op zaken die buiten de bevoegdheid van de luchtvaartmaatschappij vallen;

Amendement

v) ***onvoorziene arbeidsgeschillen bij de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert of*** bij verleners van essentiële diensten, zoals ***luchthavens en*** verleners van luchtvaartnavigatiediensten, ***met uitzondering van stakingen door personeel van luchtvaartmaatschappijen, tenzij deze voortvloeien uit eisen waaraan alleen overheidsinstanties kunnen voldoen;***

Amendement 230

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – vi

Standpunt van de Raad

vi) ***onverwachte afwezigheid van een bemanningslid dat essentieel is om de vlucht uit te voeren, vanwege ziekte of overlijden, wanneer dit zich voordoet buiten een van de thuisbasisen van de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert of als gevolg van een pandemie;***

Amendement

Schrappen

Amendement 231

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004
Bijlage I – alinea 1 – punt c – vii

Standpunt van de Raad

vii) schade aan het luchtvaartuig veroorzaakt terwijl het luchtvaartuig zich op de grond bevindt door een derde voor wie de luchtvaartmaatschappij niet verantwoordelijk is en die een veilige vlucht onmogelijk maakt;

Amendement

vii) **een aanvaring van een** luchtvaartuig **in parkeerstand met een** luchtvaartuig **van een andere** luchtvaartmaatschappij **als gevolg van de** beweging van het luchtvaartuig **van de** andere luchtvaartmaatschappij;

Amendement 232

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004
Bijlage I – alinea 1 – punt c – viii

Standpunt van de Raad

viii) **schade aan een band van een** luchtvaartuig, **veroorzaakt door een** vreemd voorwerp, **die een veilige vlucht onmogelijk maakt;**

Amendement

Schrappen

Amendement 233

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004
Bijlage I – alinea 1 – punt c – ix

Standpunt van de Raad

ix) **verontreiniging** van **de** start- en landingsbaan van een luchthaven **die** een **veilige** vlucht **onmogelijk** maakt;

Amendement

ix) **de aanwezigheid** van **kerosine** op **een** start- of landingsbaan **met als gevolg** de **sluiting van de** luchthaven en **bijgevolg** de **aanzienlijke vertraging** van een **vlucht van of naar deze** luchthaven, **mits de** **kerosine niet afkomstig is van** een **luchtvaartuig van de** **luchtvaartmaatschappij die de** vlucht **uitvoert;**

Amendement 234

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – x

Standpunt van de Raad

Amendement

x) onverwachte vliegveiligheidsproblemen met luchtvaartuigapparatuur die niet op een aanvaardbaar niveau, zoals vastgelegd in de basisminimumuitrustingslijst, functioneert of waarvoor niet wordt voldaan aan de in die lijst vastgelegde vereisten voor de werking van de minimumuitrusting, welke problemen niet verholpen hadden kunnen worden tijdens preventief onderhoud (zoals vastgelegd uit hoofde van lid 2, punt a); en

Schrappen

Amendement 235

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – xi

Standpunt van de Raad

Amendement

xi) gezondheidsrisico's of medische noodgevallen (zoals ernstige ziekte) van een bemanningslid na vertrek die het noodzakelijk maken de vlucht te onderbreken of om te leiden.

Schrappen

Amendement 236

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – xi bis (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

xi quater) een aanvaring tussen een luchtvaartuig en een vogel en de door een dergelijke aanvaring veroorzaakte schade;

Amendement 237

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – xi ter (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

xi ter) gebrek aan personeel voor het inladen van bagage op de luchthaven;

Amendement 238

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – xi quater (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

xi quater) luchthavencongestie als gevolg van meteorologische omstandigheden, die leidt tot een verplichting voor de luchtvaartuigexploitant om de vlucht uit te stellen of te annuleren;

Amendement 239

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 1 – punt c – xi quinquies (nieuw)

Standpunt van de Raad

Amendement

xi quinquies) een algemene storing van het systeem voor de brandstofvoorziening van luchtvaartuigen, wanneer de luchthaven van herkomst van de vlucht of het betrokken luchtvaartuig verantwoordelijk is voor het systeem voor de brandstofvoorziening van het luchtvaartuig.

Amendement 240

Standpunt van de Raad

Bijlage I

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage I – alinea 2

Standpunt van de Raad

Amendement

2. De volgende omstandigheden worden niet als buitengewoon beschouwd:

Schrappen

a) technische problemen die hadden kunnen worden verholpen tijdens preventief onderhoud overeenkomstig de Unieregels en -procedures voor het continue luchtwaardigheidsbeheer van luchtvaartuigen;

b) operationele beslissingen en laattijdige procedures voor de bemanning, het inchecken en het instappen; en

c) gebrek aan cockpit- of cabinepersoneel (behalve als gevolg van de in lid 1, punt c), v), bedoelde stakingen of onverwachte afwezigheden vanwege ziekte of overlijden als bedoeld in lid 1, punt c), vi).

Amendement 241

Standpunt van de Raad

Bijlage II

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage II – punt 5 – alinea 2

Standpunt van de Raad

Amendement

In het geval van niet-ingecheckte bagage (handbagage), met inbegrip van persoonlijke voorwerpen, is de luchtvaartmaatschappij enkel aansprakelijk indien de schade het gevolg is van een fout van de luchtvaartmaatschappij of van een personeelslid of gemachtigde ervan.

(Niet van toepassing op de Nederlandse versie)

Amendement 242

Standpunt van de Raad

Bijlage II

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage II – punt 6 – alinea 1

Standpunt van de Raad

Als een passagier de aansprakelijkheidslimiet wil verhogen, kan hij uiterlijk bij het inchecken een bijzondere verklaring afleggen en indien nodig een aanvullende vergoeding betalen. Die aanvullende vergoeding wordt gebaseerd op een tarief dat in verhouding staat tot de extra vervoers- en verzekeringskosten voor de desbetreffende bagage bovenop de aansprakelijkheidsgrens van de in artikel 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal vastgelegde limiet, zoals geactualiseerd door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie op grond van artikel 24, lid 2, van het Verdrag van Montreal /waarbij de luchtvaartmaatschappij tussen haakjes het bedrag bij benadering in de lokale valuta vermeldt/. Het tarief wordt op verzoek aan de passagiers meegedeeld.

Amendement 243

Standpunt van de Raad

Bijlage II

Verordening (EG) nr. 261/2004

Bijlage II – punt 8 – titel

Standpunt van de Raad

TERMIJNEN VOOR HET INDIENEN
VAN KLACHTEN MET BETREKKING
TOT BAGAGE

Amendement

Als een passagier de aansprakelijkheidslimiet wil verhogen, kan hij uiterlijk bij het inchecken een bijzondere verklaring afleggen en indien nodig een aanvullende vergoeding betalen. Die aanvullende vergoeding wordt gebaseerd op een tarief dat in verhouding staat tot de extra vervoers- en verzekeringskosten voor de desbetreffende bagage bovenop de aansprakelijkheidsgrens van de in artikel 22, lid 2, van het Verdrag van Montreal vastgelegde limiet, zoals geactualiseerd door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie op grond van artikel 24, lid 2, van het Verdrag van Montreal (waarbij de luchtvaartmaatschappij tussen haakjes het bedrag bij benadering in de lokale valuta vermeldt). Het tarief wordt op verzoek aan de passagiers meegedeeld.

Amendement

TERMIJNEN VOOR HET INDIENEN
VAN KLACHTEN **OVER** BAGAGE

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0019

Detergentia en oppervlakteactieve stoffen

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 22 januari 2026 over het standpunt van de Raad in eerste lezing, met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende detergentia en oppervlakteactieve stoffen, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 648/2004 (12331/1/2025 – C10-0344/2025 – 2023/0124(COD))

(Gewone wetgevingsprocedure: tweede lezing)

Het Europees Parlement,

- gezien het standpunt van de Raad in eerste lezing (12331/1/2025 – C10-0344/2025),
  - gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité van 12 juli 2023¹,
  - gezien zijn in eerste lezing² geformuleerde standpunt inzake het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2023)0217),
  - gezien artikel 294, lid 7, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie,
  - gezien het overeenkomstig artikel 75, lid 4, van zijn Reglement door de bevoegde commissie goedgekeurde voorlopig akkoord,
  - gezien artikel 68 van zijn Reglement,
  - gezien de aanbeveling voor de tweede lezing van de Commissie milieubeheer, klimaat en voedselveiligheid (A10-0004/2026),
1. hecht zijn goedkeuring aan het standpunt van de Raad in eerste lezing;
  2. constateert dat de handeling is vastgesteld overeenkomstig het standpunt van de Raad;
  3. verzoekt zijn Voorzitter de handeling samen met de voorzitter van de Raad overeenkomstig artikel 297, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te ondertekenen;

---

¹ PB C 349 van 29.9.2023, blz. 121.

² PB C, C/2025/1354, 17.3.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/1354/oj>.

4. verzoekt zijn secretaris-generaal de handeling te ondertekenen nadat is nagegaan of alle procedures naar behoren zijn uitgevoerd, en met de secretaris-generaal van de Raad te zorgen voor bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*;
5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie alsook aan de nationale parlementen.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0007

De moord op Mehdi Kessaci: Europa moet dringend ambitieuze maatregelen tegen drugshandel nemen

Resolutie van het Europees Parlement van 20 januari 2026 over de moord op Mehdi Kessaci: Europa moet dringend ambitieuze maatregelen tegen drugshandel nemen (2025/3020(RSP))

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), en met name de bepalingen over de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht,
- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, en met name de artikelen over menselijke waardigheid, het recht op leven, de vrijheid van meningsuiting, de rechten van slachtoffers en de bescherming van persoonsgegevens,
- gezien de EU-drugsstrategieën en de meest recente versie daarvan, die samen met het Europees actieplan tegen drugshandel voor de periode 2026-2030 is gepubliceerd,
- gezien de werkzaamheden van de Horizontale Groep drugs (HDG) van de Raad, die in 1997 is opgericht om het EU-optreden op het gebied van drugs te coördineren,
- gezien de verslagen en analyses van het Drugsagentschap van de Europese Unie (EUDA), en met name het Europees Drugsrapport 2025,
- gezien de oprichting van de Europese alliantie tegen drugs, die meer dan 40 landen samenbrengt en tot doel heeft de internationale samenwerking in de strijd tegen drugshandel te versterken,
- gezien de werkzaamheden van de Pompidou-groep van de Raad van Europa over het beleid op het gebied van drugs en preventie,
- gezien het Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen van 1988 en de werkzaamheden van het Bureau van de Verenigde Naties voor drugs- en misdaadbestrijding (UNODC),
- gezien het Verdrag van de Verenigde Naties tegen grensoverschrijdende georganiseerde misdaad, dat in 2000 werd ondertekend in Palermo, en de bijbehorende protocollen, en het Verdrag van de Verenigde Naties tegen corruptie,

- gezien de verschillende maatregelen die door Europese en internationale instanties zijn genomen om het witwassen van geld en de financiering van georganiseerde misdaad te voorkomen en te bestrijden,
  - gezien Richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten¹,
  - gezien het Verdrag inzake de rechten van het kind, dat op 20 november 1989 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties werd aangenomen,
  - gezien de resolutie van het Europees Parlement van 11 juni 2013 over georganiseerde misdaad, corruptie en witwassen²,
  - gezien de inzet van EU-organen in de strijd tegen drugshandel, met name het EUDA, Europol en Eurojust,
  - gezien het wetgevingspakket van de Europese Unie van 2024 betreffende de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering, waaronder met name Verordening (EU) 2024/1624³, Richtlijn (EU) 2024/1640⁴ en de oprichting van de Autoriteit voor de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering (AMLA),
  - gezien Richtlijn (EU) 2024/1712 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan⁵,
  - gezien de werkzaamheden van het Drugsforum van het maatschappelijk middenveld en de jongerenafdeling daarvan,
  - gezien de bijzonder kritieke situatie in de ultraperifere gebieden,
  - gezien het boek van antidrugsactivist Amine Kessaci “Marseille, essuie tes larmes” (Marseille, droog je tranen), zijn pleidooi om de drugshandel het hoofd te bieden en zijn oproep aan de bevolking om in opstand te komen,
  - gezien artikel 136, lid 2, van zijn Reglement,
- A. overwegende dat de twintigjarige Fransman Mehdi Kessaci, die alleen bekend was bij de politie omdat hij zich had aangeboden als straatagent, op 13 november 2025 op klaarlichte dag en midden op straat werd vermoord in Marseille, in een context van drugsgelateerd geweld, hetgeen de toenemende wreedheid van criminele netwerken en de rechtstreekse gevolgen van dergelijk geweld voor gezinnen en lokale gemeenschappen illustreert;
- B. overwegende dat Mehdi Kessaci de broer was van Amine Kessaci, antidrugsactivist en schrijver, erkend vanwege zijn inspanningen om burgers te mobiliseren tegen de

¹ PB L 315 van 14.11.2012, blz. 57, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj>.

² PB C 65 van 19.2.2016, blz. 16.

³ PB L, 2024/1624, 19.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1624/oj>.

⁴ PB L, 2024/1640, 19.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1640/oj>.

⁵ PB L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj>.

- georganiseerde misdaad; overwegende dat Mehdi Kessaci zonder enige twijfel is vermoord vanwege deze familieband; overwegende dat de moord een rechtstreekse aanval vormt op de vrijheid van meningsuiting en vermoedelijk deel uitmaakt van een methode van intimidatie die doet denken aan de praktijken van georganiseerde maffianetwerken; overwegende dat dit misdrijf nationale protesten heeft uitgelokt waarbij 10 000 mensen overal in het land bijeenkwamen om hun steun te betuigen aan Amine Kessaci en zijn familie en de democratie, de vrijheid van meningsuiting en de rechtsstaat te verdedigen tegen de drugshandel;
- C. overwegende dat de moord deel uitmaakt van een reeks drugsgerelateerde gewelddaden in Marseille, met 24 moorden in 2024 en 49 slachtoffers in 2023, waarbij steeds meer minderjarigen en onschuldige mensen werden getroffen; overwegende dat deze plaag veel Europese steden treft en een bedreiging vormt voor de sociale cohesie, de gezondheid en veiligheid van burgers en de rechtsstaat; overwegende dat de situatie in de ultraperifere gebieden bijzonder kritiek is en dat alleen al in 2025 op Guadeloupe en Martinique bijna 90 drugsgerelateerde moorden werden opgetekend;
- D. overwegende dat drugshandel een van de ernstigste bedreigingen voor de interne veiligheid van de Europese Unie vormt en een voedingsbodem voor georganiseerde misdaad, geweld en corruptie is, en overwegende dat volgens Europol bijna 50 % van de meest bedreigende criminele netwerken in Europa betrokken is bij drugshandel, waarvan meer dan een derde zich exclusief hiermee bezighoudt;
- E. overwegende dat drugsgerelateerd geweld in Europa de afgelopen jaren is toegenomen en dat criminele organisaties steeds vaker vuurwapens gebruiken, en overwegende dat er bij gemiddeld 28 % van de inbeslaggenomen vuurwapens in Europa een link is met drugshandel, hetgeen aantoont dat er een rechtstreeks verband bestaat tussen drugshandel en ernstige bedreigingen voor de openbare veiligheid;
- F. overwegende dat de productie van drugs, de drugshandel en het drugsgebruik in de EU snel toenemen en ongekennde hoogtes bereiken; overwegende dat volgens cijfers van het EUDA in 2023 in de EU 752 ton cannabis en 419 ton cocaïne in beslag zijn genomen en 2,7 miljoen jongvolwassenen in de leeftijdsgroep van 15 tot 34 jaar aangaven in het afgelopen jaar deze stoffen te hebben gebruikt; overwegende dat op het grondgebied van de EU jaarlijks bijna 500 laboratoria voor synthetische drugs worden ontmanteld en dat het aantal drugsgerelateerde sterfgevallen in 2023 bijna 7 500 bedroeg; overwegende dat deze ontwikkelingen erop wijzen dat het verschijnsel steeds algemener wordt en alle gebieden, generaties en maatschappelijke groepen treft;
- G. overwegende dat Europese havens belangrijke strategische toegangspunten voor illegale drugs zijn, dat ongeveer 70 % van de door de douane inbeslaggenomen drugs wordt onderschept in haveninfrastructuur en dat criminele netwerken misbruik maken van de logistieke en menselijke kwetsbaarheden van deze platforms;
- H. overwegende dat mensen die in de visserij- en de havensector werken, zoals vissers en dokwerkers, het doelwit zijn van drugsnetwerken, die de aard van hun activiteiten uitbuiten om drugs in de EU binnen te brengen;
- I. overwegende dat de enorme toename van het drugsgebruik rechtstreeks van invloed is op de drugshandel en enorme winsten oplevert voor drugshandelaren, die hierdoor een financiële draagkracht verwerven die de democratie in gevaar kan brengen;

overwegende dat de Franse nationale commissie voor campagne- en politieke financiering heeft gewaarschuwd voor de invloed van drugsnetwerken op de komende lokale verkiezingen;

- J. overwegende dat drugshandel een van de meest lucratieve activiteiten van de georganiseerde misdaad is en goed is voor ongeveer een vijfde van de wereldwijde opbrengsten van misdrijven, en overwegende dat de EU wordt geconfronteerd met een ongekende toename van de beschikbaarheid van illegale drugs, met name cocaïne uit Zuid-Amerika;
- K. overwegende dat netwerken voor drugshandel mogelijk druk of een ongepaste invloed proberen uit te oefenen op lokale gekozen vertegenwoordigers en kiezers, met name op gemeentelijk niveau, waardoor de integriteit van democratische processen wordt ondermijnd;
- L. overwegende dat de financiële draagkracht die drugshandelaren verwerven de democratie in gevaar brengt door middel van witwaspraktijken, corruptie en infiltratie in de legale economie en doordat criminele netwerken in staat worden gesteld territoriale invloed te verkrijgen en uit te breiden, ook binnen de Europese Unie;
- M. overwegende dat de bestrijding van het witwassen van geld, belastingparadijzen en infiltratie in de legale economie door criminele organisaties dan ook een cruciale hefboom is om drugsnetwerken blijvend te verzwakken;
- N. overwegende dat in het Europees schild voor de democratie wordt benadrukt dat georganiseerde misdaad en corruptie een directe bedreiging vormen voor de rechtsstaat en onze democratische instellingen;
- O. overwegende dat steeds vaker digitale instrumenten en sociale media worden gebruikt voor geweldgerelateerde rekrutering en het coördineren en plegen van misdaden, waarbij vooral minderjarigen worden gevisieerd, wat vraagt om een gecoördineerde Europese respons die de grondrechten eerbiedigt;
- P. overwegende dat criminele organisaties en hun praktijken veranderen, met name door de digitalisering van hun strategieën, en dat de onderzoeks-, justitiële en sociale structuren voor de EU-respons op deze plaag dus mee moeten veranderen;
- Q. overwegende dat de prevalentie van nieuwe psychoactieve stoffen in Europa toeneemt, waaronder krachtige synthetische cannabinoïden, cathinonen en synthetische opioïden, die vaak binnen de EU worden geproduceerd of gedistribueerd en gedeeltelijk buiten het bereik van internationale en nationale controles blijven; overwegende dat hun zeer krachtige werking en het geringe volume dat ervan nodig is, in combinatie met de mogelijkheid om hun chemische structuur licht te wijzigen om de wetgeving te omzeilen, een snel groeiende en zeer lucratieve markt voor drugshandelaren creëren, hetgeen aanzienlijke risico's inhoudt voor de volksgezondheid en de veiligheid; overwegende dat het van belang is te beschikken over robuuste systemen voor vroegtijdige waarschuwing, verbeterde opsporingscapaciteiten en een gecoördineerde respons op EU-niveau om de veranderende dreiging van nieuwe psychoactieve stoffen het hoofd te bieden;
- R. overwegende dat drugsnetwerken vaak worden ontwikkeld en zich duurzaam gaan

vestigen in een context die wordt gekenmerkt door hardnekkige sociale en territoriale ongelijkheden, onvoldoende toegang tot werkgelegenheid, openbare diensten en onderwijsmogelijkheden, en een gevoel van institutionele verwaarlozing, met name in bepaalde achtergestelde stadswijken, en overwegende dat deze kwetsbaarheden een voedingsbodem vormen voor de criminele economie en structurele factoren zijn die door drugsnetwerken worden uitgebuit om kwetsbare, vaak jonge arbeidskrachten te rekruteren;

- S. overwegende dat het cohesiebeleid van de EU via de bijbehorende financiële instrumenten van oudsher bijdraagt tot het verkleinen van territoriale verschillen, het versterken van de sociale cohesie en het ondersteunen van structurele investeringen in stedelijke probleemwijken, en overwegende dat de door de Europese Commissie beoogde richtsnoeren voor het meerjarig financieel kader 2028-2034, samen met de uitvoering van de nieuwe EU-agenda voor steden, een bepalende invloed zullen hebben op het vermogen van de EU om op duurzame wijze te voorkomen dat illegale handel blijvend voet aan de grond krijgt in deze gebieden;
- T. overwegende dat criminele netwerken geldsommen weten te vergaren door corruptie en dat corruptie hierdoor nog kan worden versterkt, en overwegende dat criminele netwerken door hun financiële draagkracht in een toenemend aantal gebieden in staat zijn om de bewoners zowel dienstverlening aan te bieden als angst aan te jagen, waardoor lokale gemeenschappen in een soort verdoofde toestand verkeren en steeds minder weerstand bieden tegen de plaag van de drugshandel; overwegende dat de moord op Mehdi Kessaci deel uitmaakt van dit soort intimidatiestrategieën; overwegende dat de waarschuwingen over de invloed van drugshandel op verkiezingen ons met de neus op de feiten drukt over de bedreiging die de drugshandel inhoudt voor de grondrechten, de democratie en de rechtsstaat;
- U. overwegende dat de families van slachtoffers, en met name de moeders en naasten van personen die door criminele netwerken zijn gedood of gerekruteerd, vaak een essentiële rol vervullen bij preventie en bewustmaking en het begeleiden van jongeren die met drugshandel in aanraking komen; overwegende dat de families van slachtoffers van drugshandel echter niet betrokken worden bij de ontwikkeling van Europees en nationaal antidrugsbeleid of bij het Drugsforum van het maatschappelijk middenveld;
- V. overwegende dat uit eerdere strategieën is gebleken dat er een beter evenwicht moet worden gevonden tussen een repressieve respons en beleid gericht op preventie, risicovermindering en sociale rechtvaardigheid;
- W. overwegende dat de EU-drugsstrategie gebaseerd is op essentiële pijlers die een combinatie van volksgezondheid, preventie, justitiële en politieke samenwerking en samenwerking met derde landen omvatten, en dat het nuttig zou zijn deze strategie aan te vullen met een component die gewijd is aan de sociale veerkracht van gebieden en aan gemeenschappen die worden gemobiliseerd tegen drugshandel;
- X. overwegende dat de verspreiding van drugshandel een Europees verschijnsel is en een eensgezinde en kordate respons vereist; overwegende dat de Europese instanties moeten aantonen dat zij in staat zijn zich te organiseren om ervoor te zorgen dat er geen levens meer verloren gaan;
- 1. veroordeelt de moord op Mehdi Kessaci in de krachtigste bewoordingen; betuigt zijn

diepste medeleven en innige deelneming aan zijn ouders en familie, zijn naasten en, via hen, alle directe en indirecte slachtoffers van drugshandel in Europa en de rest van de wereld;

2. brengt hulde aan de inzet van Amine Kessaci, de vereniging Conscience en alle activisten die de drugshandel bestrijden, vaak met gevaar voor hun veiligheid; prijst de moed van Amine Kessaci, die het hoofd blijft bieden aan drugshandelaren, ondanks de bedreigingen die hij te verwerken krijgt; erkent dat de moord op Mehdi Kessaci een frontale aanval is op de vrijheid van meningsuiting, de creatieve vrijheid en de rechtsstaat;
3. herinnert eraan dat de acties van gemeenschapsorganisaties bijdragen tot de bescherming van jongeren, sociale cohesie en democratische vitaliteit en vaak weinig erkenning, ondersteuning of bescherming krijgen;
4. benadrukt dat de strijd tegen drugshandel en georganiseerde misdaad een grote uitdaging vormt voor de EU als geheel, zowel wat veiligheid betreft als op het gebied van volksgezondheid, sociale rechtvaardigheid en eerbiediging van de rechtsstaat;
5. is ingenomen met de goedkeuring van de nieuwe EU-drugsstrategie en het bijbehorende actieplan en herhaalt voorstander te zijn van een evenwichtige aanpak die berust op het terugdringen van de vraag, justitiële en politieke samenwerking, samenwerking met derde landen en preventie, met name online; herinnert eraan dat eerdere plannen onvoldoende in staat zijn gebleken om de plaag van de drugshandel onder controle te krijgen, maar dat het ieders verantwoordelijkheid is om deze uitdaging aan te gaan;
6. herinnert eraan dat de lidstaten er in de nieuwe strategie voor drugsbestrijding toe worden opgeroepen een nultolerantiebeleid te voeren ten aanzien van het rijden onder invloed van drugs, in overeenstemming met Richtlijn 2006/126/EG betreffende het rijbewijs⁶, en ten volle gebruik te maken van de beschikbare grensoverschrijdende instrumenten om deze regels te handhaven;
7. staat volledig achter de pijler volksgezondheid en preventie van de EU-drugsstrategie, bestaande uit vroegtijdige preventie, risicovermindering, toegang tot zorg, behandeling van verslavingen en sociale re-integratie; wijst erop dat drugs in toenemende mate de samenleving als geheel treffen waardoor deze in een positie van afhankelijkheid terechtkomt, en dringt erop aan de grote middelen in te zetten om de geestelijke gezondheid van de Europeanen te waarborgen;
8. steunt het voorstel van de Commissie om in de strijd tegen drugshandel te zorgen voor versterking van de veiligheid, onder meer in het kader van de in 2026 geplande evaluatie van het bestaande kaderbesluit inzake drugshandel en de modernisering van de regels op het gebied van georganiseerde misdaad; steunt belangrijke maatregelen zoals het versterken van publiek-private samenwerking om de opsporing van drugs die via post- en pakketdiensten worden binnengesmokkeld te verbeteren, alsook de ontwikkeling van een nieuwe Europese strategie voor havens die erop gericht is de veiligheid van havens en toeleveringsketens en hun weerstand tegen drugshandel te

---

⁶ Richtlijn 2006/126/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende het rijbewijs (PB L 403 van 30.12.2006, blz. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2006/126/oj>).

vergroten;

9. is ingenomen met de inzet van rechtshandhavingsinstanties, strijdkrachten, douanediens en magistraten in de hele Europese Unie in de strijd tegen drugshandel; erkent hun essentiële bijdrage aan de bescherming van de openbare veiligheid en dringt aan op een evenredige en aangepaste versterking van de middelen waarover de politiediensten en justitiële autoriteiten beschikken om deze veranderende transnationale dreiging het hoofd te kunnen bieden;
10. dringt aan op de versterking van de personele, materiële en technologische middelen die worden toegewezen voor controles aan de buitengrenzen in de strijd tegen wapen-, mensen- en drugshandel, en van gezamenlijke grensoverschrijdende rechtshandhavingsoperaties, met name in hotspots zoals Marseille, Le Havre, Antwerpen, Rotterdam en Hamburg, in nauwe samenwerking met het Europees Grens- en kustwachtagentschap, Europol, Eurojust en het EUDA, om de criminele netwerken achter schietpartijen, moorden en intimidatiepraktijken in heel Europa te ontmantelen;
11. benadrukt dat de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen douane-, rechtshandhavings-, justitiële en administratieve autoriteiten moeten worden versterkt, en verzoekt de Commissie te zorgen voor het nodige kader om deze inspanningen te ondersteunen, met inachtneming van de grondrechten en de bescherming van de privacy;
12. herinnert eraan dat de strijd tegen de georganiseerde misdaad gericht moet zijn op de economische en financiële structuren van de drugshandel, onder meer door de regelingen voor de confiscatie van criminele vermogensbestanddelen te versterken en de strijd tegen belastingparadijzen op te voeren; verzoekt de EU en de lidstaten ten volle en doeltreffend gebruik te maken van de nieuwe Richtlijn (EU) 2024/1260 betreffende ontneming en confiscatie van vermogensbestanddelen⁷, en de nodige maatregelen te nemen om de toewijzing van geconfisqueerde goederen voor maatschappelijke doeleinden mogelijk te maken, onder meer door geconfisqueerde goederen toe te wijzen aan gemeenschapsorganisaties die de territoriale invloed van de drugshandel bestrijden, zoals het geval is in Italië, alsook aan de autoriteiten die het meest zijn blootgesteld aan drugsgelateerd geweld of aan gerechtelijke en douanediens die belast zijn met onderzoek; verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat maatregelen die erop gericht zijn geconfisqueerde goederen in het algemeen belang of voor sociale doeleinden te gebruiken, worden opgenomen in hun nationale strategieën voor de ontneming van vermogensbestanddelen;
13. benadrukt dat het belangrijk is vereisten inzake justitiële samenwerking en transparantie op te nemen in de externe betrekkingen en de overeenkomsten van de EU met derde landen die betrokken zijn bij drugsmokkelroutes; benadrukt dat de samenwerking met sommige van deze landen succesvol verloopt, maar dat andere weigeren de Europese autoriteiten hun volledige medewerking te verlenen;
14. is ingenomen met de succesvolle sluiting van overeenkomsten op grond waarvan Eurojust en Europol gaan samenwerken met Armenië, Bosnië en Herzegovina en Libanon;

---

⁷ PB L, 2024/1260, 2.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj>.

15. benadrukt het belang van een grondig onderzoek naar de methoden van criminele organisaties en de snelheid waarmee die veranderen, om gerechtelijke procedures te ontwikkelen die hier zo goed mogelijk op zijn afgestemd; dringt er met name op aan een gemeenschappelijke aanpak te hanteren ten aanzien van de georganiseerde misdaad, de invoering van de status van spijtoptant te overwegen, minderjarigen die deel uitmaken van criminele netwerken te beschermen en de strijd tegen drugshandel te koppelen aan bepalingen inzake het witwassen van geld en corruptie, afpersing, mensenhandel, milieucriminaliteit en wapenhandel; dringt erop aan na te gaan of het Europees Openbaar Ministerie een grotere rol kan spelen in de strijd tegen de georganiseerde misdaad;
16. verbindt zich ertoe ervoor te zorgen dat het Parlement nauwlettender en grondiger toezicht houdt op drugshandel en de bestrijding van grensoverschrijdende drugsgerelateerde georganiseerde misdaad;
17. dringt erop aan dat er meer personele middelen worden toegewezen aan de lokale politie, gespecialiseerde politiediensten en gespecialiseerde rechtbanken voor de behandeling van drugszaken, met inbegrip van rechtbanken voor de bestrijding van witwaspraktijken;
18. moedigt EU-organen, nationale autoriteiten en de lidstaten aan samen te werken op politieel, justitieel en administratief gebied;
19. dringt erop aan om van de bestrijding van drugshandel een pijler te maken van de EU-havenstrategie en de Europese havenalliantie, waarin zowel zeehavens als rivierhavens worden geïntegreerd, en om opleidings-, preventie- en beschermingsmaatregelen voor havenpersoneel in te voeren; dringt aan op ondersteuning en begeleiding van dokwerkers en vissers die door drugsnetwerken worden benaderd en te maken krijgen met druk, bedreigingen en pogingen tot chantage; benadrukt dat het van belang is inlichtingen te delen over inbeslagnames van drugs, precursoren en essentiële chemische stoffen, en gebruik te maken van surveillancetechnologieën die gericht zijn op strategische infrastructuur;
20. dringt erop aan dat de bestrijding van drugshandel een prioriteit wordt voor de douaneautoriteit van de Europese Unie en dat de douaneagentschappen over dezelfde instrumenten kunnen beschikken als havenpersoneel;
21. benadrukt dat toekomstige Europese initiatieven, zoals de Europese havenalliantie en de hervormingen van Europol, Eurojust en het Europees Openbaar Ministerie, moeten bijdragen tot de versterking van de integriteit, transparantie en veerkracht van de Europese havens, onder meer door eerstelijns werkers beter te beschermen tegen de risico's van intimidatie en corruptie;
22. benadrukt de centrale rol van preventie, onder meer op sociale media en digitale platforms, en dringt aan op een doeltreffende uitvoering van de bestaande EU-regels, met name de digitaledienstenverordening, om onlinerekrutering, het aanzetten tot geweld en de organisatie van criminele activiteiten te voorkomen en na te gaan of het nodig is deze regels aan te passen; verzoekt de lidstaten in hun preventiebeleid duidelijke communicatie op te nemen die consumenten in staat stelt te begrijpen dat zij bijdragen aan de gewelddadige acties van destructieve criminele netwerken;

23. benadrukt dat de bescherming van minderjarigen tegen rekrutering door criminele netwerken volledig moet worden geïntegreerd in het drugsbeleid, in overeenstemming met de digitaaldienstenverordening en de resolutie van het Europees Parlement over de bescherming van minderjarigen online (2025/2060(INI)), onder meer door samenwerking met digitale platforms, gerichte preventie en vroegtijdige opsporing;
24. benadrukt dat het van cruciaal belang is om naast een op veiligheid en rechtshandhaving gerichte aanpak structurele maatregelen te nemen met betrekking tot de sociale, economische en territoriale factoren die de duurzame vestiging van deze criminele activiteiten bevorderen, met name in achtergestelde stadswijken; wijst in dit verband op de essentiële rol van EU-begrotingsinstrumenten, waaronder het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO), het Cohesiefonds en het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+), bij het ondersteunen van langetermijninvesteringen op het gebied van toegang tot werkgelegenheid, stadsvernieuwing, lokale openbare voorzieningen, onderwijs, preventie en sociale cohesie, waardoor de veerkracht van deze gebieden tegen illegale economieën en de weerstand van gemeenschappen tegen criminele organisaties worden versterkt;
25. uit echter zijn ernstige bezorgdheid over de door de Commissie voorgenomen richtsnoeren voor het meerjarig financieel kader 2028-2034, met name de risico's van toegenomen hernationalisering van het cohesiebeleid, het samenvoegen van cohesiefondsen met andere instrumenten en het uitsluitend concentreren van financiering op minder ontwikkelde regio's; waarschuwt dat deze ontwikkelingen kunnen leiden tot schadelijke concurrentie tussen prioriteiten en gebieden, ten koste van de investeringen die nodig zijn in stedelijke probleemgebieden in overgangsregio's of meer ontwikkelde regio's, ook al is in deze wijken vaak sprake van acute sociale kwetsbaarheden en sterke blootstelling aan drugshandel;
26. benadrukt dat de recente goedkeuring door de Commissie van de nieuwe EU-agenda voor steden alleen concrete resultaten zal opleveren als deze volledig wordt geïntegreerd in de toekomstige nationale en regionale partnerschapsprogramma's; dringt er in dit verband op aan dat deze plannen specifieke, identificeerbare en van voldoende middelen voorziene maatregelen voor overheidsinvesteringen in volksbuurten omvatten om te voorkomen dat deze buurten blijvend gemarginaliseerd worden en te verhinderen dat zij worden ingepalmd door criminele netwerken; benadrukt dat moet worden gezorgd voor een plaatsgebonden, geïntegreerde en inclusieve benadering van cohesie, hetgeen onontbeerlijk is om geen enkel gebied aan zijn lot over te laten en om de veiligheid, sociale rechtvaardigheid en cohesie binnen de EU op duurzame wijze te versterken;
27. herinnert eraan dat het succes van de Italiaanse strategie ter bestrijding van de maffia grotendeels gebaseerd is op het mobiliseren van het maatschappelijk middenveld; dringt daarom aan op de volledige integratie van het maatschappelijk middenveld, en met name gemeenschapsorganisaties, in de strijd tegen de georganiseerde misdaad en de drugshandel;
28. benadrukt dat de ervaring en de stem van de families van slachtoffers centraal moeten staan bij de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het Europees antidrugsbeleid, en dat moet worden erkend dat zij een essentiële rol vervullen bij preventie en de ondersteuning van personen die risico lopen; dringt er daarom op aan dat zij volledig betrokken worden bij de toekomstige acties van de Europese Unie en de lidstaten in de

strijd tegen drugshandel;

29. dringt erop aan dat de bestuursorganen van de drugsstrategie, de comités van betrokken belanghebbenden en de lidstaten vertegenwoordigers van slachtoffers en getroffen families op gestructureerde wijze betrekken bij hun activiteiten;
30. spreekt zijn steun uit voor alle lokale actoren, waaronder rechtshandhavers, verenigingen, vormingswerkers, maatschappelijk werkers en lokale overheden; benadrukt het belang van adequate financiële steun van de EU voor deze initiatieven en merkt op dat in dit verband zowel de middelen voor sociale maatregelen als de middelen van het voorstel voor een verordening tot vaststelling van de steun van de Unie voor interne veiligheid voor de periode 2028-2034 (COM(2025)0542) kunnen worden ingezet;
31. verzoekt de Commissie en de lidstaten een regeling uit te werken voor Europese coördinatie van beste praktijken inzake de bescherming van slachtoffers en getuigen, rekening houdend met de vaak precaire sociale en economische situatie van de betrokken gezinnen;
32. verzoekt de lidstaten de herplaatsing van gezinnen die het slachtoffer zijn van drugshandel en hun toegang tot werk te waarborgen met het oog op hun veiligheid, en verzoekt de Commissie deze dimensie op te nemen in haar huisvestingsplan;
33. roept de lidstaten op steun te verlenen aan personen die zich uitspreken tegen de georganiseerde misdaad, zoals Amine Kessaci en Roberto Saviano, en hiervan een pijler van de verdediging van de rechtsstaat en de vrijheid van meningsuiting te maken;
34. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie en de regeringen en parlementen van de lidstaten, alsook aan de betrokken internationale instellingen en organisaties.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0011

Overeenkomst EU-Bosnië en Herzegovina inzake operationele activiteiten van het Europees Grens- en kustwachtagentschap in Bosnië en Herzegovina

Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2026 over het ontwerp van besluit van de Raad betreffende de sluiting van de overeenkomst tussen de Europese Unie en Bosnië en Herzegovina inzake operationele activiteiten van het Europees Grens- en kustwachtagentschap in Bosnië en Herzegovina (16666/2024 – C10-0117/2025 – 2024/0305(NLE))

(Goedkeuring)

Het Europees Parlement,

- gezien het ontwerp van besluit van de Raad (16666/2024),
  - gezien de ontwerpovereenkomst tussen de Europese Unie en Bosnië en Herzegovina inzake operationele activiteiten van het Europees Grens- en kustwachtagentschap in Bosnië en Herzegovina (16665/2024),
  - gezien het verzoek om goedkeuring dat de Raad heeft ingediend krachtens artikel 77, lid 2, punten b) en d), artikel 79, lid 2, punt c), en artikel 218, lid 6, tweede alinea, punt a), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (C10-0117/2025),
  - gezien artikel 107, leden 1 en 4, en artikel 117, lid 7, van zijn Reglement,
  - gezien de aanbeveling van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A10-0248/2025),
1. hecht zijn goedkeuring aan de sluiting van de overeenkomst;
  2. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en Bosnië en Herzegovina.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0012

Uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – jaarverslag 2025

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2026 over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – jaarverslag 2025 (2025/2164(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), en met name de artikelen 14, 16, 21, 24, 36 en 41,
- gezien het verslag van 25 juni 2025 van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid getiteld “Common Foreign and Security Policy Report – Our priorities in 2025”,
- gezien de conclusies van de Europese Raad van 18 december 2025,
- gezien zijn resolutie van 8 mei 2025 over de terugkeer van Oekraïense kinderen die onder dwang naar Rusland zijn overgebracht en gedeporteerd¹,
- gezien zijn resolutie van 9 juli 2025 over de menselijke tol van Ruslands oorlog tegen Oekraïne en de noodzaak om dringend een einde te maken aan de Russische agressie: de situatie van illegaal vastgehouden burgers en krijgsgevangenen, en het voortdurend bestoken van burgers²,
- gezien zijn resolutie van 23 november 2022 over de aanmerking van de Russische Federatie als staatssponsor van terrorisme³,
- gezien de opmerkingen van de secretaris-generaal van de VN van 22 september 2025 aan de Algemene Vergadering ter gelegenheid van het tachtigjarig bestaan van de Verenigde Naties,
- gezien de toespraak over de Staat van de Unie van 10 september 2025 door de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen,
- gezien zijn resolutie van 8 oktober 2025 over de politieke strategie van de EU ten

---

¹ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0096.

² Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0160.

³ PB C 167, 11.5.2023, blz. 18.

- opzichte van Latijns-Amerika⁴,
- gezien het EU-actieplan voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen in het externe optreden 2021-2025 (GAP III),
  - gezien de verklaring van de derde top tussen de EU en de Gemeenschap van Latijns-Amerikaanse en Caribische Staten (Celac) van 18 juli 2023,
  - gezien de gemeenschappelijke verklaring van de vierde top EU-Celac van 9 november 2025,
  - gezien het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee,
  - gezien het strategisch concept 2022 van de NAVO van 29 juni 2022,
  - gezien de verklaring op de NAVO-top van Den Haag van 25 juni 2025,
  - gezien de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers, die in 2004 zijn aangenomen, in 2008 zijn bijgewerkt en in 2020 zijn gespecificeerd met een leidraad voor de uitvoering ervan,
  - gezien zijn resolutie van 23 januari 2025 over de desinformatie en geschiedvervalsing door Rusland om de aanvalsoorlog tegen Oekraïne te rechtvaardigen⁵,
  - gezien het Handvest van de Verenigde Naties van 26 juni 1945,
  - gezien het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof van 17 juli 1998,
  - gezien het Interinstitutioneel Akkoord van 20 november 2002 tussen het Europees Parlement en de Raad over de toegang van het Europees Parlement tot gevoelige gegevens van de Raad op het gebied van het veiligheids- en defensiebeleid⁶,
  - gezien zijn eerdere resoluties over schendingen van de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat, die overeenkomstig artikel 150 van zijn Reglement zijn aangenomen,
  - gezien het rapport van Sauli Niinistö van 30 oktober 2024 getiteld “Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness” (Samen veiliger – Versterking van de civiele en militaire paraatheid en gereedheid van Europa),
  - gezien zijn resolutie van 17 januari 2024 over de gevolgen op veiligheids- en defensiegebied van de invloed van China voor kritieke infrastructuur in de Europese Unie⁷,
  - gezien zijn resolutie van 24 oktober 2024 over de verkeerde interpretatie van VN-resolutie 2758 door de Volksrepubliek China en haar voortdurende militaire provocaties rond Taiwan⁸,

---

⁴ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0221.

⁵ PB C, C/2025/2147, 23.4.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/2147/oj>.

⁶ PB C 298, 30.11.2002, blz. 1.

⁷ PB C, C/2024/5719, 17.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/5719/oj>.

⁸ PB C, C/2025/487, 29.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/487/oj>.

- gezien zijn resolutie van 9 september 2025 over het ontwerpbesluit van de Raad betreffende de sluiting namens de Unie van een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de Kirgizische Republiek, anderzijds⁹,
  - gezien zijn resolutie van 28 februari 2024 over de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid – jaarverslag 2023¹⁰,
  - gezien de gezamenlijke verklaring van de top van de leiders van de EU en het Verenigd Koninkrijk op 19 mei 2025,
  - gezien de gezamenlijke verklaring naar aanleiding van de eerste top EU – Centraal-Azië van 4 april 2025,
  - gezien de verklaring van Kiruna van 15 mei 2013,
  - gezien de in december 2025 gepubliceerde nationale veiligheidsstrategie van de VS,
  - gezien Verordening (EU) 2025/2600 van de Raad van 12 december 2025 betreffende noodmaatregelen om het hoofd te bieden aan de ernstige economische moeilijkheden veroorzaakt door acties van Rusland in de context van de aanvalsoorlog tegen Oekraïne¹¹,
  - gezien Resolutie 1325(2000) van de VN-Veiligheidsraad inzake vrouwen, vrede en veiligheid,
  - gezien zijn resolutie van 27 november 2025 over het standpunt van de EU over het voorgestelde plan en de inzet van de EU voor een rechtvaardige en duurzame vrede in Oekraïne¹²,
  - gezien zijn resolutie van 11 september 2025 over Gaza op een breekpunt: EU-actie ter bestrijding van de hongersnood en de dringende noodzaak om de gijzelaars vrij te laten en toe te werken naar een tweestatenoplossing¹³,
  - gezien Resolutie 2803(2025) van de VN-Veiligheidsraad, waarin het alomvattende plan om een einde te maken aan het conflict in Gaza wordt verwelkomd,
  - gezien artikel 55 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0253/2025),
- A. overwegende dat het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU de vrede moet handhaven, de internationale veiligheid moet versterken en internationale samenwerking moet bevorderen, en aldus de strategische belangen van Europa als bedoeld in artikel 21 VEU moet dienen door de veiligheid van de Unie en de belangen van alle lidstaten te beschermen, onder meer door middel van overtuigende

⁹ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0170.

¹⁰ PB C, C/2024/6739, 26.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6739/oj>.

¹¹ PB L, 2025/2600, 13.12.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2600/oj>.

¹² Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0312.

¹³ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0199.

afschrikking; overwegende dat deze doelstellingen moeten worden nagestreefd terwijl democratie, de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten, waaronder de rechten van vrouwen en minderheden, worden bevorderd;

- B. overwegende dat oorlogen en gewapende conflicten, waaronder directe confrontaties en toenemende spanningen alsook hybride aanvallen het afgelopen jaar bijna elk continent hebben getroffen; overwegende dat de toenemende geopolitieke en economische confrontaties een factor vormen die een nieuwe escalatie van bevroren conflicten en het uitbreken van nieuwe conflicten in de hand werkt; overwegende dat de internationale organisaties die zijn opgericht om dergelijke spanningen te voorkomen, problemen hebben ondervonden bij hun inspanningen om hun mandaat uit te voeren, waardoor een dringende hervorming ervan onontbeerlijk is en een grotere collectieve betrokkenheid van democratieën bij de versterking van de defensie vereist is;
- C. overwegende dat het dringend noodzakelijk is de op regels gebaseerde internationale orde en de instellingen daarvan, de universele normen, waarden en beginselen van het VN-Handvest, zoals mensenrechten en internationale gerechtigheid, multilateralisme en de Slotakte van Helsinki, met name wat betreft de niet-schending van internationale grenzen en het geweldsverbod, te blijven verdedigen en versterken; overwegende dat de EU van nature de multilaterale onderlinge afhankelijkheid van verschillende institutionele actoren bevordert;
- D. overwegende dat bepaalde historische en andere opkomende mogelijkheden complex gedrag vertonen, variërend van nauwe samenwerking tot sectorale confrontatie en dwang; overwegende dat Rusland, dat een onwettige en niet-uitgelokte aanvalsoorlog tegen Oekraïne voert, een leidende rol speelt bij het ondermijnen van de op regels gebaseerde internationale orde; overwegende dat Rusland zijn illegale aanvalsoorlog tegen Oekraïne opzettelijk voortzet met als doel Oekraïne uit te putten en de EU en de NAVO te destabiliseren; overwegende dat de bescherming van de hele oostelijke flank van de EU van essentieel belang is voor de stabiliteit, veiligheid en veerkracht van de EU als geheel; overwegende dat het huidige gefragmenteerde geopolitieke klimaat de EU dwingt haar belangen en die van haar lidstaten aan te passen en beter te beschermen;
- E. overwegende dat de EU met trans-Atlantische partners en gelijkgestemde landen samenwerkt om haar economische veiligheid te versterken;
- F. overwegende dat de vredesovereenkomst van Dayton/Parijs 30 jaar geleden een einde maakte aan de verwoestende oorlog in Bosnië en Herzegovina; overwegende dat de volledige tenuitvoerlegging van de beginselen van die overeenkomst van cruciaal belang is;
- G. overwegende dat de EU en het VK in hun gezamenlijke verklaring van 19 mei 2025 hun gezamenlijke inzet vermelden voor de stabiliteit van de Westelijke Balkan; overwegende dat de EU en het VK concrete gebieden voor samenwerking in de regio moeten vaststellen, met name om ervoor te zorgen dat het beginsel van machtsdeling van de vredesovereenkomst van Dayton-Parijs wordt nageleefd;
- H. overwegende dat bepaalde internationale actoren, met name autoritaire staten, de Europese veiligheid en stabiliteit in gevaar brengen door gebruik te maken van een uitgebreide reeks hybride tactieken, met name de sabotage van kritieke infrastructuur en inmenging in de democratische werking van onze samenlevingen, alsook algehele

veiligheidsbedreigingen zoals schendingen van het luchtruim met drones en aanvallen op spoorwegnetwerken; overwegende dat het aanpakken van dergelijke bedreigingen deel uitmaakt van het GBVB van de EU, waardoor een betrouwbaar systeem voor inlichtingen uit de eerste hand over externe bedreigingen nodig is dat bijdraagt tot het vermogen van de EU om snel en doeltreffend te reageren en haar belangen in het buitenland te beschermen;

- I. overwegende dat uitbreiding op het hele continent een geostrategische investering is in vrede, democratie, stabiliteit, veiligheid, klimaatbescherming en welvaart op de lange termijn, vooral in het licht van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; overwegende dat voor de voorbereiding op uitbreiding interne EU-hervormingen vereist zijn en dat de EU het uitbreidingsproces gelijktijdig moet uitvoeren met de institutionele en besluitvormingshervormingen die nodig zijn om het vermogen van de EU om nieuwe leden op te nemen te waarborgen; overwegende dat een geloofwaardig uitbreidingsbeleid de geopolitieke invloed en veerkracht van de EU versterkt; overwegende dat naleving van de grondbeginselen van de Unie en eerbiediging van het internationaal recht voorwaarden zijn voor toetreding tot de EU;
- J. overwegende dat de EU haar eigen, autonome Europese diplomatie op alle gebieden blijft bevorderen, met inbegrip van publieks-, culturele, economische, klimaat-, artificiële intelligentie-, digitale en cyberdiplomatie; overwegende dat de totstandbrenging van een diplomatieke dienst van de EU, die wordt gevormd door een gemeenschappelijke diplomatieke cultuur die voornamelijk vanuit een EU-perspectief wordt bevorderd, in dit verband een essentiële stap is; overwegende dat de diplomatieke academie van de Europese Unie tot deze doelstelling bijdraagt;
- K. overwegende dat de EU prioriteit geeft aan partnerschappen met gelijkgestemde democratieën; overwegende dat de sluiting van nieuwe mondiale partnerschappen gebaseerd is op politieke zorgvuldigheid om afhankelijkheid te voorkomen die de EU aan dwang blootstelt en om te waarborgen dat samenwerking de mensenrechten, duurzame ontwikkeling of de solidariteit van de EU niet ondermijnt; overwegende dat sectorale samenwerking niet ten koste mag gaan van de fundamentele waarden van de EU; overwegende dat verdeeldheid binnen de EU of het trans-Atlantisch bondgenootschap en tussen de EU en haar strategische partners ons allemaal zwakker maakt en onze tegenstanders, rivalen en concurrenten ten goede komt;
- L. overwegende dat in de Nationale Veiligheidsstrategie van de VS (NSS) van 4 december 2025 de klemtoon drastisch is verschoven ten opzichte van de strategie van 2021, aangezien een wezenlijke beoordeling van de uitdagingen omtrent actoren zoals Rusland en China ontbreekt, en kritische opmerkingen worden gemaakt over vermeende democratische tekortkomingen in bepaalde EU-lidstaten; overwegende dat ontwikkelingen in de wereld in de NSS grotendeels worden benaderd vanuit het oogpunt van economische en strategische belangen, waaruit een meer transactionele benadering ten aanzien van traditionele bondgenoten blijkt en waarmee de beginselen die decennialang ten grondslag lagen aan het Amerikaanse buitenlands beleid dus in vraag worden gesteld; overwegende dat de woordvoerder van het Kremlin publiekelijk zijn tevredenheid uitte over de NSS, die in verschillende EU-landen echter bezorgd onthaald werd, hetgeen vragen doet rijzen over de gevolgen van de strategie voor de trans-Atlantische eenheid en de geloofwaardigheid van collectieve afschrikking;
- M. overwegende dat de met de EU geassocieerde landen en gebieden overzee (LGO's),

nauwe constitutionele, historische en culturele banden met de lidstaten hebben; overwegende dat zij de EU een unieke mondiale aanwezigheid en geostrategische voordelen bieden, met name in de Atlantische, de Indische en de Stille Oceaan, alsook in het noordpoolgebied en Antarctica; overwegende dat het GBVB de gestructureerde samenwerking met de LGO's moet versterken op gebieden als veiligheid, strategische commerciële routes, weerbaarheid tegen klimaatverandering, maritieme veiligheid en kritieke grondstoffen, en er zo voor moet zorgen dat de LGO's nauwer in de prioriteiten van het extern optreden van de Unie worden geïntegreerd;

- N. overwegende dat de ruimte voor het maatschappelijk middenveld wereldwijd afneemt en dat mensenrechtenverdedigers en maatschappelijke organisaties steeds meer risico lopen op aanvallen en bedreigingen door overheids- en niet-overheidsactoren;
- O. overwegende dat een levendig maatschappelijk middenveld wereldwijd een cruciale rol speelt bij de bevordering van de mensenrechten, de democratie en het pluralisme, alsook van goed bestuur en sociale vooruitgang;
- P. overwegende dat het Parlement onlangs zijn ondubbelzinnige standpunt over de mensenrechtenschendingen in Cuba en over de stand van zaken in Venezuela kenbaar heeft gemaakt; overwegende dat het herhaaldelijk het regime van Daniel Ortega en Rosario Murillo in Nicaragua heeft veroordeeld;
- Q. overwegende dat Nicolás Maduro op 10 januari 2025 een nieuwe ambtstermijn heeft opgeëist en zijn greep op de macht op illegale wijze heeft behouden, ondanks wijdverbreide verkiezingsfraude; overwegende dat het Edmundo González Urrutia heeft erkend als de legitieme en democratisch verkozen president van Venezuela en María Corina Machado als leider van de democratische oppositie door hun de Sacharovprijs voor de vrijheid van denken 2024 toe te kennen; overwegende dat María Corina Machado verder werd bekroond als winnaar van de Nobelprijs voor de vrede voor 2025; overwegende dat recente politieke ontwikkelingen, waaronder de ontzetting van Nicolás Maduro uit de macht en het begin van de vrijlating van politieke gevangenen, wijzen op een kritiek moment in de democratische transitie van Venezuela; overwegende dat de situatie tegelijkertijd instabiel blijft, dat belangrijke machtsstructuren van het voormalige regime nog steeds overeind staan en dat er aanzienlijke uitdagingen blijven bestaan ten aanzien van een consolidatie van de democratie;
- R. overwegende dat de beginselen van de VN in een nooit eerder geziene mate ter discussie worden gesteld; overwegende dat het Parlement de internationale gemeenschap herhaaldelijk heeft opgeroepen de VN te verdedigen en te versterken;
- S. overwegende dat de multilaterale wereldorde zich niet voldoende heeft aangepast aan de huidige geopolitieke realiteit; overwegende dat het door de secretaris-generaal van de VN gelanceerde VN80-initiatief een onmisbaar onderdeel is van de hervorming van de VN en zou inhouden dat er een einde wordt gemaakt aan het vetosysteem in de VN-Veilighedsraad; overwegende dat de schrijnende financiële situatie van de VN aanleiding geeft tot ernstige bezorgdheid; overwegende dat de VN wordt geconfronteerd met een verlaging van de begroting met 500 miljoen USD en de inkrimping van haar personeel met 20 %; overwegende dat de VN na de intrekking van de financiële steun van de VS te maken heeft met verdere aanzienlijke bezuinigingen op haar agentschappen voor vredeshandhaving, humanitaire hulp en gezondheid; overwegende dat het hervormingsproces van de VN voldoende financiële middelen en politieke steun

vereist om multilateralisme als basis voor mondiaal bestuur te ondersteunen;

- T. overwegende dat de georganiseerde misdaad, en met name de drugshandel, een ernstige bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU; overwegende dat de EU sinds 2020 de grootste consumentenmarkt voor cocaïne ter wereld is geworden; overwegende dat deze cocaïne grotendeels afkomstig is uit Latijns-Amerika en de EU hoofdzakelijk binnenkomt via haar Atlantische havens;
- U. overwegende dat autoritaire regimes, criminele netwerken en terroristische groeperingen de gezondheid en veiligheid van Europeanen in gevaar brengen door illegale drugs- en mensenhandel, hetgeen bijdraagt tot regionale instabiliteit en in bepaalde gevallen neerkomt op de inzet van migratie als wapen;
- V. overwegende dat de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne de Europese en mondiale veiligheid ernstig heeft ondermijnd en economische onzekerheid, voedselonzekerheid en hoge energieprijzen heeft veroorzaakt en tegelijkertijd de oostelijke buurlanden van de EU heeft gedestabiliseerd; overwegende dat deze agressie deel uitmaakt van een bredere strategie die een imperialistische en expansionistische agenda nastreeft, die begon met de oorlog in Georgië in 2008; overwegende dat het memorandum van Boedapest van 1994 over veiligheidsgaranties, op grond waarvan Oekraïne alle kernwapens van zijn grondgebied heeft verwijderd in ruil voor veiligheidsgaranties, ook uit Rusland, de Russische aanvalsoorlog niet heeft voorkomen;
- W. overwegende dat Rusland onverminderd doorgaat met het plunderen van Oekraïens nationaal erfgoed; overwegende dat de Russische aanvalsoorlog ernstige en langdurige schade heeft toegebracht aan het milieu in Oekraïne; overwegende dat de Russische Federatie intense en opzettelijke aanvallen uitvoert op de energie-infrastructuur van Oekraïne;
- X. overwegende dat het Internationaal Strafhof (ICC) arrestatiebevelen heeft uitgevaardigd tegen Vladimir Poetin en tegen Maria Lvova-Belova, de Russische commissaris voor kinderrechten, wegens het oorlogsmisdrijf van illegale deportatie en overbrenging van Oekraïense kinderen;
- Y. overwegende dat de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van 9 juli 2025 in de zaak *Oekraïne en Nederland tegen Rusland* een belangrijke stap voorwaarts betekent bij het ter verantwoording roepen van Rusland voor zijn aanvalsoorlog en de wreedheden die het in Oekraïne heeft begaan;
- Z. overwegende dat de versnelde militarisering van China en zijn strategische partnerschappen met Rusland, Noord-Korea en Iran niet alleen de stabiliteit van de landen in de Indo-Pacifische regio, maar ook die van de gehele internationale gemeenschap in gevaar kan brengen; overwegende dat Noord-Korea de afgelopen jaren, en duidelijk in strijd met de resoluties van de VN-Veiligheidsraad, herhaaldelijk en met een ongekende frequentie ballistische raketten heeft gelanceerd en tegelijkertijd zijn nucleaire capaciteiten zowel in kwalitatief als kwantitatief opzicht heeft versterkt; overwegende dat de assertieve militaire, politieke en economische druk van deze autoritaire en dictatoriale mogendheden, naast hun voortdurende en veelzijdige aanvallen op de op regels gebaseerde internationale orde, enkele van de ernstigste bedreigingen voor de veiligheid van de EU-lidstaten in haar geschiedenis vormen;

- AA. overwegende dat China tijdens de NAVO-top van 2024 in Washington DC werd genoemd als een beslissende factor voor de Russische agressie; overwegende dat China de illegale agressie van Rusland tegen en de invasie van Oekraïne nooit formeel heeft veroordeeld; overwegende dat Rusland van mening is dat zijn strategische betrekkingen met China op een ongekend hoog niveau staan; overwegende dat de Volksrepubliek China de belangrijkste medestander van Rusland is in zijn aanvalsoorlog en het merendeel van de goederen voor tweërlei gebruik levert die als input dienen voor de Russische defensiesector, en tegelijkertijd op diplomatiek, politiek en economisch vlak ondersteuning biedt, waardoor de oorlog wordt voortgezet en mogelijk wordt gemaakt; overwegende dat Rusland ernaar streeft de regionale stabiliteit en de Europese aspiraties te ondermijnen door middel van dwangmaatregelen en militaire acties, terwijl China steeds meer gebruikmaakt van economische invloed en strategische partnerschappen om de ontwikkelingen in de buurlanden van de EU te beïnvloeden, samen met andere actoren die tot dergelijke destabilisatie bijdragen; overwegende dat China probeert zijn voetafdruk binnen de EU uit te breiden door middel van een combinatie van door de staat gestuurde investeringen, verwerving van strategische infrastructuur, technologieoverdracht en beïnvloedingsactiviteiten;
- AB. overwegende dat de situatie van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden in Azerbeidzjan het afgelopen jaar verder is verslechterd; overwegende dat gehoor moet worden gegeven aan alle beschikkingen van het Internationaal Gerechtshof met betrekking tot Nagorno-Karabach, waaronder de beschikking van 17 november 2023 waarin voorlopige maatregelen worden vastgesteld om ervoor te zorgen dat iedereen die uit de regio is gevlucht, veilig, ongehinderd en spoedig kan terugkeren;
- AC. overwegende dat het extern optreden van de EU onherroepelijk gebonden is aan de waarden en beginselen die zijn verankerd in artikel 2, artikel 3 lid 5, en artikel 21 VEU, met inbegrip van de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit van alle lidstaten, in overeenstemming met het VN-Handvest; overwegende dat deze beginselen in gelijke mate van toepassing zijn op Cyprus; overwegende dat het buitenlands beleid van Turkije haaks blijft staan op dat van de EU; overwegende dat de constructieve betrokkenheid van Turkije zelf van cruciaal belang is om de gesprekken over een regeling voor Cyprus te hervatten en vooruitgang te boeken binnen het kader van de VN;
- AD. overwegende dat de militaire bezetting van EU-grondgebied op Cyprus door Turkije voortduurt, evenals de dreiging met geweld tegen een lidstaat;
- AE. overwegende dat de schendingen van het Griekse luchtruim door Turkije en van de luchtverkeersregels in het vluchtinformatiegebied Athene toenemen; overwegende dat ook de schendingen van de Griekse territoriale wateren toenemen, terwijl Turkse vaartuigen systematisch illegale visserijactiviteiten uitvoeren in de Griekse territoriale wateren; overwegende dat er nog steeds geschillen bestaan over opsporings- en reddingsoperaties en over NAVTEX-gerelateerde verantwoordelijkheden;
- AF. overwegende dat de enige haalbare oplossing voor de Koerdische kwestie in Turkije een rechtvaardige, alomvattende en duurzame regeling is;
- AG. overwegende dat Egypte een relevante pijler is voor stabiliteit in het oostelijke Middellandse Zeegebied, hetgeen is onderstreept door het besluit van de EU om 4 miljard EUR aan macrofinanciële bijstand aan Egypte toe te kennen voor de

periode 2024-2027;

- AH. overwegende dat de EU en de Kirgizische Republiek in 2024 een versterkte partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst hebben ondertekend; overwegende dat de mensenrechten een essentieel onderdeel van de overeenkomst vormen; overwegende dat de zorgwekkende mensenrechtensituatie in het land wijst op een ernstige achteruitgang op dit gebied, die is toegenomen in de context van de vervroegde verkiezingen, zoals onder meer blijkt uit de recente detentie van Temirlan Sultanbekov en het voorstel om in het land de doodstraf opnieuw in te voeren; overwegende dat de Kirgizische regering concrete stappen moet zetten om de dringende problemen aan te pakken die het Parlement in zijn resolutie van 9 september 2025 heeft geformuleerd; overwegende dat de autoriteiten in alle vijf Centraal-Aziatische landen de afgelopen jaren in verschillende mate afwijkende meningen hebben onderdrukt en controles op de vrijheid van meningsuiting hebben aangescherpt, waarbij de intimidatie, pesterijen en vervolging van kritische activisten, journalisten en leden van de lhbtq+-gemeenschap zijn toegenomen;
- AI. overwegende dat de allereerste top EU-Centraal-Azië op 3 en 4 april 2025 belangrijk was, aangezien deze een strategisch keerpunt vormde in de betrekkingen tussen beide regio's, alsook het begin van een gestructureerde dialoog waarin ten volle wordt erkend dat de Centraal-Aziatische regio als kruispunt tussen Europa en Azië een sleutelrol speelt;
- AJ. overwegende dat de EU in haar betrekkingen met India de voortdurende strategische betrokkenheid van het land bij Rusland moet erkennen, met inbegrip van zijn betreuwenswaardige deelname aan de gezamenlijke militaire oefening "Zapad-2025" met Rusland en Belarus, en tegelijkertijd rekening moet houden met geopolitieke uitdagingen op een wijze die de gedeelde belangen van de EU met India versterkt, de veiligheid verbetert en het internationaal recht eerbiedigt;
- AK. overwegende dat het ingenomen is met de inspanningen van bepaalde Arabische staten en Israël om de diplomatieke betrekkingen in het kader van de Abraham-akkoorden te normaliseren; overwegende dat het initiatieven ondersteunt die gericht zijn op het verkrijgen van brede regionale en internationale steun voor betere Arabisch-Israëlische betrekkingen in de toekomst;
- AL. overwegende dat de EU een historische kans heeft om haar alliantie met Latijns-Amerika te verdiepen; overwegende dat de politieke en samenwerkingspijler van de partnerschapsovereenkomst EU-Mercosur de goedkeuring vereist van het Parlement, de Raad en de nationale parlementen van de lidstaten; overwegende dat de handelspijler alleen door het Parlement en de Raad hoeft te worden goedgekeurd; overwegende dat deze goedkeuring een geopolitieke mijlpaal zou betekenen waarmee de mondiale aanwezigheid van de EU wordt bestendigd en de multilaterale, op regels gebaseerde orde wordt versterkt; overwegende dat de overeenkomst een institutioneel kader zal opzetten ter bevordering van de samenwerking op gebieden als de mensenrechten, duurzame ontwikkeling, de digitale economie en bestrijding van georganiseerde misdaad; overwegende dat de goedkeuring en de uitvoering van de overeenkomst de interregionale banden moeten aanhalen, geopolitieke voordelen moeten opleveren en de strategische belangen van de EU moeten bevorderen; overwegende dat de snelle ondertekening en ratificatie van de partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Mercosur en de algemene overeenkomst tussen de EU en Mexico de verdieping van de

betrokkenheid van de EU bij Latijns-Amerika en de versterking van de politieke banden met Latijns-Amerika ondersteunen;

- AM. overwegende dat het Arctisch beleid van de EU duurzame economische ontwikkeling moet aanmoedigen, inheemse volkeren moet ondersteunen bij het behouden van hun taal en cultuur, de bescherming van het Arctische ecosysteem moet waarborgen in het licht van de klimaatcrisis en de veerkracht moet bevorderen in het opzicht van geopolitieke uitdagingen van derde landen; overwegende dat in dit beleid rekening moet worden gehouden met de gerechtvaardigde bezorgdheid over de toegenomen samenwerking tussen China en Rusland in het noordpoolgebied; overwegende dat dit beleid de aanbevelingen van de Verklaring van Kiruna volledig moet integreren, meer financiering voor hernieuwbare energie en duurzaam afvalbeheer in Arctische gemeenschappen moet ondersteunen en capaciteit moet opbouwen om ecologische, economische en sociale uitdagingen aan te pakken;
- AN. overwegende dat de herhaalde schendingen door Rusland van de soevereiniteit en territoriale integriteit van zijn buurlanden, in combinatie met zijn belemmering van de scheepvaart in de Zee van Azov, de Zwarte Zee en de Oostzee, ernstige twijfels doen rijzen over de vooruitzichten wat betreft duurzame vreedzame co-existentie in het noordpoolgebied; overwegende dat Rusland zijn Arctische infrastructuur en ijsbrekervloot aanzienlijk versterkt, terwijl tegelijkertijd zijn strategische ambities in de regio groeien; overwegende dat de Russische Federatie een strategie volgt om de federale controle over natuurlijke hulpbronnen te consolideren, territoriale claims te versterken en investeringen aan te trekken door middel van speciale stimulansen voor economische zones;
- AO. overwegende dat een belangrijke doelstelling van het GBVB voor het noordpoolgebied erin moet bestaan actief te streven naar een volledige waarnemersstatus of, waar mogelijk, de status van deelnemer voor de EU in alle relevante Arctische bestuursorganen waarin zij nog niet vertegenwoordigd is; overwegende dat hiervoor tevens meer interoperabiliteit tussen de EU, haar lidstaten en haar trans-Atlantische bondgenoten is vereist op het gebied van Arctische veiligheid, maritiem toezicht, opsporings- en reddingsoperaties en de bescherming van kritieke infrastructuur;
- AP. overwegende dat de bescherming van de godsdienstvrijheid op consistente wijze in het extern optreden van de EU moet worden geïntegreerd; overwegende dat de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) en de Commissie regelmatig verslag moeten uitbrengen over de godsdienstvrijheid en de vervolging van religieuze minderheden overal ter wereld; overwegende dat geloofsgemeenschappen en confessionele organisaties een sleutelrol kunnen spelen bij het bevorderen van vrede, interreligieuze dialoog, conflictoplossing, humanitaire hulp en de bescherming van de mensenrechten;
- AQ. overwegende dat de toenemende op geloof gebaseerde vervolging van religieuze minderheden overal ter wereld, met inbegrip van, maar niet beperkt tot, de vervolging van christenen in de wereld, zoals onlangs is waargenomen in Syrië, Nigeria, de Democratische Republiek Congo en Nicaragua, onderstreept dat er meer aandacht moet worden besteed aan de vervolging van religieuze minderheden; overwegende dat de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) met de internationale gemeenschap moet samenwerken om de alarmerende trend van toenemende religieuze vervolging om te

buigen;

- AR. overwegende dat het Global Gateway-initiatief nauwe partnerschappen bevordert met gelijkgestemde landen, op basis van wederzijdse voordelen, economische ontwikkeling en veerkrachtige toeleveringsketens; overwegende dat het doeltreffende gebruik van middelen de belangrijkste prioriteit is, waarbij deze worden geconcentreerd op een beperkt aantal strategische initiatieven, met name de versterking van de infrastructuur en het tegengaan van concurrerende initiatieven van derde landen; overwegende dat de fundamentele waarden van de EU, waaronder eerbiediging van de mensenrechten, goed bestuur, democratie, transparantie en milieuduurzaamheid, altijd als leidraad moeten dienen voor Global Gateway-projecten; overwegende dat bij alle fasen van het ontwerp, de uitvoering en de evaluatie van deze projecten het maatschappelijk middenveld en lokale gemeenschappen systematisch moeten worden betrokken om ervoor te zorgen dat zij op lokale behoeften inspelen, genderbewust zijn en zinvolle ontwikkelingsresultaten opleveren;
- AS. overwegende dat de begroting van 300 miljard EUR die aan dit initiatief is toegewezen, minder dan een derde uitmaakt van de begroting van de projecten die reeds lopen in het kader van het vergelijkbare op connectiviteit en infrastructuur gerichte “Belt and Road”-initiatief van China; overwegende dat de huidige financiering voor de EDEO en de EU-delegaties ontoereikend is om in hun behoeften te voorzien, gezien de omvang van de huidige uitdagingen; overwegende dat bezuinigingen op diplomatieke kernactiviteiten het risico op de beëindiging van missies vergroten, waardoor het vermogen van de EU om als mondiale speler op te treden zou worden beperkt;
- AT. overwegende dat preventieve diplomatie een proactief instrument voor extern beleid is om conflicten tussen partijen te voorkomen, alsmede om te bemiddelen en hen te ondersteunen bij het vinden van vreedzame oplossingen, onder meer door vredesbemiddeling en dialoog; overwegende dat de inspanningen van kwaadwillende actoren van buiten de EU de invloed van de EU overal ter wereld hebben verminderd; overwegende dat de VV/HV samen met de EDEO eerdere Europese diplomatieke inspanningen en de resultaten daarvan moet analyseren; overwegende dat een dergelijke analyse onder meer een duidelijk inzicht in de lokale, historische, culturele en religieuze context vereist; overwegende dat een hernieuwde aanpak van preventieve diplomatie nodig kan zijn om ervoor te zorgen dat de EU op alle niveaus als een betrouwbare partner wordt beschouwd; overwegende dat de verkiezingswaarnemingsmissies van de EU een centrale rol spelen bij de ondersteuning van de democratie overal ter wereld; overwegende dat parlementaire diplomatie en interparlementaire betrekkingen belangrijke instrumenten zijn voor het verwezenlijken van de doelstellingen van het buitenlands beleid van de EU in derde landen en om banden tot stand te brengen die verder reiken dan alleen het regeeringsniveau; overwegende dat in het volgende meerjarig financieel kader de begrotingstoewijzing voor democratieondersteuning en verkiezingswaarneming moet worden verhoogd, met name met het oog op de inzet van dergelijke missies in kandidaat-lidstaten;
- AU. overwegende dat de klimaatverandering in toenemende mate fungeert als een “dreigingsmultiplicator”, wat leidt tot de verdere destabilisatie van kwetsbare landen en regio’s, vermijdbare humanitaire crises en extra migratiedruk;
- AV. overwegende dat er in Resolutie 1325(2000) van de VN-Veiligheidsraad inzake vrouwen, vrede en veiligheid, die 25 jaar bestaat, op wordt aangedrongen dat

gendergelijkheid en de agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid kernbeginselen blijven van het GBVB van de EU; overwegende dat de EDEO en de Commissie de leidende rol van de EU bij de wereldwijde bevordering van vrouwenrechten in stand moeten houden door het genderactieplan III grondig en op ambitieuze wijze uit te voeren; overwegende dat de pijler “Het goede voorbeeld geven” in het genderactieplan III vereist dat de VV/HV het genderevenwicht binnen de EDEO in leidinggevende functies verbetert;

- AW. overwegende dat autoritaire en repressieve regeringen zoals die van Rusland, de afgelopen jaren hard hebben ingezet op traditionalistische gendernormen als middel om de staat te legitimeren en sociaal-politieke controle uit te oefenen; overwegende dat transnationale religieuze netwerken en extreemrechtse politieke bewegingen anti-lhbtq+-beleid bevorderen; overwegende dat deze trends de grondrechten uithollen en een directe uitdaging vormen voor de in het Verdrag betreffende de Europese Unie verankerde waarden, die gendergelijkheid omvatten en de basis vormen van het buitenlands beleid van de Unie;
1. benadrukt dat zijn resoluties over de uitvoering van het GBVB een belangrijk onderdeel vormen van zijn bijdrage aan de invulling van het buitenlands beleid van de EU; onderstreept dat deze resoluties de praktische gevolgen aantonen van het versterkte toetsingsrecht op het gebied van buitenlands beleid dat door het Verdrag van Lissabon aan het Parlement is toegekend; wijst erop dat zijn resolutie van 2025 de tweede van deze aard is in deze zittingsperiode en bedoeld is als leidraad voor de uitvoerende macht van de EU bij het vaststellen van de prioriteiten van het buitenlands beleid voor deze zittingsperiode; benadrukt dat de EU in een steeds onstabielere internationaal klimaat gelijktijdig het hoofd moet bieden aan tal van uitdagingen op het gebied van buitenlands beleid die haar direct of indirect raken, waaronder de voortdurende Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, de conflicten in het Midden-Oosten, de toenemende concurrentie tussen grote mogendheden, de voortdurende pogingen om de multilaterale, op regels gebaseerde internationale orde te ondermijnen en een toenemende verwevenheid van buitenlandse en interne crises; is er sterk van overtuigd dat de EU, om relevant te blijven op het internationale toneel, een vastberaden, gedisciplineerd en assertief buitenlands beleid moet voeren waarmee haar eigen strategische doelstellingen worden verwezenlijkt en dat haar belangen wereldwijd blijft bepalen, handhaven en verdedigen; wijst erop dat de EU zich in haar extern optreden moet laten leiden door de waarden en beginselen die zijn verankerd in artikel 2, artikel 3, lid 5), en artikel 21 van het VEU, die de oprichting, ontwikkeling en uitbreiding van de EU hebben geïnspireerd, waaronder op de gebieden van democratie, de rechtsstaat, de universaliteit en de ondeelbaarheid van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, de eerbiediging van de menselijke waardigheid en de beginselen van gelijkheid en solidariteit; is voorts van mening dat het GBVB moet zorgen voor de uitvoering van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de VN en de duurzameontwikkelingsdoelstellingen;
  2. deelt ten stelligste de bezorgdheid die wordt geuit in het verslag van de VV/HV en is verontrust over het snelle tempo van geopolitieke instabiliteit als gevolg van de assertieve militaire, politieke en economische druk van autoritaire machten en unilaterale actoren; onderstreept dat van Oekraïne tot de Kaukasus, van het Midden-Oosten tot de Sahel, het noordpoolgebied en daarbuiten, een boog van instabiliteit rond Europa is ontstaan, wat de fundamentele onzekerheid illustreert waarin de EU vertoeft; benadrukt dat de huidige geopolitieke context wordt gekenmerkt door de steeds snellere

uitholling van democratische normen; stelt met bezorgdheid vast dat multilaterale organisaties sterk zijn verzwakt en de internationale, op regels gebaseerde orde ernstig is ondermijnd, wat leidt tot een klimaat waarin concurrentie en protectionisme samenwerking en vrije handel vervangen en waarin investerings-, informatie- en migratiestromen steeds vaker worden geïnstrumentaliseerd; waarschuwt dat een dergelijke versnippering onze strategische belangen, veiligheid, welvaart en eenheid bedreigt; wijst erop dat de EU het zich niet kan veroorloven naar binnen gekeerd te zijn, maar zich moet blijven openstellen voor en betrokken moet blijven bij de rest van de wereld om haar democratische waarden en belangen te verdedigen, wat op zijn beurt de mobilisatie van onze regionale en mondiale partnerschappen en allianties vereist;

3. verzoekt de VV/HV in dit verband een toekomstgericht en coherenter GBVB te ontwikkelen dat:
  - a) de op regels gebaseerde internationale orde beschermt;
  - b) samenwerking op het gebied van gedeelde belangen bevordert;
  - c) de neutraliteit van bepaalde lidstaten eerbiedigt en ervoor zorgt dat diplomatieke actie wordt ondernomen op een wijze die in overeenstemming is met het Handvest van de Verenigde Naties;
  - d) duidelijke grenzen en niet-onderhandelbare standpunten vaststelt; en
  - e) de zichtbaarheid van het optreden van de EU in het buitenland vergroot;

en daarmee de ambitieuze doelstellingen nastreeft en de belangrijkste geopolitieke uitdagingen duidelijk aanpakt die in de volgende paragrafen worden beschreven;

Vormgeven aan de door ons verdedigde op regels gebaseerde internationale orde

4. wijst erop dat de op regels gebaseerde internationale orde de soevereiniteit en territoriale integriteit van staten waarborgt, de universele waarden van de mensenrechten beschermt, vreedzame geschillenbeslechting mogelijk maakt en ervoor zorgt dat macht door recht en niet door geweld wordt bepaald; is verontrust over het feit dat de op regels gebaseerde internationale orde onder ongekende druk staat als gevolg van een combinatie van interne erosie en externe aanvallen; waarschuwt dat de verslechtering ervan wereldwijd leidt tot instabiliteit en conflicten, waardoor onze eigen veiligheid en welvaart worden ondermijnd;
5. benadrukt dat de illegale, niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne een flagrante schending van het internationaal recht en het VN-Handvest vormt, alsook een sinds de Tweede Wereldoorlog niet meer voorgekomen aanval op de Europese vredesorde; herinnert eraan dat de Russische agressie tegen Oekraïne in 2014 is begonnen; herhaalt zijn vaste overtuiging dat de Russische agressie uiteindelijk op een fiasco moet uitlopen en dat Oekraïne zal overwinnen, waarbij vrede wordt gewaarborgd door middel van slagvaardigheid, en dat zo duidelijk wordt gemaakt dat geweld niet prevaleert boven het recht, zodat andere landen ervan worden weerhouden te proberen om met militaire middelen grenzen te betwisten; benadrukt dat er dringend behoefte is aan een strategische langetermijnaanpak ten aanzien van Moskou en zijn bondgenoten;

6. spreekt zijn waardering uit voor de moed en veerkracht van het Oekraïense volk, dat niet alleen zijn soevereiniteit en territoriale integriteit verdedigt, maar ook de fundamentele Europese waarden handhaaft; eist een onmiddellijk en onvoorwaardelijk staakt-het-vuren, de terugtrekking van Rusland uit het gehele internationaal erkende grondgebied van Oekraïne en de terugkeer van alle Oekraïense krijgsgevangenen, alle burgers die zijn ontvoerd en vastgehouden en alle kinderen die illegaal zijn weggevoerd door Rusland en het regime van Loekasjenka; dringt er voorts op aan dat de lichamen van alle gesneuvelde Oekraïense soldaten worden teruggegeven; dringt er bij de EU op aan haar steun aan Oekraïne te handhaven en te versterken, onder meer door middel van politieke, economische, financiële en militaire bijstand, teneinde Oekraïne weerbaarder te maken; is ingenomen met het besluit van de Europese Raad van december 2025 om Oekraïne een financieel bijstandspakket van 90 miljard EUR te verstrekken in de vorm van door de EU gedekte leningen; betreurt echter dat de Raad geen overeenstemming heeft kunnen bereiken over een ambitieuzere financieringsstructuur op basis van bevroren Russische tegoeden, waarmee de toenemende schuldenlast van Oekraïne gereduceerd had kunnen worden; wijst er echter op dat bij Verordening (EU) 2025/2600 van de Raad van 12 december 2025 activa van de Russische Staat voor onbepaalde tijd worden bevroren; benadrukt dat investeringen in de territoriale defensie van Oekraïne en zijn industriële defensiebasis noodzakelijk zijn en wederzijds voordeel opleveren voor Europa, maar als zodanig geen veiligheids garanties vormen; is in dit verband ingenomen met het initiatief “Prioritised Ukraine Requirements List” (PURL) van de NAVO en dringt er bij de EU-lidstaten op aan wapens en munitie aan Oekraïne te blijven leveren, met name luchtverdedigingssystemen en uitrusting voor diepteaanvallen, en tegelijkertijd een diplomatieke oplossing voor de oorlog te ondersteunen, in overeenstemming met het internationaal recht, met als doel een rechtvaardige en duurzame vrede tot stand te brengen;
7. herhaalt zijn oproep om een EU-rechtskader voor de aanwijzing van staten als sponsors van terrorisme te ontwikkelen; verzoekt de Raad de Russische Federatie aan een dergelijke EU-lijst van staatssponsors van terrorisme toe te voegen;
8. veroordeelt in de krachtigste bewoordingen het onwettige regime van Loekasjenka, dat toestaat dat Belarussisch grondgebied wordt gebruikt als basis voor Russische militaire operaties, waardoor de soevereiniteit van het land wordt ondermijnd en een rechtstreekse bedreiging wordt gevormd voor de veiligheid en stabiliteit van de EU en haar lidstaten, terwijl de eigen bevolking verder wordt onderdrukt; herhaalt de eis van onmiddellijke en onvoorwaardelijke vrijlating van alle politieke gevangenen en dringt erop aan beperkende maatregelen te versterken; hekelt de georkestreerde hybride aanvallen van Belarus op EU-lidstaten, bijvoorbeeld Litouwen, door middel van schendingen van het luchtruim met onbemande luchtvaartuigen en ballonnen, economische dwang, smokkeloperaties, militaire provocaties, cyberaanvallen en desinformatie-activiteiten in opdracht van de staat; benadrukt met bezorgdheid dat de regimes in Rusland en Belarus migratie inzetten als onderdeel van een bredere strategie om de EU, de regeringen van de lidstaten en de NAVO te ondermijnen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan meer politieke, financiële en technische steun te verlenen aan onafhankelijke media, mensenrechtenverdedigers en initiatieven van het maatschappelijk middenveld die binnen en buiten Belarus actief zijn;
9. is ingenomen met de conclusies van de vergadering van de coalitie van bereidwilligen die op 6 januari 2026 in Parijs is gehouden, met inbegrip van de politiek en juridisch bindende toezeggingen waarin een gemeenschappelijke aanpak wordt vastgesteld om

Oekraïne te ondersteunen, zijn militaire vermogens op lange termijn in stand te houden en de vrede en veiligheid te herstellen in het geval van een toekomstige gewapende aanval door Rusland; spreekt zijn steun uit voor het voorstel om een multinationale troepenmacht voor Oekraïne op te richten en moedigt alle EU-lidstaten aan om de nodige aandacht te besteden aan de manier waarop zij een dergelijke troepenmacht het best kunnen ondersteunen; is voorts ingenomen met de besprekingen over een door de VS geleid mechanisme voor toezicht op en verificatie van een staakt-het-vuren; benadrukt dat elk vredesakkoord robuuste en geloofwaardige veiligheidsgaranties voor Oekraïne moet bevatten, moet worden onderhandeld door de gekozen leiders van het land en de steun van de bevolking moet hebben; waarschuwt voor de bedrieglijke voorstellen van Rusland die gericht zijn op het voortzetten van de oorlog, en waarschuwt dat elke door Rusland opgelegde regeling, of elke beloning voor zijn agressie, de Europese veiligheid zou bedreigen; wijst erop dat nauwe samenwerking tussen de EU en de VS van vitaal belang blijft om een rechtvaardige en duurzame vrede in Oekraïne te bereiken en te waarborgen en daarom van cruciaal is voor de veiligheid van het Europese continent, naast de inspanningen van de EU om meer verantwoordelijkheid te nemen voor haar eigen veiligheid;

10. benadrukt dat het, in het licht van het veranderende veiligheidslandschap en de toenemende dreiging die van de Russische Federatie uitgaat – met inbegrip van de herhaalde schendingen van het Europese luchtruim – van het grootste belang is dat de EU-lidstaten hun mechanismen voor civiele bescherming met spoed versterken, hetgeen een gecoördineerde en veerkrachtige respons in de hele Unie vereist, waarbij civiele paraatheid wordt versterkt en systemen voor vroegtijdige waarschuwing worden gemoderniseerd; beschouwt deze agressieve en roekeloze handelingen als onverantwoordelijk en een ernstige escalatie door Rusland, hetgeen een bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU-burgers, de regionale stabiliteit en de internationale vrede; verzoekt de Commissie om, in nauwe samenwerking met de NAVO, oplossingen te zoeken om dergelijke schendingen in de toekomst te ontmoedigen; is in dit verband ingenomen met de aankondiging door de Commissie van de routekaart voor defensiegereedheid 2030 van de EU, met inbegrip van het initiatief voor droneverdediging; pleit verder voor de instelling van samenwerkingsmechanismen tussen de EU-instellingen en de relevante Oekraïense tegenhangers om beste praktijken uit te wisselen op het gebied van het tegengaan van hybride oorlogvoering en het bestrijden van Russische informatieoperaties, waarbij de wederzijdse weerbaarheid tegen deze evoluerende dreigingen wordt versterkt;
11. veroordeelt het feit dat de Russische agressie het oostelijk nabuurschap van de EU ernstig destabiliseert, trajecten naar vrede en welvaart belemmert en tot overloopeffecten leidt in de Westelijke Balkan die hervormingen dreigen af te remmen en anti-Europese narratieven dreigen aan te wakkeren; vindt het zorgwekkend dat aan het Kremlin gelieerde media die in de Westelijke Balkan actief zijn hun activiteiten sinds het uitbreken van de Russische aanvalsoorlog hebben opgevoerd, met inbegrip van agressieve inmenging in verkiezingsprocessen en de informatieruimte, met als doel pro-Russische sentimenten en anti-Europese retoriek aan te wakkeren; verzoekt de Commissie consistentere te reageren op het gebruik van anti-Europese retoriek in de Westelijke Balkan, met name in Servië, door actief samen te werken met de landen in de regio en door doortastende maatregelen te nemen om de samenleving weerbaarder te maken tegen hybride dreigingen; benadrukt dat het tegengaan van de destabiliserende invloed van Rusland van essentieel belang is om de rol van de Unie als hoedster van stabiliteit, democratie en welvaart te versterken;

12. dringt er bij de Commissie op aan internationale justitiemechanismen actief te ondersteunen en ervoor te zorgen dat verantwoording wordt afgelegd voor oorlogsmisdaden en -misdrijven; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan de oprichting van een speciaal tribunaal te steunen om het Russische misdrijf van agressie tegen Oekraïne te vervolgen; wijst erop dat het ICC arrestatiebevelen heeft uitgevaardigd tegen Vladimir Poetin en de Russische commissaris voor kinderrechten, Maria Lvova-Belova, vanwege hun betrokkenheid bij de ontvoering van Oekraïense kinderen en hun overbrenging naar Rusland; spreekt zijn steun uit voor al het werk van het ICC en het Internationaal Gerechtshof in verband met de vervolging van op Oekraïens grondgebied gepleegde misdaden; steunt innovatieve oplossingen om de defensie-inspanningen van Oekraïne, en zijn ontmijning en wederopbouw te financieren met behulp van bevroren Russische buitenlandse activa, waaronder die van de Russische staat, Russische lokale autoriteiten, Russische staatsbedrijven en personen op de sanctielijst van de EU; verzoekt de Commissie een aanvullend juridisch en financieel deugdelijk mechanisme in de vorm van een herstelbetalingslening voor te stellen die het gebruik van deze bevroren activa mogelijk maakt, en verzoekt de lidstaten hierover overeenstemming te bereiken, waardoor Oekraïne meer zichtbaarheid op langere termijn krijgt en er uiteindelijk voor wordt gezorgd dat het land herstelbetalingen of een gelijkwaardig bedrag van Rusland ontvangt, zoals bepaald in het internationaal recht; benadrukt dat Rusland, en niet de belastingbetalers van de EU, de kosten van de Russische agressie moet dragen; verwacht van de lidstaten dat zij hun sancties tegen Rusland aanscherpen zolang dat nodig is om een rechtvaardige en duurzame vrede te waarborgen en totdat verantwoording is afgelegd; is in dit verband verheugd over lopende besprekingen tussen de EU en de G7 over een mogelijk verbod op maritieme diensten voor alle Russische olie-uitvoer als alternatief voor het olieprijsplafond; dringt er ondertussen bij de EU en haar lidstaten op aan de doeltreffendheid en het effect van hun tot dusver goedgekeurde sanctiepakketten te vergroten en overeenstemming te bereiken over nieuwe sancties zodra dat nodig is; verzoekt de Commissie en de lidstaten voorts de financiële mazen te dichten die Rusland gebruikt om sancties te ontwijken, en verdere beperkende maatregelen op te leggen aan derde landen die de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne mogelijk maken, hetzij door het omzeilen van sancties mogelijk te maken, hetzij door rechtstreekse militaire bijstand te verlenen; is van mening dat er ook sancties moeten worden opgelegd aan Europese ondernemingen die verboden handel blijven drijven met de Russische Federatie; verzoekt de Raad, de Commissie en de EDEO een EU-brede strategie ten aanzien van Rusland voor te stellen waarin afschrikking, inperking, verantwoordingsplicht en steun voor democratische alternatieven met elkaar zijn verweven;
13. wijst erop dat de EU en al haar lidstaten het goede voorbeeld moeten geven wat betreft de handhaving van het beginsel dat het internationale recht voorrang heeft op het nationale recht; benadrukt dat de geloofwaardigheid van de EU en haar vermogen om haar burgers en haar vitale belangen te beschermen afhangen van de toewijding van de EU aan haar grondbeginselen, zoals democratie, de rechtsstaat en mensenrechten, waarbij geen dubbele maatstaven mogen worden gehanteerd en selectieve naleving moet worden voorkomen; dringt daarom aan op de strikte toepassing van het rechtsstaatmechanisme wanneer deze beginselen niet in acht worden genomen;
14. verzoekt de Commissie en de Raad in hun externe betrekkingen en beleid het internationaal recht consequent te handhaven en te bevorderen, en alle nodige maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat het door alle staten volledig wordt geëerbiedigd, zonder onderscheid op basis van economische of militaire macht;

15. benadrukt dat straffeloosheid wereldwijd moet worden bestreden en dat moet worden gewerkt aan het versterken van de verantwoordingsplicht van alle landen, onder meer via het Internationaal Strafhof; spreekt zijn grote bezorgdheid uit over de sancties van de VS tegen het Internationaal Strafhof en zijn aanklagers, rechters en personeelsleden, omdat die sancties een ernstige aanval op het internationale rechtssysteem behelzen; verzoekt de Commissie de blokkeringsverordening onmiddellijk in werking te doen treden om het Internationaal Strafhof te beschermen en te behouden als een onmisbare hoeksteen van het internationale rechtssysteem;
16. verwelkomt de recente inspanningen om een einde te maken aan de oorlog in Gaza en neemt kennis van het door de Amerikaanse regering voorgestelde en door Resolutie 2803 van de VN-Veiligheidsraad bekrachtigde 20-puntenplan voor vrede, dat thans volledig moet worden uitgevoerd en beschermd tegen pogingen van regionale actoren om het te ondermijnen; verwelkomt de vrijlating van alle Israëliische gijzelaars die door Hamas zijn vastgehouden en de hervatting van de verstrekking van humanitaire hulp in Gaza; benadrukt dat het plan weliswaar een cruciale eerste stap is om een einde te maken aan het conflict, maar dat er nog verschillende uitdagingen bestaan, met name op het gebied van handhaving, governance, verantwoordingsplicht en het behoud van vertrouwen; benadrukt dat de volledige ontwapening van Hamas, de uitsluiting van Hamas van elke vorm van bestuur in Gaza, de hervorming en versterking van de Palestijnse Autoriteit en de terugtrekking van Israëliische troepen centrale doelstellingen blijven voor verdere stappen; verzoekt de EU een actieve rol te spelen bij het vormgeven van het vredes- en wederopbouwproces, in nauwe samenwerking met belangrijke regionale actoren; steunt de lopende stabilisatie-inspanningen in Gaza en is ingenomen met de versterking van de civiele missies van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB) van de EU, EUBAM Rafah en EUPOL COPPS; wijst er nogmaals op dat het doel een via onderhandelingen tot stand gekomen tweestatenoplossing moet blijven, in overeenstemming met het internationaal recht, als enige haalbare manier voor het bereiken van een rechtvaardige en duurzame vrede in het Midden-Oosten, waarbij het Israëliische en het Palestijnse volk in vrede en veiligheid naast elkaar leven;
17. neemt met grote bezorgdheid kennis van de aanhoudende, ernstige humanitaire situatie in Gaza, met inbegrip van wijdverbreide voedselonzekerheid en de hongersnood; neemt met grote bezorgdheid kennis van de voortdurende belemmeringen voor humanitaire toegang en de door de VV/HV geuite waarschuwing inzake recente vergunningsbesluiten die humanitaire organisaties die in Gaza actief zijn aan banden leggen; verzoekt alle partijen de snelle verstrekking van humanitaire hulp mogelijk te maken; onderstreept dat maatregelen die humanitaire actoren onnodig beperken het risico met zich meebrengen dat essentiële humanitaire hulp in een tijd van acute nood wordt ontmanteld; is bezorgd over de naleving van het internationaal recht en de relevante VN-resoluties door alle partijen, en over de aanhoudende cycli van geweld en terroristische aanslagen in het Midden-Oosten; wijst op de verplichting van alle partijen om het internationaal recht en de relevante VN-resoluties na te leven, met inbegrip van die welke betrekking hebben op de bescherming van burgers, humanitair personeel en journalisten;
18. benadrukt dat het conflict in Gaza het zuidelijk nabuurschap van de EU destabiliseert en tot bredere overloopeffecten in het Midden-Oosten en Noord-Afrika kan leiden, waaronder radicalisering, gedwongen ontheemding en toegenomen regionale spanningen; onderstreept dat deze dynamiek rechtstreeks van invloed is op het Europees

veiligheids- en migratiebeheer;

19. is het er niet mee eens dat de Israëlische regering Somaliland als onafhankelijke staat erkent; bevestigt opnieuw hoe belangrijk het is om de eenheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van de Federale Republiek Somalië te eerbiedigen in overeenstemming met de Somalische grondwet, het Handvest van de Organisatie van Afrikaanse Eenheid en het Handvest van de Verenigde Naties, als bouwsteen voor de vrede en stabiliteit in de hele regio van de Hoorn van Afrika;
20. beschouwt het toenemende antisemitisme wereldwijd als een onaanvaardbaar gevolg van de brute en willekeurige terroristische aanslagen van Hamas in Israël en de buitensporige grootschalige militaire reactie van Israël in Palestina;
21. veroordeelt in de krachtigste bewoordingen de terroristische aanslag van 7 oktober 2023 door de terroristische organisatie Hamas op Israël;
22. bevestigt nogmaals de gehechtheid van de EU aan het bestaan, de veiligheid en het legitieme recht op zelfverdediging van de staat Israël, en aan de veiligheid en de waardigheid van de Palestijnen; wijst erop dat het recht van Israël op zelfverdediging is vastgelegd in en begrensd wordt door het internationaal recht en moet worden uitgeoefend met volledige eerbiediging van het internationaal recht; merkt met bezorgdheid op dat de oorlog in Gaza verwoestende humanitaire gevolgen heeft gehad en heeft geleid tot onaanvaardbaar leed voor de burgerbevolking, dat met name is verergerd doordat Hamas opzettelijk misbruik heeft gemaakt van civiele infrastructuur en de burgerbevolking van Gaza en de resterende Israëlische gijzelaars als menselijk schild heeft gebruikt; spreekt zijn opluchting uit over de bevrijding van alle levende gijzelaars en verzoekt Hamas het lichaam van de laatste overleden gijzelaar, dat nog steeds in bezit van Hamas is, aan zijn familie te overhandigen; dringt nogmaals aan op een permanent staakt-het-vuren, de verlening van dringende humanitaire hulp en het instellen van corridors voor noodhulp; betreurt ten zeerste de broosheid van het staakt-het-vuren in Gaza, een situatie die al te veel burgers levens heeft gekost;
23. herinnert eraan dat naleving van artikel 2 van de associatieovereenkomst tussen de EU en Israël¹⁴ een cruciaal onderdeel van het partnerschap vormt en dringt erop aan voortdurend te controleren en te beoordelen of de Israëlische regering dit artikel naleeft; wijst erop dat de voorzitter van de Commissie met het oog op de humanitaire situatie in Gaza op 10 september 2025 voorstellen heeft aangekondigd die inhouden dat bepaalde handelsbepalingen van de associatieovereenkomst zouden worden opgeschort en dat gerichte maatregelen tegen specifieke Israëlische ministers zouden worden ingevoerd; neemt kennis van de arrestatiebevelen die het ICC op 21 november 2024 heeft uitgevaardigd; onderstreept dat dergelijke maatregelen zorgvuldig moeten worden overwogen en zodanig moeten worden genomen dat het vermogen van de EU om als geloofwaardige partner op te treden en een door onderhandelingen tot stand gekomen tweestatenoplossing dichterbij te brengen, wordt gevrijwaard; is van mening dat de Associatieraad EU-Israël een essentieel forum voor een openhartige dialoog blijft; wijst er nogmaals op dat constructieve betrokkenheid en duurzame dialoog de meest

---

¹⁴ Euro-mediterrane Overeenkomst waarbij een associatie tot stand wordt gebracht tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Staat Israël, anderzijds (PB L 147 van 21.6.2000, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2000/384/oj).

doeltreffende instrumenten blijven om vrede, veiligheid en duurzame stabiliteit in de regio te bevorderen; dringt erop aan dat een concrete routekaart voor de implementatie van de tweestatenoplossing centraal moet staan in de strategie van de Commissie voor het Midden-Oosten, die voor 2026 gepland staat; betreurt dat het wereldwijde imago van de EU schade heeft opgelopen door het uitblijven van een eensgezinde reactie op de rampzalige situatie in de Gazastrook;

24. benadrukt dat voor duurzame vrede een geloofwaardig politiek proces nodig is dat gericht is op een tweestatenoplossing op basis van de grenzen van 1967, met twee soevereine, democratische staten als vreedzame burens en met Jeruzalem als gedeelde hoofdstad; roept alle partijen op om zich met hernieuwde inzet te richten op het wegnemen van de obstakels voor deze oplossing en veroordeelt de uitbreiding van Israëliische nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever en herinnert aan het gevestigde standpunt van de EU dat deze volgens het internationaal recht illegaal blijven en een eenzijdige maatregel vormen die het vertrouwen en de vooruitzichten op een via onderhandelingen tot stand gekomen oplossing ondermijnt; verwelkomt de sancties tegen extremistische Israëliische kolonisten; benadrukt dat de Palestijnse Autoriteit de belangrijkste gesprekspartner van de EU in Palestina is en bevestigt dat terroristische organisaties in het toekomstige bestuur van Gaza geen rol mogen spelen en dat Gaza gedemilitariseerd moet worden; herhaalt zich te verzetten tegen elk plan tot annexatie van Gaza of enig ander Palestijns gebied en tegen massale gedwongen verplaatsingen;
25. dringt erop aan dat de Commissie garandeert dat EU-middelen niet toegewezen of gekoppeld worden aan enige vorm van terrorisme en/of religieuze en politieke radicalisering; herhaalt zijn standpunt dat alle schoolboeken en schoolmaterialen die met EU-middelen worden gesteund, in overeenstemming moeten zijn met de UNESCO-normen inzake vrede, verdraagzaamheid, co-existentie en geweldloosheid; is bezorgd over de Palestijnse schoolboeken die door de EU worden gefinancierd, waarin antisemitisme, haatzaaiende uitlatingen, het propageren van jihad en het aanzetten tot geweld worden onderwezen;
26. spoort de VN, de Arabische Liga, regionale partners en de EU aan om de steun van donoren te coördineren, streng toezicht te houden op de financiering en ervoor te zorgen dat de steun voor de wederopbouw ten goede komt aan maatschappelijke instellingen en doeltreffend bestuur; spreekt in dit verband zijn diepe bezorgdheid uit over het misbruik door terroristische groeperingen van humanitaire hulp die bestemd is voor de Palestijnse gebieden; dringt erop aan dat de controlemechanismen voor de verdeling van EU-middelen worden versterkt;
27. wijst op de inspanningen van bepaalde Arabische landen en Israël om de diplomatieke betrekkingen te normaliseren in het kader van de Abraham-akkoorden; roept de EU op om initiatieven te steunen die gericht zijn op het opbouwen van brede regionale en internationale steun die gericht is op het bewerkstelligen van een verbetering van de Arabisch-Israëliische betrekkingen;
28. merkt op dat een aanzienlijke verzwakking van Iran en zijn bondgenoten, zoals de val van het regime van Assad en de nederlaag van bondgenoten van Teheran zoals Hezbollah, Hamas, de Houthi's en andere milities, hoop biedt op vrede en op voortzetting van regionale normalisatie in de geest van de Abraham-akkoorden; maakt zich ernstig zorgen over de aanzienlijke steun die Hezbollah verleent aan de militaire

operaties van Rusland in Oekraïne en de samenwerking van Hezbollah met andere milities die door Iran gesteund worden;

29. is ingenomen met de positieve veranderingen in Libanon sinds het begin van 2025, die tot uiting komen in de conclusies van de negende Associatieraad EU-Libanon, met name de bereidheid om de Libanese veiligheidssector verder te ondersteunen door ten volle gebruik te maken van EU-instrumenten, waaronder de Europese Vredesfaciliteit en programma's in het kader van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking, en mogelijke toekomstige betrokkenheid bij het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid te onderzoeken; blijft bezorgd over de invloed van gewapende milities en terroristische organisaties, en betreurt met name het gebrek aan vooruitgang bij de toegezegde ontwapening van Hezbollah en andere gewapende groeperingen, die een voorwaarde is voor regionale stabiliteit; wijst nogmaals op het belang van een ambitieus "pact voor het Middellandse Zeegebied" en een doeltreffende uitvoering daarvan, met voldoende technische en financiële steun voor Libanon, gericht op capaciteitsopbouw, energie-infrastructuur en sociale ondersteuning; dringt er bij de HV/VV en de Commissie op aan de Libanese regering te steunen bij haar hervormingsagenda en bij haar plan om opnieuw een wapenmonopolie in te stellen; herhaalt zijn volledige steun voor de soevereiniteit, het staatsgezag, de territoriale integriteit, de politieke onafhankelijkheid en de stabiliteit van Libanon, in overeenstemming met Resolutie 1701 van de VN-Veiligheidsraad;
30. verklaart zich solidair met de religieus en etnisch diverse samenleving van Syrië, die meer dan tien jaar heeft geleden onder het door Iran en Rusland gesteunde regime van Assad en terroristische groeperingen; steunt een inclusief politiek proces dat door Syrië en de Syriërs wordt geleid en dat gericht is op territoriale integriteit, overgangsrechtspraak en verzoening; dringt er bij de Syrische autoriteiten op aan om meer inspanningen te leveren om alle geledingen van de Syrische samenleving te betrekken bij de besluitvorming, vooruitgang te boeken bij de uitvoering van de overeenkomst met de Syrische Democratische Strijdkrachten in het noordoosten, en snelle, transparante en onafhankelijke onderzoeken naar wandaden tegen religieuze en etnische gemeenschappen mogelijk te blijven maken, en alle nodige maatregelen te nemen om sektarisch geweld de kop in te drukken en straffeloosheid te bestrijden; betreurt in dit verband de voortdurende vervolging en gedwongen verplaatsing van, en discriminatie van en aanvallen op religieuze gemeenschappen, zoals christenen, en herhaalt dat de EU de rijke multiculturele identiteit van Syrië moet beschermen; erkent de enorme lacunes op het gebied van financiële en personele middelen voor de wederopbouw van het land en steunt het besluit van de EU om sectorale sancties op te heffen, in lijn met de VS en het VK, en naast humanitaire hulp aanzienlijke ontwikkelingshulp te verlenen, zoals aangekondigd in het eerste deel van de conferentie van Brussel over Syrië van 2025; is ingenomen met het bezoek dat de voorzitter van de Commissie, Ursula von der Leyen, en de voorzitter van de Europese Raad, António Costa, op 8 januari 2026 aan Syrië hebben gebracht om de politieke banden en de economische betrokkenheid te versterken; neemt met voldoening kennis van de overeenkomst tussen Syrië en Israël van 6 januari 2026 tot oprichting van een speciale communicatiecel om militaire de-escalatie te coördineren;
31. uit ernstige bezorgdheid over de voortdurende gevechten in gebieden zoals Aleppo en Noordoost-Syrië, wat leidt tot verdere ontheemding en een hoog aantal burgerslachtoffers en een ernstig veiligheidsrisico vormt, met name door de ontsnapping van IS-strijders die in het noordoosten van Syrië werden vastgehouden; roept de

internationale coalitie, inclusief de Verenigde Staten, op om alle noodzakelijke en onmiddellijke maatregelen te nemen om dit veiligheidsrisico zonder uitstel te beperken;

32. bevestigt de sleutelrol van multilaterale organisaties, in het bijzonder de VN, een goed functionerende Wereldhandelsorganisatie, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa en regionale fora, als onmisbare platforms voor conflictoplossing en mondiaal bestuur; waarschuwt dat “mini-laterale” overlegstructuren het risico met zich meebrengen dat mondiale normen steeds verder versnipperd raken, en dat de EU daarom een evenwicht moet vinden tussen een brede en inclusieve opvatting van multilateralisme en nauwe samenwerking met gelijkgestemde partners; verzoekt de Commissie en de VV/HV om wereldwijd het voortouw te nemen bij multilaterale initiatieven; bevestigt zijn inzet voor het bevorderen van omvattende hervormingen om de rol, doeltreffendheid en democratische vertegenwoordiging van de VN te versterken;
33. verzoekt de VV/HV de aanpak van de EU ten aanzien van de BRICS-groep en haar partners opnieuw te evalueren en afzonderlijk EU-beleid ten aanzien van BRICS+ te ontwikkelen; benadrukt dat BRICS+ Rusland middelen biedt om maatregelen te omzeilen die bedoeld zijn om het land te isoleren, en China in staat stelt zijn invloed verder uit te breiden via zijn modus operandi van het financieren van infrastructuurprojecten;
34. verzoekt de VV/HV om op consistente wijze op te treden en, in nauwe samenwerking met de lidstaten, een doeltreffend en krachtig democratisch narratief uit te dragen om autocratische druk tegen te gaan die tot doel heeft de controle op machtsmisbruik te ondermijnen, de civiele ruimte te verkleinen en de mensenrechten uit te hollen; roept op tot de invoering van een Europees instrument voor de beoordeling van democratieën waarmee autoritaire tendensen in een vroeg stadium kunnen worden gesignaleerd, alsook tot de ontwikkeling van een instrumentarium voor maatregelen die gericht zijn op het ondersteunen van de democratie en het tegengaan van autoritaire narratieven, met name in het licht van de betreuzenswaardige beëindiging van de activiteiten van het Amerikaanse agentschap voor internationale ontwikkeling (USAID); dringt in dit verband aan op het doen van meer investeringen in strategische communicatie en de bestrijding van buitenlandse informatiemaniplatie en inmenging (FIMI); is van mening dat de EU bij haar inspanningen om deze dreiging tegen te gaan moet voortbouwen op de reeds bestaande expertise die binnen de EDEO is ontwikkeld, en dringt aan op meer samenhang tussen bestaande en toekomstige EU-regelgeving en -inspanningen; dringt aan op verdere inspanningen om de door de EDEO ontwikkelde FIMI-toolbox volledig operationeel te maken; meent dat de EU de digitale ruimte duidelijk als actiegebied moet aanmerken en digitale diplomatie als strategisch belang moet erkennen;
35. veroordeelt met klem de gerichte sancties tegen wetgevers die verantwoordelijk zijn voor de digitaledienstenverordening¹⁵ en andere digitale regelgeving, met name tegen een voormalig commissaris;
36. is voorstander van het uitvoeren van jaarlijkse door de Europese Dienst voor Extern

---

¹⁵ Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaledienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

Optreden (EDEO) gecoördineerde strategische evaluaties van bedreigingen voor de op regels gebaseerde internationale orde, gevolgd door actieve maatregelen om verdere uitholling van multilaterale normen te voorkomen;

Bevordering van samenwerking op basis van door ons gedeelde belangen

37. is van mening dat het externe optreden van de EU gebaseerd moet zijn op een geloofwaardige, op waarden gebaseerde betrokkenheid; benadrukt echter dat het niet volstaat om uitsluitend op normatieve macht en beginselen te vertrouwen; moedigt een meer assertieve benadering van de strategische doelstellingen van de EU aan, net als het gebruikmaken van partnerschappen en allianties op basis van gedeelde belangen; benadrukt dat partnerschappen en allianties succesvol kunnen worden benut als er sprake is van een gelijk speelveld tussen de partners, ook op de lange termijn; benadrukt dat EU alleen steun moet verlenen als de fundamentele democratische beginselen en de rechtsstaat worden nageleefd; herhaalt in dit verband dat over EU-wetgeving niet onderhandeld kan worden met niet-EU-landen;
38. dringt er bij de VV/HV in dit verband op aan om beleid op maat te ontwikkelen dat tegemoetkomt aan de verwachtingen van de lidstaten en partnerlanden, en waarmee politieke afspraken snel kunnen worden uitgevoerd, zodat de EU zich kan profileren als een betrouwbare strategische partner, met name in deze tijd waarin er conflicten woeden en het gebruik van geweld als een middel om politieke doelstellingen na te streven, wordt genormaliseerd;
39. benadrukt dat een sterk Trans-Atlantisch partnerschap met de Verenigde Staten en Canada binnen de NAVO de kern vormt van de Europese veiligheidsarchitectuur; uit in dit verband zijn bezorgdheid over het feit dat bepaalde elementen van de nieuwe Amerikaanse Nationale Veiligheidsstrategie aanzienlijk tekortschieten bij het adequaat aanpakken van de dreiging die uitgaat van Rusland, met name voor de Europese en dus ook de Amerikaanse veiligheid; betreurt voorts de gebrekkige beoordeling van de EU als politiek systeem in de Nationale Veiligheidsstrategie, met inbegrip van ontoereikende beschrijvingen van de binnenlandse politieke situaties in de EU-lidstaten; bevestigt nogmaals de langdurige steun van het Parlement voor de kernwaarden van de EU op het gebied van democratie en mensenrechten; is van mening dat de Nationale Veiligheidsstrategie de noodzaak voor Europa om zijn strategische autonomie te bevorderen, zijn afhankelijkheid te verminderen en zijn partnerschappen te diversifiëren, verder versterkt;
40. betreurt het besluit van de Amerikaanse president van 7 januari 2026 om zich terug te trekken uit, niet langer deel te nemen aan, of de samenwerking stop te zetten met een aanzienlijk aantal internationale organisaties, waaronder talrijke VN-organen; uit zijn ernstige bezorgdheid over het feit dat een dergelijke stap de financiële duurzaamheid van het VN-systeem zou kunnen ondermijnen, de multilaterale samenwerking zou kunnen verzwakken nu die net hard nodig is, en in de kaart speelt van autoritaire en revisionistische actoren, die van oudsher hebben geprobeerd te profiteren van een terugtrekking van westerse mogendheden uit internationale organisaties; moedigt de Amerikaanse regering aan haar besluit te overdenken en haar gehechtheid aan de VN en multilaterale samenwerking te bevestigen;
41. verwerpt met klem elke poging om de soevereiniteit en de territoriale integriteit van het Koninkrijk Denemarken, met inbegrip van Groenland, te ondermijnen; wijst er in dit

verband op dat Groenland een autonoom deel van het Koninkrijk Denemarken is en de bevoegdheid heeft om te beslissen over zijn economische ontwikkeling, internationale partnerschappen en grondstoffenbeleid; herhaalt dat alleen de bevolking van Groenland over haar toekomst kan beslissen; waarschuwt er tegelijkertijd voor dat dergelijke politieke processen niet mogen worden geïnstrumentaliseerd of beïnvloed door externe actoren; wijst met name op het strategische belang van China in het noordpoolgebied en het feit dat het land zijn economisch gewicht in de schaal legt om politieke invloed te verwerven; stelt vast dat de belangstelling van de VS wordt gedreven door bezorgdheid over de veiligheid in verband met de veranderende strategische omgeving in het Noordpoolgebied, maar is van mening dat de defensieovereenkomst van 1951 tussen het Koninkrijk Denemarken en de Verenigde Staten ruime mogelijkheden biedt voor een grotere aanwezigheid van de VS in Groenland; wijst erop dat Denemarken, met inbegrip van Groenland, lid is van de NAVO en derhalve volledig onder de collectieve veiligheidsgaranties van het bondgenootschap valt; is ingenomen met de verklaring van zeven Europese leiders van 6 januari 2026 en onderstreept dat veiligheid in het Noordpoolgebied alleen collectief kan worden bereikt, in samenwerking met de NAVO; verzoekt de Commissie en de Europese Raad concrete steun voor Groenland en Denemarken vast te stellen in overeenstemming met de beginselen van de EU, het internationaal recht en het Handvest van de NAVO;

42. betreurt dat de Verenigde Staten nu een meer transactionele benadering volgen ten aanzien van buitenlands beleid, die wordt gekenmerkt door een lagere inzet met betrekking tot multilateralisme en Europese veiligheid; benadrukt dat het voor de EU belangrijk is lering te trekken uit haar kwetsbaarheden en op EU-niveau passende maatregelen te nemen om te voorkomen dat zij in de toekomst onder druk kan worden gezet; acht het belangrijker dan ooit om de dialoog met Amerikaanse tegenhangers op federaal en staatsniveau voort te zetten, met voortdurende coördinatie op gebieden als veiligheid, technologie en economische veerkracht, en tegelijkertijd eensgezindheid en vastberadenheid te tonen met betrekking tot een gemeenschappelijk EU-standpunt; staat volledig achter de verdieping van de samenwerking in het kader van de trans-Atlantische dialoog tussen wetgevers van de EU en de VS en achter het regelmatig houden van topontmoetingen tussen de EU en de VS om op het hoogste niveau een impuls te geven aan toekomstige samenwerking; roept op tot verdieping van de dialoog tussen de EU en de VS over veiligheid en defensie, waarvan het potentieel nog onaangeboord is; is van mening dat Europa zijn eigen defensie en veiligheid moet veiligstellen om een sterke trans-Atlantische partner te kunnen zijn; wijst er in dit verband op dat de EU en haar lidstaten het concept van strategische autonomie en defensieparaatheid onmiddellijk ten volle in praktijk moeten brengen en daartoe collectieve en goed gecoördineerde investeringen moeten doen in de nodige defensievermogens; beklemtoont dat de EU en haar lidstaten dringend betrouwbaarder en meer zelfvoorzienend moeten worden op het gebied van veiligheid, defensie en technologie, om zo de Europese pijler binnen de NAVO te versterken;
43. bevestigt zijn volledige en standvastige solidariteit met Groenland, als onderdeel van het Koninkrijk Denemarken; veroordeelt het gebruik van unilaterale handelsdreigingen en economische intimidatie tegen Denemarken en andere EU-lidstaten als een vorm van dwang die onverenigbaar is met het internationaal recht en de kernprincipes van samenwerking tussen NAVO-bondgenoten; waarschuwt tegen pogingen om veiligheidszorgen in het Noordpoolgebied te instrumentaliseren om territoriale of politieke druk uit te oefenen, ondersteunt volledig het standpunt van het Koninkrijk Denemarken, inclusief Groenland, dat Groenland niet te koop is; benadrukt dat

Groenland niet mag worden gebruikt als instrument om de Europese Unie te verdelen; roept de Unie op om krachtig, collectief en doortastend te reageren en om dergelijke acties te weerstaan;

44. verwelkomt het partnerschapsakkoord inzake veiligheid en defensie tussen de EU en Canada, dat tijdens de topontmoeting tussen de EU en Canada in 2025 is ondertekend, als het eerste akkoord van deze aard met een partner in Amerika; dringt erop aan om dit akkoord snel tot uitvoering te brengen, onder meer door deelname van Canada aan missies en operaties in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB); is voorstander van onderhandelingen over een richtlijn op grond waarvan Canadese entiteiten kunnen deelnemen aan gezamenlijke aanbestedingsprocedures van de EU in het kader van het instrument voor Optreden voor de veiligheid van Europa (SAFE);
45. prijst het sterke en constructieve partnerschap met het Verenigd Koninkrijk; is ingenomen met de gezamenlijke verklaring van de leiders van het VK en de EU van 19 mei 2025 na afloop van de top tussen het VK en de EU van 2025, en vooral met de oprichting van het alomvattende veiligheids- en defensiepartnerschap; roept op tot een snelle en volledige tenuitvoerlegging ervan, onder meer door middel van (i) regelmatige halfjaarlijkse strategische dialogen op ministerieel niveau tussen de Britse ministers van Buitenlandse Zaken en Defensie en de vicevoorzitter/Hoge Vertegenwoordiger om de reacties op crises te coördineren en de strategische prioriteiten op elkaar af te stemmen, (ii) deelname van het Verenigd Koninkrijk aan de civiele en militaire crisisbeheersingsmissies van het GVDB van de EU, voor zover dit wettelijk mogelijk is, (iii) versterkte samenwerking op het gebied van cyberweerbaarheid, bestrijding van hybride dreigingen, bescherming van kritieke infrastructuur en aanpak van illegale financiering, (iv) versterkte coördinatie bij de handhaving van sancties en (v) gezamenlijke acties om de schaduwvloot van Rusland aan te pakken, en is ingenomen met de gezamenlijke inzet om de samenwerking in de Westelijke Balkan te intensiveren, met name om ervoor te zorgen dat het beginsel van machtsdeling van de vredesovereenkomst van Dayton-Parijs wordt nageleefd; neemt kennis van het politieke akkoord over de kernaspecten van de toekomstige overeenkomst tussen de EU en het VK met betrekking tot Gibraltar, dat de partijen op 11 juni 2025 hebben aangekondigd; kijkt uit naar de publicatie van de volledige wettekst om deze onder de loep te nemen;
46. is verheugd over de nauwe banden met West-Europese landen die geen lid zijn van de EU en hun intensieve samenwerking met de EU op het gebied van het externe optreden; verwelkomt in dit verband de afronding van de onderhandelingen over en de voorlopige sectorale toepassing van een breed pakket maatregelen voor de toekomstige betrekkingen tussen de EU en Zwitserland, dat een belangrijke mijlpaal vormt voor het bevorderen en verdiepen van de reeds nauwe betrekkingen; dringt aan op de snelle ratificatie ervan; benadrukt het belang van het defensie- en veiligheidspartnerschap met Noorwegen en wijst erop dat het belangrijk is nauwere betrekkingen met Noorwegen na te streven, vanwege de cruciale rol die het land speelt voor de energiezekerheid van de EU; dringt aan op nauwere samenwerking op het gebied van energieveerkracht en diversificatie van de bevoorrading, als belangrijke instrumenten om de strategische autonomie van de Unie te bevorderen; is verheugd over de toenemende publieke steun voor toetreding tot de EU in IJsland en het voornemen van de IJslandse autoriteiten om uiterlijk in 2027 een referendum te houden over het herstarten van de toetredingsonderhandelingen; roept ertoe op om in de tussentijd proactief met de IJslandse regering samen te werken om de samenwerking op het gebied van defensie en

veiligheid te intensiveren en om de voordelen van het EU-lidmaatschap onder de aandacht te brengen; dringt erop aan de associatieovereenkomsten tussen de EU en Andorra en San Marino snel te ratificeren;

47. benadrukt het strategische belang van de Westelijke Balkan en steunt een geloofwaardige politieke en veiligheidssamenwerking in het kader van hun op verdiensten gebaseerde traject naar integratie in de EU; is van mening dat de toekomst van de Westelijke Balkan, Oekraïne en Moldavië binnen de EU ligt, in overeenstemming met de wens van hun bevolking; veroordeelt de Russische inmenging in de democratische processen van kandidaat-lidstaten van de EU, met name Moldavië; neemt kennis van de uitslag van de parlementsverkiezingen die op 28 december 2025 in Kosovo zijn gehouden; dringt erop aan dat in Kosovo snel een nieuw parlement en een nieuwe regering worden gevormd om de broodnodige EU-gerelateerde hervormingen door te voeren, met name wat betreft het groeiplan voor de Westelijke Balkan, en om te voldoen aan de verplichtingen voor de normalisering van de betrekkingen tussen Kosovo en Servië; is ingenomen met de gedeeltelijke opheffing van de EU-maatregelen ten aanzien van Kosovo; wijst erop dat de toetredingsonderhandelingen van de EU met Servië alleen mogen worden voortgezet op basis van meetbare en duurzame vooruitgang op het gebied van de fundamentele kwesties, waaronder volledige afstemming op het GBVB van de EU, met name met betrekking tot de sancties tegen Rusland; verwelkomt de succesvolle hervatting van de GBVB-dialoog tussen de EU en haar partners in de Westelijke Balkan en wijst op het belang van deze partnerschappen voor vrede en veiligheid; herinnert eraan dat de uitbreiding van de EU een in geopolitiek opzicht strategische investering in de regionale veiligheid en stabiliteit vormt, waarvoor de inzet van zowel de Unie als van de kandidaat-lidstaten vereist is, en verzoekt de EU in dit verband het uitbreidingsproces voorspelbaarder en politiek zichtbaarder te maken voor de burgers van de regio; is van mening dat de EU met het oog hierop het momentum voor uitbreiding moet vasthouden en alle kandidaat-lidstaten moet voorzien van voldoende technische en financiële bijstand en consistente politieke steun op hun weg naar volledig lidmaatschap; benadrukt echter dat de conditionaliteit met betrekking tot de rechtsstaat verder moet worden versterkt en dat ervoor moet worden gezorgd dat alle EU-financiering voor de toetredingslanden volledig in overeenstemming is met de eigen strategische doelstellingen en belangen van de EU; benadrukt tegelijkertijd dat vooruitgang op weg naar toetreding tot de EU gebaseerd is op de bereikte resultaten en de volledige eerbiediging van het internationaal recht en het EU-acquis, alsook van de afstemming van het beleid van de kandidaat-lidstaten op het GBVB, met inbegrip van de naleving van sancties en het visumbeleid van de EU; wijst erop dat het uitbreidingsproces parallel moet verlopen met institutionele hervormingen en hervormingen op het gebied van de besluitvorming, die erop gericht zijn de Unie in staat stellen nieuwe leden op te nemen; dringt er bij de kandidaat-lidstaten van de EU op aan om internationale rechtbanken en mechanismen actief te steunen en met hen samen te werken om ervoor te zorgen dat zij hun werk naar behoren kunnen uitvoeren en oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid, genocide en misdaden van agressie die overal ter wereld worden gepleegd, kunnen vervolgen en ervoor kunnen zorgen dat de daders ter verantwoording worden geroepen;
48. benadrukt dat een van de belangrijkste prioriteiten van het GBVB en het GVDB met betrekking tot de landen van het Oostelijk Partnerschap de krachtige steun voor hun soevereiniteit en territoriale integriteit binnen internationaal erkende grenzen moet zijn; verzoekt de Russische Federatie om al haar troepen terug te trekken uit de regio Transnistrië van de Republiek Moldavië, uit de Georgische regio's Abchazië en

Tschinvali/Zuid-Ossetië, en uit de illegaal bezette delen van Oekraïne, met volledige eerbiediging van het internationaal recht en het VN-Handvest;

49. spreekt nogmaals zijn steun uit voor de Europese politieke gemeenschap als platform voor discussie, dialoog en samenwerking met Europese partners met betrekking tot de uitdagingen op het gebied van buitenlands beleid en veiligheid waarmee we worden geconfronteerd, met als doel de veiligheid en stabiliteit in Europa te versterken en de politieke en veiligheidsgerelateerde samenwerking op basis van gedeelde belangen voort te zetten; wenst dat het Parlement nauw wordt betrokken bij de verduidelijking van de werkingsfeer en de toekomstige werkzaamheden van deze gemeenschap; benadrukt dat een bepaalde mate van afstemming op de democratische waarden en beginselen essentieel is voor het toekomstige succes en de samenhang van deze formule; herhaalt dat de Europese politieke gemeenschap in geen geval een voorwendsel mag zijn om de toetreding van uitbreidingslanden tot de EU te vertragen;
50. benadrukt dat de strategische rol van Turkije als NAVO-lid en zijn samenwerking met de EU, met name door de bijdrage van het land aan crisisbeheersingsmissies en -operaties van de EU, van groot belang zijn voor de Europese stabiliteit en veiligheid; is van mening dat het belangrijk is om op een gefaseerde, evenredige en omkeerbare manier een samenwerkingsrelatie met Turkije op te bouwen die voor beide partijen voordelig is, met strikte voorwaarden op het gebied van eerbiediging van de rechtsstaat, de grondrechten, het internationaal recht en goede nabuurschapsbetrekkingen; betreurt in dit verband dat Turkije de soevereiniteit van een EU-lidstaat blijft betwisten en benadrukt dat Turkije onvoldoende inspanningen levert om zijn beleid in overeenstemming te brengen met het GBVB van de EU; herhaalt zijn standpunt dat het memorandum van overeenstemming tussen Turkije en Libië inzake de afbakening van maritieme rechtsgebieden in de Middellandse Zee een inbreuk vormt op de soevereine rechten van derde staten, niet in overeenstemming is met het VN-Verdrag inzake het recht van de zee, en geen rechtsgevolgen kan hebben voor derde staten; herinnert in dit verband aan de ondertekening en de oproeping van het memorandum van overeenstemming tussen Turkije en Libië over alomvattende veiligheids- en militaire samenwerking en over de afbakening van maritieme zones; betreurt daarnaast de weigering van Turkije om Hamas als terroristische organisatie aan te merken; benadrukt verder de onverenigbaarheid tussen de kandidatuur van Turkije voor BRICS+ en het GBVB van de EU; verzoekt Turkije zich volledig aan te sluiten bij de EU-sancties tegen Rusland; uit zijn bezorgdheid over de toestand van de fundamentele vrijheden en de achteruitgang van de democratie in Turkije; dringt aan op de onmiddellijke vrijlating van oppositieleider Ekrem İmamoğlu, Selahattin Demirtaş, Osman Kavala en alle andere politieke gevangenen, en dringt erop aan een einde te maken aan de aanhoudende aanvallen op en gerechtelijke intimidatie van de politieke oppositie, leden van de pers en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld; spreekt zijn steun uit voor de normalisering van de betrekkingen tussen Armenië en Turkije in het belang van verzoening en goede nabuurschapsbetrekkingen, regionale stabiliteit en veiligheid, en sociaal-economische ontwikkeling, en is ingenomen met de tot nu toe gemaakte vorderingen;
51. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over het feit dat Turkije de dreiging van een casus belli tegen Griekenland blijft handhaven en veroordeelt de illegale bezetting van een deel van het grondgebied van de Republiek Cyprus door Turkse strijdkrachten; betreurt dat Turkije zijn verplichtingen ten aanzien van de EU uit hoofde van het onderhandelingskader van oktober 2005 niet is nagekomen; wijst erop dat volledige

naleving van de criteria van Kopenhagen en normalisering van de betrekkingen met alle EU-lidstaten, met inbegrip van de Republiek Cyprus, een noodzakelijk onderdeel van het toetredingsproces is; is van mening dat het toetredingsproces van Turkije tot de EU gezien het bovenstaande onder de huidige omstandigheden niet kan worden hervat;

52. roept op tot een snelle hervatting van de onderhandelingen over een regeling voor Cyprus binnen het door de VN overeengekomen kader, en dringt erop aan dat er geen unilaterale acties worden ondernomen die onverenigbaar zijn met een vreedzame regeling; roept ertoe op de status van de bufferzone en het mandaat van de VN-vredeshandhavingsmacht in Cyprus te eerbiedigen; vestigt de aandacht op de aanwijzing door de Commissie van Johannes Hahn als speciale gezant voor Cyprus, waaruit blijkt dat de EU zich inzet voor een alomvattende regeling op de overeengekomen basis en bereid is bij te dragen aan het proces voor een regeling binnen het kader van de VN;
53. merkt op dat het Oostelijk Partnerschap (EaP) een nieuwe geopolitieke fase is ingegaan, waarin sommige partners zich op een pad naar toetreding bevinden, andere partners streven naar samenwerking op maat, en de Russische agressie het vroegere regionale evenwicht ontwricht; overwegende dat de EU daarom het strategische doel van het EaP opnieuw moet definiëren en het moet verankeren in weerbaarheid, democratische transformatie en veiligheid; erkent de Parlementaire Vergadering Euronest als de parlementaire dimensie van het EaP; verzoekt de Raad, de EDEO en de Commissie de beraadslagingen van de Parlementaire Vergadering Euronest te integreren in de beleidsplanning;
54. verwelkomt de strategische langetermijnaanpak van de EU voor het Zwarte-Zeegebied en de connectiviteitsagenda van de EU als hoeksteen voor regionale welvaart, om Europa met de zuidelijke Kaukasus en Centraal-Azië te verbinden; roept op tot een snelle en doeltreffende uitvoering van de strategie in nauwe samenwerking met de partnerlanden, waarbij in gedachten moet worden gehouden dat de bevordering van de mensenrechten en de rechtsstaat centraal moet blijven staan bij het engagement van de EU in de regio; benadrukt het strategische belang van de voltooiing van belangrijke infrastructuurprojecten, in overeenstemming met de uitgebreide trans-Europese netwerken; benadrukt de rol van de Parlementaire Vergadering Euronest in dit verband;
55. benadrukt het strategische belang van de zuidelijke Kaukasus en dringt er bij de EU op aan een langetermijnvisie te ontwikkelen voor haar betrokkenheid bij de regio;
56. veroordeelt de autoritaire neigingen van de partij Georgische Droom en haar koerswijziging in de richting van Russische belangen, ondanks de langdurige bezetting van Abchazië en de regio Tschinvali/Zuid-Ossetië door Rusland; wijst elke erkenning van de parlementsverkiezingen af en beschouwt Georgië als een staat die is overgenomen door het onwettige regime van Georgische Droom; dringt er bij het Georgische parlement op aan de wetten inzake “buitenlandse invloed” en “gezinswaarden” in te trekken; roept op tot onmiddellijke beëindiging van de politiek gemotiveerde vervolging van de politieke oppositie, het maatschappelijk middenveld en onafhankelijke media, en tot de onvoorwaardelijke vrijlating van alle politieke gevangenen; dringt er bij de EU op aan om eindelijk adequaat en daadkrachtig te reageren op deze democratische crisis in een kandidaat-lidstaat en daarbij alle beschikbare middelen in te zetten, en herhaalt zijn oproep aan de EU en haar lidstaten om gerichte sancties op te leggen aan de leiders en functionarissen van Georgische

Droom die verantwoordelijk zijn voor de terugval van de democratie en de bedreiging van het politieke pluralisme, alsook aan personen die Russische narratieven verspreiden en politieke processen kapen; roept Georgië ertoe op om weer voor het Europese traject te kiezen, in overeenstemming met de duidelijke keuze van zijn bevolking; wijst erop dat Georgië tegelijkertijd het GBVB moet volgen, inclusief de naleving van sancties tegen Rusland;

57. steunt het vredesakkoord van augustus 2025 tussen Armenië en Azerbeidzjan en roept ertoe op dit akkoord te goeder trouw ten uitvoer te leggen, met volledige eerbiediging van de territoriale integriteit van Armenië, en het bijbehorende vredesverdrag te formaliseren en te ratificeren, te beginnen met de terugtrekking van Azerbeidzjan uit het gebied dat het in Armenië bezet; roept de EU ertoe op constructief betrokken te blijven bij de verdere normalisering van de bilaterale betrekkingen tussen Armenië en Azerbeidzjan; herhaalt zijn oproep aan de Azerbeidzjaanse autoriteiten om alle 23 Armeense gijzelaars die na de aanval op de regio Nagorno-Karabach zijn opgesloten, onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrij te laten; herhaalt zijn oproep tot onafhankelijk onderzoek naar de wandaden van Azerbeidzjaanse troepen in Nagorno-Karabach en verzoekt de Azerbeidzjaanse autoriteiten de veilige terugkeer van de Armeense bevolking naar Nagorno-Karabach toe te staan, oprecht een alomvattende en transparante dialoog met hen aan te gaan en krachtige garanties te bieden voor de bescherming van hun rechten; eist dat de territoriale integriteit van Armenië wordt gerespecteerd en spoort aan tot het instellen van overgangsjustitie en het opzetten van duurzame terugkeerprocessen; betreurt de verdere verslechtering van de mensenrechtensituatie en de fundamentele vrijheden in Azerbeidzjan;
58. is ingenomen met de positieve dynamiek in de bilaterale betrekkingen tussen de EU en Armenië, die volledig wordt gesteund door de autoriteiten in Jerevan; roept de Commissie en de lidstaten op om Armenië actief te steunen in zijn streven naar meer samenwerking met de EU; spreekt zijn krachtige steun uit voor de missie van de Europese Unie in Armenië (EUMA) en onderstreept dat deze een belangrijke rol speelt; verzoekt de EUMA nauwlettend toe te blijven zien op de zich ontwikkelende veiligheidssituatie ter plaatse, op transparante wijze verslag uit te brengen aan het Parlement en actief bij te dragen aan de inspanningen om het conflict op te lossen; verwelkomt het feit dat het mandaat van EUMA is verlengd en dat EUMA in omvang is toegenomen; verzoekt de Raad, de EDEO en de Commissie andere manieren te onderzoeken om Armenië te ondersteunen, met name – maar niet uitsluitend – op het gebied van democratische veerkracht;
59. uit zijn bezorgdheid over de Russische en Chinese invloed in Centraal-Azië en benadrukt dat de politieke en economische aanwezigheid van de EU in Centraal-Azië dringend moet worden vergroot; verwelkomt de resultaten van de eerste top EU-Centraal-Azië van april 2025, mede met het oog op de verbetering van de mensenrechtensituatie in de regio; wijst op de aarzeling van Centraal-Aziatische staten om steun te verlenen aan de Russische aanvalsoorlog gezien het effect daarvan op de regio; verzoekt de autoriteiten van de Centraal-Aziatische staten, met name Kazachstan, Kirgizië en Oezbekistan, nauw samen te werken met de EU, in het bijzonder met de EU-gezant voor sancties; benadrukt dat de EU belang heeft bij het aanhalen van de economische en politieke betrekkingen en het verbeteren van de samenwerking op het gebied van energie-infrastructuur met de landen in Centraal-Azië, mede om de omzeiling van sancties tegen Rusland en Belarus tegen te gaan; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan zich te blijven inzetten voor politieke en economische

hervormingen en duurzame ontwikkeling en de versterking van de rechtsstaat, de democratie, goed bestuur en de eerbiediging van de mensenrechten;

60. benadrukt de noodzaak van een doeltreffende uitvoering van de Golfstrategie van de EU door middel van op maat gesneden multilaterale partnerschappen met de Samenwerkingsraad van de Golf (GCC) en met elk land in de regio; benadrukt dat bij deze nauwere samenwerking prioriteit moet worden gegeven aan migratie, digitale transformatie, onderzoek en innovatie, de groene transitie, energie, veiligheid en terrorismebestrijding; verwelkomt de succesvolle afronding van de eerste EU-GCC-top als een cruciale stap voor de bevordering van een alomvattend partnerschap voor mondiale en regionale veiligheid en welvaart; verwelkomt de steeds belangrijkere diplomatieke rol van de Golfstaten bij het bevorderen van internationale stabiliteit en conflictbemiddeling;
61. betreurt dat er, 30 jaar na de start van het zogenaamde Barcelona-proces, nog steeds geen gemeenschappelijke ruimte van welvaart, stabiliteit en vrijheid met de mediterrane landen tot stand is gekomen; wijst op het strategische belang van een intensievere dialoog met landen in het Middellandse Zeegebied met het oog op de verbetering van de mensenrechten en de democratische normen, maar ook gezien hun rol in de diversificatie van de energievoorziening van de Unie en het beheer van migratiestromen uit landen van herkomst of doorreis; onderschrijft het nieuwe pact voor het Middellandse Zeegebied als een alomvattend kader om vooruitgang te boeken bij de totstandbrenging van een veiliger, stabielere en welvarender Middellandse Zeegebied; roept op tot aanhoudende betrokkenheid, gerichte investeringen en technische bijstand om gemeenschappelijke uitdagingen zoals migratie, klimaatverandering en veiligheidsdreigingen aan te pakken; benadrukt daarnaast de rol die de Unie voor het Middellandse Zeegebied kan spelen als forum voor het intensiveren van samenwerkingsprogramma's tussen Europese landen en landen rond de Middellandse Zee;
62. veroordeelt de destabiliserende rol van Iran in het Midden-Oosten, met name zijn militaire steun aan diverse niet-overheidsactoren, zoals Hamas en Hezbollah, alsook aan de Houthis, hetgeen de regionale veiligheid ondermijnt; herhaalt zijn oproep aan de Raad om de Islamitische Revolutionaire Garde aan te merken als terroristische organisatie en EU-sancties op te leggen aan alle leden van die organisatie, alsook aan alle personen die verantwoordelijk zijn voor ernstige mensenrechtenschendingen in Iran; betuigt zijn onwrikbare solidariteit met het Iraanse volk in zijn voortdurende streven naar grondrechten en fundamentele vrijheden; veroordeelt het systematische en onevenredige gebruik van geweld door de Iraanse veiligheidstroepen tegen vreedzame demonstranten, waarbij doden en zwaargewonden zijn gevallen; veroordeelt de pogingen van het Iraanse regime om de protesten te censureren door internettoegang en telefoonnetwerken in het hele land te blokkeren; verzoekt de Iraanse autoriteiten onmiddellijk een einde te maken aan het gebruik van geweld tegen vreedzame bijeenkomsten en het recht op vrijheid van meningsuiting en vreedzame vergadering volledig te eerbiedigen; is sterk gekant tegen de gijzeldiplomatiediplomatie van Iran en eist dat alle Europese onderdanen die in Iran worden vastgehouden, worden vrijgelaten en het land mogen verlaten; spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over het feit dat het nucleaire programma van Iran voortschrijdt op een manier die met geen enkele geloofwaardige civiele rechtvaardiging te rijmen is; benadrukt dat het regime in Teheran de reactivering van het gezamenlijk alomvattend actieplan (JCPOA) zonder meer heeft afgewezen en niet bereid is tot samenwerking in zijn lopende geschil met de Internationale

Organisatie voor Atoomenergie; betreurt dat er momenteel geen strategie is om Iran ervan te overtuigen geen militaire kernwapencapaciteit op te bouwen, noch een actieplan voor het geval Iran de nucleaire drempel overschrijdt; verzoekt de VV/HV om een herziene strategie ten aanzien van Iran voor te stellen waarin rekening wordt gehouden met alle mogelijke scenario's; pleit ervoor om alle eerdere sancties en beperkingen op nucleair gebied die door de VN en de EU tegen Iran waren opgelegd, opnieuw in te voeren omdat Iran zijn verplichtingen uit hoofde van het JCPOA niet nakomt, en verlangt dat onmiddellijk en doortastend wordt opgetreden gezien de diepgewortelde, systematische en brute onderdrukking van het Iraanse volk door het regime, waaronder massale willekeurige arrestaties, marteling en de terechtstelling van politieke dissidenten; veroordeelt in de krachtigste bewoordingen de hernieuwde en escalerende campagne van geweld tegen betogers door het regime, wat heeft geleid tot duizenden doden onder de demonstranten, onder meer wegens het doelbewuste gebruik van scherpe munitie, door de staat goedgekeurde terechtstellingen en daden die volgens het internationaal recht neerkomen op misdaden tegen de menselijkheid, terwijl het regime zijn bevolking de fundamentele vrijheden blijft ontzeggen, hoewel de Iraniërs koppig waardigheid en vrijheid blijven eisen, alsook het recht om in een vrij en democratisch land te wonen;

63. veroordeelt met kracht de destabiliserende aanvallen van de Houthi's op koopvaardij schepen en militaire vaartuigen die door de Rode Zee varen; benadrukt dat die aanvallen de wereldhandel aanzienlijk hebben verstoord, aangezien scheepvaartmaatschappijen gedwongen zijn een groot deel van het scheepvaartverkeer op de Rode Zee om te leiden langs de zuidelijke punt van Afrika; roept op tot collectieve actie en moedigt een grotere betrokkenheid van de EU en internationale samenwerking aan; dringt er met kracht op aan actie te blijven ondernemen om de vrijheid van scheepvaart op een van de belangrijkste waterwegen ter wereld te waarborgen; dringt aan op onmiddellijke beëindiging van deze illegale aanvallen;
64. benadrukt het belang van blijvende en grotere EU-steun voor het Afghaanse volk, met name vrouwen en meisjes, en alle mensen van wie de rechten voortdurend worden geschonden door de Taliban; dringt aan op het onderhouden van aan strikte voorwaarden gekoppelde betrekkingen met de Taliban op basis van de vijf door de Raad vastgestelde benchmarks en de aanbevelingen van de speciale rapporteur van de VN;
65. wijst er nogmaals op dat een vreedzame, stabiele en op regels gebaseerde Indo-Pacifische regio van cruciaal belang is voor Europa, niet alleen voor de regionale veiligheid, maar ook om mondiale handelsroutes veilig te stellen en de vrijheid van scheepvaart te beschermen en om ervoor te zorgen dat de regio weerstand kan bieden tegen economische dwang; maakt zich zorgen over het feit dat de toenemende concurrentie tussen grote mogendheden in de regio, met name tussen de Verenigde Staten en China, steeds meer beperkingen met zich meebrengt voor het vermogen van de EU om haar eigen agenda ter bevordering van multilateralisme en coöperatieve oplossingen in de regio na te streven; wijst er in dit verband op dat de Ontmoeting Azië-Europa nog steeds wordt verlamd door de geopolitieke spanningen met Rusland; pleit er daarom voor om nauwer samen te werken op het gebied van buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid met gelijkgestemde partners, met name Australië, Nieuw-Zeeland, Zuid-Korea, Japan, Taiwan en de lidstaten van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN); bevestigt nogmaals dat de Straat van Taiwan deel uitmaakt van de internationale wateren en steunt het recht op vrijheid van scheepvaart door Europese democratieën en hun gelijkgestemde partners, hetgeen onderstreept dat vrede en

stabiliteit in de Straat van Taiwan essentieel zijn voor de mondiale veiligheid en welvaart;

66. verwijst in dit verband naar het strategisch partnerschap tussen de EU en Japan, dat als voorbeeld moet dienen voor vruchtbare bilaterale betrekkingen die een doeltreffende beleidsvorming in multilaterale fora mogelijk maken; is ingenomen met de inwerkingtreding van de strategische partnerschapsovereenkomst (SPA) EU-Japan op 1 januari 2025, naast de bestaande economische partnerschapsovereenkomst, en moedigt de uitvoering aan van de bepalingen van de SPA inzake nauwere samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie, met inbegrip van de start van een regelmatige veiligheids- en defensiedialoog tussen Japan en de EU, samenwerking op het gebied van aan de industrie gerelateerde defensieaangelegenheden, de verkenning van een mogelijke deelname aan elkaars defensie-initiatieven en lopende werkzaamheden met betrekking tot een informatiebeveiligingsovereenkomst; verwelkomt de intensivering van de samenwerking op gebieden als maritieme veiligheid, cyberkwesties, ruimtevaart en non-proliferatie, alsook concrete gezamenlijke activiteiten in het kader van het digitale partnerschap en de energiedialoog;
67. wijst erop dat de Republiek Korea van strategisch belang is als belangrijke democratische partner in Oost-Azië, waarmee de EU een alomvattend partnerschap heeft gesloten dat politieke dialoog, handel en samenwerking op veiligheidsgebied omvat; herinnert eraan dat de vrijhandelsovereenkomst tussen de EU en Zuid-Korea, de eerste in haar soort met een Aziatische partner, gezorgd heeft voor een aanzienlijk diepere economische integratie, en dat de lopende samenwerking zich uitstrekt tot non-proliferatie, cyberveiligheid, terrorismebestrijding en crisisbeheersing; onderstreept de centrale rol van Zuid-Korea voor de regionale stabiliteit, met name bij het aanpakken van veiligheidsuitdagingen op het Koreaanse schiereiland, en dringt aan op versterkte coördinatie in multilaterale fora om de vrede te handhaven, provocaties te ontmoedigen en denuclearisatie te bevorderen; is in dit verband ingenomen met de totstandbrenging van het veiligheids- en defensiepartnerschap; benadrukt dat het partnerschap een gestructureerd kader biedt voor dialoog en samenwerking wat betreft alle veiligheids- en defensiekwesties, met inbegrip van jaarlijkse strategische dialogen op ministerieel niveau; steunt het streven naar verdieping van de praktische samenwerking op gebieden als maritieme veiligheid, voortbouwend op gezamenlijke operaties zoals Atalanta, en is tevens voorstander van het verkennen van nieuwe vormen van samenwerking in het kader van het EU-initiatief “gecoördineerde maritieme aanwezigheid”; onderstreept ten slotte dat de institutionalisering van dit veiligheids- en defensiepartnerschap de positie van Zuid-Korea als een van de belangrijkste partners van de EU in de Indo-Pacifische regio consolideert en een sterke basis biedt voor gezamenlijk optreden op de lange termijn, met als doel gemeenschappelijke geopolitieke uitdagingen het hoofd te bieden;
68. benadrukt de waarde van sterkere banden met Nieuw-Zeeland, dat al lange tijd een partner is en zeer nauwe betrekkingen onderhoudt met de EU politiek, cultureel en normatief vlak; wijst erop dat Nieuw-Zeeland consistent leiderschap heeft laten zien op het gebied van multilaterale diplomatie, nucleaire ontwapening en klimaatactie, waardoor het een onmisbare bondgenoot is voor de verwezenlijking van gemeenschappelijke mondiale doelstellingen; verwelkomt de sluiting van de Vrijhandelsovereenkomst tussen de Europese Unie en Nieuw-Zeeland als mijlpaal op het gebied van de versterking van de economische samenwerking, en wijst tegelijkertijd op het potentieel om de gezamenlijke werkzaamheden op het gebied van veiligheid en connectiviteit uit te breiden;

69. benadrukt het belang van het versterken van de strategische samenwerking met Australië, een gelijkgestemde partner die zich net als de EU inzet voor de democratie, de mensenrechten, het internationaal recht en een op regels gebaseerde wereldorde; onderstreept dat Australië door zijn geografische locatie en actieve rol op het gebied van de regionale veiligheid een centrale speler is bij het waarborgen van de stabiliteit in de Indo-Pacifische regio; verwelkomt in dit verband de aankondiging tijdens de top van de G7-leiders in Alberta van António Costa, de voorzitter van de Europese Raad, Ursula von der Leyen, de voorzitter van de Europese Commissie, en premier Anthony Albanese dat onderhandelingen gestart zouden worden over een veiligheids- en defensiepartnerschap; benadrukt dat dit initiatief een weerspiegeling is van de toenemende erkenning van de onderlinge verwevenheid van de veiligheid in Europa en de Indo-Pacifische regio, en de mogelijk biedt om het gezamenlijke optreden inzake mondiale veiligheidsuitdagingen uit te breiden; benadrukt dat deze onderhandelingen, samen met de hernieuwde inzet om een vrijhandelsovereenkomst tussen Australië en de EU te sluiten, blijk geven van een sterk momentum in de bilaterale betrekkingen, waardoor niet alleen de economische en technologische banden worden versterkt, maar ook de collectieve veerkracht en het strategisch vertrouwen;
70. wijst op het toegenomen politieke en geostrategische belang van landen in Oceanië, alsook van organisaties zoals het Pacific Island Forum; wijst erop dat de landen in de Stille Oceaan tot de landen behoren die het meest blootgesteld zijn aan mondiale uitdagingen en geopolitieke druk, maar dat zij een leidende rol spelen bij het bevorderen van multilateralisme en belangrijke partners zijn in de op regels gebaseerde internationale orde; roept de EU en haar lidstaten op om hun diplomatieke betrokkenheid in de regio te vergroten, waar mogelijk in nauwe samenwerking met Australië en Nieuw-Zeeland;
71. is van mening dat de betrekkingen tussen de EU en China een bepalende factor zullen zijn voor onze toekomstige economische welvaart en internationale veiligheid; is in dit verband van mening dat de versnelde militarisering van China, zijn toenemende militaire aanwezigheid en agressieve gedrag in de Zuid-Chinese Zee en zijn ongerechtvaardigde militaire provocaties tegen zijn buurlanden, alsook zijn militaire en politieke partnerschappen met Rusland, Noord-Korea en Iran, een belangrijke geopolitieke uitdaging voor de 21e eeuw vormen; spreekt zijn bezorgdheid uit over de mogelijke verschuiving in het buitenlands beleid van China van sterk assertief naar openlijk agressief;
72. betreurt het “grenzeloze” partnerschap tussen Rusland en China, in het bijzonder de hernieuwde toezegging om hun militaire banden te versterken, waarmee China de Russische oorlogsmachine blijft steunen, onder meer door de export van materialen voor tweërlei gebruik;
73. wijst er nogmaals op dat de EU vast wil houden aan het één-Chinabeleid als een van de beginselen van de betrekkingen tussen de EU en China; veroordeelt de Chinese intimidaties en bedreigingen voor de vrede en stabiliteit in de Straat van Taiwan en de omliggende internationale wateren, waaronder grootschalige lucht- en zeemanoeuvers zoals de “Missie voor Gerechtigheid 2025” en de “Strait Thunder-2025A”-oefeningen in april 2025, die de stabiliteit in de regio op het spel zetten; verzoekt de EU en haar lidstaten er door middel van duidelijke en consistente signalen voor te zorgen dat aanhoudende pogingen om de status quo in de Straat van Taiwan eenzijdig te wijzigen, vooral als dit met geweld of dwang gebeurt, niet kunnen worden geaccepteerd en een

hoge prijs zullen hebben; benadrukt dat Taiwan voor de EU een belangrijke democratische partner in de Indo-Pacifische regio is en dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan nauwer met Taiwan samen te werken om de economische, handels- en investeringsbetrekkingen verder te versterken; roept bovendien op tot regelmatig overleg tussen de EU en haar Taiwanese tegenhangers over relevante veiligheidskwesties; roept de EU en haar lidstaten ertoe op om de zinvolle deelname van Taiwan aan multilaterale organisaties, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie, de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie en het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering, te ondersteunen; wijst erop dat in het Witboek over Europese defensie – Paraatheid 2030 bezorgdheid wordt geuit over de druk die China uitoefent op Taiwan door middel van steeds intensievere politieke, economische, militaire, cyber- en cognitieve maatregelen; benadrukt dat de territoriale aanspraken van China geen grondslag hebben in het internationaal recht, dat geen van beide partijen ondergeschikt is aan de andere, en dat alleen de democratisch gekozen regering van Taiwan het Taiwanese volk kan vertegenwoordigen; verzet zich tegen de voortdurende verdraaiing van VN-resolutie 2758 door de Volksrepubliek China en haar pogingen om de deelname van Taiwan aan multilaterale organisaties te dwarsbomen;

74. hekelt het door de regering gebruikte systeem van dwangarbeid en de aanhoudende schendingen van de mensenrechten, met name de systematische onderdrukking van Oeigoeren in de provincie Xinjiang; neemt met bezorgdheid kennis van het harde optreden tegen etnische minderheden in Tibet, Hongkong en Macau en van de transnationale onderdrukking van Chinese dissidenten; roept China ertoe op alle verplichte verdragen van de Internationale Arbeidsorganisatie na te leven;
75. veroordeelt nogmaals met klem de niet-nakoming door China van zijn internationale verplichtingen, evenals de schendingen van de Chinees-Britse en Chinees-Portugese Gezamenlijke Verklaringen, het “één land, twee systemen”-beginsel en de basiswet van Hongkong; verzoekt China de autonomie van Hongkong te eerbiedigen en te waarborgen en het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten te ratificeren; verzoekt de Commissie en de Raad de status van het Bureau voor Economie en Handel van Hongkong in Brussel en de autonome status van Hongkong en Macau te herzien in het licht van de nationale veiligheidswet en de niet-nakoming door de Volksrepubliek China van haar internationale verplichtingen; is bezorgd over de rol van Hongkong in het bijstaan van Rusland om de geldende sancties te omzeilen en kritieke onderdelen voor de productie van wapens aan te schaffen; betreurt bovendien de ongedaanmaking van de autonomie van de speciale administratieve regio en het optreden tegen leden van de oppositie, met inbegrip van leden van het maatschappelijk middenveld en hun familieleden; verzoekt de EDEO de processen tegen politieke gevangenen in Hongkong nauwlettend te volgen en op te roepen tot de vrijlating van alle politieke gevangenen;
76. maakt zich zorgen over het feit dat Chinese bedrijven steeds meer voet aan de grond krijgen in de EU, ook in strategische sectoren zoals de productie van batterijen; benadrukt dat het beleid voor risicobeperking dringend moet worden voortgezet door, in overeenstemming met de economische veiligheidsstrategie van de EU, de economische afhankelijkheid in kritieke sectoren te blijven verminderen; onderstreept dat dergelijke afhankelijkheden het vermogen van de EU om buitenlands beleid te voeren beperken en de EU kwetsbaarder maken voor politieke en economische dwang; dringt derhalve aan op doeltreffende risicobeperkende maatregelen, diversificatie van toeleveringsketens en de totstandbrenging van nieuwe partnerschappen;

77. benadrukt dat de EU een principiële dialoog en wederzijds voordelige samenwerking met China moet bevorderen om het hoofd te bieden aan een aantal mondiale uitdagingen, gaande van multilateralisme en klimaatverandering tot mondiale gezondheid en internationale ontwikkeling; onderstreept in dit verband dat de EU een multidimensionale strategie moet vaststellen waarin principiële diplomatie die gericht is op de handhaving van het internationaal recht wordt gecombineerd met economische betrokkenheid die een gelijk speelveld waarborgt en dus de belangen van de EU veiligstelt, en waarvoor risicobeperking ten aanzien van China vereist is; bevestigt dat het gelijktijdig beschouwen van China als een partner, een economische concurrent en een systeemrivaal blijft fungeren als nuttig analytisch kader, maar benadrukt dat dit ontoereikend is als strategische koers voor op de lange termijn; dringt aan op een gestructureerd debat tussen de lidstaten over de toekomst van de betrekkingen van de EU met China, met als doel de strategische doelstellingen van de Unie vast te stellen; onderstreept dat de Unie alleen met een langetermijnvisie op de betrekkingen tussen de EU en China consistent, geloofwaardig en doeltreffend beleid kan ontwikkelen en verzoekt de Commissie en de Raad daartoe voorstellen in te dienen;
78. merkt op dat geopolitieke uitdagingen de gemeenschappelijke belangen van de EU en India hebben versterkt; is voorstander van een top EU-India om een nieuwe strategische agenda te lanceren; is ingenomen met de strategische dialoog over het buitenlands en veiligheidsbeleid die in juni 2025 van start is gegaan en moedigt de oprichting van een veiligheids- en defensiepartnerschap tussen de EU en India aan, met inbegrip van regelmatige gezamenlijke marineoefeningen in de Indische Oceaan en operationele samenwerking tussen de Indische marine en de marinemissies van de EU; onderstreept de doelstelling om uiterlijk in 2026 een informatiebeveiligingsovereenkomst met India te sluiten; benadrukt de strategische kans om India minder afhankelijk te maken van de invoer van Russische wapens door samenwerking in de defensie-industrie en technologieoverdracht met Europese partners te ondersteunen, en verzoekt India zich duidelijk uit te spreken tegen de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en doeltreffendere maatregelen te nemen om te voorkomen dat de EU-sancties worden omzeild; is ingenomen met de economische corridor India – Midden-Oosten – Europa en onderstreept dat dit project de handel tussen Europa en India kan versnellen; moedigt de EU en India aan de investeringen in het kader van de Global Gateway op te voeren, voortbouwend op de huidige portefeuille van Team Europa van 15 miljard EUR, met prioritaire projecten op het gebied van hernieuwbare energie, duurzaam vervoer, digitale infrastructuur en gezondheidsbeveiliging; roept op tot de oprichting van een handelsforum EU-India om de samenwerking in de particuliere sector te versterken en de marktacceptatie van initiatieven te waarborgen; steunt de oprichting van EU-India-innovatiehubs en -partnerschappen voor start-ups om de samenwerking op het gebied van halfgeleiders, artificiële intelligentie en groene waterstof te bevorderen, met inbegrip van gezamenlijk onderzoek in het kader van Horizon Europa; wijst nogmaals op het belang van regelmatige ministeriële dialogen en parlementaire betrokkenheid om toezicht te houden op gezamenlijke toezeggingen en ervoor te zorgen dat deze worden nagekomen; verzoekt de Indiase regering om de rechten van vrouwen en minderheden beter te beschermen;
79. is ingenomen met de tiende politieke dialoog tussen de EU en Pakistan die op 17 juli 2025 in Brussel werd gehouden en onderstreept het belang van de volledige uitvoering van het strategisch inzetplan als kader voor de versterking van de samenwerking op politiek, economisch, veiligheids- en ontwikkelingsgebied; verzoekt de Commissie en de VV/HV voort te bouwen op de vooruitgang die is geboekt in het kader van het stelsel

van algemene preferenties plus (SAP+) en de alomvattende dialoog over migratie en mobiliteit; moedigt verdere samenwerking aan op het gebied van migratie, terrorismebestrijding en drugsbestrijding;

80. geeft uiting aan zijn steun en sympathie voor prodemocratische bewegingen in Zuid-Azië, met name in Bangladesh, Sri Lanka en Nepal, en onderstreept dat deze democratische ambities van de bevolking vragen om concrete hervormingen en vooruitgang door de politieke leiders; herinnert aan de langdurige steun van de EU aan de democratie en het maatschappelijk middenveld in Zuid-Azië en onderstreept dat de EU moet streven naar een hechter partnerschap met alle landen in de regio om een alternatief model van samenwerking te bieden voor dat van China, dat zijn aanwezigheid in de regio aan het uitbreiden is;
81. spreekt zich zeer veroordelend uit over de schijnverkiezingen die de militaire junta op 28 december 2025 in Myanmar heeft gehouden, die elke democratische legitimiteit ontberen en in een klimaat van systemische intimidatie, geweld en dwang zijn gehouden; wijst erop dat de gedwongen ontbinding van oppositiepartijen en de aanhoudende detentie van politieke leiders in Myanmar het verkiezingsproces ongeldig maken; verwerpt elke poging van de junta om deze frauduleuze verkiezingen te gebruiken om internationale erkenning te verkrijgen; dringt er bij de VV/HV en de lidstaten op aan door middel van gerichte sancties de druk op het militaire regime te verhogen en de democratische aspiraties van het volk van Myanmar en zijn inspanningen voor een echte, inclusieve transitie naar een civiel bestuur te blijven steunen;
82. dringt er bij de VV/HV en de lidstaten op aan zich te richten op de ontwikkeling van sterkere bilaterale partnerschappen met gelijkgestemde Afrikaanse democratieën op basis van gelijkheid, respect en wederzijds belang, alsook op het “meer voor meer”-beginsel, met inachtneming van de universele waarden van mensenrechten en democratie; benadrukt dat zowel de EU als Afrika met dezelfde mondiale uitdagingen worden geconfronteerd; onderstreept dat de betrekkingen tussen de continenten moeten worden versterkt en is ingenomen met de gezamenlijke verklaring van de zevende top van de EU en de Afrikaanse Unie (AU)¹⁶; benadrukt het belang van de institutionalisering van de parlementaire dimensie van toekomstige topontmoetingen tussen de EU en de AU als integraal onderdeel van hun kader, teneinde te zorgen voor vertegenwoordiging van de burgers, publiek toezicht en een democratische bijdrage aan de beraadslagingen en resultaten van het partnerschap; wijst nogmaals op de toegevoegde waarde die de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (OACPS) kan bieden en is ingenomen met de versterkte samenwerking met de OACPS-landen in de vorm van de Overeenkomst van Samoa¹⁷; roept op tot de totstandbrenging van een specifiek industrialisatiepact tussen de EU en Afrika onder gezamenlijke auspiciën van de AU, de EU en regionale ontwikkelingsbanken, met als doel publiek en particulier kapitaal te mobiliseren, en er zo voor te zorgen dat Afrika niet alleen een bron van grondstoffen is, maar ook een knooppunt voor verwerking,

---

¹⁶ Gezamenlijke verklaring – [zevende top van de Afrikaanse Unie \(AU\) en de Europese Unie \(EU\)](#), 25 november 2025.

¹⁷ Partnerschapsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar lidstaten, enerzijds, en de leden van de Organisatie van staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan, anderzijds (PB L, 2023/2862, 28.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2023/2862/oj).

productie en innovatie;

83. blijft ernstig bezorgd over het aanhoudende geweld en de humanitaire crises in verschillende delen van Afrika; is met name verontrust over het aanhoudende geweld en de onveiligheid in het oosten van de Democratische Republiek Congo, met name in de provincies Noord-Kivu en Ituri; roept de EU ertoe op een actieve en gecoördineerde rol te spelen bij de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van het vredesproces, waarbij de nadruk moet liggen op het vergroten van inclusiviteit en de participatie van vrouwen, humanitaire toegang en civiele bescherming; dringt er bij de Commissie en de Raad op aan het memorandum van overeenstemming tussen de EU en Rwanda inzake waardeketens voor duurzame grondstoffen onmiddellijk op te schorten totdat Rwanda zijn inmenging stopzet;
84. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over het verwoestende conflict in Sudan, dat heeft geleid tot een groot aantal burgerslachtoffers, ontheemding en wijdverbreide schendingen van de mensenrechten; veroordeelt met klem alle oorlogsmisdaden en schendingen van de mensenrechten, en dringt aan op ongehinderde humanitaire toegang, volledige verantwoordingsplicht, de handhaving van alle wapenembargo's en gerichte sancties tegen alle personen die deze wreedheden begaan;
85. neemt met bezorgdheid kennis van het feit dat in delen van het Afrikaanse continent, waaronder Tanzania, Kameroen en Ivoorkust, verkiezingsgerelateerde problemen zijn geweest, en erkent de daaropvolgende betrokkenheid van het publiek en de betogingen; moedigt een transparante en grondige evaluatie aan van alle gemelde verkiezingsproblemen en roept de respectieve autoriteiten ertoe op de uitgesproken wil van het volk te waarborgen en de rechten van alle politieke actoren te eerbiedigen; benadrukt in dit verband hoe belangrijk het is dat politieke participatie en activiteiten van de oppositie vrij en zonder onnodige beperkingen kunnen plaatsvinden;
86. betreurt de afkalving van de democratie en de toename van het aantal militaire staatsgrepen, met name in de Sahel, zoals in Niger, Burkina Faso en Mali, hetgeen een bedreiging vormt voor de regionale stabiliteit; veroordeelt de toenemende pogingen van externe actoren om de staatssoevereiniteit te ondermijnen en anti-Europese narratieven aan te wakkeren door het gebruik van huurlingengroepen en gerichte desinformatiecampagnes, wat nog wordt versterkt door de rol die Rusland en China in de regio spelen; herinnert eraan dat dit rechtstreekse gevolgen heeft voor de veiligheid en welvaart van Europa en benadrukt dan ook dat de positieve bijdrage die de EU levert aan vrede, veiligheid en ontwikkeling dringend moet worden versterkt; onderstreept dat het Global Gateway-initiatief moet worden gebruikt als een belangrijk instrument om positieve partnerschappen aan te bieden op gebieden als infrastructuur, gezondheid en digitale transformatie, om zo het leven van de lokale bevolking te helpen verbeteren en de toenemende aanwezigheid van autoritaire machten op het continent tegen te gaan; dringt aan op duurzame EU-investeringen in goed bestuur, capaciteitsopbouw en partnerschappen om de ineenstorting van staten, overloopeffecten van migratie en illegale handel te voorkomen en terrorisme te bestrijden;
87. herinnert aan de dreiging die uitgaat van islamitisch terrorisme in Afrika, met name voor religieuze gemeenschappen, met inbegrip van christenen, en neemt kennis van de nauwere samenwerking tussen de Verenigde Staten en Nigeria op het gebied van terrorismebestrijding, waaronder recente acties tegen aan de Islamitische Staat gelieerde groeperingen; waarschuwt voor de onbedoelde gevolgen van externe militaire acties,

waaronder het risico dat extremistische narratieven, percepties van buitenlandse interventie en lokale grieven worden aangewakkerd, wat de stabiliteit en conflictoplossing kan ondermijnen; benadrukt dat de EU en de Verenigde Staten hun gezamenlijke inspanningen moeten opvoeren om bestuurlijke en veiligheids capaciteiten te ondersteunen, radicalisering te voorkomen, terrorisme te bestrijden en religieuze gemeenschappen te beschermen;

88. benadrukt dat de EU-landen, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied gelijkgesteld zijn en waarden, talen, geschiedenis, cultuur en godsdienst delen, wat ze in de huidige geopolitieke context tot natuurlijke partners zou moeten maken; merkt op dat de betrokkenheid van de EU in de regio de afgelopen decennia is afgenomen, waardoor er een vacuüm is ontstaan voor de toenemende invloed van China en Rusland; dringt er bij de Commissie en de VV/HV op aan ervoor te zorgen dat het bij het partnerschap met Latijns-Amerika en het Caribisch gebied niet alleen bij woorden blijft, door een routekaart op te stellen die het vermogen van beide regio's versterkt om op te treden nu de wereldorde wordt betwist; is ingenomen met de gezamenlijke verklaring¹⁸ die tijdens de top in Santa Marta in november 2025 is aangenomen; benadrukt dat er met deze vernieuwde agenda moet worden ingespeeld op de verlangens van de burgers door inclusieve groei te bevorderen, ongelijkheidskloven te dichten en regionale integratie te ondersteunen, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat de Global Gateway door middel van transparante investeringen tastbare voordelen oplevert voor lokale gemeenschappen; herinnert eraan dat de geloofwaardigheid van de EU als partner afhangt van het aanbieden van een samenwerkingsmodel dat in duidelijk contrast staat met de benaderingen, die uitbuitend van aard zijn, van andere mondiale actoren en multinationale ondernemingen die worden gedreven door niet-duurzame bedrijfspraktijken; dringt er bij de Commissie en de VV/HV op aan om, met het oog op een grotere geopolitieke invloed van de EU in de regio, de betrekkingen te versterken en het internationale diplomatieke optreden op te voeren als reactie op de opkomst van autoritaire regimes; is in dit verband ingenomen met de top EU-Celac, die onlangs heeft plaatsgevonden; dringt er nogmaals op aan de bilaterale samenwerking aanzienlijk op te voeren in de strijd tegen georganiseerde misdaad, met name drugshandel;
89. is ernstig bezorgd over de tactieken die autoritaire regimes in Cuba en Nicaragua toepassen, met name het hardhandige optreden tegen oppositieleden, de beperkingen voor onafhankelijke media en de inkrimping van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld; wijst met name op het optreden tegen de katholieke kerk in Nicaragua; verzoekt alle Latijns-Amerikaanse landen en de internationale gemeenschap conflicten te vermijden en samen te werken om diplomatieke druk op deze regimes uit te oefenen; verzoekt de VV/HV en de Commissie alle noodzakelijke en beschikbare instrumenten zonder uitzondering te gebruiken om ervoor te zorgen dat aan de democratie- en mensenrechtenclausules van de samenwerkingsovereenkomsten met deze landen wordt voldaan, die een herziening van die overeenkomsten kan omvatten, en met name wat Cuba betreft, dat bovendien een nauwe partner van het regime in Moskou en Minsk is en beide politieke steun biedt, en een negatieve invloed op de Europese veiligheid heeft, onder meer doordat het land honderden Cubaanse huurlingen laat deelnemen aan de Russische agressie tegen Oekraïne; onderstreept dat dergelijke regimes niet de vruchten mogen blijven plukken van bevoorrechte samenwerking met de EU, bijvoorbeeld in het kader van de Overeenkomst inzake politieke dialoog en samenwerking; uit zijn diepe

---

¹⁸ [Gezamenlijke verklaring van de top Celac-EU 2025](#), Santa Marta, Colombia, 9 november 2025.

bezorgdheid over de uitholling van de democratische beginselen en de opzettelijke omzeiling van grondwettelijke waarborgen in El Salvador, met name met betrekking tot het gebrek aan onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en het gebrek aan transparantie in het optreden van de regering, het buitensporige gebruik van geweld, onnodige militarisering en de toenemende inperking van de vrijheid van vergadering en de persvrijheid;

90. vestigt de aandacht op eerdere standpunten van het Parlement en de Raad ten aanzien van de politieke crisis in Venezuela; wijst erop dat de EU consequent heeft verklaard dat Nicolás Maduro niet over de legitimiteit van een democratisch verkozen president beschikte, en dat hij daarom niet als dusdanig werd erkend; verwacht dat de recente ontwikkelingen mogelijkheden creëren voor democratische vooruitgang voor het Venezolaanse volk en het maatschappelijk middenveld; benadrukt echter dat de manier waarop deze politieke verandering plaatsvindt van fundamenteel belang is, en merkt met ernstige bezorgdheid op dat het eenzijdige militaire optreden van de VS, dat buiten rechtmatige multilaterale kaders werd uitgevoerd, internationaalrechtelijk gezien grote vragen doet rijzen en de legitimiteit en duurzaamheid van een echte, inclusieve en vreedzame democratische transitie dreigt te ondermijnen; benadrukt dat de beginselen van het internationaal recht en het VN-Handvest – met inbegrip van de eerbiediging van de soevereiniteit, de territoriale integriteit en het verbod op het gebruik van geweld – te allen tijde moeten worden geëerbiedigd, en merkt op dat permanente leden van de VN- Veiligheidsraad in dit verband een bijzondere verantwoordelijkheid hebben; steunt een snelle, vreedzame en door Venezuela geleide overgang naar democratie om het land te stabiliseren en de terugkeer van de bevolking in ballingschap mogelijk te maken; is verheugd dat een begin is gemaakt met de vrijlating van politieke gevangenen en beschouwt dit als een positief signaal; herinnert eraan dat zij ten onrechte in onmenselijke en wrede omstandigheden zijn vastgehouden; eist dat alle politieke gevangenen en andere willekeurig gevangen gehouden personen onvoorwaardelijk worden vrijgelaten; onderstreept dat de EU beaamt dat grensoverschrijdende georganiseerde misdaad en drugshandel aanzienlijke veiligheidsproblemen met zich meebrengen en daarom prioritair moeten worden bestreden, maar benadrukt dat deze uitdagingen moeten worden aangepakt door middel van duurzame samenwerking met volledige inachtneming van het internationaal recht; onderstreept dat de olie en natuurlijke hulpbronnen van Venezuela, onder goed beheer door een nieuwe en democratisch verkozen Venezolaanse regering, zodanig moeten worden gebruikt dat ze het Venezolaanse volk ten goede komen, zodat het de armoede ontstijgt en daarmee de duurzame ontwikkeling van het land wordt bevorderd;
91. onderstreept dat het Venezolaanse volk zijn eigen toekomst moet bepalen door middel van vrije en eerlijke verkiezingen;
92. is ingenomen met de positieve telefoongesprekken van president Trump met president Petro en president Sheinbaum, als een stap in de richting van een constructieve en diplomatieke samenwerking;
93. onderstreept het toegenomen geostrategische belang van het noordpoolgebied en wijst er nogmaals op dat er een samenhangend en actueel EU-beleid inzake het noordpoolgebied nodig is; spreekt zijn toenemende bezorgdheid uit over de Russische militaire opbouw in het noordpoolgebied en over de illegale beperkingen van de vrijheid van scheepvaart op de noordelijke zeeroute; merkt met steeds meer bezorgdheid op dat China in toenemende mate belangstelling toont voor het noordpoolgebied en

onderstreept dat de EU op zoek moet naar een passende reactie hierop; benadrukt dat het noordpoolgebied een zone van vrede, stabiliteit en constructieve samenwerking moet blijven; onderstreept dat de regionale dialoog en coördinatie met onze Arctische partners, waaronder Noorwegen, de Verenigde Staten en Canada, moeten worden versterkt om de veiligheid en duurzame economische ontwikkeling te waarborgen en weerstand te bieden aan geopolitieke en klimaatgerelateerde uitdagingen; benadrukt dat het belangrijk is om prognoses inzake klimaatverandering in het noordpoolgebied te integreren in de planning van de EU op het gebied van buitenlandse aangelegenheden, veiligheid en civiele bescherming; dringt erop aan het mandaat van de speciale gezant van de EU voor Arctische aangelegenheden te versterken en de nodige middelen ter beschikking te stellen om het beleid beter te coördineren, de ontwikkelingen te monitoren en samen te werken met de Arctische partners; roept ertoe op dat de activiteiten van de EU en de lidstaten in het noordpoolgebied bijdragen tot het welzijn en de rechten van inheemse gemeenschappen en deze niet schaden, overeenkomstig de verklaring van Ottawa van 1996; is ingenomen met elk potentieel initiatief van de regering van Groenland om de politieke, institutionele en economische banden van het land met de EU te versterken; dringt aan op de tenuitvoerlegging van het in 2023 ondertekende memorandum van overeenstemming tussen de EU en Groenland met het oog op de verdere versterking van een gelijkwaardig en wederzijds voordelig partnerschap; benadrukt dat deze samenwerking moet worden geschraagd door aanzienlijke EU-investeringen in duurzame infrastructuurprojecten in de hele grondstoffenwaardeketen, alsook op andere gebieden, zoals onderwijs, die op lange termijn waarde creëren voor zowel de EU als Groenland, en tegelijkertijd de eigen prioriteiten van Groenland, de economische ontwikkeling en het welzijn van zijn bevolking ondersteunen;

94. verzoekt de Commissie en de EDEO de gestructureerde samenwerking met regionale organisaties – waaronder de Asean, de AU, Celac en de GCC – te intensiveren om inclusieve regionale veiligheidsstructuren te ontwikkelen en multilaterale beleidsreacties te coördineren, zoals:
- a) horizontale partnerschappen op het gebied van gezondheidsbeveiliging;
  - b) gezamenlijke diversificatie en veerkrachtige waardeketens met betrouwbare partners;
  - c) nauwere samenwerking op het gebied van migratiebeheer, eerbiediging van de mensenrechten en de menselijke waardigheid, en bescherming van het asielrecht;
  - d) nauwere samenwerking bij het aanpakken van de gevolgen van klimaatverandering voor de vrede en veiligheid; benadrukt dat klimaatverandering een van de grootste uitdagingen vormt voor het GBVB van de EU; verzoekt de EU om klimaatbescherming en klimaatdiplomatie als een belangrijk onderdeel van haar buitenlands beleid te beschouwen;
  - e) een snelle revitalisering van de mondiale inspanningen om uiterlijk in 2030 de 17 duurzameontwikkelingsdoelstellingen te verwezenlijken;
  - f) de verdediging van vrouwenrechten wereldwijd, gezien de mondiale achteruitgang van gendergelijkheid;

- g) het verlenen van collectieve steun aan de VN, met name het Internationaal Gerechtshof, en alle andere internationale organisaties die cruciaal zijn om de op regels gebaseerde internationale orde te handhaven;

Niet-onderhandelbare standpunten vaststellen die wij als onschendbaar beschouwen

95. herhaalt dat de EU zich in haar externe optreden laat leiden door de waarden en beginselen die zijn verankerd in artikel 2, artikel 3, lid 5, en artikel 21 VEU, die ten grondslag liggen aan de oprichting, ontwikkeling en uitbreiding van de EU;
96. herinnert eraan dat de geloofwaardigheid van de EU afhangt van haar vermogen om op samenhangende wijze op te treden, met name wat betreft de externe vertegenwoordiging van de EU, alsook van haar vermogen om doortastend op te treden bij de bescherming van haar burgers en haar belangen; benadrukt dat de drempel voor doortastend optreden consequent moet worden gecommuniceerd en ondubbelzinnige reacties moet omvatten op ernstige schendingen van de mensenrechten, systematische onderdrukking, onder meer van parlementsleden en politieke oppositieleden, en ernstige corruptie en kleptocratie; steunt de uitbreiding van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (een door de Amerikaanse Magnitsky Act geïnspireerde sanctieregeling voor de mensenrechten), zodat die ook betrekking heeft op systemische onderdrukking en corruptie; onderstreept dat corruptie mensenrechtenschendingen, wanpraktijken en de uitholling van de democratische beginselen en de rechtsstaat mogelijk maakt en verergert; verzoekt de EU wetgeving te ontwikkelen die gelijkwaardig is aan de Amerikaanse Foreign Corrupt Practices Act;
97. moedigt nauwere coördinatie aan met de G7 en andere democratische partners, onder meer binnen de G20, om de respons op schendingen van mondiale normen op elkaar af te stemmen;
98. onderstreept hoe belangrijk het is om ervoor te zorgen dat de EU zich in haar GBVB laat leiden door beginselen die gendergelijkheid en de agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid ondersteunen; dringt erop aan dat deze beginselen de belangrijkste kernbeginselen van het GBVB van de EU blijven; dringt er bij de EDEO en de Commissie op aan om de leidende rol van de EU in stand te houden bij de wereldwijde bevordering van de vrouwenrechten door het genderactieplan III grondig en ambitieus uit te voeren; uit zijn ernstige bezorgdheid over het toenemende verzet tegen de rechten van lhbtq+-personen in verschillende delen van de wereld;
99. pleit voor een kindgerichte benadering in het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU en wijst erop dat er meer coördinatie nodig is tussen de AU, de EU en de VN ter bescherming van kinderen en jongeren die worden getroffen door oorlog, ontheemding of humanitaire crises;
100. dringt erop aan dat meer aandacht wordt besteed aan de vervolging van alle minderheden, met inbegrip van religieuze minderheden zoals christenen; veroordeelt met klem elke vorm van geweld tegen religieuze minderheden en betuigt zijn solidariteit met de slachtoffers en hun familieleden; herhaalt dat de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging onlosmakelijk verbonden is met andere grondrechten en dat deze rechten zo moeten worden bevorderd dat ze elkaar wederzijds versterken; dringt erop aan dat de bescherming van de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst en diversiteit worden geïntegreerd in het externe optreden van de EU; verzoekt de

Commissie derhalve de functie van speciaal EU-gezant voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging buiten de Europese Unie opnieuw in te vullen;

101. benadrukt dat er steun moet worden geboden aan de wereldwijde verdediging van de vrijheid van meningsuiting, ook online, en aan de pluriformiteit van de media en op waarden gebaseerde journalistiek, met name onderzoeksjournalistiek;
102. verzoekt de EDEO en de Commissie duidelijke en transparante benchmarks vast te stellen om de doeltreffendheid en het algehele effect van EU-sancties te beoordelen, en het Parlement hierover regelmatig op de hoogte te houden; benadrukt dat sancties beter moeten worden gehandhaafd en herhaalt dat het belangrijk is dat zowel EU-burgers als partnerlanden worden geïnformeerd over het doel en de effecten van sancties om het vertrouwen van het publiek en de internationale geloofwaardigheid te behouden; herinnert eraan dat de consequente en uniforme toepassing van beperkende maatregelen in alle lidstaten noodzakelijk is voor de doeltreffendheid en de geloofwaardigheid van het externe optreden van de EU;
103. benadrukt het belang van tijdige en gecoördineerde reacties in crisissituaties en onderstreept daarbij dat de doeltreffendheid van het crisisbeheer meer afhangt van een vlotte besluitvorming, een snelle inzet van middelen en het vermogen om zich aan te passen aan veranderende situaties, dan van planning of narratieven alleen;
104. wijst erop dat de lidstaten door de vereiste van eenparigheid van stemmen genoodzaakt zijn voortdurend te streven naar compromissen en eenheid, wat in belangrijke mate bijdraagt aan de politieke invloed van de EU op het wereldtoneel; wijst er echter op dat de afweging tussen het ideaal van eenheid en de aanzienlijke kosten van unanimitéit zorgvuldig moet worden beoordeeld;
105. betreurt dat individuele lidstaten in de praktijk soms hun vetorecht gebruiken om overeenkomsten af te zwakken, besluitvorming te vertragen of gemeenschappelijke beleidsmaatregelen te blokkeren; betreurt dat het potentieel voor snelle, efficiënte en doeltreffende maatregelen op het gebied van buitenlandse zaken, veiligheid en defensie, waarin onder meer de overbruggingsclausules van het VEU voorzien, onbenut blijft;
106. herhaalt zijn oproep aan de Raad om geleidelijk over te stappen op besluitvorming met een gekwalificeerde meerderheid voor besluiten op terreinen van het GBVB die geen gevolgen hebben op militair of defensiegebied, met name in het kader van de sanctieregeling van de EU; is zich bewust van de bezorgdheid van sommige lidstaten die de perceptie hebben dat hun invloed op het buitenlands en veiligheidsbeleid op EU-niveau zal afnemen; herinnert eraan dat de VV/HV, zoals uiteengezet in haar opdrachtbrief, ermee belast is de aanzet te geven tot de toepassing van Verdragsbepalingen die besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen in het kader van het GBVB mogelijk maken, en verwacht derhalve van de VV/HV dat zij daartoe een constructieve dialoog met de lidstaten aangaat; pleit ervoor dat alle mogelijkheden die momenteel bestaan optimaal worden benut om de besluitvaardigheid op dit gebied te verbeteren en verzoekt de lidstaten om meer en op transparantere wijze gebruik te maken van constructieve onthouding overeenkomstig artikel 31, lid 1, VEU, in gevallen waarin zij niet kunnen instemmen met een besluit, maar het collectieve optreden van de Unie niet willen blokkeren; benadrukt dat een dergelijke aanpak het vermogen van de EU versterkt om snel en coherent te reageren op internationale crises,

met inachtneming van de nationale soevereiniteit, en laat zien dat het reeds mogelijk is de doeltreffendheid van het GBVB te vergroten zonder een Verdragswijziging; beseft dat het alleen mogelijk is om op een geleidelijke manier over te stappen op besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid van stemmen, die voortbouwt op de vorming van een Europese strategische cultuur;

De impact van het externe optreden van de EU vergroten

107. betreurt het dat de mondiale zichtbaarheid en politieke invloed van de EU vaak achterblijven bij haar economische, financiële en diplomatieke voetafdruk; betreurt dat dit gebrek aan zichtbaarheid soms het gevolg is van onduidelijkheden in de externe vertegenwoordiging van de EU; benadrukt dat de bevoegdheden van de VV/HV, de voorzitter van de Commissie en de voorzitter van de Europese Raad inzake het externe optreden en de externe vertegenwoordiging van de EU duidelijk moeten worden vastgelegd, zodat de EU met één stem spreekt en dit door haar partners ook zo wordt waargenomen; verzoekt de Commissie om haar coördinatie met de EDEO op het gebied van extern optreden te versterken, onder meer door toe te zien op de volledige naleving van artikel 3, lid 2, en artikel 9 van het EDEO-besluit¹⁹, die mogelijk moeten worden bijgewerkt;
108. verzoekt de Raad en de Commissie met één stem te spreken; merkt op dat enige vooruitgang op het gebied van het GBVB kan worden geboekt door gebruik te maken van de bepalingen in de bestaande Verdragen, zoals de overbruggingsclausule; benadrukt dat de Verdragen specifiek moeten voorzien in de mogelijkheid om een Europese defensie-unie op te richten en dat de VV/HV moet worden ondersteund bij haar inspanningen om de belangrijkste externe vertegenwoordiger van de EU in internationale fora te worden;
109. prijst de inspanningen van de Europese diplomatieke academie om bij te dragen aan een diplomatenkorps en diplomatiecultuur van de EU; verzoekt de academie om ook Europese burgers toe te laten die niet alleen diplomaten van de lidstaten zijn; wijst erop dat er voldoende middelen, waaronder personele middelen, aan de academie moeten worden toegewezen;
110. verzoekt de VV/HV snel met voorstellen te komen voor de toekomstige operationele structuur van het externe optreden van de EU en daarbij ten volle rekening te houden met de aanbeveling van het Parlement van 15 maart 2023 met een balans van de werking van de EDEO en een pleidooi voor een sterkere EU in de wereld²⁰;
111. verzoekt de VV/HV een coherente en strategische communicatiestrategie voor te stellen die de voordelen van het externe optreden van de EU benadrukt en de doelstellingen van de EU ondersteunt, en tegelijkertijd desinformatiecampagnes van niet-EU-landen tegengaat; moedigt de EDEO aan de politieke aanwezigheid van de EU in onze

---

¹⁹ Besluit 2010/427/EU van de Raad van 26 juli 2010 tot vaststelling van de organisatie en werking van de Europese Dienst voor extern optreden (PB L 201 van 3.8.2010, blz. 30, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2010/427/oj>).

²⁰ Aanbeveling van het Europees Parlement van 15 maart 2023 aan de Raad en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid met een balans van de werking van de EDEO en een pleidooi voor een sterkere EU in de wereld, (PB C, C/2023/410, 23.11.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/410/oj>).

partnerlanden te versterken en ons externe optreden toegankelijker te maken voor het publiek in die landen, onder meer door meertalige campagnes, culturele diplomatie en samenwerkingen met lokale belanghebbenden en media; pleit ervoor communicatie op te nemen als een prestatiecriteria in het kader van EDEO-programmering; benadrukt dat met deze strategie ook de zichtbaarheid van door de Unie gefinancierde projecten moet worden vergroot, met duidelijke verwijzingen naar de woorden “Europese Unie” en de vlag van de EU, met name in kandidaat-lidstaten, teneinde pogingen om EU-initiatieven te ondermijnen tegen te gaan;

112. pleit voor een prominenter aanwezigheid van de EU tijdens mondiale topontmoetingen, in regionale fora en op platforms voor conflictbemiddeling, niet alleen via lidstaten maar ook onder een zichtbare EU-vlag;
113. dringt aan op meer convergentie tussen de diplomatieke diensten van de EU en de lidstaten om de synergie tussen nationale profilering en EU-communicatie te verbeteren, in overeenstemming met de “Team Europa”-aanpak;
114. onderstreept dat budgettaire beperkingen een grote belemmering vormen voor het vergroten van de zichtbaarheid en de impact van het externe optreden van de EU; benadrukt dat zonder duidelijke geografische en thematische prioritering het risico bestaat dat de beperkte middelen niet breed genoeg worden gespreid om een strategische impact te hebben; verzoekt de Commissie en de EDEO om een echte prioritering door te voeren, teneinde vast te stellen waar het externe optreden van de EU het grootste politieke en strategische rendement kan opleveren; herinnert er in dit verband aan dat de Commissie in staat moet zijn om ervoor te zorgen dat de middelen daadwerkelijk ten goede komen aan de beoogde ontvanger en niet worden misbruikt;
115. dringt erop aan de EDEO – zowel zijn hoofdkwartier als de EU-delegaties – te versterken door passende financiële en personele middelen ter beschikking te stellen, zodat de EU zich beter kan voorbereiden op de huidige en toekomstige mondiale uitdagingen; dringt erop aan dat de EDEO de mogelijkheid krijgt om zijn vaste diplomatieke EU-personeel te selecteren en aan te werven, waaronder personeelsleden die afstuderen aan de Europese diplomatieke academie, en dat de EDEO streeft naar een eerlijker gender- en geografisch evenwicht tussen de lidstaten op alle niveaus binnen de dienst;
116. wijst op het strategische potentieel van het Global Gateway-initiatief, dat niet alleen als investeringsplatform kan dienen, maar ook als instrument om de aanwezigheid en zichtbaarheid van de EU wereldwijd te vergroten; is verheugd dat de Commissie prioriteit heeft gegeven aan de uitvoering van de Global Gateway-projecten; is bezorgd over berichten dat een aantal Global Gateway-projecten wordt uitgevoerd door Chinese bedrijven, hetgeen rechtstreeks in strijd is met de doelstellingen van het initiatief om een alternatief te bieden voor het Chinese “Belt and Road”-initiatief en om echte nationale waarde te creëren in partnerlanden; roept daarom op tot onmiddellijk onderzoek van alle Chinese bedrijven die bij de Global Gateway betrokken zijn; herhaalt dat de Global Gateway moet bijdragen tot mondiale stabiliteit en veiligheid en tegelijkertijd de veerkracht van Europa moet versterken; benadrukt voorts dat, om het politieke engagement en de geopolitieke ambities op elkaar af te stemmen, een hernieuwde inzet voor tijdsresultaten, meer lokale betrokkenheid bij de identificatie van projecten en een duidelijk omschreven betrokkenheid van de particuliere sector nodig zijn; verzoekt de Commissie vaart te zetten achter de uitvoering van projecten en

het aantal vlaggenschipprojecten te stroomlijnen om het effect van het initiatief te maximaliseren; is bovendien van mening dat Global Gateway-projecten betere publieke communicatie vereisen, met name in het geval van indirect beheer met uitvoerende partners, zoals gemengde financieringsverrichtingen in het kader van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling+ waarbij meerdere belanghebbenden betrokken zijn; verzoekt de Commissie en de EDEO daarom de communicatie over door de EU gefinancierde acties systematisch te versterken en te zorgen voor coherente berichtgeving, duidelijke toewijzing en doeltreffende zichtbaarheid van het leiderschap en de toegevoegde waarde van de Unie; wijst erop dat de begroting van 300 miljard EUR die aan dit initiatief is toegewezen, minder dan een derde uitmaakt van de begroting van de projecten die reeds lopen in het kader van het vergelijkbare op connectiviteit en infrastructuur gerichte “Belt and Road”-initiatief van China; beveelt aan de toezichhoudende rol van het Parlement te versterken om te zorgen voor meer verantwoordingsplicht en transparantie in het financieringsproces voor Global Gateway-projecten, onder meer via regelmatige verslaggeving door de Commissie en de EDEO, versterkte parlementaire controle op de selectie en uitvoering van projecten, en systematische evaluatie van de resultaten en effecten;

117. wijst nogmaals op de rol van de speciale vertegenwoordigers van de EU (SVEU's), die het beleid en de belangen van de EU in specifieke regio's en landen bevorderen en een essentiële rol spelen bij de ontwikkeling van een sterker en doeltreffender GBVB door te zorgen voor een actieve politieke aanwezigheid van de EU in belangrijke landen en regio's en als “stem” en “gezicht” van de EU te fungeren; benadrukt dat de SVEU's over een breed, flexibel mandaat moeten beschikken, dat kan worden aangepast aan de veranderende geopolitieke omstandigheden, om het beleid en de belangen van de EU in specifieke regio's en landen te bevorderen; benadrukt dat de benoeming van nieuwe SVEU's pas mag plaatsvinden na een hoorzitting in het Parlement;
118. dringt aan op een hernieuwde aanpak van preventieve diplomatie als proactief instrument voor extern beleid om conflicten tussen partijen te voorkomen, daarbij te bemiddelen en die vreedzaam op te lossen; verzoekt de EDEO de instrumenten van de preventieve diplomatie van de EU te integreren in structurele preventiemechanismen en -maatregelen, zoals politieke overeenkomsten tussen de verschillende partijen bij conflicten, nationale dialogen gericht op verzoening, vredesopbouw en overgangsjustitie, alsook waarheids- en verzoeningscommissies;
119. herinnert eraan dat de uitoefening van de begrotingsfunctie van het Parlement onlosmakelijk verbonden is met zijn functie op het gebied van democratische controle en raadpleging; onderstreept dat het Parlement in het kader van het GBVB, waar het GVDB onder valt, zijn begrotingsfunctie samen met de Raad uitoefent; herinnert eraan dat het Parlement, zoals bepaald in artikel 36 VEU, ook politieke controle uitoefent op dit beleid en daarover moet worden geraadpleegd;
120. benadrukt dat een gedetailleerdere begrotingsnomenclatuur noodzakelijk is in de GBVB-begroting, het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking en in het instrument voor pretoetredingssteun, zodat de begrotingsautoriteit in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure beleids- en geografische prioriteiten kan vaststellen;
121. herhaalt zijn oproep voor de opzet van een systeem dat zorgt voor een automatische en continue stroom van inlichtingen van de lidstaten naar de EDEO over buitenlandse en

veiligheidskwesties die zich buiten de Unie voordoen; dringt in dit verband aan op een versterking van het Inlichtingen- en situatiecentrum van de EU, het crisisresponscentrum van de EDEO en het Satellietcentrum van de EU, door hun personele en financiële middelen en capaciteiten uit te breiden; dringt aan op een verbetering van de veiligheidsprotocollen van de diensten die met inlichtingen en/of gevoelige informatie werken;

122. herinnert eraan dat het Parlement een specifieke rol te vervullen heeft bij het vergroten van de zichtbaarheid en de impact van het externe optreden van de EU, en daarmee een aanvullende bijdrage kan leveren aan de inspanningen van de diplomatieke diensten van de EU en de lidstaten;
123. is van mening dat er behoefte is aan strenger parlementair toezicht op het externe optreden van de EU, met inbegrip van regelmatige en vroegtijdige, maar beveiligde, toegang tot vertrouwelijke informatie en gestructureerde dialogen, overeenkomstig artikel 36 VEU; benadrukt dat de VV/HV en de EDEO meer feedback moeten geven over de genomen maatregelen en de bereikte effecten, om te voldoen aan de aanbevelingen van het Parlement die in de resoluties over buitenlandse aangelegenheden zijn geformuleerd; benadrukt dat democratisch toezicht niet doeltreffend kan zijn zonder daadwerkelijke toegang tot gerubriceerde informatie en beoordelingen, en dringt aan op verbeteringen van het Interinstitutioneel Akkoord van 2002 om dit geschikt te maken voor de huidige veiligheidssituatie;
124. onderstreept dat elk verzoek dat hierboven aan de orde is gesteld een passende schriftelijke reactie van de VV/HV vereist; verzoekt de VV/HV snel en schriftelijk te reageren op de oproepen, verzoeken en zorgen van het Parlement; is van mening dat mondelinge verklaringen in commissies of plenaire vergaderingen slechts in uitzonderlijke of dringende gevallen als antwoord kunnen volstaan; benadrukt dat nauwe samenwerking en partnerschap tussen het Parlement en de VV/HV in de huidige moeilijke geopolitieke context van strategisch belang zijn; onderstreept dat GBVB- of GVDB-besluiten die uitgaven met zich meebrengen, altijd fundamentele keuzes voor dat beleid vormen en onder parlementair toezicht moeten staan; wenst meer systematische uitwisselingen voorafgaand aan de goedkeuring van mandaten en GBVB-strategieën en een betere informatiestroom als het gaat om onderhandelingen en de uitvoering van internationale overeenkomsten, alsook memoranda van overeenstemming;

o

o o

125. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Europese Raad, de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0013

Uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid – jaarverslag 2025

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2026 over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid – jaarverslag 2025 (2025/2165(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU), met name de bepalingen inzake het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB),
- gezien de Verklaring van Versailles, die tijdens de informele bijeenkomst van de staatshoofden en regeringsleiders op 11 maart 2022 werd aangenomen,
- gezien het “Strategisch kompas voor veiligheid en defensie – Voor een Europese Unie die haar burgers, waarden en belangen beschermt en bijdraagt aan de internationale vrede en veiligheid”, dat op 21 maart 2022 door de Raad werd goedgekeurd en op 25 maart 2022 door de Europese Raad werd bekrachtigd,
- gezien het pact inzake het civiele GVDB (Civilian CSDP Compact – Towards more effective civilian missions), goedgekeurd door de Raad op 22 mei 2023,
- gezien Besluit (GBVB) 2017/2315 van de Raad van 11 december 2017 tot instelling van de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO) en tot opstelling van de lijst van deelnemende lidstaten¹,
- gezien Besluit (GBVB) 2024/890 van de Raad van 18 maart 2024 tot wijziging van Besluit (GBVB) 2021/509 tot oprichting van een Europese Vredesfaciliteit²,
- gezien Verordening (EU) 2021/697 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot oprichting van het Europees Defensiefonds en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1092³,
- gezien het voorstel van de Commissie van 19 maart 2025 voor een verordening van de Raad tot vaststelling van het instrument “Optreden voor de Veiligheid van Europa door

---

¹ PB L 331 van 14.12.2017, blz. 57, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2017/2315/oj>.

² PB L, 2024/890, 19.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/890/oj>.

³ PB L 170 van 12.5.2021, blz. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>.

middel van versterking van de Europese defensie-industrie” (SAFE-instrument) (COM(2025)0122),

- gezien het voorstel van de Commissie van 22 april 2025 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 en (EU) 2024/795 wat betreft het stimuleren van defensiegerelateerde investeringen in de EU-begroting met het oog op de uitvoering van het ReArm Europe-plan (COM(2025)0188),
- gezien de conclusies van de Europese Raad, in het bijzonder die van 26 juni 2025, 20 maart 2025 en 6 maart 2025,
- gezien de informele bijeenkomst van de staatshoofden en regeringsleiders in Kopenhagen op 1 oktober 2025,
- gezien de conclusies van de Raad over de controle op wapenuitvoer, die op 14 april 2025 zijn aangenomen,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 5 maart 2024 getiteld “Een nieuwe strategie voor de Europese defensie-industrie — De paraatheid van de EU waarborgen door te zorgen voor een snel reagerende en weerbare Europese defensie-industrie” (JOIN(2024)0010),
- gezien de politieke beleidslijnen voor de volgende Europese Commissie 2024-2029 getiteld “De keuze van Europa”, gepresenteerd op 18 juli 2024 door de toenmalige kandidaat-voorzitter van de Commissie, Ursula von der Leyen,
- gezien het rapport van Mario Draghi van 9 september 2024 over de toekomst van het Europese concurrentievermogen, en met name hoofdstuk 4 daarvan over het vergroten van de veiligheid en het verminderen van afhankelijkheden,
- gezien het rapport van Sauli Niinistö van 30 oktober 2024 getiteld “Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness” (Samen veiliger – Versterking van de civiele en militaire paraatheid en gereedheid van Europa),
- gezien het gezamenlijke witboek van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 19 maart 2025 getiteld “Gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030” (JOIN(2025)0120),
- gezien de veiligheids- en defensiepartnerschappen van de EU met Canada, ondertekend op 23 juni 2025, en met het Verenigd Koninkrijk, ondertekend op 19 mei 2025,
- gezien het Noord-Atlantisch Verdrag, dat in 1949 in werking is getreden,
- gezien de op de top van Den Haag afgelegde verklaring van de staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) die deelnamen aan de bijeenkomst van de Noord-Atlantische Raad in Den Haag op 25 juni 2025,

- gezien het tiende voortgangsverslag van 10 juni 2025 over de uitvoering van de gemeenschappelijke reeks voorstellen als bekrachtigd door de Raad van de Europese Unie en de Noord-Atlantische Raad op 6 december 2016 en 5 december 2017,
- gezien de drie gezamenlijke verklaringen over de samenwerking tussen de EU en de NAVO die de voorzitters van de Europese Raad, de Commissie en de secretaris-generaal van de NAVO op respectievelijk 10 januari 2023, 10 juli 2018 en 8 juli 2016 hebben ondertekend,
- gezien zijn resolutie van 9 oktober 2025 over een eendrachtig antwoord op recente Russische schendingen van het luchtruim en bedreigingen van kritieke infrastructuur van de EU-lidstaten⁴,
- gezien zijn resolutie van 2 april 2025 over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid – jaarverslag 2024⁵,
- gezien zijn resolutie van 12 maart 2025 over het witboek over de toekomst van de Europese defensie⁶,
- gezien zijn resolutie van 12 maart 2025 over voortzetting van de niet-aflattende steun van de EU voor Oekraïne, drie jaar na het begin van de Russische aanvalsoorlog⁷,
- gezien zijn resolutie van 24 oktober 2024 over de verkeerde interpretatie van VN-resolutie 2758 door de Volksrepubliek China en haar voortdurende militaire provocaties rond Taiwan⁸, en gezien de militaire oefeningen van China, waaronder “Justice Mission 2025”,
- gezien zijn resolutie van 23 november 2022 over de aanmerking van de Russische Federatie als staatssponsor van terrorisme⁹,
- gezien de conclusies van de Europese Raad van 18 december 2025, met name de delen daarvan die betrekking hebben op Oekraïne en veiligheids- en defensieaangelegenheden,
- gezien zijn aanbeveling van 23 november 2022 aan de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid betreffende de nieuwe uitbreidingsstrategie van de EU¹⁰,
- gezien de in november 2025 gepubliceerde nationale veiligheidsstrategie van de VS en de door het Amerikaanse Congres aangenomen “National Defence Authorization Act” voor het begrotingsjaar 2026,

---

⁴ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0230.

⁵ PB C, C/2025/4389, 9.9.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/4389/oj>.

⁶ PB C, C/2025/3151, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3151/oj>.

⁷ PB C, C/2025/3150, 20.6.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/3150/oj>.

⁸ PB C, C/2025/487, 29.1.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/487/oj>.

⁹ PB C 167 van 11.5.2023, blz. 18.

¹⁰ PB C 167 van 11.5.2023, blz. 105.

- gezien de conclusies van de negende Associatieraad EU-Libanon, die op 15 december 2025 plaatsvond in Brussel,
  - gezien zijn besluit van 16 december 2025 om het voorstel van de Commissie voor een herstelleningsbetaling aan Oekraïne¹¹ volgens de urgentieprocedure te behandelen (artikel 170, lid 6, van zijn Reglement),
  - gezien artikel 55 van zijn Reglement,
  - gezien het verslag van de Commissie veiligheid en defensie (A10-0265/2025),
- A. overwegende dat de EU haar burgers moet kunnen beschermen; overwegende dat 81 % van de EU-burgers voorstander is van een gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid en 69 % van versterking van de capaciteit van de EU op het gebied van defensiematerieel;
  - B. overwegende dat het veiligheidsklimaat in de EU is verslechterd en de strategische concurrentie in ons oostelijke en zuidelijke nabuurschap, maar ook daarbuiten, toeneemt; overwegende dat de dreigingsanalyse van de EU gebaseerd moet zijn op een 360 gradenbeoordeling; overwegende dat de EU geconfronteerd wordt met veelzijdige dreigingen die steeds op nieuwe manieren tot uiting komen, waardoor het moeilijk is erop te anticiperen en ze tegen te gaan; overwegende dat de Euro-Atlantische gebieden, het Midden-Oosten, Afrika en de Indo-Pacifische regio steeds meer met elkaar verbonden zijn;
  - C. overwegende dat bepaalde internationale actoren, met name autoritaire staten, de Europese veiligheid en stabiliteit in gevaar brengen door middel van een uitgebreide reeks hybride tactieken, waaronder cyberaanvallen, sabotage van kritieke infrastructuur, economische druk, voedsel- en energiechantage, de instrumentalisering van migratie, ontwrichtende politieke invloed en gecoördineerde, voortdurende pogingen om zich te mengen in de democratische werking van onze landen door middel van buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging (FIMI), met name in verkiezingsprocessen; overwegende dat het gebruik van deze hybride tactieken door kwaadwillige buitenlandse actoren een echte bedreiging vormt voor de veiligheid van de EU en haar lidstaten; overwegende dat de EU als integraal onderdeel van haar GVDB bepalingen moet toevoegen over de wijze waarop deze bedreigingen kunnen worden bestreden;
  - D. overwegende dat Rusland en China steeds vaker hybride instrumenten gebruiken om de veiligheid van de EU te ondermijnen; overwegende dat het aantal schendingen van het luchtruim en de territoriale wateren van de EU-lidstaten aanzienlijk is toegenomen; overwegende dat terrorisme en extremisme, niet in de laatste plaats wanneer zij door buitenlandse mogendheden worden gefinancierd, om voortdurende aandacht vragen, zodat de EU en haar lidstaten ze kunnen bestrijden;
  - E. overwegende dat de EU, als reactie op de dreigingen waarmee zij wordt geconfronteerd, dringend haar buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid doeltreffender moet maken om

---

¹¹ Voorstel van de Commissie van 3 december 2025 voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van de herstelbetalingslening aan Oekraïne en tot wijziging van Verordening (EU) 2024/792 van het Europees Parlement en de Raad van 29 februari 2024 tot instelling van de faciliteit voor Oekraïne (COM(2025)3502).

- haar belangen en waarden te verdedigen binnen de eigen grenzen, in de Westelijke Balkan en in haar directe oostelijke en zuidelijke nabuurschap; overwegende dat het oostelijk nabuurschap en de Westelijke Balkan behoefte hebben aan meer EU-steun en intensievere samenwerking op het gebied van defensie om de stabiliteit en veiligheid te kunnen bewaren, met name bij de strijd tegen desinformatie en hybride oorlogvoering; overwegende dat de veiligheidssituatie in deze regio's onder druk staat door de Russische invasie van Oekraïne, alsook door de mogelijke overloopeffecten daarvan;
- F. overwegende dat Europa zijn veiligheid en defensie op een alomvattende en multidisciplinaire manier moet vormgeven door conventionele militaire capaciteiten te versterken, kritieke civiele infrastructuur, toeleveringsketens en energiefaciliteiten te beschermen, desinformatie en cyberdreigingen tegen te gaan en de maatschappelijke veerkracht te vergroten;
- G. overwegende dat de Amerikaanse Nationale Veiligheidsstrategie van 4 december 2025 neerkomt op een drastische verschuiving van het aloude Amerikaanse buitenlands beleid ten opzichte van de strategie van 2021, bijvoorbeeld wat betreft de zienswijze op de uitdagingen door agressorstaat Rusland en rivaal China, en dat deze kritische opmerkingen bevat over vermeende democratische tekortkomingen in bepaalde EU-lidstaten en dat er maatregelen worden aangekondigd die grenzen aan buitenlandse inmenging; overwegende dat wereldwijde ontwikkelingen in de strategie grotendeels worden bekeken in termen van economisch nationalisme en strategische belangen, waaruit een transactionelere benadering van traditionele bondgenoten blijkt en de beginselen die decennialang ten grondslag lagen aan het Amerikaanse buitenlands beleid dus in vraag worden gesteld; overwegende dat de woordvoerder van het Kremlin publiekelijk zijn tevredenheid uitte over de strategie, die in verschillende EU-landen echter bezorgd onthaald werd omdat ze vragen doet rijzen over de gevolgen voor de trans-Atlantische eenheid en de geloofwaardigheid van collectieve afschrikking; overwegende dat de EU in de strategie er zonder grond van wordt beschuldigd de Amerikaanse inspanningen om de oorlog in Oekraïne te beëindigen, te blokkeren;
- H. overwegende dat de regering-Trump na de Amerikaanse militaire interventie in Venezuela in januari 2026 nogmaals haar ambitie uitte om Groenland te annexeren, ook door middel van een eventuele militaire interventie; overwegende dat dit een fundamentele bedreiging vormt voor de op regels gebaseerde internationale orde, de strategische veiligheidsbelangen van de EU en het trans-Atlantisch bondgenootschap en neerkomt op schaamteloze minachting van de grondbeginselen van het internationaal recht, met inbegrip van het beginsel van niet-agressie ten aanzien van soevereine staten;
- I. overwegende dat het Europese continent te maken heeft met een uiterst ingewikkelde combinatie van zowel militaire als niet-militaire dreigingen als gevolg van de Russische illegale aanvalsoorlog tegen Oekraïne, waardoor de veiligheid en stabiliteit van de EU ernstig in gevaar worden gebracht; overwegende dat de bondgenoten van Rusland, waaronder China, Iran, Belarus en Noord-Korea, eveneens een actieve bedreiging vormen, zowel voor Europa als voor de wereldwijde vrede en veiligheid; overwegende dat Rusland in september 2025 samen met Belarus en andere partnerlanden militaire oefeningen onder de naam Zapad heeft uitgevoerd langs de EU-grens;
- J. overwegende dat Oekraïne zolang als nodig is moet worden voorzien van de nodige militaire capaciteit om een einde te maken aan de illegale aanvalsoorlog van Rusland en om zijn soevereiniteit en territoriale integriteit binnen zijn internationaal erkende

grenzen te herstellen; overwegende dat de Russische inval in Oekraïne een aanval is op de op regels gebaseerde internationale orde en de huidige multilaterale wereldorde in gevaar heeft gebracht; overwegende dat Oekraïne niet alleen zijn eigen soevereiniteit en territoriale integriteit verdedigt, maar ook de algehele Europese veiligheid; overwegende dat de samenwerking tussen de EU en de NAVO van cruciaal belang is voor de coördinatie van de wapenleveranties aan Oekraïne;

- K. overwegende dat de staatshoofden en regeringsleiders van de NAVO in hun verklaring op de top van Washington van 10 juli 2024 China hebben omschreven als een belangrijke katalysator voor de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; overwegende dat China zijn militaire capaciteiten uitbreidt, waardoor het strategische evenwicht in de Indo-Pacifische regio en daarbuiten aanzienlijk wordt gewijzigd;
- L. overwegende dat het gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030 een capaciteitsgestuurde routekaart voor de lidstaten en de EU bevat, waarin kritieke lacunes en prioriteiten voor de veiligheid en defensie van de EU worden vastgesteld, met inbegrip van lucht- en raketdefensie, artillerie en munitie, drone- en antidronesystemen, elektronische en cyberoorlogvoering, artificiële intelligentie, kwantumtechnologieën, strategische hulpmiddelen en de bescherming van kritieke infrastructuur; overwegende dat in de routekaart voor defensiegereedheid 2030 strategische prioriteiten worden vertaald in concrete vlaggenschipprojecten, met name de oostflankwacht, het Europees initiatief voor droneverdediging, het Europees luchtschild en het Europees ruimteschild, die tegen 2030 voor collectieve afschrikking en veerkracht moeten zorgen;
- M. overwegende dat de EU-instellingen en de lidstaten maatregelen nemen in het kader van de omnibus voor defensiegereedheid met als doel de defensievermogens en -infrastructuur van de EU op te schalen teneinde de vereiste niveaus van gereedheid te bereiken om zich voor te bereiden op een conflict van hoge intensiteit en dat conflict op die manier te ontmoedigen; overwegende dat de omnibus voor defensiegereedheid erop gericht is grensoverschrijdende belemmeringen weg te nemen, vergunningsprocedures te vereenvoudigen en gezamenlijke innovatie te stimuleren, waardoor de basis wordt gelegd voor een echte Europese defensiemarkt en een uitgebreidere industriële schaalvergroting;
- N. overwegende dat het “Optreden voor de veiligheid van Europa” (SAFE-instrument) voorziet in een faciliteit op EU-niveau die oploopt tot 150 miljard EUR ter ondersteuning van gezamenlijke aanbestedingen op defensiegebied, met als doel de industriële productiecapaciteit te vergroten en te voorzien in voorfinancieringsmechanismen in verband met nationale uitvoeringsplannen, met als doel dubbel werk te verminderen en de technologische en industriële defensiebasis (EDTIB) van de EU te versterken;
- O. overwegende dat de huidige complexe geopolitieke situatie duidelijk maakt dat er meer inspanningen moeten worden geleverd om de EDTIB te versterken, met name voortbouwend op het programma voor de Europese defensie-industrie (EDIP) en de bijbehorende Europese defensieprojecten van gemeenschappelijk belang (EDPGB's); overwegende dat het EDIP ten volle moet worden benut om gemeenschappelijke aanbestedingen te stimuleren en te zorgen voor betrouwbare toegang tot essentiële militaire producten om potentiële voorzieningscrises het hoofd te bieden; overwegende dat EDPGB's gemeenschappelijke industriële projecten zijn die ontworpen zijn om de

gezamenlijke ontwikkeling, productie, verwerving en het beheer van strategische militaire vermogens te bevorderen en tegelijkertijd het governancekader voor gecoördineerde en efficiënte defensie-investeringen te versterken;

- P. overwegende dat de EU onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie op het gebied van veiligheid en defensie, en met name wat betreft cyberbeveiliging, meer moet stimuleren;
- Q. overwegende dat militaire mobiliteit een strategische pijler van het GVDB is en een essentieel instrument om de gereedheid, de interoperabiliteit en het afschrikkingsvermogen van de EU te waarborgen, met name langs de oostelijke en zuidelijke flank;
- R. overwegende dat de defensie-uitgaven van de EU eind 2025 naar verwachting een recordhoogte van 381 miljard EUR zullen bereiken, wat neerkomt op een stijging van meer dan 10 % ten opzichte van 2024; overwegende dat de defensie-investeringen in 2024 opliepen tot 106 miljard EUR en eind 2025 naar verwachting bijna 130 miljard EUR zullen bedragen; overwegende dat in het NAVO-investeringsplan voor defensie een traject wordt uitgestippeld naar 5 % van het bbp aan defensie-uitgaven tegen 2035, waarbij ten minste 3,5 % wordt besteed aan essentiële defensie; overwegende dat verschillende EU lidstaten reeds nationale plannen hebben aangekondigd om in die richting op te schuiven, wat wijst op een ingrijpende wijziging van de eerdere verbintenis tot het uitgavniveau van 2 %; overwegende dat er volgens schattingen van het Europees Defensieagentschap (EDA) in totaal meer dan 630 miljard EUR per jaar zal moeten worden uitgegeven met het oog op de toezegging van de betrokken lidstaten om de doelstelling van 3,5 % van het bbp te halen; overwegende dat het plan een toezegging van NAVO-bondgenoten bevat om tot 1,5 % van het bbp te besteden aan onder meer de bescherming van kritieke infrastructuur, de verdediging van informatietechnologienetwerken, het waarborgen van civiele paraatheid en veerkracht, en innovatie en versterking van de industriële defensiebasis; overwegende dat de EU-lidstaten overeenstemming hebben bereikt over meer, betere en slimmere defensie-uitgaven, die in de eerste plaats moeten worden gebruikt voor samenwerkingsinitiatieven; overwegende dat het met eerdere daartoe gesloten overeenkomsten niet is gelukt de gestelde doelen te halen;
- S. overwegende dat het GVDB twaalf civiele missies, acht militaire operaties en één civiel-militaire missie omvat, met ongeveer 4 000 personeelsleden op drie continenten; overwegende dat operatie EUFOR Althea het pad effent voor vrede, stabilisatie en de Europese integratie van Bosnië en Herzegovina (BiH) en nog steeds van cruciaal belang is om de veiligheid en stabiliteit van BiH en de hele regio te bewaren; overwegende dat de EU met haar missie voor bijstandsverlening inzake grensbeheer in Libië en operatie EUNAVFOR MED IRINI bijdraagt tot duurzame vrede, veiligheid en stabiliteit, aangezien ze zo het wapenembargo handhaaft, illegale wapenhandel en mensensmokkel tegengaat en de Libische kustwacht opleidt;
- T. overwegende dat het steeds belangrijker wordt bestaande partnerschappen met bondgenoten verder te ontwikkelen en overal ter wereld meer strategische partnerschappen aan te gaan; overwegende dat de EU op maat gesneden veiligheids- en defensiepartnerschappen nodig heeft om resultaten te boeken, vermogens te versterken en de algemene afhankelijkheid van afzonderlijke actoren en aanbieders te verkleinen;

overwegende dat de NAVO een belangrijke pijler is van de verdediging van veel EU-lidstaten;

- U. overwegende dat de EU ten volle gebruik moet maken van artikel 42, lid 2, VEU en een Europese defensie-unie moet ontwikkelen, zodat ze alle EU-lidstaten en -burgers doeltreffend en autonoom kan beschermen; overwegende dat de operationele waarde van de clause inzake wederzijdse bijstand van artikel 42, lid 7, VEU verder moet worden versterkt en dat er meer duidelijkheid moet komen over de praktische regelingen indien deze clause geactiveerd wordt door een lidstaat;
- V. overwegende dat het Parlement actief helpt het GVDB-beleid uit te stippelen en dat dit de democratische grondslagen van de EU versterkt;
- W. overwegende dat Finland op 31 december 2025 het Russische schip Fitburg in beslag heeft genomen op verdenking van het opzettelijk beschadigen van onderzeese telecommunicatiekabels;
- X. overwegende dat tijdens de militaire oefening “Missie Rechtvaardigheid 2025” van China de mediaanlijn van de Straat van Taiwan verschillende keren werd overschreden door Chinese luchtvaartuigen en schepen, dat die schepen ook herhaaldelijk de aansluitende zone van Taiwan hebben geschonden, dat een groot aantal maritieme gebieden werd afgesloten tijdens een oefening waarbij Taiwan en de havens van het land werden omsingeld en geblokkeerd, en dat er schietoefeningen op lange afstand met scherpe munitie werden gehouden, waarbij er raketten in de aansluitende zone van Taiwan zijn terechtgekomen;

De geopolitieke context verslechtert

1. benadrukt dat Rusland de grootste en voornaamste bedreiging vormt voor de EU en haar lidstaten; onderstreept de ernst en urgentie van de bedreigingen voor de Europese veiligheid die afkomstig zijn van Rusland en zijn bondgenoten, waaronder Belarus, Iran en Noord-Korea; drukt nogmaals zijn onwrikbare steun uit voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Oekraïne in het licht van de aanhoudende Russische aanvalsoorlog en de barbaarse aanvallen op burgers; verzet zich met klem tegen initiatieven waarbij Oekraïne zijn soevereiniteit zou verliezen, Rusland voor zijn agressie beloond wordt, territoriale veranderingen worden doorgevoerd door gebruik van geweld, straffeloosheid zou heersen en wordt beslist over de toekomst van Oekraïne zonder Oekraïne en over de veiligheid van Europa zonder de Europeanen; benadrukt dat Rusland ook lidstaten en andere, kwetsbare landen in het nabuurschap van de EU aanvalt en ernaar streeft onze maatschappelijke veerkracht te ondermijnen met zijn recente, herhaalde, versterkte en steeds frequentere schendingen van het luchtruim van de EU, onder meer in Estland, Polen, Roemenië, Letland en Litouwen, en met zijn hybride oorlogvoering, met inbegrip van (pogingen tot) moord, brandstichting, cyberaanvallen, sabotage van kritieke infrastructuur, economische dwang, de inzet van migratie en druk op de grens als wapen, rechtsmisbruik, ondersteuning van extremistische en separatistische groeperingen, inmenging in verkiezingsprocessen en informatiemaniipulatie; stelt bezorgd vast dat Rusland zichzelf profileert als mondiale verdediger van “traditionele waarden” en dit narratief gebruikt als instrument om zijn invloed in het buitenland uit te breiden; dringt erop aan dat in het GVDB specifieke maatregelen worden opgenomen om deze invloed tegen te gaan; merkt op dat Rusland

voor zijn hybride aanvallen online burgers en misdaadbendes uit de EU en andere Europese landen rekruteert;

2. drukt nogmaals zijn steun uit voor elk initiatief dat de EU en haar lidstaten in staat stelt gecoördineerde, eensgezinde en evenredige maatregelen te nemen tegen alle schendingen van hun luchtruim, met inbegrip van het afschieten van luchtvaartuigen die een risico vormen; verzoekt de Commissie en de Raad nogmaals een actieplan te ontwikkelen om de escalatie van de Russische hybride oorlogvoering tegen de EU-lidstaten op het land, in de lucht, op zee en op digitaal gebied vanuit Rusland of andere landen te voorkomen en tegen te gaan, met onder meer opties voor vergeldingsmaatregelen van de EU die overeenkomen met de ernst en intensiteit van vijandige activiteiten die tegen de EU worden ondernomen; verzoekt de lidstaten om, in overleg met de NAVO en de NAVO-bondgenoten, de inzetregels voor alle soorten bedreigingen te herzien om ervoor te zorgen dat ze kunnen reageren op de innovatiefste dreigingen; benadrukt dat de EU vastberadenheid moet tonen en moet laten zien dat elke poging van een derde land om de soevereiniteit van haar lidstaten te schenden onmiddellijk met vergelding zal worden beantwoord; onderstreept dat Rusland zijn hybride oorlogvoering onverminderd zal voortzetten, tenzij er politieke of militaire vergeldingsmaatregelen volgen; onderstreept dat de EU, in nauwe samenwerking met de NAVO, verdere maatregelen moet nemen om hybride oorlogvoering op Europees grondgebied te voorkomen, waaronder passende beperkingen voor Russische diplomaten en het weren van de Russische schaduwvloot op alle beschikbare manieren; is in dat verband verheugd over de lopende besprekingen tussen de EU en de G7 over een mogelijk verbod op maritieme diensten voor alle Russische olie-uitvoer als alternatief voor het olieprijsplafond; verzoekt de Raad en de Commissie de doeltreffendheid en de impact van de sancties tegen Rusland te vergroten om het vermogen van Rusland om zijn brute aanvalsoorlog tegen Oekraïne te blijven voeren en de veiligheid van andere buurlanden te bedreigen, definitief te ondermijnen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan samen te werken om handelsactiviteiten met Rusland en Belarus te verbieden, met bijzondere aandacht voor goederen die mogelijk geschikt zijn voor tweërlei gebruik, alsook de doorvoer van goederen naar en van de EU over hun grondgebied, en om de sancties aan te scherpen; dringt aan op verdere sancties tegen de primaire inkomstenbronnen van Rusland; verzoekt de Raad om, samen met zijn Amerikaanse partners, zijn sanctiebeleid tegen Rusland te handhaven en uit te breiden, een soortgelijk sanctiebeleid toe te passen op alle faciliterende staten, waaronder Belarus, Iran en Noord-Korea, en sancties op te leggen aan Chinese entiteiten die goederen voor tweërlei gebruik en militaire producten leveren die essentieel zijn voor de productie van drones en raketten; dringt aan op gerichte sancties en verdere maatregelen tegen de Russische schaduwvloot, met gebruikmaking van alle wettelijke middelen om de activiteiten ervan een halt toe te roepen, te belemmeren of te verhinderen, aangezien de vloot mogelijk betrokken is bij de lancering van drones die kritieke infrastructuur aanvallen; verzoekt de Raad de kwestie van omzeiling van sancties door kwaadwillige niet-EU-entiteiten die in de EU zijn gevestigd, systematisch aan te pakken door middel van grondig onderzoek en strengere sancties voor entiteiten die sancties overtreden of geen zorgvuldigheid betrachten bij uitvoercontroles en verificatie van eindgebruikers; herhaalt dat elke vorm van militaire steun aan de agressor door staten als Iran, Noord-Korea en China rechtstreekse gevolgen moet hebben voor alle andere betrekkingen met die landen;
3. betreurt dat zeven EU-lidstaten, ondanks de aanhoudende aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne en zijn aanhoudende hybride aanvallen op de EU, in 2025 meer

Russische energie hebben ingevoerd ten opzichte van het voorgaande jaar; herinnert eraan dat deze aanhoudende afhankelijkheid mogelijk is gemaakt door de reeds lang bestaande inzet van energie als pressiemiddel door het Kremlin, bijvoorbeeld door middel van de pijpleidingen Nord Stream 1 en Nord Stream 2, die van meet af aan geopolitieke projecten vormden die erop gericht waren Europa afhankelijker te maken van Russisch gas, de energiezekerheid en solidariteit van de Unie te ondermijnen en het vermogen van Rusland om oorlog te voeren te versterken; onderstreept daarom dat Nord Stream 1 en 2 nooit mogen worden gereactiveerd en dringt aan op de permanente ontmanteling ervan als een kwestie van strategische veiligheid;

4. benadrukt dat de NAVO en de EU-lidstaten samen weliswaar een belangrijke niet-nucleaire voorsprong hebben ten opzichte van Rusland, maar dat er, gezien de ervaring op het slagveld en de agressieve militaire doctrine van Rusland, verdere inspanningen nodig zijn om te leren uit de ervaring van Oekraïne en de vermogens op belangrijke gebieden te versterken, zoals asymmetrische en hybride oorlogvoering, drones, ballistische raketten, elektronische oorlogvoering en luchtverdediging, om Rusland af te schrikken;
5. merkt op dat het regime in Belarus zich volledig aansluit bij het agressieve beleid van Rusland en daardoor een destabiliserende rol blijft spelen in de regio; benadrukt dat het belangrijk is de militaire bewegingen van Rusland en Belarus langs de EU-grens nauwlettend te volgen en de weerbaarheid tegen potentiële hybride dreigingen langs de oostgrens te vergroten; beklemtoont dat de lidstaten die aan Rusland of Belarus grenzen, dringend gepaste middelen moeten krijgen om de buitengrens van de EU te beschermen tegen militaire in- en aanvallen, onder meer via de oostflankwacht;
6. onderstreept dat een Russische nederlaag in Oekraïne en het verzekeren van het succes van Oekraïne de effectiefste en kostenefficiëntste investeringen in Europese veiligheid voor de korte en middellange termijn zijn; herinnert eraan dat de veiligheid van Oekraïne bijdraagt tot die van Europa als geheel; veroordeelt ten stelligste de drone-invallen in het Oekraïense luchtruim vanuit Hongaars grondgebied en de recente uitspraken van de Hongaarse premier Viktor Orbán waarmee hij de soevereiniteit van Oekraïne ter discussie stelde; is van mening dat de ambivalentie van het Amerikaans beleid en de vermindering van de militaire steun van de VS allesbehalve een productieve manier is om snel en permanent een einde te maken aan de Russische agressie en dat dit een ongekend en bijzonder zorgwekkend keerpunt is in het Amerikaanse standpunt ten opzichte van de Europese veiligheid; dringt er bij Europa en belangrijke, gelijkgestemde partners op aan hun militaire steun aan Oekraïne op te voeren, onder meer via opleidingsinitiatieven in het kader van de militaire bijstandsmissie van de EU ter ondersteuning van Oekraïne (EUAM Ukraine) en de financiering en levering van militaire ondersteuning te vergroten, zoals luchtafweersystemen en uitrusting voor diepe aanvallen, om de juiste omstandigheden voor vrede te creëren; is ingenomen met het besluit van de Europese Raad van 18 december 2025 om in 2026 en 2027 een groot deel van de geldelijke behoeften van Oekraïne te dekken door het land een financiëlesteunpakket ter waarde van 90 miljard EUR in de vorm van door de EU gegarandeerde leningen te bieden, wat duidelijk aantoont dat de EU achter Oekraïne blijft staan; is verheugd over Verordening (EU)

2025/2600 van de Raad van 12 december 2025¹², waarmee de Russische overheidsactiva voor onbepaalde tijd worden bevroren; betreurt het dat de Commissie en de Raad geen oplossing konden vinden voor de bezorgdheden van verschillende lidstaten in verband met de herstelbetalingslening waarvoor de opbrengsten van de Russische overheidsactiva zouden worden gebruikt; verheugt zich over de oproep van de Raad aan het Europees Parlement om te blijven werken aan de technische en juridische aspecten van de herstelbetalingslening op basis van de opbrengsten uit bevroren Russische tegoeden; benadrukt dat hierdoor de druk op Rusland zou toenemen, de groeiende schuldenlast van Oekraïne zou verminderen, Rusland, en niet de EU belastingbetaler, de kosten van zijn agressie zou dragen en de toekomstige compensatie van Oekraïne wordt veiliggesteld voor de schade als gevolg van deze agressie; herhaalt zijn oproep aan de lidstaten om, samen met hun G7-partners, onmiddellijk hun goedkeuring te hechten aan het voorstel van de Commissie om alle bevroren Russische tegoeden te gebruiken als basis voor een omvangrijke lening aan Oekraïne; is verheugd dat de toewijzingen van militaire hulp aan Oekraïne in de eerste helft van 2025 als gevolg van leveringen uit Europese landen hoger waren dan die van de periode 2022-2024, ondanks de afname van de bijdragen van de VS; wijst echter op kritieke tekorten in de levering van technologie voor luchtverdediging en vermogens voor diepe aanvallen; pleit ervoor dat een coalitie van bereidwillige EU-lidstaten nagaat hoe een defensieve, door Europa geleide geïntegreerde luchtbeschermingszone (IAPZ) kan worden opgezet, waarbij gebruik wordt gemaakt van luchtpatrouilles in onbetwiste gebieden in Oekraïne om Russische projectielen te onderscheppen; benadrukt dat een IAPZ zou helpen om Oekraïense burgers te beschermen tegen willekeurige aanvallen, proactieve verdediging te bieden tegen Russische invallen in het luchtruim van de EU en het machtsevenwicht te veranderen om Rusland naar de onderhandelingstafel te dwingen; pleit voor nauwere samenwerking binnen de Militaire Staf van de EU als reactie op de dreiging aan de oostflank, met inbegrip van realtime monitoring en snelle informatie-uitwisseling; benadrukt dat de ervaring van Oekraïne op het slagveld waardevolle inzichten kan leveren om het algehele situationele bewustzijn van de EU en haar respons op hybride dreigingen te verbeteren; pleit voor betere coördinatie tussen Europese landen wanneer ze economische en militaire steun aan Oekraïne leveren;

7. beklemtoont dat Oekraïne geloofwaardige en robuuste veiligheidsgaranties moet krijgen en dat alle bereidwillige Europese en niet-Europese partners die daartoe in staat zijn, daarvoor moeten samenwerken, met als doel Russische agressie doeltreffend af te schrikken en een duurzame vrede in Oekraïne te waarborgen; onderstreept dat veiligheidsgaranties als verdragsverplichtingen moeten worden vastgesteld om een adequate respons te waarborgen indien de veiligheid van Oekraïne in het gedrang komt, en moeten worden aangevuld met maatregelen om de eigen militaire afschrikking van Oekraïne te versterken; is ingenomen met de conclusies van de vergadering van de “coalitie van bereidwillige landen” in Parijs op 6 januari 2026; is bijzonder verheugd over het voorstel voor een multinationale garantiemacht voor Oekraïne en moedigt alle EU-lidstaten aan om grondig na te denken over de manier waarop zij een dergelijke garantiemacht het best kunnen ondersteunen; is ingenomen met het akkoord om politiek en juridisch bindende verbintenissen vast te leggen teneinde de vrede en veiligheid te herstellen in geval van een toekomstige gewapende aanval door Rusland, alsook om een

---

¹² Verordening (EU) 2025/2600 van de Raad van 12 december 2025 betreffende noodmaatregelen om het hoofd te bieden aan de ernstige economische moeilijkheden veroorzaakt door acties van Rusland in de context van de aanvalsoorlog tegen Oekraïne (PB L, 2025/2600, 13.12.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2600/oj>).

- duidelijk kader voor steun aan Oekraïne af te spreken, waarbij onder meer de militaire vermogens van het land op lange termijn worden gehandhaafd en nauwer op defensiegebied wordt samengewerkt; betreurt het echter dat deze veiligheidsgaranties alleen zouden worden uitgevoerd zodra er een akkoord over een staakt-het-vuren is bereikt en dat Vladimir Poetin niet daartoe bereid lijkt; neemt kennis van de gesprekken over een mechanisme voor toezicht op en verificatie van zo'n staakt-het-vuren; onderstreept dat er gevolg moet worden gegeven aan deze ambitieuze voorstellen;
8. betreurt het dat de Hongaarse regering de Europese Vredesfaciliteit (EPF) blijft belemmeren, onder meer met gerechtelijke stappen voor het Gerecht van de EU, waardoor het vermogen van de EU om Oekraïne tijdig en doeltreffend militaire bijstand te verlenen, wordt ondermijnd, en dat de Hongaarse regering de EPF-steun aan Armenië blijft blokkeren; verzoekt de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) een alternatieve oplossing te vinden om deze blokkade te overwinnen;
  9. roept op tot strategische maatregelen om hybride dreigingen proactief tegen te gaan en inmenging te voorkomen in het democratische proces van toetredingslanden, die tot doel heeft de belangen en waarden van de EU te ondergraven; is zich ervan bewust dat de directe pogingen om de resultaten van verkiezingsprocessen te veranderen door middel van FIMI-campagnes en andere hybride tactieken een echte bedreiging voor de veiligheid vormen; pleit voor meer financiering voor en investeringen in strategische communicatie, mediawijsheid en de strijd tegen FIMI;
  10. beklemtoont dat het begrip “hybride oorlogvoering” niet alleen cyber- of informatieaanvallen omvat, maar ook de economische, technologische en maatschappelijke dimensie van strategische confrontatie; is van mening dat de afhankelijkheid van Europa van buitenlandse gegevens, kritieke technologieën en toeleveringsketens een grote kwetsbaarheid vormt die kan worden misbruikt om druk uit te oefenen; verzoekt de Commissie een omvattende, EU-brede strategie voor te stellen om te waarborgen dat de EU kritieke technologieën kan aantrekken en behouden, onder meer door buitenlandse overnames te beperken;
  11. wijst op de toenemende agressie en hybride oorlog van Rusland tegen de Republiek Moldavië met als doel de EU-gezinde regering daar te destabiliseren door kwaadwillige inmenging van een ongekend niveau en door de aanhoudende militarisering van Transnistrië; hekelt de aanhoudende illegale Russische bezetting van Abchazië en de regio Tschinvali/Zuid-Ossetië in Georgië, aangezien die een ernstige bedreiging voor de vrede en veiligheid in de regio vormt; onderstreept dat Rusland, als gevolg van de halfslachtige reacties op zijn agressie tegen Georgië in 2008, zijn imperialistische ambities de vrije loop heeft gelaten, wat de Europese veiligheidsstructuur grondig ondermijnd heeft; maakt zich zorgen over de opbouw van aanzienlijke militaire capaciteit van Rusland in de bezette gebieden en de Russische “grensuitbreidingen” langs de administratieve grens; spreekt zijn steun uit voor de soevereiniteit en territoriale integriteit van Georgië en is bezorgd over het feit dat de Georgische regering onjuiste Russische narratieven overneemt; benadrukt het strategische belang van het Zwarte Zeegebied voor de Europese veiligheid, de energieweerbaarheid en regionale stabiliteit; is verheugd over de goedkeuring van de nieuwe EU-strategie voor de Zwarte Zee, waarin het cruciale geostrategische belang van de Zwarte Zee voor de veiligheid, stabiliteit en welvaart van Europa wordt benadrukt; wijst erop dat de EU zich meer inzet voor de regio om de stabiliteit te bevorderen en haar afschrikking en veerkracht te

versterken; benadrukt dat de strategie op doeltreffende en geloofwaardige wijze moet worden uitgevoerd en verzoekt de EU ervoor te zorgen dat alle betrokken staten volledig en gelijkwaardig meehelpen beleid en initiatieven op het gebied van veiligheid en connectiviteit in het Zwarte Zeegebied uit te stippelen;

12. benadrukt dat de overeenkomst tussen Armenië en Azerbeidzjan, die door bemiddeling van de VS tot stand is gekomen, verder moet worden gewaarborgd door de snelle sluiting en ondertekening van een omvattend en duurzaam vredesverdrag in overeenstemming met, en met volledige inachtneming van, de territoriale integriteit en soevereiniteit van Armenië, onder meer door de terugtrekking van buitenlandse troepen uit het Armeense grondgebied; neemt akte van de constructieve rol die Armenië heeft gespeeld om voor vrede en stabiliteit in de regio te zorgen; benadrukt met klem dat er verdere inspanningen moeten worden geleverd om de grote gevolgen van het agressieve beleid van Azerbeidzjan jegens Armenië op te vangen en tegelijk rekening te houden met de huidige inspanningen om betrekkingen en vertrouwen op te bouwen; benadrukt dat er afspraken nodig zijn en dat de betrekkingen tussen Armenië en Turkije moeten worden genormaliseerd om de spanningen te verminderen en vertrouwen op te bouwen in de Zuidelijke Kaukasus;
13. blijft zich zorgen maken over het feit dat Turkije, een lid van de NAVO, dubbelzinnig gedrag vertoont, aangezien het geen sancties tegen Rusland neemt en de soevereiniteit en soevereine rechten van EU-lidstaten voortdurend aanvecht; veroordeelt de schending van de territoriale integriteit van Syrië door Turkije; maakt zich ernstig zorgen over de door Turkije aangestuurde of gesteunde aanvallen in het noordoosten van Syrië, aangezien daarbij niet alleen burgerslachtoffers vallen en het aantal intern ontheemden toeneemt, maar ook de doeltreffendheid en de continuïteit van de strijd tegen Da'esh in het gedrang komen; is ingenomen met de door Frankrijk en het VK gecoördineerde aanvallen in januari 2026 op een ondergronds wapendepot van Da'esh in Syrië;
14. hekelt de aanhoudende inspanningen van Rusland om de stabiliteit en het democratisch bestuur op de Westelijke Balkan te ondermijnen, met name door middel van desinformatie- en misinformatiecampagnes, politieke inmenging en de inzet van energie als pressiemiddel met als doel pro-Russische sentimenten te bevorderen, die worden aangewakkerd door antiwesterse retoriek; vestigt de aandacht op de negatieve invloed van China in de regio; merkt op dat de EU onvoldoende en ondoeltreffende inspanningen heeft geleverd om deze ontwikkelingen tegen te gaan; pleit ervoor alle inspanningen en verdere investeringen te evalueren en te stroomlijnen om pro-Russische en anti-Europese FIMI tegen te gaan; uit zijn bezorgdheid over de stabiliteit van BiH en de aanhoudende spanningen tussen Kosovo en Servië; wijst erop dat de Westelijke Balkan voor de EU een gebied van strategisch en geopolitiek belang is en dat de stabiliteit, veiligheid en democratische weerbaarheid van de regio rechtstreeks van invloed zijn op het hele continent;
15. wijst op de diepe instabiliteit in het Midden-Oosten en in West-, Noord- en Centraal-Afrika, en het verband met de terreurdreiging uit jihadistische hoek; benadrukt dat deze instabiliteit een ernstige bedreiging vormt voor de veiligheid van de Europeanen, die te maken hebben met een toenemende migratiedruk waardoor terroristen gemakkelijker toegang krijgen tot het Europese grondgebied;
16. betreurt het dat in de nasleep van de terroristische aanslagen van 7 oktober 2023 door Hamas escalaties en de schending van het internationaal recht in Gaza en de ruimere

regio de kansen op duurzame vrede voor de bevolking van het Midden-Oosten verkleinen; is verheugd over het vredesplan tussen Israël en Hamas, waarbij de VS de onderhandelingen hebben geleid en dat is uitgemond in een staakt-het-vuren, zoals bekrachtigd door Resolutie 2803 van de VN-Veiligheidsraad; dringt er bij alle partijen op aan het staakt-het-vuren volledig na te leven, het lichaam van de laatst overgebleven overleden gijzelaar aan zijn familie terug te geven en de snelle verstrekking van humanitaire hulp waarbij internationale organisaties moeten voldoen aan de hoogste normen van neutraliteit, en zonder aan de operaties van deze organisaties onevenredige of andere beperkingen op te leggen waardoor zij hun werk niet kunnen doen, en toegang voor andere civiele bijstandsmisaties toe te staan, waaronder via de grensovergang bij Rafah, en dringt aan op een werkbare routekaart voor een tweestatenoplossing, zoals bepaald in de door de Algemene Vergadering van de VN goedgekeurde Verklaring van New York, herstel van de veiligheid en de openbare orde, met inbegrip van de onmiddellijke ontwapening van Hamas, alsook de terugtrekking van Israëlische troepen uit Gaza, de hervorming en versterking van de Palestijnse Autoriteit (PA) en de wederopbouw van de Gazastrook als noodzakelijke prioritaire stappen; onderstreept dat de wederopbouw van de Gazastrook strikt en ondubbelzinnig afhankelijk moet worden gesteld van robuuste internationale toezichts- en handhavingsmechanismen en onderworpen moet zijn aan duidelijke en bindende voorwaarden; benadrukt dat alle financiële bijstand, materiële steun voor de wederopbouw en steun voor infrastructuur volledig gemonitord, gecontroleerd en gewaarborgd moeten worden om te voorkomen dat deze bij terroristische organisaties terecht komen of misbruikt worden voor gewelddadige activiteiten; benadrukt dat duurzame wederopbouw, veiligheid en stabiliteit op lange termijn in Gaza onlosmakelijk verbonden zijn met de volledige uitsluiting van terroristische en extremistische actoren en het vermogen van de PA om terrorisme en gewapend geweld te voorkomen; neemt met grote bezorgdheid kennis van de voortdurende belemmeringen voor humanitaire toegang en de door de VV/HV geuite waarschuwing inzake recente vergunningsbesluiten die humanitaire organisaties die in Gaza actief zijn aan banden leggen; beschouwt dit als een cruciaal moment voor de hele regio en een beginpunt voor verdere de-escalatie en stabiliteit; dringt er bij de EU op aan het mandaat van haar missie voor bijstandverlening inzake grensbeheer aan de grensovergang bij Rafah (EUBAM Rafah) en haar missie ter ondersteuning van de Palestijnse politie en de rechtsstaat (EUPOL-COPPS) snel uit te breiden zodat ze een cruciale rol kan spelen bij het vinden van een haalbare politieke oplossing, onder meer door ondersteuning van de rechtsstaat, een hervorming van de veiligheidssector en overgangsjustitie; is ernstig bezorgd over de aanhoudende escalatie van geweld op de Westelijke Jordaanoever en de steun van de Israëlische regering en strijdkrachten voor de activiteiten van kolonisten, en is ingenomen met de conclusies van de Raad van december 2025 in dit verband; betreurt de formele aankondiging door de Israëlische regering van de oprichting van elf nieuwe nederzettingen in de bezette gebieden van de Westelijke Jordaanoever, alsook de legalisering of erkenning met terugwerkende kracht van acht illegale buitenposten en wijken van bestaande nederzettingen als nieuwe officiële nederzettingen; wijst op het reeds lang bestaande standpunt van de EU dat de uitbreiding van Israëlische nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever en in Oost-Jeruzalem volgens het internationaal recht illegaal blijft en een eenzijdige maatregel vormt die het vertrouwen en de vooruitzichten op een duurzame vrede en een via onderhandelingen tot stand gekomen oplossing ondermijnt;

17. neemt met bezorgdheid kennis van de escalatie van het conflict tussen Israël en Iran en in de ruimere regio, met inbegrip van Libanon, Syrië en Qatar; maakt zich nog steeds

zorgen over de interne spanningen in Libanon en Syrië; steunt de bijdrage van de Interim-Vredesmacht van de Verenigde Naties in Libanon (Unifil) aan Zuid-Libanon en is verheugd dat het mandaat ervan met een jaar wordt verlengd; is ingenomen met de conclusies van de negende Associatieraad EU Libanon, met name de bereidheid om de Libanese veiligheidssector verder te ondersteunen door ten volle gebruik te maken van EU-instrumenten, waaronder de Europese Vredesfaciliteit en programma's in het kader van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld, en om mogelijke toekomstige GVDB betrokkenheid te onderzoeken; onderstreept dat er vooruitgang moet worden geboekt op het gebied van maatregelen voor het opbouwen van wederzijds vertrouwen en het staken van de vijandelijkheden tussen Israël en Libanon, met inbegrip van de ontwapening van Hezbollah en andere gewapende groeperingen, als voorwaarde voor regionale stabiliteit; herinnert eraan dat het grootste aandeel voor Unifil uit de EU-lidstaten komt; hekelt de voortdurende pogingen van Iran om de regio te destabiliseren, hetzij rechtstreeks, hetzij via zijn handlangers; benadrukt dat de EU haar partner, het Hasjemitische Koninkrijk Jordanië, moet ondersteunen, onder meer door de financiering van de EPF ter bescherming van de Jordaans-Syrische grens op te trekken, aangezien die door smokkelaars wordt gebruikt voor de passage van wapens en drugs en verzwakt is door de huidige crisis in het Midden-Oosten;

18. is ingenomen met de toezegging om de samenwerking met partners in het zuidelijke Middellandse Zeegebied op het gebied van veiligheid te verdiepen en pleit ervoor nauwer met de Mediterrane partnerlanden samen te werken op het gebied van maritieme veiligheid, het tegengaan van sanctieomzeiling, de verzekering van de veiligheid van onderzeese kabels en de bestrijding van extremisme, illegale immigratie, islamitisch terrorisme, mensenhandel en illegale wapenhandel;
19. maakt zich ernstig zorgen over de aanhoudende instabiliteit in Libië en de problemen in de Sahel, een regio die zich heeft ontwikkeld tot een broeinest voor jihadistisch geweld tot in Mozambique en Somalië, met het risico van overloopeffecten naar naburige regio's en uiteindelijk naar Europa; betreurt de aanhoudende instabiliteit in Jemen en veroordeelt de aanvallen van Houthi's tegen Israël en op schepen; benadrukt dat Europa als gevolg van de ontwikkelingen in deze regio's langdurige veiligheidsrisico's loopt; blijft bezorgd over de aanhoudende humanitaire onrust met gevolgen voor de veiligheid in het Grote Merengebied van Afrika; dringt er bij de EU op aan maatregelen te nemen om de toenemende invloed van Rusland en China tegen te gaan, die ervoor zorgt dat de landen in de regio verzwakken en de positieve bijdragen van de EU aan regionale stabiliteit worden ondermijnd; herhaalt dat het van het allergrootste belang is te voorkomen dat Da'esh en andere jihadistische groeperingen zich na de val van het regime-Assad in Syrië hergroeperen, en dringt daartoe aan op duurzame samenwerking tussen de Syrische overgangsautoriteiten en de wereldwijde coalitie tegen Da'esh; is er rotsvast van overtuigd dat er, door middel van nauwer overleg met de Koerden in Syrië, een betrouwbare en duurzame oplossing moet worden gevonden voor de jihadistische gevangenen en hun gezinnen in de gevangenissen en kampen in Noordoost-Syrië, die zowel een ernstige bedreiging als een humanitaire uitdaging vormen;
20. uit eens te meer zijn bezorgdheid over de toegenomen militarisering en agressieve houding van Rusland jegens de EU-lidstaten, de toegenomen geopolitieke concurrentie in het noordpoolgebied naar aanleiding van de klimaatverandering en de aanwezigheid van grondstoffen, en de kwaadwillige activiteiten in Europese territoriale wateren en exclusieve economische zones, die ook worden verricht door de Russische

schaduwvloot; is ook bezorgd over de toegenomen aanwezigheid van China en de intensievere samenwerking tussen Rusland en China in het noordpoolgebied, met inbegrip van gezamenlijke oefeningen; benadrukt dat het van essentieel belang is een tegengewicht te bieden aan de toenemende invloed en militaire aanwezigheid van Rusland en China in de regio; benadrukt hoe belangrijk algemene stabiliteit en vrede in het noordpoolgebied zijn, in overeenstemming met de beginselen van het internationaal recht; dringt aan op concrete en doeltreffende maatregelen van de EU en haar lidstaten met inzet van alle beschikbare middelen en maximale strategische creativiteit om de schaduwvloot te stoppen, het bewustzijn over het noordpoolgebied en het maritieme domein te vergroten door middel van meer toezicht, het delen van inlichtingen en satellietmonitoring, en kritieke infrastructuur te beschermen; benadrukt dat de EU doeltreffend toezicht moet houden op haar externe zee grenzen om illegale activiteiten te voorkomen; maakt zich zorgen over de inmenging van derde landen in Groenland, met name door middel van opruiende taal en hybride acties op Groenlands grondgebied, alsook de expliciete dreigingen die de Amerikaanse regering tegen de soevereiniteit van Groenland heeft geuit en de recente weigering om militaire interventie daartoe uit te sluiten; onderstreept dat dit een fundamentele bedreiging vormt voor de strategische veiligheidsbelangen van de EU, en roept de EU en haar lidstaten op naar aanleiding hiervan gezamenlijk op te treden; is in dit verband ingenomen met de gezamenlijke verklaring van 6 januari 2026 over Groenland van Frankrijk, Duitsland, Italië, Polen, Spanje, Denemarken en het VK, waarbij andere EU-lidstaten zich hebben aangesloten, waarin wordt herhaald dat Groenland aan zijn bevolking toebehoort en eraan wordt herinnerd dat Denemarken en Groenland, en alleen zij, beslissen over aangelegenheden met betrekking tot Denemarken en Groenland;

21. Ondersteunt alle Europese solidariteitsinitiatieven met Groenland en Denemarken, is ingenomen met de belangrijke beslissing van Groenland om Eutelsat, een Europese satellietoperator, te kiezen voor zijn satellietinternetdekking, en roept op tot de snelle ontwikkeling van de Europese ruimtevaartsector, wat essentieel is voor de veiligheid van Europa, met name via het lopende initiatief van de EU Space Act;
22. wijst er nogmaals op dat de EU vast wil houden aan het één-Chinabeleid als een van de beginselen van de betrekkingen tussen de EU en China; is bezorgd over de versnelde militarisering van China en zijn assertieve houding ten aanzien van zijn buurlanden; neemt met groeiende bezorgdheid kennis van de aanhoudende druk op de vrijheid van scheepvaart en kritieke infrastructuur, veroordeelt de geïntensiverde en versnelde stappen van China om de status quo in de Zuid-Chinese Zee en de Straat van Taiwan eenzijdig te wijzigen en herinnert eraan dat het expliciete verbod van het VN-Handvest op het gebruik van geweld op deze regio's van toepassing is; onderstreept dat dergelijke acties de vrijheid van scheepvaart ondermijnen en dat de weigering van China om het gebruik van militaire dwang uit te sluiten om zijn ambitie te verwezenlijken om Taiwan terug te veroveren, een ernstige bedreiging vormt voor de regionale stabiliteit; spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de steeds agressievere acties van China in de Zuid-Chinese Zee en de Indo-Pacifische regio, alsook over het gebruik van economische dwang, hybride oorlogstactieken en gevaarlijke manoeuvres van China tegen zijn buurlanden; benadrukt dat elke militaire escalatie in de Straat van Taiwan ernstige gevolgen zou hebben voor de veiligheid en toeleveringsketens van Europa; wijst op het belang van stabiliteit in de Zuid-Chinese Zee in het licht van de strategische behoefte aan veiligheids- en defensiesamenwerking met bepaalde landen van de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (Asean); prijst de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Duitsland om hun recente operaties op het gebied van vrijheid

- van scheepvaart in de Straat van Taiwan, die blijk geven van een sterk internationaal engagement om het internationaal recht, waaronder het VN-Verdrag inzake het recht van de zee, te handhaven en de vrijheid van scheepvaart te waarborgen;
23. wijst op het strategische belang van de Indo-Pacifische regio binnen het defensiekader van de EU en erkent dat de toenemende veiligheidsproblemen in verband met de regionale activiteiten van China en de ruimere gevolgen daarvan voor de mondiale stabiliteit moeten worden aangepakt; acht het belangrijk de strategische berekening van China inzake steun voor Rusland te veranderen door middel van sancties, met inbegrip van maatregelen tegen Chinese banken die betrokken zijn bij het omzeilen van EU-sancties, en om de aanwezigheid en partnerschappen van de EU in deze regio te versterken;
  24. maakt zich ernstig zorgen over de versterkte militaire en technische samenwerking tussen Rusland en China, die een toenemende bedreiging vormt voor de stabiliteit in de Indo-Pacifische regio en daarbuiten, en de mondiale vrede, de op regels gebaseerde internationale orde en de Europese veiligheidsbelangen dreigt te ondermijnen; stelt bezorgd vast dat de EU en haar lidstaten afhankelijk zijn van de invoer van zeldzame aardmetalen en andere kritieke grondstoffen uit derde landen, met name uit China, wat een steeds groter veiligheidsrisico vormt; betreurt dat recent afgegeven militaire signalen vanuit Rusland en China en recente Russisch-Chinese militaire oefeningen, alsook China's oefening "Justice Mission 2025", de spanningen in de regio verder hebben doen toenemen, waardoor het belang van de-escalatie, afschrikking en de bescherming van de vrijheid van scheepvaart is toegenomen;
  25. benadrukt dat het in het belang van zowel de EU als India is om hun samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie te verdiepen, maar dat India daarbij ook een duidelijk standpunt moet innemen in het licht van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; verzoekt India doeltreffende maatregelen te nemen om te voorkomen dat de EU-sancties worden omzeild, met name door middel van controles op de wederuitvoer van aan sancties onderworpen goederen, meer transparantie bij de invoer van energie en de opschorting van militaire samenwerking met Rusland;
  26. merkt op dat ruimteactiviteiten voor tweërlei gebruik steeds belangrijker worden voor de Europese strategische veerkracht en autonomie en wijst op het toenemende aantal actoren in de ruimte; benadrukt dat ruimtevaartcapaciteiten, met name voor tweërlei gebruik, essentieel zijn voor veiligheid en defensie, en om autonome besluitvorming te waarborgen, kritieke infrastructuur te beschermen en doeltreffende defensieoperaties in alle operatiegebieden mogelijk te maken; beklemtoont dat het voor de Europese ruimteautonomie in de eerste plaats noodzakelijk is dat ruimteobjecten doeltreffend worden beschermd en dat de EU minder afhankelijk wordt van buitenlandse ondernemingen en dienstverleners; pleit ervoor sneller werk te maken van een dienst voor regelmatige aardobservatie, een krachtiger Europees navigatie- en positioneringssysteem, een Europese oplossing voor beveiligde communicatie tegen 2028, alsook een systeem voor vroegtijdige waarschuwing voor ballistische raketten; benadrukt dat er behoefte is aan een beter regelgevings- en beheerskader voor ruimteactiviteiten in algemene zin en voor het militaire gebruik van de ruimte en antisatellietwapens in specifieke zin; dringt aan op nauwere coördinatie tussen de lidstaten, de Commissie, het Europees Ruimteagentschap en het EDA, ook ter ondersteuning van GVDB-missies en -operaties;

27. onderstreept dat in de ruimte gestationeerde infrastructuur inmiddels van cruciaal belang is geworden voor militaire doeleinden en GVDB-missies en -operaties, waaronder veilige communicatie, navigatie, inlichtingen, surveillance en verkenning (ISR) en commando-ondersteuning; onderstreept dat de EU met succes de programma's Copernicus, Galileo en Egnos beheert, die diensten voor tweërlei gebruik leveren aan de EU en haar lidstaten; beschouwt dit als een precedent voor de ontwikkeling van verdere Europese strategische hulpmiddelen die buiten het financiële en technische vermogen van afzonderlijke lidstaten vallen of waar een zwaarwegend Europees openbaar belang voor Europese oplossingen bestaat; dringt aan op nauwere coördinatie tussen de lidstaten, de Commissie, het Europees Ruimteagentschap en het EDA om dubbel werk te voorkomen, interoperabiliteit te waarborgen en industriële synergieën tussen civiele, commerciële en defensietoepassingen te maximaliseren; is verheugd over de geplande IRIS²-constellatie voor veilig satellietinternet en beveelt aan Taiwan en Oekraïne er in de toekomst toegang toe te verlenen;
28. wijst erop dat de zeer hoge mate van publieke steun voor een echte Europese defensie-unie in schril contrast staat met de uiteenlopende mate van steun van de lidstaten voor de uitvoering van het GVDB, ondanks de ongekende dreigingen en de veranderende geopolitieke omstandigheden;
29. benadrukt dat de EU de plicht heeft om de op regels en waarden gebaseerde internationale orde te handhaven, te waarborgen dat het internationaal recht wordt geëerbiedigd en het multilateralisme te beschermen, en dat zij daar ook een algemeen strategisch langetermijnbelang bij heeft; merkt op dat traditionele vredesopbouw, deskundigheid op het gebied van vredesonderhandelingen, overgangsjustitie en vertrouwenwekkende maatregelen ondanks de huidige trends van cruciaal belang blijven; roept de EU ertoe op een voortrekkersrol op te nemen bij het vormgeven van vredesonderhandelingen en vreedzame transities voor de grote conflicten die Europa en zijn onmiddellijke buurlanden treffen; onderstreept dat de EU het volledige potentieel van de GVDB-instrumenten moet benutten zodat ze in dat verband een rol van betekenis kan spelen en haar deskundigheid op het gebied van duurzame en eerlijke vrede wordt aangewend ten behoeve van vredesonderhandelingen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan bestaande partnerschappen verder te verdiepen en te streven naar nieuwe partnerschappen met landen die eveneens geloven in multilateralisme en een op regels gebaseerde internationale orde; hamert erop dat een sterk en nauw veiligheids- en defensiepartnerschap met het VK, met specifieke voorwaarden, belangrijk is en verheugt zich over het veiligheids- en defensie-partnerschap tussen de EU en het VK; betreurt dat de onderhandelingen over de deelname van het VK aan het SAFE-programma tot dusver niet zijn geslaagd; is ingenomen met de SAFE-overeenkomst tussen de EU en Canada; verzoekt de EU en het VK overeenstemming te bereiken over een evenwichtige en wederzijds voordelige oplossing;
30. betreurt de verzwakking van regelingen inzake non-proliferatie en wapenbeheersing; pleit ervoor de inspanningen te verdubbelen om deze tendens om te buigen en eist dat de EU een veel grotere rol speelt, met name op het gebied van de niet-verspreiding van massavernietigingswapens; benadrukt dat nucleaire afschrikking van cruciaal belang is om Europa als continent te beschermen, maar dat het VK en Frankrijk de enige Europese kernmachten zijn; bevestigt nogmaals dat het zich volledig schaaft achter de inzet van de EU en haar lidstaten voor het Verdrag inzake de niet-verspreiding van kernwapens, dat de hoeksteen vormt van het beleid inzake de niet-verspreiding van kernwapens en nucleaire ontwapening; benadrukt dat het noodzakelijk is een effectief

wapenbeleid op EU-niveau te ontwikkelen en in meer transparantie en convergentie op nationaal en EU-niveau te voorzien op het gebied van wapenuitvoer, met name tijdens een periode van toenemende defensie-uitgaven en versterking van de EDTIB; verzoekt de lidstaten het gemeenschappelijk standpunt van de EU over wapenuitvoer te eerbiedigen en erkent hun bevoegdheden in hun defensieaankoopbeleid; verzoekt de lidstaten zich volledig te houden aan Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB¹³ en criterium vier inzake regionale stabiliteit strikt toe te passen en geen vergunningen voor wapenuitvoer te verlenen als er een duidelijk risico bestaat dat de beoogde ontvanger de wapens agressief tegen een ander land in het algemeen en de lidstaten in het bijzonder zal inzetten;

31. spreekt zijn ongenoegen uit over de Amerikaanse Nationale Veiligheidsstrategie van december 2025, waarin een ongegrond VS-beleid wordt geformaliseerd waarin de EU, met inbegrip van haar fundamentele waarden, beginselen van democratisch bestuur en een aantal van haar fundamentele veiligheidsdoelstellingen, wordt beschouwd als strijdig met de belangen van de VS; onderstreept dat dergelijke standpunten er onvermijdelijk toe leiden dat Europese landen hun strategische autonomie versterken, waaronder in de defensie- en veiligheidsbetrekkingen tussen de EU en de VS; erkent dat de NAVO van cruciaal belang is voor de collectieve verdediging van Europa, maar waarschuwt voor de risico's van de toenemende onvoorspelbaarheid, het kortzichtige isolationisme en de zelfgerichtheid van de VS in haar buitenlands beleid, alsook van de verschuivende betrekkingen van het land met Rusland en de focus van de VS op Azië, wat gepaard kan gaan met een grote afname van de militaire aanwezigheid en snelle terugtrekking van troepen uit Europa en kan worden gezien als een ondermijning van de Amerikaanse toezeggingen op het gebied van veiligheid ten aanzien van Europa; dringt er in het licht daarvan op aan noodplannen op te stellen in geval van een snelle terugtrekking van Amerikaanse troepen, of als gevolg van andere omstandigheden, om de Europese afschrikking en capaciteit voor zelfstandige actie tegen agressie te verzekeren;
32. onderstreept dat de VS tot nu toe de belangrijkste strategische bondgenoot van de EU zijn gebleven en van essentieel belang zijn voor de collectieve verdediging van de NAVO en de Europese veiligheid, veerkracht en afschrikking; benadrukt dat het engagement van de VS en nauwe samenwerking tussen de EU en de VS daarom moeten worden gestimuleerd; onderstreept dat de EU en haar lidstaten de defensie-uitgaven gecoördineerd moeten verhogen en dat de lidstaten hun eigen defensievermogen en gereedheid moeten versterken om strategische autonomie te waarborgen en geloofwaardige afschrikking te ontwikkelen, onafhankelijk van de VS en in het kader van een vernieuwd en gebalanceerd trans-Atlantisch partnerschap; onderstreept dat een sterkere en slagvaardigere EU op het gebied van veiligheid en defensie de Europese belangen zou versterken, zou bijdragen aan een sterker trans-Atlantisch partnerschap met de VS en het mogelijk zou maken gedeelde veiligheidsdoelstellingen te verwezenlijken; neemt kennis van de goedkeuring van de Amerikaanse Nationale Veiligheidsstrategie 2025 en is ingenomen met de toezegging van de VS om hun bondgenoten te ondersteunen bij het behoud van de vrijheid en veiligheid van Europa, maar betreurt tegelijkertijd de negatieve toon ten aanzien van ons continent en verwerpt

---

¹³ Gemeenschappelijk Standpunt 2008/944/GBVB van de Raad van 8 december 2008 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor de controle op de uitvoer van militaire goederen en technologie (PB L 335 van 13.12.2008, blz. 99, ELI: <http://data.europa.eu/eli/compos/2008/944/oj>).

elke toespeling op inmenging in de democratische processen van de EU-lidstaten; is ingenomen met de goedkeuring van de National Defence Appropriations Act 2025 door het Amerikaanse Congres en de realistische beperkingen ervan op de mogelijke terugtrekking van troepen en activa uit Europa en op de intrekking van de bijstand aan Oekraïne en de veiligheid in het Oostzeegebied; neemt met bezorgdheid kennis van berichten dat Amerikaanse functionarissen Europese gesprekspartners zouden hebben geïnformeerd over hun eis dat Europa uiterlijk in 2027 de verantwoordelijkheid voor het merendeel van het conventionele defensievermogen van de NAVO in Europa overneemt; is van mening dat dergelijke aankondigingen niet wijzen op een dialoog tussen partners en bondgenoten over de beste manier om de Europese veiligheid en lastenverdeling te waarborgen; is van mening dat de Amerikaanse Nationale Veiligheidsstrategie de noodzaak voor Europa om dringend de verantwoordelijkheid voor zijn eigen veiligheid op zich te nemen, verder versterkt;

Het gebrek aan afschrikking en vermogensproblemen aanpakken

33. onderstreept dat de afschrikingscapaciteit van de EU onvoldoende is; is van mening dat de kritieke punten van dit gebrek aan afschrikingscapaciteit van de EU betrekking hebben op: autonomie, militaire doctrine, politieke eenheid, regelmatige inschattingen van gemeenschappelijke dreigingen, ISR, vermogenstekorten, gemeenschappelijk commando en controle (C2), industriële capaciteit en innovatie, en interoperabiliteit; benadrukt, in het licht van de snel verslechterende geopolitieke context, dat het noodzakelijk is de uitgeputte bestanden aan te vullen, kritieke vermogenslacunes op te vullen en de interoperabiliteit van de strijdkrachten te waarborgen, de industriële defensieproductie op te schalen, een echte Europese interne markt voor defensieproducten en -diensten te creëren, de interoperabiliteit te verbeteren door de gebruikte overlappende wapensystemen te verminderen, standaardisering volgens de NAVO-normen te bevorderen en de investeringen in innovatie drastisch op te voeren; acht het van cruciaal belang om, in overeenstemming met de aanbevelingen van het witboek van 19 maart 2025, lucht- en raketdefensie, artilleriesystemen, munitie en raketten, drone- en antidronesystemen, militaire mobiliteit, artificiële intelligentie, kwantumtechnologieën, elektronische en cyberoorlogvoering, strategische hulpmiddelen en bescherming van kritieke infrastructuur te ontwikkelen; dringt aan op gezamenlijke inspanningen van de EU en haar lidstaten om deze lacunes aan te pakken, ook door middel van een reeks EDPGB's; is verheugd over de invoering van EDPGB's en beschouwt deze als een belangrijk instrument om de gezamenlijke ontwikkeling, productie en aankoop van belangrijke militaire vermogens, die van vitaal belang zijn voor de veiligheids- en defensiebelangen van de EU, te bevorderen en zo de samenwerking, interoperabiliteit en industriële efficiëntie te versterken; verzoekt de industrie voorts haar productie en innovatie zo snel mogelijk op te schalen, in samenwerking met en met steun van de EU en haar lidstaten;
34. is zich bewust van de aanzienlijke inspanningen om de Europese defensie te bevorderen door middel van voorstellen voor regelgeving en initiatieven zoals het EDIP, de ReArm Europe-agenda, SAFE, de mini-omnibus voor defensie, de omnibus voor defensiegereedheid, het pakket militaire mobiliteit, het BraveTech EU-initiatief en de routekaart voor defensiegereedheid 2030; dringt erop aan de omnibus voor defensiegereedheid snel te voltooien en uit te voeren; is ingenomen met de voorstellen om de lidstaten meer budgettaire flexibiliteit te bieden, met name de leningfaciliteit van 150 miljard EUR uit het SAFE-instrument; is evenwel van mening dat deze maatregelen niet volstaan en dat er enorme extra budgettaire investeringen nodig zullen zijn; is

ingenomen met het feit dat de SAFE-leningen volledig zijn ondertekend en leiden tot belangrijke gezamenlijke aanbestedingsacties, maar betreurt het nogmaals dat artikel 122 VWEU is gebruikt, met name omdat het Parlement heeft bewezen dat het in staat is snel op te treden wanneer dat nodig is; is ingenomen met het aangekondigde voornemen van de lidstaten om de gezamenlijke aanbestedingen tegen eind 2027 met 40 % te verhogen en het aantal aanbestedingen met Europese preferentie tegen eind 2028 met 55 % en eind 2030 met 60 % te verhogen; betreurt de gebrekkige stijging van gezamenlijke aanbestedingen en merkt op dat de lidstaten de gezamenlijke aanbestedingsdoelstellingen die in 2007 zijn vastgesteld, tot op heden niet hebben uitgevoerd; is ingenomen met de vaststelling van de EDIP-verordening (Verordening (EU) XXX/2025), het eerste uitgebreide industriële programma op EU-niveau, waarmee een structuur voor een Europees bewapeningsprogramma (SEAP), het mechanisme van de EU voor militaire verkoop en de EDPGB's worden opgezet om de samenwerking tussen de lidstaten te stimuleren; herinnert eraan dat de financiering van de defensie-industrie van de EU nauw moet worden afgestemd op de vermogensbehoeften van het GVDB; dringt erop aan een specifiek mechanisme voor coördinatie tussen het EDIP en het Europees Defensiefonds (EDF) in te voeren om prioriteit te geven aan projecten waarmee de interoperabiliteit en operationele veerkracht worden verbeterd en tegelijkertijd innovatie, veiligheid van de toeleveringsketens en Europese industriële soevereiniteit worden bevorderd;

35. erkent dat drones een steeds prominentere rol spelen in moderne oorlogvoering en onderstreept dat het dringend noodzakelijk is om met name de veranderende militaire en hybride drone-dreigingen het hoofd te bieden; onderstreept dat drone- en anti-dronesystemen moeten worden versterkt om alle Europese flanken, van oost naar west en van noord naar zuid, te beschermen; dringt aan op meer coördinatie, eenheid en solidariteit tussen de lidstaten, de relevante EU-instellingen en de NAVO bij het monitoren, onderscheppen en neutraliseren van vijandige drones, alsook op de ontwikkeling en uitrol van een geïntegreerd lucht- en raketverdedigingssysteem om collectieve bescherming tegen dreigingen met drones en ballistische raketten te waarborgen; moedigt de Commissie, het EDA en de lidstaten aan om gezamenlijk prioriteit te geven aan de ontwikkeling van geavanceerde systemen voor elektronische oorlogvoering en gerichte-energiewapensystemen die bedoeld zijn om potentiële hybride dreigingen en aanvallen met drones die de EU als doelwit hebben, tegen te gaan; dringt aan op een duidelijke strategie om de doeltreffendste en kostenefficiëntste trajecten naar die capaciteiten te vergemakkelijken; benadrukt dat er behoefte is aan gezamenlijke opleidingen over onbemande luchtvaartuigen (UAV's) en dat de capaciteit daarvoor in de conventionele luchtverdedigingsmacht moet worden geïntegreerd, waarbij interoperabiliteit met de geïntegreerde lucht- en raketafweer van de NAVO wordt gewaarborgd; dringt er bij de lidstaten en de Commissie op aan om, in nauwe en wederzijds voordelige samenwerking met Oekraïne, met spoed werk te maken van dergelijke projecten, zoals de dronecoalitie; benadrukt dat de samenwerking inzake drones moet worden versterkt op het gebied van opleidingsvoorzieningen, certificeringsprocedures, montage, coördinatie op het slagveld, realtime doelbepaling en veerkrachtige C2; dringt erop aan onevenredige afhankelijkheid van derde landen, met name China, bij de productie van dronesystemen te voorkomen; beseft dat de hoge kosten van het onderscheppen van drones een uitdaging vormen en dringt aan op gezamenlijke programma's om meer kosteneffectieve vermogens voor de bestrijding van UAV's te ontwikkelen; benadrukt dat gerichte-energiewapens, waaronder krachtige lasers en microgolfsystemen met hoog vermogen, het mogelijk zouden maken om zich

- te verweren tegen dreigingen vanuit de lucht, zoals drones, raketten of rondhangende munitie, tegen een fractie van de kosten van de huidige op raketten gebaseerde onderscheppingsystemen; benadrukt dat politiemachten en civiele autoriteiten, in nauwe samenwerking met de strijdkrachten, beter moeten worden uitgerust en de bevoegdheid moeten krijgen om drones op te sporen en zich ertegen te verdedigen; dringt aan op concrete maatregelen om de civiele paraatheid en de samenlevingsbrede aanpak van hybride droneaanvallen te verbeteren;
36. benadrukt dat de inspanningen ter bescherming van de gehele oostflank, van de Oostzee tot aan de Zwarte Zee, moeten worden opgevoerd; benadrukt dat er dringend behoefte is aan meer maritiem toezicht in het gebied van de Oostzee, de Noordzee en de Zwarte Zee; is van mening dat het, in het licht van de nieuwe operationele dimensie van hybride oorlogvoering, noodzakelijk is strategieën voor maritieme veiligheid en ter bestrijding van UAV's te integreren;
  37. verzoekt de lidstaten ten volle gebruik te maken van de SEAP's in het kader van de EDIP-verordening om defensievermogens beter te integreren en te beheren; verzoekt de Commissie en de VV/HV beter gebruik te maken van PESCO-projecten en nieuwe manieren voor te stellen hoe de EU en haar lidstaten gezamenlijke middelen voor militair gebruik kunnen verwerven, zoals strategische hulpmiddelen, ook in de ruimte, die door de lidstaten kunnen worden ingezet, met dien verstande dat niet uit het loutere bezit of onderhoud van middelen voor militaire doeleinden, maar wel het gebruik ervan gevolgen op militair of defensiegebied (artikel 41 VEU) heeft; is verheugd dat de snel inzetbare EU-capaciteit in 2025 in gebruik is genomen en beschouwt dit als een belangrijke stap in de richting van een EU die beter in staat is autonoom te reageren op externe conflicten en veiligheids crises; stelt voor dat de snel inzetbare capaciteit een multinationale troepenmacht wordt die, in overeenstemming met de reeds lang bestaande militaire hoofddoelen van Helsinki, kan worden uitgebreid tot een grotere troepenmacht van meer dan 60 000 om een deel van de doelstelling van het NAVO-strijdkrachtenmodel te halen;
  38. is ingenomen met de oostflankwacht en het Europees initiatief voor droneverdediging als vlaggenschipprojecten die essentieel zijn voor regio's die het grootste risico lopen op conventionele oorlogvoering en hybride aanvallen; merkt op dat de lidstaten in de frontlinie werken aan uitgebreide programma's voor het "oostelijke schild", die een aanvulling vormen op deze vlaggenschipprojecten; is ingenomen met het voorstel van de Commissie dat de vermogenscoalities van de lidstaten gebruik kunnen maken van beschikbare instrumenten zoals het EDIP, de PESCO en EDPGB's, met duidelijk omschreven, tastbare resultaten om gerichte EU-steun voor vlaggenschipprojecten op gang te brengen;
  39. verzoekt de EU en de NAVO waar nodig hun vermogensontwikkelings- en planningsprocessen en C2-capaciteit te stroomlijnen en daarbij te waarborgen dat deze consistent en doeltreffend zijn; dringt er bij de EU op aan zich aan de NAVO-normen aan te passen om de interoperabiliteit en complementariteit tussen de NAVO en de EU te versterken teneinde dubbel werk te voorkomen; dringt aan op meer gezamenlijke planning en oefeningen;
  40. benadrukt dat het gebrek aan volwaardige en robuuste Europese C2-capaciteit nog steeds een van de meest kritieke lacunes in het GVDB en de uitvoering van artikel 42, lid 7, VEU is; benadrukt dat het EU-optreden pas geloofwaardig wordt met een

permanent C2-hoofdkwartier dat in staat is missies en operaties op strategisch, operationeel en tactisch niveau te plannen, te leiden en uit te voeren; herhaalt zijn oproep om de Militaire Staf van de EU in staat te stellen om, indien nodig, autonome Europese militaire operaties te plannen en te coördineren met de strijdkrachten van de lidstaten en aldus verdere stappen te zetten naar een Europese commando- en controlestructuur; onderstreept dat hiermee de Europese pijler van de NAVO wordt versterkt; benadrukt dat onnodige overlapping met de structuren en processen van het Algemeen Hoofdkwartier van de Geallieerde Mogendheden in Europa van de NAVO moet worden vermeden; onderstreept dat er voor een dergelijk volwaardig C2-hoofdkwartier meer personeel, een veilige infrastructuur en geïntegreerd civiel-militair overleg vereist is; benadrukt dat er behoefte is aan interoperabele, veilige en soevereine C2-systemen die bestand zijn tegen identiteitsvervalsing en ondersteund worden door in de EU ontwikkelde software, datanetwerken en communicatienormen; dringt er bij de VV/HV, de Commissie en het EDA op aan om in het kader van de PESCO een project te lanceren op het gebied van C2-vermogen als noodzakelijke voorwaarde voor geloofwaardig autonoom EU-optreden;

41. benadrukt dat er dringend doortastende maatregelen nodig zijn om de EDTIB te versterken; dringt aan op een betere samenwerking en coördinatie tussen de defensie-industrieën van de lidstaten; dringt erop aan een echte eengemaakte markt voor defensie te voltooien, gezien de aanhoudende versnippering van zowel de vraag- als de aanbodzijde; is bezorgd over het feit dat de EU-lidstaten in hun nationale aanbestedingspraktijken van de voorkeur blijven geven aan de nationale industrie; herinnert eraan dat versnippering het concurrentievermogen ondermijnt, met dubbel werk en verminderde interoperabiliteit tot gevolg; dringt erop aan onnodige politieke, economische en regelgevende belemmeringen en praktijken in de lidstaten weg te nemen die de efficiëntie en het concurrentievermogen van de eengemaakte markt voor defensie ondermijnen, zoals het frequente gebruik van de in artikel 346 VWEU voorziene vrijstelling in verband met nationale veiligheidsbelangen; verzoekt de Commissie een aanbeveling te doen voor een interpretatie van artikel 346 VWEU om een geharmoniseerde en uniforme aanpak in de hele EU te stimuleren, waarbij ze rekening houdt met de noodzaak om de essentiële veiligheidsbelangen van de lidstaten strikt te beschermen en benadrukt dat de in artikel 346 VWEU bedoelde vrijstellingen alleen bij wijze van uitzondering mogen worden gebruikt; is van mening dat de Commissie in staat moet worden gesteld de algemene uitvoering van artikel 346 VWEU te beoordelen om mogelijk structureel misbruik te stoppen; dringt erop aan de voorstellen van de Commissie snel uit te voeren met als doel de regels voor grensoverschrijdende aanbestedingen en overdrachten van defensieproducten binnen de EU verder te harmoniseren en te stroomlijnen om samenwerking, gemeenschappelijke normen voor certificering en markttoegang in de hele EU, ook voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en innovatieve marktdeelnemers, en het verkeer van defensieproducten binnen de EU te vergemakkelijken, wat een absolute voorwaarde is om een echte interne markt voor defensie tot stand te brengen;
42. is, met het oog op nauwere intra-Europese industriële samenwerking en strategische autonomie, ingenomen met de initiatieven die tot doel hebben de Europese preferentie bij overheidsopdrachten op defensiegebied te versterken, zoals gedefinieerd in de EDIP-verordening, en moedigt de lidstaten aan bij hun aanbestedingen prioriteit te geven aan Europese bedrijven en tegelijkertijd onze veiligheidssamenwerking met gelijkgestemde partners in stand te houden, zonder de onmiddellijke aanvulling van voorraden en arsenalen in gevaar te brengen; benadrukt dat de EU met haar overheidsmiddelen in de

eerste plaats de EDTIB moet ondersteunen; pleit voor gecoördineerde inspanningen om de productiecapaciteit op te voeren, de interoperabiliteit te vergroten en technologische innovatie te versnellen, en tegelijkertijd eerlijke kansen voor bedrijven uit alle lidstaten te waarborgen; merkt op dat het ReArm Europe-plan geen sterke Europese preferentieclausule bevat; dringt er bij de Commissie op aan haar omnibusbenadering van de sector te verdiepen en te verbreden zodat ze niet alleen een actuele evaluatie uitvoert, maar ook stappen zet naar een structurele hervorming van het regelgevingskader; is ingenomen met de inspanningen om de besluitvormingsprocessen van het EDF te versnellen, met name met betrekking tot disruptieve technologieën; pleit voor verdere samenhang en synergieën tussen EDF-financiering en PESCO-projecten; moedigt EDF-acties aan om de integratie van de Oekraïense defensie-industrie in de EDTIB verder te ondersteunen;

43. dringt aan op passende maatregelen om de EDTIB te faciliteren en te stimuleren, onder meer door middel van publiek-private samenwerkingsmodellen, particuliere investeringen en spaargeld en een actievere betrokkenheid van de Europese Investeringsbank (EIB); verzoekt de EU en de lidstaten met spoed een duurzaam, robuust en voorspelbaar financieringsmechanisme te creëren, onder meer door na te gaan of het mogelijk is om een multilateraal financieringsinstrument of een defensie-, veiligheids- en veerkrachtfonds van de EU op te richten dat kan worden gebruikt ter ondersteuning van de uitbreiding van de productiecapaciteit, de stabilisering van de toeleveringsketens en de technologische onafhankelijkheid van kritieke sectoren, onder meer door middel van particuliere investeringen; dringt erop aan nationale en EU-financieringsinstrumenten te optimaliseren en beter op elkaar af te stemmen om gezamenlijke vermogens te ontwikkelen en middelen aan te kopen om onze collectieve defensie te waarborgen; is verheugd dat de EIB haar investeringen in de Europese veiligheid en defensie aanzienlijk heeft verhoogd — in 2025 ging 3,5 % van haar totale financiering naar deze projecten; benadrukt echter dat de begroting van 175 miljoen EUR van de eigenvermogensfaciliteit voor defensie voor de periode 2024-2027 duidelijk ontoereikend is om te voldoen aan de financieringsbehoeften van de EDTIB en haar waardeketen; verzoekt de EIB daarom de begroting aanzienlijk te verhogen om beter tegemoet te komen aan de kapitaalbehoeften van de sector en strategische Europese defensievermogens te ondersteunen;
44. benadrukt dat het belangrijk is innovatie en onderzoek te stimuleren, onder meer door universiteiten en technologiecentra te laten deelnemen aan defensieprojecten; steunt de oprichting van een Europees netwerk voor defensie-innovatie, onder toezicht van het EDA, om onderzoeksinstellingen, kmo's, innovatieve marktdeelnemers, aanbieders van goederen voor tweërlei gebruik en militaire eindgebruikers in alle lidstaten met elkaar te verbinden; steunt de ontwikkeling van regionale innovatiehubs en testfaciliteiten in minder geïndustrialiseerde of perifere lidstaten om ervoor te zorgen dat de opschaling van de defensie de EU als geheel ten goede komt; verzoekt de EU en haar lidstaten dringend mechanismen te ontwikkelen om onverhoopte winsten en teruggevorderde fondsen te gebruiken, met name in de huidige perioden van opschaling, iets te doen aan aanbodtekorten en pieken in de vraag, en defensie op EU-niveau en innovatie en concurrentievermogen op het gebied van goederen voor tweërlei gebruik te stimuleren, onder meer door de oprichting van een "Europees DARPA" (naar het voorbeeld van het Amerikaanse Agentschap voor geavanceerde onderzoeksprojecten op het gebied van defensie) met voldoende financiering;

45. onderstreept dat de deelname van kmo's in alle lidstaten moet worden vergemakkelijkt en bevorderd en de eerlijke en billijke toegang van die kmo's tot door de EU gefinancierde projecten moet worden gewaarborgd; pleit voor duurzame investeringen in en steun voor kmo's; dringt erop aan de toegang tot EU-financiering te vereenvoudigen en onderzoeksprogramma's op civiel en defensiegebied op elkaar af te stemmen; benadrukt dat alle initiatieven en financiële instrumenten van de defensie-industrie van de EU moeten zorgen voor een gelijk speelveld voor alle actoren in de defensie-industrie in de hele EU en dat daarbij ook de samenwerking tussen grotere en kleinere bedrijven uit alle 27 lidstaten moet worden bevorderd;
46. dringt er bij de EU op aan om, in overleg met de NAVO, Oekraïne te helpen zijn defensievermogens te versterken; benadrukt dat daartoe ook een versterkt industrieel partnerschap moet worden ontwikkeld waardoor de overdracht van technologie en knowhow en de integratie van de Oekraïense technologische en industriële defensiebasis in de EDTIB mogelijk worden, en tegelijkertijd EDTIB-activiteiten in Oekraïne moeten worden ondersteund, onder andere via het SAFE-fonds; dringt er in dat verband bij de lidstaten en hun defensie-industrieën op aan aanvullende investeringen te doen, joint ventures op te zetten en partnerschappen op te bouwen met Oekraïne met als doel gezamenlijk defensieproducten in de EU te ontwikkelen, met name op het gebied van drone- en antidronetechnologie; is ingenomen met de initiatieven van de Commissie op dit gebied; dringt er bij de strijdkrachten van de lidstaten en de EDTIB op aan lering te trekken uit de Oekraïense capaciteitsontwikkeling en innovaties op het terrein, met name wat betreft onbemande en autonome systemen en de technieken, tactieken en procedures die op het slagveld worden gebruikt; is vol lof over het Deense model van steun aan Oekraïne en dringt aan op meer stimulansen voor nauwere samenwerking tussen en integratie van de EDTIB en de Oekraïense defensie-industrie; benadrukt dat het voordelen heeft om de defensie-industrie van Oekraïne buiten Oekraïne te laten produceren;
47. benadrukt dat er een goede infrastructuur voor civiele bescherming en noodplanning moeten worden ontwikkeld; dringt erop aan de crisisbestendige en civiele defensie-infrastructuur te versterken; benadrukt dat het defensie- en veiligheidsbeleid gebaseerd moet zijn op sociale cohesie en democratische mechanismen; pleit ervoor de sociale dialoog, regionale ontwikkeling en bijscholing van de beroepsbevolking in de defensieplanning van de Unie te integreren; wijst erop dat investeringen in goederen voor tweërlei gebruik moeten helpen burgers weerbaarder te maken en werkgelegenheid in kwetsbare regio's te scheppen, en aldus moeten bijdragen aan een samenlevingsbrede benadering van crisisparaatheid;
48. onderstreept dat militaire mobiliteit van wezenlijk strategisch belang is voor de Europese strategische autonomie en voor de samenwerking tussen de EU en de NAVO; dringt erop aan te voorzien in de nodige financiering, onder meer van de Connecting Europe Facility, voor infrastructuur voor tweërlei gebruik en daarmee de militaire mobiliteitscorridors van de EU uit te breiden naar de oostelijke flank, met inbegrip van Oekraïne, en deze corridors uit te rusten met de nodige capaciteiten, zoals transportmaterieel, logistieke knooppunten, brandstoftoeleveringsketens en veilige digitale systemen; wijst er nogmaals op hoe belangrijk het is uitrusting of troepen snel uit het westen te kunnen verplaatsen en lessen te trekken uit de ervaring van de Oekraïense strijdkrachten; dringt erop aan dat contramobiliteit wordt geïntegreerd in het ontwerp van militaire corridors;

49. acht het van cruciaal belang dat de financiële, regelgevende en fysieke belemmeringen voor militaire mobiliteit snel worden weggewerkt, met bijzondere aandacht voor de vier prioritaire militaire mobiliteitscorridors, en dat de administratieve procedures worden gestroomlijnd; onderstreept dat militaire corridors ook van cruciaal belang zijn voor civiele evacuatie en de verstrekking van humanitaire hulp; dringt aan op concrete paraatheid op het gebied van militaire mobiliteit door toe te werken naar een omvattende aanpak van militaire logistiek, met inbegrip van de beveiliging van kritieke infrastructuur, vervoersknooppunten, onderhoud, opslag, bijtanken en reparatie; wijst erop dat het van strategisch belang is om bestaande netwerken te ontwikkelen en te investeren in nieuwe corridors voor tweërlei gebruik, door middel van betere coördinatie tussen de EU en de NAVO, om interoperabiliteit en kosteneffectiviteit te waarborgen; dringt aan op EU-steun voor projecten zoals de NAVO-brandstofpijpleiding naar Polen, Rail Baltica en de Zwarte Zeesnelweg; wijst op het toenemende strategische belang van de maritieme corridors in de Atlantische Oceaan en de Middellandse Zee voor de veiligheid en de veerkracht van de toeleveringsketens van de EU;
50. onderstreept dat toekomstgerichte defensie-innovatie van cruciaal belang is voor tactische doeleinden, waaronder de ontwikkeling van schone technologie met defensietoepassingen, zoals geavanceerde materialen, groene energie, brandstoffen en batterijen;

Financiering van defensie

51. is ingenomen met de recente aanzienlijke stijgingen in de defensie-uitgaven; wijst erop dat de nadruk op nationale defensie-uitgaven ligt, ook in de routekaart voor defensiegereedheid 2030, waardoor kritieke kwesties zoals versnippering, potentiële budgettaire en operationele synergieën en interoperabiliteit onaangeroerd blijven; merkt op dat als gezamenlijke aanbestedingen in de EDTIB de regel worden, miljarden euro's aan defensie-uitgaven kunnen worden bespaard; benadrukt dat de middelen van de EU moeten worden ingezet voor samenwerkingsprojecten met een duidelijke Europese meerwaarde, waardoor onze afhankelijkheid van derde landen afneemt; is van mening dat structurele Europese hervormingen en samenwerking nodig zijn om te vermijden dat hogere nationale uitgaven leiden tot aanhoudende overlappingsen en inefficiëntie; benadrukt dat er voor de ontwikkeling van een eengemaakte markt voor defensie bovendien een duurzaam en gecoördineerd financieel kader nodig is dat de planning van langetermijninvesteringen mogelijk maakt; dringt erop aan delen van de nationale defensiebegrotingen op EU-niveau te bundelen om schaalvoordelen te creëren en te investeren in capaciteit die wordt gebruikt voor de gezamenlijke verdediging van de EU; benadrukt dat defensie-investeringen moeten worden ondersteund door een tussen de EU en de lidstaten afgesproken meerjarenplanning, in overeenstemming met de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie en het vermogensontwikkelingsplan van de NAVO; verzoekt de Commissie verder onderzoek te doen naar gerichte financieringsmogelijkheden via EU-subsidies ter aanvulling van financiering uit SAFE-leningen, EU-programma's en nationale begrotingen;
52. dringt erop aan dat in het nieuwe meerjarig financieel kader (MFK) wordt voorzien in voldoende en flexibele financiering om zowel het gedeelte "veiligheid" als "defensie" volledig te dekken, waardoor het vermogen van de EU wordt versterkt om haar burgers te beschermen en die bescherming zowel binnen haar grenzen als daarbuiten te waarborgen, en ook stabiliteit in haar nabuurschap te bevorderen; is van mening dat de

financiering van fysieke grensbarrières van essentieel belang is om Europa te beschermen tegen hybride dreigingen, met inbegrip van de instrumentalisering van massamigratie, om mensensmokkel en -handel te voorkomen en om een mogelijke militaire aanval af te schrikken; is ingenomen met de voorstellen van de Commissie om overheidsopdrachten op defensiegebied te vereenvoudigen, te vergemakkelijken en te versnellen; verzoekt de Commissie de middelen voor defensie in het kader van het ontwerp-MFK voor de periode 2028-2034 te consolideren en te verduidelijken en alle opties te bekijken om de defensie-investeringen van de lidstaten te ondersteunen; wijst op het specifieke karakter van de defensiesector en is van mening dat in het toekomstige Europees Fonds voor concurrentievermogen, waarin het ontwerp-MFK van de Commissie voorziet, alle criteria en modaliteiten van de financieringsinstrumenten voor de Europese defensie-industrie moeten worden behouden, met name de criteria met betrekking tot het EDF en het EDIP, en is ingenomen met het initiatief van de Commissie en de EIB om de eigenvermogensfaciliteit voor defensie op te zetten, met een begroting van 175 miljoen EUR; verzoekt de EIB deze begroting aanzienlijk te verhogen om strategische Europese defensievermogens beter te ondersteunen;

53. dringt aan op een Europese financiële architectuur voor defensie op basis van Europese solidariteit, cohesie, concurrentievermogen en efficiëntie; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan het MFK voor 2028-2034 zodanig op te stellen dat een echte Europese defensie-unie mogelijk wordt, met inbegrip van de nodige steun en stimulansen voor de EDTIB, en de naleving van de toezeggingen in het kader van “defensiegereedheid 2030”;
54. onderstreept dat de versterking van de EDTIB en de defensievermogens van Europa op zich niet volstaat om de Europese defensie en afschrikking te versterken; benadrukt dat de fundamentele uitdagingen voor Europa op het gebied van doeltreffende afschrikking gelegen zijn in politieke eenheid en houding, militaire doctrine en het vermogen om, wanneer het nodig is, op doeltreffende wijze C2 uit te oefenen buiten de NAVO-structuren; onderstreept dat de afschrikking van de EU wordt ondermijnd als de versterking van onze capaciteiten niet gepaard gaat met krachtige reacties wanneer Rusland de militaire paraatheid van de EU test; benadrukt in dat verband dat het strategisch kompas van de EU moet worden herzien, met een omvattende aanpak waarbij de civiele en militaire paraatheid wordt versterkt;
55. onderstreept dat het concept van civiel-militaire paraatheid moet worden geïntegreerd in het Europees defensiebeleid, onder meer via gezamenlijke oefeningen, strategische opleiding en versterking van de civiele crisisresponscapaciteiten; benadrukt voorts dat de Europese defensiegereedheid moet worden ingebed in een alomvattende aanpak van maatschappelijke veerkracht, met inbegrip van de bescherming van kritieke infrastructuur, de totstandbrenging van robuuste cyberbeveiligingscapaciteiten en capaciteiten voor het afslaan van hybride aanvallen, instrumenten om desinformatiecampagnes en propagandanarratieven proactief te identificeren, tegen te gaan en te bestrijden, de bescherming van onze democratische instellingen en de veiligheid van kritieke toeleveringsketens, met name die welke verband houden met zeldzame aardmetalen en andere strategische hulpbronnen; dringt erop aan jaarlijks in elke lidstaat op EU-niveau gecoördineerde, samenlevingsbrede defensieoefeningen te houden; wijst erop dat de EU scenario’s voor meerdere landen mee moet financieren en dat er een jaarlijks scorebord van geleerde lessen nodig is, in overeenstemming met de aanbevelingen voor goede praktijken op het gebied van samenlevingsbrede paraatheid; wijst erop dat er voldoende aandacht en financiële middelen moeten gaan naar de

ontwikkeling van technologieën voor tweërlei gebruik die van essentieel belang zijn om de veiligheid en defensie van de EU te waarborgen; wijst erop dat investeringen in goederen voor tweërlei gebruik moeten bijdragen aan de weerbaarheid van de burgers en de werkgelegenheid in kwetsbare regio's, en aldus aan een samenlevingsbrede benadering van crisisparaatheid;

56. herinnert eraan dat de ultraperifere gebieden van de EU van cruciaal belang zijn voor de mondiale veiligheidspositie van de Unie; wijst erop dat hun geografische ligging voor een essentieel bereik zorgt wat betreft maritiem bewustzijn, crisisbeheersing en de bescherming van communicatielijnen over zee;
57. dringt er bij de EU op aan aanzienlijk te investeren in haar inlichtingen- en informatiebeveiliging, onder meer door betere doorlichtingsprocedures, een betere toepassing van beveiligingsclassificatiesystemen en veilige systemen voor het delen van en toegang tot inlichtingen; dringt er bij de lidstaten op aan meer inlichtingen uit te wisselen met het Inlichtingen- en situatiecentrum van de EU en het directoraat Inlichtingen van de Militaire Staf van de EU; verzoekt de VV/HV en de lidstaten te onderzoeken of aan de inlichtingendiensten van de EU bevoegdheden kunnen worden verleend om inlichtingenproducten uit open bronnen in te winnen, te verzamelen, te verwerken en te verspreiden onder de lidstaten en inlichtingendiensten; verzoekt de VV/HV in nauwe samenwerking met de lidstaten te bekijken of er een fusiecentrum of centrum voor gegevensverrekening kan worden opgericht; benadrukt dat de EU-instellingen meer gebruik moeten maken van inlichtingen en prijst de inspanningen van het Inlichtingen- en situatiecentrum van de EU om in dat verband contact te zoeken met belangrijke besluitvormers;

Versterking van GVDB-missies en -operaties

58. dringt erop aan dat de VV/HV en de lidstaten de civiele en militaire GVDB-missies en -operaties versterken met robuuste, flexibele, schaalbare en modulaire mandaten die zijn aangepast aan de veiligheidscontext en de behoeften van het gastland; benadrukt dat er adequate en efficiënte middelen en financiering nodig zijn, alsook gestroomlijnde ondersteuningsstructuren en versterkte politieke en strategische planning; dringt aan op meer personeel en een betere toewijzing van gedetacheerd personeel; dringt erop aan de duur van de inzet van personeel voor GVDB-missies te standaardiseren; spoort de lidstaten aan personeel in te zetten voor GVDB-missies in de landen van het Oostelijk Partnerschap om ervoor te zorgen dat alle lidstaten zijn vertegenwoordigd in missies in de hele regio; onderstreept dat de resultaten en het effect van GVDB-missies en -operaties beter moeten worden beoordeeld, waarbij moet worden gewaarborgd dat ze transparant worden uitgevoerd en afgestemd met de NAVO, de VN en regionale organisaties; dringt er bij de lidstaten op aan de beloften en toezeggingen na te komen die zij in de besluiten van de Raad hebben gedaan en zo hun ambities waar te maken; wijst op bepaalde hardnekkige problemen, zoals een tekort aan middelen, onbezette posten, een hoog personeelsverloop, tegenstand van de lidstaten, risicoaversie, de noodzaak om de povere afstemming op EU-programma's en -partners te verbeteren, en zwakke strategische communicatie; dringt erop aan strategisch over GVDB-missies en -operaties in de hele wereld te communiceren, met name in de directe buurlanden van de EU en kandidaat-lidstaten, zoals BiH en Oekraïne; dringt erop aan de zichtbaarheid van en de strategische communicatie over de voordelen, aanwezigheid en rol van de GVDB-missies en -operaties te verbeteren; onderstreept dat de GVDB-missies en

-operaties de tastbaarste externe machtsuiting van de EU zijn en als zodanig een essentieel onderdeel vormen van de strategische instrumenten van de EU;

59. herhaalt zijn oproep tot steun voor GVDB-missies en -operaties met een mandaat om de weerbaarheid tegen hybride oorlogvoering te vergroten, met inbegrip van cyberdreigingen en FIMI, met name in de landen van de Westelijke Balkan en het Oostelijk Partnerschap; benadrukt dat het belangrijk is nauwer samen te werken met de NAVO, het NAVO-kenniscentrum voor strategische communicatie en het Europees netwerk voor cyberbeveiliging om desinformatie en cyberaanvallen te bestrijden; pleit er nadrukkelijk voor om, waar passend, soortgelijke operationele capaciteiten voor snelle respons in te zetten voor andere horizontale kwesties; is ingenomen met het initiatief van de Commissie om het Europees schild voor de democratie (EU DS) op te richten; is van mening dat de benodigde ervaring en deskundigheid op het gebied van de bestrijding van FIMI in gelijkgestemde landen, met name kandidaat-lidstaten en toetredingslanden, voor synergieën kan zorgen met het EU DS; dringt aan op meer samenhang tussen de bestaande en toekomstige EU-regelgeving en -inspanningen ter bestrijding van FIMI, met inbegrip van het EU DS, en op een duidelijke samenwerking tussen al deze componenten; benadrukt dat er behoefte is aan een snelle, robuuste en collectieve respons op FIMI-operaties, naast inspanningen om de kosten voor de daders van deze acties te verhogen; moedigt een zo nauw mogelijke samenwerking en snelle feedback en uitwisseling van ervaringen aan tussen het EU DS, GVDB-missies en -operaties en de inlichtingen- en besluitvormingsstructuren van de lidstaten en de kandidaat-lidstaten inzake hun ervaring op het gebied van de bestrijding van FIMI; benadrukt dat de Russisch-orthodoxe kerk in toenemende mate door de Russische regering wordt gebruikt bij haar FIMI-inspanningen om de Europese democratieën, sociale cohesie, pro-Europese oriëntaties en religieuze verdraagzaamheid te ondermijnen; dringt er bij alle EU-delegaties, GVDB-missies en -operaties en speciale vertegenwoordigers van de EU op aan de kwaadwillige Russische invloed, onder meer via de Russisch-orthodoxe kerk, op structurele wijze te monitoren;
60. prijst de resultaten die EUMAM Ukraine heeft geboekt bij het versterken van de capaciteit van de Oekraïense strijdkrachten om Oekraïne te verdedigen, alsook de resultaten die de EU-adviesmissie voor Oekraïne (EUAM Ukraine) in moeilijke omstandigheden heeft behaald bij de uitvoering, op het terrein, van haar mandaat om een efficiënte, veerkrachtige en verantwoordelijke civiele veiligheidssector te bevorderen; is van mening dat EUMAM Ukraine de belangrijkste GVDB-missie is die momenteel loopt; benadrukt dat in de planning en middelentoewijzing voor GVDB-missies in de eerste plaats de dringende behoefte van EUMAM Ukraine aan extra instructeurs, uitrusting, munitie en speciale opleidingsvoorzieningen moet worden gelenigd om haar operationele modules te ondersteunen; is ingenomen met de lopende strategische evaluatie van EUAM Ukraine en benadrukt dat de bestrijding van hybride dreigingen, het waarborgen van cyberbeveiliging en de integratie van veteranen belangrijke uitdagingen zijn waarbij de GVDB-missie kritieke bijstand zou kunnen verlenen; onderstreept dat het mandaat van EUAM Ukraine voortdurend moet worden aangepast om tegemoet te komen aan de behoeften van Oekraïne, ook in de nasleep van de Russische aanvalsoorlog; dringt erop aan EUMAM Ukraine om te vormen tot een langdurige militaire opleidings- en adviesmissie van de EU, met een ruimer mandaat om ook luchtverdedigingsoperaties, tactieken met gecombineerde wapens, logistiek en leiderschapsopleidingen voor officieren uit te voeren, met als doel de interoperabiliteit tussen de strijdkrachten van de EU en Oekraïne te waarborgen, als voorbereiding op het toekomstige EU-lidmaatschap van Oekraïne;

61. wijst op het belang, de resultaten en de verlenging van het mandaat van de partnerschapsmissie van de EU in de Republiek Moldavië (EUPM Moldova) tot en met mei 2027, en benadrukt dat deze een doeltreffende bijdrage heeft geleverd aan de verbetering van de veiligheid van de Republiek Moldavië en van haar weerbaarheid tegen en vermogen om hybride dreigingen, waaronder cyberdreigingen en FIMI, tegen te gaan in het licht van de Russische agressie tegen Oekraïne; erkent voorts dat de EUPM Moldova voor nauwere samenwerking tussen de EU en de Republiek Moldavië heeft gezorgd, de crisisbeheersingsvermogens heeft vergroot en heeft bijgedragen tot de algemene stabiliteit van het oostelijk nabuurschap van de EU; herhaalt daarom zijn verzoek aan de Europese Dienst voor extern optreden om na te gaan of deze partnerschapsmissie over gepaste middelen, methoden en financiering beschikt om haar doelstellingen te verwezenlijken, met name wat betreft de vraag of de deskundigheid van het personeel strookt met de behoeften van de missie, en deze in het licht van de conclusies van de beoordeling aan te passen; pleit ervoor de steun aan de Republiek Moldavië via de EPF voort te zetten en te intensiveren;
62. is ingenomen met de manier waarop de waarnemingsmissie van de EU in Georgië (EUMM) en de EU-missie in Armenië (EUMA) helpen vertrouwen op te bouwen en de risiconiveaus voor de lokale bevolking te verlagen; dringt er bij de EU op aan zich actief te blijven inzetten om ervoor te zorgen dat Rusland zijn verplichtingen uit hoofde van de door de EU bemiddelde staakt-het-vurenovereenkomst van 2008 nakomt, die onder meer voorziet in volledige en ongehinderde toegang van EU-waarnemers tot de Georgische regio's Tschinvali/Zuid-Ossetië en Abchazië; is er voorstander van het mandaat van de EUMM uit te breiden en de capaciteiten van de missie te versterken, zodat deze effectief toezicht kan houden op de staakt-het-vurenovereenkomst en deze kan uitvoeren; juicht de onpartijdige waarnemersrol toe die de EUMA aan de grens van Armenië met Azerbeidzjan heeft gespeeld, wat heeft geholpen de situatie te stabiliseren; dringt er bij de Azerbeidzjaanse autoriteiten met klem op aan constructiever samen te werken met de relevante GVDB-missies en -operaties; staat achter de recente verlenging van het mandaat van de EUMA tot 2027, aangezien Armenië zich momenteel in een kritieke fase bevindt; dringt erop aan om met het civiele GVDB betrokken te blijven in de regio om vredesopbouwinitiatieven te versterken, onder meer door aandacht te besteden aan overgangsjustitie, met name volgend op de in augustus 2025 door de VS bemiddelde overeenkomst voor vrede en normalisering van de betrekkingen tussen de Republiek Armenië en de Republiek Azerbeidzjan; dringt erop aan Armenië meer bijstand te verlenen in de strijd tegen de steeds agressievere kwaadwillige Russische inmenging, in de aanloop naar de nationale verkiezingen van Armenië in 2026;
63. beveelt aan dat de reservetroepen uit het buitenland voor EUFOR Althea te allen tijde volledig bemand, ondersteund en in stand gehouden worden, gezien hun belang voor de afschrikkende en geruststellende werking van de operatie in BiH; benadrukt, in het licht van de aanhoudende aanvallen op het constitutioneel bestel van BiH en de mogelijke gevolgen daarvan voor de veiligheid, dat EUFOR er onder meer voor moet zorgen dat de territoriale integriteit, soevereiniteit en politieke onafhankelijkheid van BiH worden gehandhaafd en dat de plaatselijke belanghebbenden handelen in overeenstemming met deze fundamentele beginselen; spreekt zijn krachtige steun uit voor een actieve afschrikkende rol voor EUFOR en is verheugd dat het uitvoeringsmandaat van EUFOR door de VN-Veiligheidsraad is verlengd, waaruit blijkt dat alle politieke geledingen in BiH zich eensgezind achter de handhaving van vrede en veiligheid scharen, in samenwerking met de EU en met behulp van de noodplanning van de NAVO;

64. neemt kennis van de verlenging van het mandaat van de rechtsstaatmissie van de EU in Kosovo (EULEX Kosovo) tot en met juni 2027, hetgeen een herbevestiging vormt van de langetermijnverbintenis van de EU om de rechtsstaat, justitie en institutionele weerbaarheid in Kosovo te ondersteunen en de veiligheid en stabiliteit in de regio te versterken; merkt op dat EULEX Kosovo bijdraagt aan een onafhankelijker rechterlijke macht, sterkere wetshandhavingscapaciteit, meer institutionele verantwoordingsplicht en beter bestuur, en dat tijdens de missie tegelijkertijd de instellingen van Kosovo worden begeleid, gevolgd en geadviseerd; pleit ervoor de verwezenlijkingen van EULEX Kosovo en de geleerde lessen grondig tegen het licht te houden; herinnert eraan dat de ervaringen die met alle missies en operaties zijn opgedaan, alsook de lering die eruit is getrokken, een aanzienlijke meerwaarde vormen voor alle huidige en toekomstige GVDB-missies en -operaties;
65. wijst op het belang van EUPOL COPPS en EUBAM Rafah na het recente staakt-het-vuren en in de context van de uitvoering van het 20 punten tellende vredesplan, zoals bekrachtigd door de VN-Veiligheidsraad, dat tot de tweestatenoplossing moet leiden; benadrukt in het bijzonder dat EUBAM Rafah moet worden gereactiveerd, zodat deze als neutrale derde partij kan optreden aan de grensovergang bij Rafah, in overleg met de PA en de Israëliische en Egyptische autoriteiten; verzoekt de EU en haar lidstaten het personeelsbestand dringend aan te passen aan de toenemende behoeften van EUBAM Rafah; is van oordeel dat EUPOL COPPS wetshandhavingspersoneel moet inzetten om de stabiliteit, de rechtsstaat, het beginsel van vreedzame co-existentie en de bescherming van de grondrechten van de bevolking in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever te bevorderen en zo een belangrijke rol kan spelen bij de ondersteuning van de noodzakelijke politieke overgang in Gaza; is van mening dat EUPOL COPPS een bredere operationele rol moet spelen bij de ondersteuning van de inspanningen van de PA op het gebied van staats- en capaciteitsopbouw; roept Israël en de PA ertoe op volledig te blijven samenwerken met beide missies; moedigt Israël en de PA aan volledig te blijven samenwerken om Hamas te demilitariseren en een duurzame vrede te handhaven;
66. neemt kennis van de verlenging van het mandaat van operatie EUNAVFOR MED IRINI tot en met maart 2027 en erkent dat de missie een essentiële bijdrage levert aan de handhaving van het VN-wapenembargo tegen Libië en de bevordering van vrede en stabiliteit in het zuidelijke deel van het centrale Middellandse Zeegebied; is daarnaast vol lof over het succes van de operatie bij het toezicht op en de preventie van illegale wapen- en oliesmokkel, wat bijdraagt aan de ontwrichting van het zakenmodel van mensensmokkel- en smokkelnetwerken, de verbetering van de maritieme veiligheid en de ondersteuning van de uitvoering van het internationaal recht; dringt erop aan de resultaten van EUNAVFOR MED IRINI te evalueren;
67. stelt met bezorgdheid vast dat de Sahel een “blinde vlek” in het GVDB is geworden, met minder of afgezwakte missies, een beperkt effect op de stabilisatie en een vermindering van de veiligheidsvoetafdruk van de EU in deze belangrijke Afrikaanse regio; spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over de steeds slechtere humanitaire en veiligheidssituatie in de Sahel, met name in Mali, Niger en Burkina Faso; benadrukt dat de Sahel een broeinest van jihadistische activiteiten blijft, hetgeen aanzienlijke risico's van overloopeffecten naar naburige regio's en een bedreiging voor de Europese veiligheid inhoudt en betekent dat een aanhoudende en coherente betrokkenheid van de EU in de regio strategisch essentieel is; herinnert eraan dat het mandaat van de opleidingsmissie van de EU in Mali, de militaire partnerschapsmissie van de EU in

Niger en de missie op het terrein van personeel van de civiele capaciteitsopbouwmissie van de EU in de Sahel in Niger in 2024 is afgelopen; betreurt het dat het doel van deze missies, namelijk het stabiliseren van de regio en haar kwetsbare democratieën, alsook het waarborgen van vrede in de regio, niet is gehaald door toedoen van nationale militaire junta's die democratisch bestuur verwerpen en de macht hebben gegrepen na een reeks door hen georkestreerde staatsgrepen; merkt bovendien op dat de militaire junta's in de Sahel afhankelijk zijn van paramilitaire milities en politieke steun uit Rusland, wat de regionale veiligheid en stabiliteit heeft ondermijnd en er in de praktijk toe heeft geleid dat terroristische groeperingen weer terrein hebben gewonnen;

68. dringt aan op een empirisch onderbouwde, diepgaande beoordeling van de mandaten, rollen en beleidsmaatregelen van de EU en op een grondig herziene, geïntegreerde GVDB-strategie voor de Sahel; wijst erop dat de EU-missie voor capaciteitsopbouw in Somalië helpt de capaciteiten van de Somalische politie en de vermogens op het gebied van maritieme veiligheid en de rechtsstaat te versterken; dringt, met de nadruk op wederzijds voordelige GVDB-missies, aan op een hernieuwd partnerschap tussen de EU en Afrika dat gebaseerd is op veiligheid, ontwikkeling en bestuur; pleit ervoor om, in het licht van onze gemeenschappelijke veiligheidsuitdagingen, nauwer samen te werken met Afrikaanse regionale organisaties; benadrukt dat het belangrijk is GVDB-acties af te stemmen met andere internationale partners die dezelfde doelstellingen hebben;
69. wijst op de positieve bijdrage die de militaire bijstandsmissie van de EU in Mozambique levert aan de versterking van de operationele capaciteiten van de Mozambikaanse strijdkrachten zodat die kunnen optreden tegen de jihadistische opstand in Cabo Delgado, die wordt aangevoerd door de lokale tak van Da'esh; dringt aan op de integratie van waarborgen op het gebied van mensenrechten en bestuur om te zorgen voor duurzame stabilisatie en om regionale overloopeffecten te voorkomen;
70. wijst met nadruk op de belangrijke rol die de militaire operatie EUNAVFOR ASPIDES sinds februari 2024 heeft gespeeld bij het voorkomen van verdere Houthi-aanvallen op de internationale scheepvaart in de Rode Zee, het helpen beschermen van commerciële schepen tegen aanvallen, het begeleiden van deze schepen en het verbeteren van de veiligheid van de maritieme situatie in de regio; verzoekt de VV/HV en de lidstaten te overwegen deze operatie samen te voegen met operatie EUNAVFOR Atalanta, zoals oorspronkelijk gepland, om beide operaties efficiënter te maken en ervoor te zorgen dat operatie ASPIDES over voldoende capaciteit beschikt;
71. verzoekt de VV/HV met voorstellen te komen om Europese defensie-educatie, gezamenlijke operationele opleidingen en oefeningen, en leiderschapsprogramma's te ontwikkelen voor de strijdkrachten en de politieke leiders, in aanvulling op nationale en NAVO-equivalenten, waarbij lering wordt getrokken uit GVDB-missies en -operaties om het GVDB te versterken en de precieze uitvoering en toepassing van artikel 42, lid 7, VEU te ondersteunen; pleit voor door de EU gefinancierde programma's voor de opleiding van civiele en militaire leiders op het gebied van respons op hybride dreigingen, strategische planning en coördinatie tussen de EU en de NAVO; benadrukt dat er meer gezamenlijke opleidingen en oefeningen tussen de Europese strijdkrachten moeten worden georganiseerd om zo de interoperabiliteit te bevorderen, teneinde de missies optimaal voor te bereiden en het hoofd te kunnen bieden aan een breed spectrum van dreigingen, zowel van conventionele als niet-conventionele aard; herhaalt in dat verband zijn steun voor het Europees uitwisselingssysteem voor jonge officieren (militair Erasmus-programma), dat wordt beheerd door de Europese Veiligheids- en

defensieacademie en tot doel heeft de nationale militaire onderwijs- en opleidingsinstellingen in staat te stellen mogelijkheden te onderzoeken voor de kwantitatieve en kwalitatieve uitwisseling van kennis en knowhow, alsook een gemeenschappelijke veiligheids- en defensiecultuur te ontwikkelen en zo de strijdkrachten interoperabeler te maken;

72. moedigt de lidstaten aan meer en strategischer gebruik te maken van de EPF voor opleiding en uitrusting van de veiligheids- en defensiediensten van de oostelijke partnerlanden; moedigt de lidstaten voorts aan ervoor te zorgen dat alle steun voor uitrusting die via de EPF wordt verstrekt, volledig in overeenstemming is met de specifieke behoeften van de ontvangende landen en waar nodig wordt gecoördineerd met de NAVO, teneinde complementariteit te waarborgen en onnodige dubbele inspanningen te voorkomen; benadrukt dat een van de belangrijkste prioriteiten van het GVDB met betrekking tot de oostelijke partnerlanden erin moet bestaan hun soevereiniteit en territoriale integriteit binnen internationaal erkende grenzen krachtig te ondersteunen;
73. herinnert eraan dat het mainstreamen en operationaliseren van het genderperspectief in de externe betrekkingen en het uitvoeren van de agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid in overeenstemming met de desbetreffende resoluties van de VN- Veiligheidsraad van oudsher tot de prioriteiten van de EU behoren; herinnert er in dat verband aan dat het belangrijk is vrouwen in grotere mate te laten deelnemen aan conflictpreventie en -oplossing, vredesonderhandelingen, vredesopbouw en -handhaving, humanitair optreden en wederopbouw na conflicten; benadrukt dat de integratie van een genderperspectief in alle externe en interne GVDB-activiteiten bijdraagt aan een grotere operationele doeltreffendheid van het GVDB en de geloofwaardigheid van de EU als aanjager van gendergelijkheid wereldwijd; dringt aan op maatregelen om gendergelijkheid en de volledige en zinvolle deelname van vrouwen aan de GVDB-missies en -operaties te waarborgen;
74. is zich bewust van de waardevolle bijdrage van religieuze actoren, geloofsgemeenschappen, interculturele en interreligieuze dialoog en het behoud van cultureel erfgoed bij conflictoplossing, vredesopbouw, verzoening en het bevorderen van de cohesie van gemeenschappen, en dringt aan op passende systemische aandacht voor deze aspecten in GVDB-missies en -operaties;

Het aangaan van partnerschappen, met inbegrip van samenwerking met de NAVO

75. is verheugd dat de EU tot dusver met acht landen veiligheids- en defensiepartnerschappen heeft ondertekend; roept ertoe op de bepalingen van deze partnerschappen snel en volledig uit te voeren; dringt erop aan meer met gelijkgestemde partners samen te werken op het gebied van veiligheid en defensie en op zoek te gaan naar manieren om de samenwerking met de meest constructieve van die partners, met inbegrip van, maar niet beperkt tot Canada, Japan, Noorwegen, Oekraïne, het Verenigd Koninkrijk en Zuid-Korea te verdiepen; wijst erop dat een veiligheids- en defensiepartnerschap slechts doeltreffend kan zijn als het wordt aangevuld met economische diplomatie waarmee de weerbaarheid wordt versterkt en afhankelijkheid wordt verminderd; dringt aan op gerichte samenwerking met gelijkgestemde partners, onder meer in Latijns-Amerika en Afrika, om de toeleveringsketens te diversifiëren en toegang tot kritieke grondstoffen voor de EDTIB te waarborgen;

76. benadrukt dat de NAVO een cruciaal onderdeel blijft van de collectieve trans-Atlantische territoriale defensie en dat de EU en de NAVO een complementaire en elkaar versterkende rol spelen bij het verbeteren van de internationale veiligheid; onderstreept dat er verdere vooruitgang moet worden geboekt in de samenwerking tussen de EU en de NAVO, onder andere door meer inlichtingen en informatie uit te wisselen en samen te werken op het gebied van C2-systemen; dringt er voorts bij de Europese bondgenoten in de NAVO op aan snel concrete maatregelen te nemen om een sterke en geloofwaardige Europese pijler van het bondgenootschap op te bouwen; is echter van mening dat de term “Europese pijler van de NAVO” niet precies genoeg is en verhult dat de EU-lidstaten er niet in slagen het GVDB, met name artikel 42, leden 2 en 7, VEU, naar behoren uit te voeren; benadrukt dat de term “Europese pijler van de NAVO” kan worden opgevat in de zin van een verantwoordelijke en complementaire bijdrage van de EU aan de geallieerde collectieve veiligheid, gebaseerd op doeltreffende samenwerking, interoperabiliteit en een billijke verdeling van de lasten binnen het bondgenootschap; benadrukt dat elke versterking van het GVDB volledig in overeenstemming moet zijn met de NAVO-verbintenissen; is voorts van mening dat de EU en haar lidstaten bereid moeten zijn om op basis van artikel 42, leden 2 en 7, VEU autonoom op te treden, met name in het onwaarschijnlijke geval dat de NAVO-besluitvorming verlamd zou zijn;
77. dringt erop aan op militair en veiligheidsgebied nauwer samen te werken met de kandidaat-lidstaten van de EU waarvan de afstemming op en de uitvoering van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de EU meer dan 80 % bedraagt, in het bijzonder de landen die de grootste militaire risico's lopen, onder meer door hun opname in en deelname aan EU-defensie-initiatieven, zoals PESCO-projecten; wijst op de mogelijkheden voor industriële samenwerking op defensiegebied met deze kandidaat-lidstaten; benadrukt dat de samenwerking moet worden verdiept en dat de bijstand van de EU ter verdediging tegen FIMI moet worden uitgebreid om de kwaadwillige invloed van derde landen tegen te gaan, onder meer door de weerbaarheid van kritieke infrastructuur te vergroten en de cyberbeveiliging te versterken; stelt voor om strengere ijkpunten voor veiligheid en defensie op te nemen in de beoordelingen van de Commissie, alsook in de routekaarten voor bilaterale defensiesamenwerking tussen de EU-lidstaten en deze kandidaat-lidstaten; onderstreept dat nauwere samenwerking en interoperabiliteit met deze partners de Europese veerkracht en de stabiliteit van de regio ten goede zouden komen; benadrukt dat deze aanpak noodzakelijk is om de invloed van Rusland, China en andere derde landen tegen te gaan en de strijd tegen wapenhandel op te voeren;
78. wijst op de leidende rol van Taiwan op het gebied van hightechnontwikkeling en de ruime ervaring van het land met verdediging tegen Chinese hybride aanvallen en FIMI, wat een eerste overweging moet zijn bij het beoordelen van de mogelijkheden voor meer multilaterale uitwisselingen en nauwere samenwerking; roept op tot regelmatige uitwisselingen tussen de EU en haar Taiwanese tegenhangers over relevante veiligheidskwesties, alsook tot nauwere samenwerking bij de bestrijding van FIMI en de sabotage van onderzeese kabels; moedigt besprekingen aan over mogelijke samenwerking met gelijkgestemde partners, waaronder Taiwan, op het gebied van defensie en veiligheid; verzoekt de Commissie en de lidstaten nauw samen te werken op het gebied van veiligheidsbeleid met Taiwan en partners in de Zuid-Chinese Zee, met inbegrip van regelmatige aanwezigheid van hun zeemacht en gezamenlijke oefeningen; verzoekt de Commissie voorts haar toezegging aan het Parlement na te komen om toe te werken naar een doeltreffende afschrikking tegen een mogelijke invasie van Taiwan;

herhaalt zijn oproep aan de EU om verder samen te werken met opkomende strategische partners in de regio, zoals Indonesië en Vietnam;

Toekomstige Europese veiligheidsarchitectuur: een echt GVDB — als het nu niet gebeurt, wanneer dan wel?

79. spreekt zijn diepe bezorgdheid uit over het feit dat de herhaalde daden van agressie van Rusland de veiligheidsarchitectuur van Europa hebben uitgehold, waardoor de Slotakte van Helsinki van 1975 van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa wordt ondermijnd en duidelijk is geworden dat de daarmee verband houdende institutionele en politieke processen gefaald hebben; benadrukt dat alleen samenwerking tussen alle staten, op basis van gezamenlijk overeengekomen regels, bescherming tegen oorlog en gemeenschappelijke veiligheid kan bieden; benadrukt dat het belangrijk is een vernieuwde Europese veiligheidsarchitectuur op te bouwen om de trans-Atlantische band in overeenstemming met de strategische belangen van de EU te versterken, de samenwerking met de NAVO te verdiepen en de stabiliteit in het oostelijk en zuidelijk nabuurschap van de EU te bevorderen; dringt erop aan vorderingen te maken met het strategische denken dat nodig is voor die vernieuwde Europese veiligheidsarchitectuur, en daarbij onder meer het Euro-Atlantische partnerschap te versterken; is ingenomen met de positieve stappen die tot dusver zijn gezet, in het licht van de doelstelling die de voorzitter van de Commissie heeft uiteengezet in haar opdrachtbrief van december 2024 aan commissaris voor Defensie en Ruimtevaart Andrius Kubilius om een echte Europese defensie-unie tot stand te brengen, en dringt erop aan een duidelijke visie te formuleren en in een strategische routekaart te voorzien voor de resterende stappen, om te zorgen voor samenhang tussen alle vereiste financiële, institutionele en operationele aspecten; verzoekt de lidstaten zich politiek in te zetten voor een Europese defensie-unie;
80. benadrukt dat ongekende dreigingen en veranderende geopolitiek ernstige gevolgen hebben voor de strategische belangen van de EU; onderstreept dat er behoefte is aan een gemeenschappelijke dreigingsperceptie en bewustmaking van het publiek; onderstreept dat, als gevolg van deze uitdagingen en kansen, het GVDB dringend moet worden uitgevoerd als basis voor een echte Europese defensie-unie en dit cruciale moment idealiter moet worden aangegrepen om de bestaande instrumenten doeltreffender te maken en, waar nodig, de samenwerking tussen de lidstaten binnen het bestaande kader van de Verdragen te bevorderen;
81. is van mening dat de versterking van de Europese pijler van de NAVO hand in hand moet gaan met de uitvoering van artikel 42, lid 7, VEU om voor synergieën en complementariteit te zorgen; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan operationele procedures en mechanismen vast te stellen voor het geval een lidstaat artikel 42, lid 7, VEU in werking stelt en te zorgen voor samenhang tussen artikel 42, lid 7, VEU en NAVO-equivalenten, zodat de clause inzake wederzijdse defensie een geloofwaardige en robuuste laag van Europese veiligheid en defensie kan bieden, waarbij volledige samenhang met de NAVO wordt gewaarborgd, de nationale inspanningen worden aangevuld en elke vorm van concurrentie en onnodige overlappings met de defensiemechanismen van het bondgenootschap worden voorkomen; dringt er in dat verband op aan routineoefeningen uit te voeren voor scenario's in het kader van artikel 42, lid 7, VEU;

82. doet nogmaals een oproep om een permanente vorm van de Raad van ministers van Defensie tot stand te brengen als forum voor politieke en strategische coördinatie, alsook om uit hoofde van artikel 31 VEU over te stappen van eenparigheid van stemmen naar stemming met gekwalificeerde meerderheid, behalve voor uitvoerende militaire mandaten; beveelt aan flexibele en pragmatische samenwerkingsformules te onderzoeken om besluiten doelmatiger te maken zonder het gevestigde institutionele evenwicht te veranderen, en het politieke en strategische overleg binnen de EU te versterken;
83. benadrukt dat de structuren, besluitvorming en operationele autonomie van de EU moeten worden versterkt; herhaalt zijn oproep tot meer samenhang in de governance van het GVDB tussen de lidstaten, de VV/HV en de commissarissen; is ingenomen met de rol en initiatieven van de commissaris voor Defensie en Ruimtevaart met betrekking tot het GVDB, overeenkomstig artikel 42, lid 3, VEU; dringt aan op betere coördinatie tussen de bevoegde organen binnen de EU om de genomen besluiten sneller en doeltreffender te kunnen uitvoeren; wijst erop dat het EDA zich inspant om de Europese defensiesamenwerking tussen de lidstaten te verbeteren, hetgeen van zeer groot belang is voor een echte Europese defensie-unie; neemt kennis van de organisatorische kloof tussen het EDA en het directoraat-generaal Defensie-industrie en Ruimtevaart van de Commissie (omdat beide organen GVDB-mandaten uitvoeren, maar één orgaan rapporteert aan de VV/HV en het andere aan de commissaris voor Defensie en Ruimtevaart) en wijst op mogelijke synergieën door institutionele hervormingen, maar erkent wel dat de huidige samenwerking bevredigend is; herhaalt dat bij eventuele veranderingen op het gebied van Europese governance van defensie het evenwicht tussen nationale soevereiniteit en Europese coördinatie moet worden gehandhaafd, waarbij dubbele structuren moeten worden voorkomen en democratische verantwoording moet worden gewaarborgd;
84. pleit ervoor regionale en lokale overheden te betrekken bij de planning en de opbouw van weerbaarheid op defensiegebied, vooral in gebieden in de nabijheid van grenzen en de kusten; wijst erop dat democratisch toezicht, transparantie en publieke participatie noodzakelijk zijn wanneer de toekomst van de Europese defensie wordt vormgegeven;
85. wijst op het belang en de doeltreffendheid van de coalitie van bereidwillige landen, die het resultaat is van het huidige verdragskader en onenigheid tussen de lidstaten, met name in de reactie op de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne; merkt echter op dat het gebruik van die coalitie de EU verder weg leidt van de praktische tenuitvoerlegging van artikel 42, leden 2 en 7, VEU; is van mening dat dergelijke coalities, mits inclusief en gecoördineerd, kunnen dienen als legitiem instrument voor flexibele samenwerking in het kader van het GVDB; merkt op dat artikel 42, lid 6, VEU over permanente gestructureerde samenwerking restrictief wordt geïnterpreteerd, namelijk als samenwerking bij de ontwikkeling van vermogens, en niet als samenwerking op het gebied van uitvoerende en operationele aspecten; stelt daarom voor om te bekijken of operationele PESCO-projecten uit hoofde van artikel 42, lid 6, VEU een mogelijkheid zijn, onder meer op het gebied van veilige militaire communicatie, C2 en ISR-capaciteiten via in de ruimte gestationeerde Europese systemen, maar altijd in coördinatie met de NAVO en met inachtneming van het beginsel van vrijwilligheid;

Versterking van de parlementaire controle op het GVDB

86. dringt erop aan de toezichhoudende en controlerende rol van het Parlement te versterken in overeenstemming met de uitbreiding van de rol van de EU op het gebied van defensie en de verhoging van de uitgaven voor het defensiebeleid en de defensieprogramma's van de EU, met name wat betreft de uitvoering van regelgeving voor de defensie-industrie; is van mening dat de Commissie veiligheid en defensie van het Parlement een leidende rol moet spelen in dit proces; herhaalt in dat verband dat de controlerende, wetgevende en budgettaire rol van het Parlement met betrekking tot een groeiend aantal defensie-initiatieven in alle EU-instellingen, en met name de werkzaamheden in het kader van het GVDB, moet worden versterkt, onder meer door versterking van de regelmatige dialoog, de verstrekking en uitwisseling van informatie en het handhaven van permanente communicatiekanalen met de VV/HV, de commissaris voor Defensie en Ruimtevaart, de Europese Rekenkamer en de bevoegde organen van het Parlement; beveelt aan dat de relevante parlementaire commissies waar nodig regelmatig op de hoogte worden gehouden van de laatste inlichtingen, onder voorbehoud van passende veiligheidsonderzoeken; wijst op de oprichting van zijn eigen Bijzondere Commissie inzake het EUDS, waarin het Parlement zijn visie presenteert voor de versterking van het vermogen van de EU om FIMI en andere hybride dreigingen en aanvallen op te sporen, te ontmoedigen en te bestrijden;
87. verzoekt het Europees Parlement en de nationale parlementen een gestructureerde dialoog tot stand te brengen over de uitvoering van het GVDB en het toezicht op de Europese defensie-uitgaven, met als doel de transparantie en verantwoording van en het vertrouwen van het publiek in het GVDB te verbeteren; merkt op dat de samenwerking tussen de Commissie veiligheid en defensie van het Parlement en de veiligheids- en defensiecommissies van de nationale parlementen van de EU-lidstaten moet worden uitgebreid om te komen tot een gemeenschappelijk begrip van dreigingen en samenwerking bij wetgevingswerkzaamheden om een snelle opschaling van de defensievermogens van de EU mogelijk te maken; wijst erop dat soortgelijke parlementaire commissies in de kandidaat-lidstaten hier waar mogelijk ook bij moeten worden betrokken;
- o
- o   o
88. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, alsook aan de Europese Raad, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de voorzitter van de Commissie en de bevoegde commissarissen, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de secretaris-generaal van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, de voorzitter van de Parlementaire Vergadering van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, de veiligheids- en defensieagentschappen van de EU, de regeringen en parlementen van de lidstaten en de regeringen en parlementen van partnerlanden.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0014

Mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied – jaarverslag 2025

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2026 over mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied – jaarverslag 2025 (2025/2166(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,
- gezien het Europees Verdrag voor de rechten van de mens,
- gezien de artikelen 2, 3, 8, 21, 23 en 36 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU),
- gezien de artikelen 17 en 207 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en andere belangrijke mensenrechtenverdragen en -instrumenten van de Verenigde Naties,
- gezien het VN-Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide, aangenomen op 9 december 1948,
- gezien het Verdrag van Genève betreffende de behandeling van krijgsgevangenen, aangenomen op 12 augustus 1949,
- gezien het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing van 10 december 1984 en het op 18 december 2002 aangenomen facultatief protocol daarbij,
- gezien de VN-Verklaring over de rechten van inheemse volken, aangenomen door de Algemene Vergadering van de VN op 13 september 2007,
- gezien het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap van 12 december 2006 en het op 13 december 2006 aangenomen facultatief protocol daarbij,
- gezien de Verklaring inzake de uitbanning van alle vormen van intolerantie en

discriminatie op grond van religie of overtuiging, afgekondigd bij resolutie 36/55 van de Algemene Vergadering van de VN van 25 november 1981,

- gezien de VN-Verklaring inzake de rechten van tot nationale of etnische, religieuze en taalminderheden behorende personen van 18 december 1992,
- gezien het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind van 20 november 1989 en de twee op 25 mei 2000 aangenomen facultatieve protocollen daarbij,
- gezien de protocollen nrs. 6 en 13 bij het Verdrag van de Raad van Europa van 28 april 1983 tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, inzake de afschaffing van de doodstraf,
- gezien het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten,
- gezien de conclusies van de Raad van 27 januari 2025 over de prioriteiten van de EU in de VN-mensenrechtenfora in 2025,
- gezien het op 17 november 2020 door de Raad aangenomen EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024, en de op 9 juni 2023 aangenomen tussentijdse evaluatie daarvan,
- gezien Verordening (EU) 2020/1998 van de Raad van 7 december 2020 betreffende beperkende maatregelen tegen ernstige schendingen van de mensenrechten¹,
- gezien Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad²,
- gezien de EU-strategie voor de rechten van het kind (COM(2021)0142),
- gezien de EU-richtsnoeren over de bevordering en de bescherming van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging,
- gezien de EU-richtsnoeren inzake de vrijheid van meningsuiting online en offline, aangenomen door de Raad op 12 mei 2014,
- gezien de herziene EU-richtsnoeren voor een EU-beleid ten aanzien van derde landen inzake foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, aangenomen door de Raad op 16 september 2019,
- gezien de herziene richtsnoeren van de EU over kinderen en gewapende conflicten, goedgekeurd door de Raad op 24 juni 2024,
- gezien het gezamenlijke voorstel van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 3 mei 2023 voor een

---

¹ PB L 410 I van 7.12.2020, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/1998/oj>.

² PB L 209 van 14.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>.

verordening van de Raad betreffende beperkende maatregelen tegen ernstige corruptie (JOIN(2023)0013),

- gezien de EU-richtsnoeren inzake de bevordering van de naleving van het internationaal humanitair recht,
  - gezien het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof van 17 juli 1998,
  - gezien zijn resolutie van 15 januari 2019 over de EU-richtsnoeren en het mandaat van de speciaal EU-gezant voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging buiten de EU³,
  - gezien zijn resolutie van 8 juli 2021 over de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (EU-Magnitski-wet)⁴,
  - gezien de conclusies van de Raad van 27 mei 2024 over de afstemming van het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024 op het meerjarig financieel kader 2021-2027,
  - gezien het EU-actieplan inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden 2021-2025 (GAP III),
  - gezien de EU-richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers, aangenomen door de Raad op 14 juni 2004,
  - gezien het jaarverslag 2024 van de EU over mensenrechten en democratie in de wereld,
  - gezien zijn Sacharovprijs voor de vrijheid van denken, die in 2025 werd toegekend aan de Belarussische journalist Andrzej Poczobut en de Georgische journalist Mzia Amaglobeli,
  - gezien zijn resolutie van 2 april 2025 over mensenrechten en democratie in de wereld en het beleid van de Europese Unie op dit gebied – jaarverslag 2024⁵, en zijn eerdere resoluties over voorgaande jaarverslagen,
  - gezien zijn resoluties over gevallen van schending van de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat (ook spoedresoluties genoemd) die overeenkomstig artikel 150 van zijn Reglement zijn aangenomen, en met name die van 2025,
  - gezien artikel 55 van zijn Reglement,
  - gezien het advies van de Commissie vrouwenrechten en gendergelijkheid,
  - gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0262/2025),
- A. overwegende dat de EU op bepaalde waarden berust, namelijk eerbied voor de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, zoals vastgelegd in de artikelen 2 en 21 VEU; overwegende dat

---

³ PB C 411 van 27.11.2020, blz. 30.

⁴ PB C 99 van 1.3.2022, blz. 152.

⁵ PB C, C/2025/4390, 9.9.2025, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2025/4390/oj>.

het internationaal optreden van de EU gebaseerd moet zijn op de universaliteit en ondeelbaarheid van de mensenrechten en als uitgangspunt moet hebben dat de doeltreffende bescherming en verdediging van de mensenrechten en de democratie centraal staan in het externe optreden van de EU;

- B. overwegende dat consistentie en samenhang tussen het interne en het externe beleid van de EU van cruciaal belang zijn voor de verwezenlijking van een doeltreffend en geloofwaardig mensenrechtenbeleid van de EU, alsook voor de verdediging en ondersteuning van vrijheid en democratie;
- C. overwegende dat democratische stelsels het meest geschikt zijn om te waarborgen dat iedereen zijn mensenrechten en grondrechten kan uitoefenen; overwegende dat een wereld van democratieën, in de zin van volgroeide democratische stelsels, alles bij elkaar genomen een veiligere wereld is, aangezien democratieën over belangrijke checks-and-balances beschikken die het onvoorspelbare gedrag van autocratieën op het internationale toneel voorkomen; overwegende dat momenteel slechts 29 % van de wereldbevolking in een liberale democratie leeft, wat een scherpe daling is ten opzichte van 52 % in 2009; overwegende dat de toename van autoritarisme, illiberalisme en populisme een bedreiging vormt voor de op regels gebaseerde wereldorde, de bescherming en bevordering van de mensenrechten in de wereld en de waarden en beginselen waarop de EU gegrondvest is; overwegende dat er ook sprake is van een toename van terrorisme en extremisme en dat deze waarden en beginselen ook hierdoor worden bedreigd;
- D. overwegende dat de EU vol overtuiging gelooft in en zich volledig schaaft achter multilateralisme, een op regels gebaseerde wereldorde en de reeks universele waarden, beginselen en normen die de lidstaten van de VN als leidraad nemen en beloofd hebben te zullen handhaven, in overeenstemming met het VN-Handvest;
- E. overwegende dat de wereldwijde achteruitgang op het gebied van gendergelijkheid en grondrechten, waaronder vrouwenrechten, en de toename van lhbtq+-vijandige retoriek een aantasting vormen van de rechten van de meest kwetsbare groepen;
- F. overwegende dat het misbruik van technologieën op het gebied van digitale surveillance en artificiële intelligentie een steeds grotere bedreiging vormt voor de privacy, de vrijheid van meningsuiting en mensenrechtenverdedigers;
- G. overwegende dat de legitimiteit van de op regels gebaseerde internationale orde, waar de EU zich volledig achter schaaft en die zij beoogt te beschermen, staat of valt met de naleving van de bevelen van internationale organen, zoals de resoluties van de VN-Veiligheidsraad en de bevelen en besluiten van het Internationaal Gerechtshof (IGH) en het Internationaal Strafhof (ICC); overwegende dat de naleving van dergelijke bevelen en besluiten en, in het algemeen, van het internationaal recht, het recht inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht in opkomende en aanhoudende conflicten wereldwijd steeds meer en op niet eerder vertoonde wijze in het gedrang komt; overwegende dat autoritaire en illiberale regimes misbruik maken van multilaterale fora om een reactionaire agenda te bevorderen waarin de mensenrechten en de multilaterale en op regels gebaseerde orde ter discussie worden gesteld; overwegende dat het in diskrediet brengen en aanvallen van multilaterale organisaties ernstige gevolgen heeft en bijvoorbeeld een cultuur van straffeloosheid in de hand kan werken; overwegende dat internationale instellingen, hun ambtenaren en degenen die

met hen samenwerken steeds vaker het slachtoffer zijn van aanvallen en bedreigingen; overwegende dat de internationale gemeenschap, met inbegrip van de EU, de verantwoordelijkheid draagt om de internationale op regels gebaseerde orde te beschermen door universele naleving te handhaven, ook door haar partners;

- H. overwegende dat de EU als gevolg van de enorme bezuinigingen op internationale financiering ten behoeve van de mensenrechten, de ondersteuning van de democratie en de onafhankelijke media is uitgegroeid tot een van de laatste grote mondiale spelers op dit gebied;
- I. overwegende dat de VN wordt geconfronteerd met een zeer zorgwekkende en nijpende financiële situatie, met een personeelsinkrimping van 20 % en een verlaging van haar algemene begroting met 500 miljoen USD, in combinatie met verdere aanzienlijke bezuinigingen op haar agentschappen voor vredeshandhaving, humanitaire hulpverlening en gezondheidszorg na de intrekking van internationale financiële steun;
- J. overwegende dat het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2024 is verlengd tot 2027 en dat moet worden begonnen met het opstellen van een verbeterd plan voor 2028-2034, parallel met het opstellen van het nieuwe meerjarig financieel kader (MFK), om in te spelen op de nieuwe mondiale uitdagingen; overwegende dat het in de voorgestelde herziene structuur van het nieuwe MFK ontbreekt aan een speciaal programma en een specifieke toewijzing van begrotingsmiddelen voor de mensenrechten, democratie en de rechtsstaat, waardoor bezorgdheid ontstaat over onderfinanciering, een gebrek aan voorspelbaarheid en de uitholling van thematische prioriteiten;
- K. overwegende dat mensenrechtenverdedigers, onder wie vrouwenrechtenverdedigers, en maatschappelijke organisaties cruciale partners zijn bij de inspanningen van de EU om de mensenrechten, de democratie en de rechtsstaat te beschermen en te bevorderen; overwegende dat regeringen en niet-overheidsactoren overal ter wereld de ruimte voor het maatschappelijk middenveld blijven inperken door onder meer mensenrechtenverdedigers, maatschappelijke organisaties, journalisten, religieuze gemeenschappen, oppositieleiders en andere kwetsbare groepen steeds meer te censureren, tot zwijgen te brengen en te intimideren bij hun werkzaamheden, waardoor de ruimte voor het maatschappelijk middenveld nog verder wordt ingeperkt;
- L. overwegende dat regeringen overal ter wereld mensenrechtenverdedigers en maatschappelijke organisaties steeds meer censureren, het zwijgen opleggen en intimideren bij hun werkzaamheden; overwegende dat het daarbij onder meer gaat om maatregelen als strategische rechtszaken tegen publieke participatie (SLAPP's), restrictief overheidsbeleid, lastercampagnes, discriminatie, intimidatie en geweld, waaronder buitengerechtelijke executies, ontvoeringen en willekeurige arrestaties en detentie; overwegende dat aanvallen op mensenrechtenverdedigers steeds vaker ook gericht zijn tegen hun familieleden en de gemeenschappen waartoe zij behoren;
- M. overwegende dat de vervolging van religieuze minderheden een schending vormt van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, een van grondrechten die zijn verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en in het internationaal recht;
- N. overwegende dat christelijke gemeenschappen in het Midden-Oosten, die tot de oudste

ter wereld behoren, nog steeds lijden onder zware vervolging, discriminatie, gedwongen ontheemding en beperkingen van hun vrijheid van godsdienst en levensovertuiging;

- O. overwegende dat in Richtlijn (EU) 2024/1712⁶ tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU⁷ draagmoederschap, gedwongen huwelijken en illegale adoptie tot de praktijken worden gerekend die als mensenhandel worden opgevat;
- P. overwegende dat het Verdrag van Istanbul, waarbij de EU zich onlangs heeft aangesloten hoewel het slechts door enkele lidstaten is geratificeerd, bevestigt dat gewapende conflicten leiden tot herhaalde schendingen van de mensenrechten van de burgerbevolking, met name van vrouwen, tegen wie verkrachting en seksueel geweld als oorlogswapen worden ingezet en die tijdens en na conflicten worden blootgesteld aan een toename van gendergerelateerd geweld, waarbij overlevenden het moeten stellen zonder toegang tot de rechter of passende medische en psychologische hulp; overwegende dat bovengenoemd verdrag geweld tegen vrouwen definieert als een mensenrechtenschending;
- Q. overwegende dat gendergelijkheid een kernwaarde van de EU is en dat de mensenrechten van vrouwen en meisjes, waaronder hun seksuele en reproductieve rechten, wereldwijd nog steeds worden geschonden; overwegende dat vrouwen eigensoortige en onevenredige gevolgen ondervinden van conflicten, klimaatverandering en migratie, waaronder een verhoogd risico op gendergerelateerd geweld, economische marginalisering en belemmeringen bij de toegang tot hulpbronnen; overwegende dat mensenrechtenverdedigers en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor vrouwenrechten steeds minder ruimte krijgen om hun uiterst belangrijke activiteiten te ontplooiën en dat zij met geweld, pesterijen en intimidatie worden bedreigd;
- R. overwegende dat maatschappelijke organisaties die personen met een handicap en hun gezinnen vertegenwoordigen een essentiële rol vervullen bij de bevordering van de mensenrechten en de totstandbrenging van democratische en inclusieve samenlevingen; overwegende dat personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen en meisjes, bij conflicten, migratie en mensenhandel worden geconfronteerd met intersectionele discriminatie, en dat in het extern optreden van de EU moet worden gezorgd voor hun volledige inclusie en gelijke toegang, in overeenstemming met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap;
- S. overwegende dat de Intergouvernementele Werkgroep inzake klimaatverandering (IPCC) en de VN-Mensenrechtenraad hebben erkend dat de klimaatcrisis een bedreiging vormt voor het voortbestaan van de mensheid als geheel, en in wezen een mensenrechtencrisis is waardoor het recht op leven, voedsel, water en sanitaire voorzieningen, gezondheid, cultuur en andere zaken in iedere regio van de wereld wordt aangetast;

---

⁶ Richtlijn (EU) 2024/1712 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van Richtlijn 2011/36/EU inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan (PB L, 2024/1712, 24.6.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj>).

⁷ Richtlijn 2011/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 inzake de voorkoming en bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers daarvan (PB L 101 van 15.4.2011, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/36/oj>).

- T. overwegende dat ondersteuning van de democratie centraal staat in het externe optreden van de EU en dat verkiezingswaarneming daarbij een van de belangrijkste instrumenten is waarover de EU beschikt;
- U. overwegende dat in 2024 meer dan de helft van de wereldbevolking naar de stembus is gegaan en dat veel van deze verkiezingen werden gekenmerkt door manipulatie, desinformatie en pogingen tot inmenging uit het binnen- of buitenland; overwegende dat soortgelijke patronen worden waargenomen in 2025;
- V. overwegende dat uit de wereldindex voor persvrijheid 2025 van Verslaggevers zonder Grenzen (VZG) blijkt dat ruim de helft van de wereldbevolking in landen leeft waar de persvrijheid zich in een situatie bevindt die als “zeer precair” wordt omschreven en dat de wereldwijde stand van zaken op het gebied van de persvrijheid nu voor het eerst in de geschiedenis van de index wordt aangemerkt als “moeilijk”; overwegende dat volgens de barometer 2025 van VZG (stand van zaken op donderdag 10 september 2025) sinds 1 januari 2025 al 51 journalisten en mediawerkers waren omgekomen, er 527 in hechtenis zaten, 25 werden gegijzeld en 142 als vermist waren opgegeven;
- W. overwegende dat het afgelopen jaar werd gekenmerkt door een verdere toename van wetten inzake buitenlandse beïnvloeding en inzake “buitenlandse agenten”, ook in kandidaat-lidstaten van de EU, die gericht zijn op maatschappelijke organisaties en mediakanalen en proberen te beletten dat zij financiële steun ontvangen uit het buitenland, onder meer van de EU en haar lidstaten, hetgeen bijdraagt tot een klimaat van angst en zelfcensuur;
- X. overwegende dat volgens het Global Education Monitoring Report 2025 van de Unesco 272 miljoen kinderen en jongeren hun grondrecht op onderwijs wordt ontzegd waardoor zij niet naar school gaan, hetgeen een forse toename inhoudt met 21 miljoen ten opzichte van de laatste uitgebrachte schatting van 251 miljoen; overwegende dat meisjes en vrouwen nog steeds met armoede te maken hebben en daarnaast nog steeds nadelen ondervinden van culturele normen, gendervooroordelen, kindhuwelijken en geweld als gevolg van officiële discriminerende beleidsmaatregelen waardoor hun de toegang tot onderwijs en de arbeidsmarkt wordt ontzegd, en dat volgens Unicef één op de drie tienermeisjes uit de armste huishoudens nog nooit naar school is geweest;
- Y. overwegende dat de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (de EU-Magnitski-wet)⁸, die in december 2020 is vastgesteld, de EU in staat stelt beperkende maatregelen te nemen jegens personen en entiteiten die verantwoordelijk zijn voor ernstige mensenrechtenschendingen waar ook ter wereld; overwegende dat bepaalde EU-lidstaten eigen nationale wetgeving hebben aangenomen naar het voorbeeld van de Magnitski-wet;
- Z. overwegende dat transnationale repressie een goed gedocumenteerd fenomeen is dat zich voordoet in een mondiale context van verslechterende mensenrechten, een krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld en een toenemend aantal autoritaire regimes die steeds repressiever en assertiever optreden;

---

⁸ Besluit (GBVB) 2020/1999 van de Raad van 7 december 2020 betreffende beperkende maatregelen tegen ernstige schendingen van de mensenrechten (PB L 410 I van 7.12.2020, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2020/1999/oj>) en Verordening (EU) 2020/1998 van de Raad van 7 december 2020.

- AA. overwegende dat de geringe onafhankelijkheid van de rechterlijke macht de scheiding der machten aantast, de rechtsstaat verzwakt en de achteruitgang van de democratie in de hand werkt;
- AB. overwegende dat grondgebieden van bepaalde landen, ook in de EU, nog altijd gebukt gaan onder een militaire bezetting door buitenlandse mogendheden, hetgeen in strijd is met het internationaal recht en de desbetreffende resoluties van de VN-Veiligheidsraad; overwegende dat er nog steeds sprake is van aanhoudende schendingen van de mensenrechten, waaronder eigendomsrechten, de vrijheid van beweging en de vrijheid van erediens, en beperkingen van de toegang tot en het behoud van cultureel en religieus erfgoed in de bezette gebieden; overwegende dat de kwestie van vermiste personen en het recht van families op waarheid en gerechtigheid nog steeds op een oplossing wachten;

Toenemende bedreigingen en mondiale uitdagingen voor de mensenrechten en de democratie

1. herhaalt de standpunten die zijn verwoord in zijn jaarverslag 2024 van 2 april 2025 over het universele en ondeelbare karakter van de mensenrechten en de bescherming van de onvervreembare waardigheid van alle mensen op basis van de waarden en beginselen van de EU, die als leidraad dienen voor het optreden van de Unie op het internationale toneel op grond van artikel 21 VEU; herhaalt met name zijn conclusies met betrekking tot de rechten van vrouwen, kinderen, migranten en vluchtelingen, religieuze en etnische minderheden en alle personen voor wie schendingen van de mensenrechten continu op de loer liggen vanwege hun ras, etniciteit, godsdienst, kaste, gender, seksualiteit, handicap of sociaal-economische status, en uit nogmaals zijn bezorgdheid over schendingen van het recht op vrijheid van denken, geweten of godsdienst, meningsuiting en mediavrijheid, en het recht op informatie en publieke participatie; verklaart nogmaals resoluut gekant te zijn tegen de doodstraf;
2. benadrukt dat de daadwerkelijke eerbiediging en bescherming van mensenrechten en vrijheden de hoeksteen van het buitenlands beleid van de EU moeten zijn; dringt er bij de EU op aan te blijven werken aan een alomvattend instrumentarium om de mensenrechten en de democratie wereldwijd te versterken; doet een oproep aan de EU en haar lidstaten om overeenkomstig hun waarden het goede voorbeeld te blijven geven door de mensenrechten en de internationale gerechtigheid te bevorderen en strikt te handhaven;

Achteruitgang van de democratie

3. veroordeelt de verslechtering van de mondiale situatie op het vlak van de mensenrechten en de duidelijk neerwaartse spiraal wat mensenrechtenschendingen en achteruitgang van de democratie wereldwijd betreft, waaronder de schending van de rechten van vrouwen, executies, buitengerechtelijke moorden, willekeurige arrestaties en detentie, foltering en mishandeling, gendergerelateerd geweld en onderdrukking van het maatschappelijk middenveld, politieke tegenstanders en gemarginaliseerde en kwetsbare groepen, waaronder kinderen en ouderen, migranten, vluchtelingen en asielzoekers, en etnische en religieuze minderheden;
4. wijst erop dat de EU er volledig op voorbereid moet zijn om de opkomst van autoritarisme, totalitarisme en populisme alsook de toenemende schendingen van de

- beginselen van universaliteit van de mensenrechten, de democratie en het internationaal humanitair recht een halt toe te roepen; stelt vast dat het recht om deel te nemen aan vrije en eerlijke verkiezingen wordt aangevallen door autoritaire, totalitaire en illiberale regimes; betreurt dat er in een aantal volgroeide democratieën steeds meer belemmeringen zijn voor het volledige genot van die rechten; benadrukt dat deze regimes nepverkiezingen houden om hun macht te legitimeren, aangezien de voorwaarden voor daadwerkelijke concurrentie, legitimiteit en pluralisme afwezig zijn;
5. wijst op het belang van kwaliteitsonderwijs en gelijke kansen voor meisjes als essentiële voorwaarde voor de empowerment van vrouwen en de volledige uitoefening van hun rechten; wijst erop dat investeringen in onderwijs voor meisjes wereldwijd positieve resultaten voor samenlevingen opleveren voor de komende generaties; herhaalt dat leeftijdsgericht, empirisch onderbouwd, alomvattend onderwijs over seksualiteit en relaties noodzakelijk is en dat zowel binnen als buiten de EU een einde moet worden gemaakt aan genderstereotypen en schadelijke maatschappelijke normen die ongelijkheden in de hand werken;
  6. wijst op de cruciale noodzaak om de rechten van zwangere vrouwen te beschermen en te zorgen voor uitgebreide steun voor hun gezondheid, veiligheid en waardigheid;
  7. benadrukt dat het belangrijk is alle vormen van seksuele uitbuiting van vrouwen te bestrijden, met inbegrip van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting; wijst op de noodzaak om de legalisering en normalisering van prostitutie te voorkomen en tegen te gaan, aangezien dit uitbuiting, misbruik en georganiseerde misdaad in de hand werkt; roept op tot doeltreffend beleid dat gericht is op de preventie, bescherming en ondersteuning van slachtoffers en de vervolging van diegenen die profiteren van seksuele uitbuiting;
  8. herhaalt dat verkrachting een van de meest wijdverbreide mensenrechtenschendingen blijft en herinnert eraan dat verkrachting, gedefinieerd op grond van het ontbreken van instemming, uit hoofde van de bestaande rechtsgrondslag strafbaar moet worden gesteld krachtens het EU-recht; veroordeelt in de meest scherpe bewoordingen het gebruik van verkrachting en andere vormen van seksueel geweld als oorlogswapen dat wordt ingezet om burgerbevolkingen angst aan te jagen, weerstand te onderdrukken en gemeenschappen te vernietigen; herinnert eraan dat dergelijke daden uit hoofde van het internationaal recht kunnen neerkomen op oorlogsmisdrijven, misdrijven tegen de menselijkheid of daden die bijdragen tot genocide;
  9. dringt er bij de EU en mondiale actoren op aan om praktijken als vrouwelijke genitale verminking, gedwongen huwelijken en kindhuwelijken, en eengerelateerd geweld en eremoorden aan de kaak te stellen; dringt aan op doortastende maatregelen in de EU en wereldwijd om handel in vrouwen en meisjes te voorkomen en slachtoffers van seksueel en gendergerelateerd geweld te steunen;
  10. benadrukt dat cyberaanvallen, desinformatie en misinformatie, die vaak worden ingezet als instrumenten voor buitenlandse inmenging, ook tijdens verkiezingscampagnes, bijdragen tot deze trend van democratische achteruitgang; wijst op het cruciale belang van betrouwbare, onafhankelijke en gevarieerde informatiebronnen en van kwaliteitsjournalistiek, niet alleen voor de transparantie en de verantwoordingsplicht, maar ook voor de weerbaarheid van democratische instellingen en de geïnformeerde deelname van burgers aan het openbare leven; maakt zich dan ook grote zorgen over de

toenemende en complexe uitdagingen waarmee onafhankelijke media kampen, waaronder frequentere aanvallen op journalisten en steeds minder beschikbare financiering; herhaalt dat de vrijheid van meningsuiting een mensenrecht is dat van vitaal belang is voor de ontwikkeling van een pluralistische en democratische samenleving; hekelt het feit dat journalisten, mensenrechtenverdedigers en maatschappelijke organisaties via wetten op zogenaamde “buitenlandse agenten” en andere wetgevings- en niet-wetgevingsmaatregelen van autoritaire en illiberale regimes steeds meer worden geconfronteerd met censuur, pogingen om hun het zwijgen op te leggen en intimidatie; merkt op dat het daarbij onder meer gaat om maatregelen als strategische rechtszaken tegen publieke participatie (SLAPP’s), restrictief overheidsbeleid, transnationale repressie, lastercampagnes, discriminatie, intimidatie, willekeurige detentie en geweld, hetgeen blijvende gevolgen heeft voor hun loopbaan en veiligheid; benadrukt in dit verband de rol van factcheckers in het medialandschap, die ervoor zorgen dat het publiek kan vertrouwen op de informatie die het ontvangt;

11. wijst op de essentiële rol die het maatschappelijk middenveld vervult in een goed functionerende democratie; is uiterst bezorgd over de aanhoudende inperking van de ruimte voor het maatschappelijk middenveld en de toenemende bedreigingen voor het werk van mensenrechtenverdedigers en leden van maatschappelijke organisaties, alsook hun families, gemeenschappen en advocaten, en vindt het met name zorgwekkend dat er steeds geavanceerdere middelen worden gebruikt om hen te vervolgen; veroordeelt hun willekeurige detentie en executies met klem; betreurt de maatregelen die regeringen overal ter wereld hebben genomen om de ruimte voor het maatschappelijk middenveld in te perken, bijvoorbeeld door de invoering van wetgeving die er specifiek op gericht is de financiering van niet-gouvernementele organisaties, ook uit buitenlandse bronnen, aan banden te leggen, de vaststelling van wetten op zogenaamde “buitenlandse agenten” en het misbruik van antiterrorisme- of anticorruptiewetgeving om de vrijheid van vergadering in te perken en mensenrechtenverdedigers te onderdrukken; veroordeelt het harde optreden tegen vreedzame demonstranten en door jongeren en studenten geleide protesten en organisaties in de wereld, waaronder gevallen van foltering en mishandeling met dodelijke afloop en andere ernstige schendingen;
12. hekelt het feit dat onafhankelijke maatschappelijke organisaties worden belemmerd om deel te nemen aan multilaterale fora, onder andere door instrumentalisering van ngo’s die dicht bij regeringen staan alsook door intimidatie en vergelding;
13. wijst op de belangrijke inspanningen die mensenrechtenverdedigers leveren om de mensenrechten te bevorderen; betreurt echter de toenemende aanvallen tegen mensenrechtenverdedigers; veroordeelt de straffeloosheid waarmee daders de rechten van mensenrechtenverdedigers in zowel de publieke als de private sfeer schenden; wijst met name op de specifieke bedreigingen waarmee vrouwelijke mensenrechtenverdedigers worden geconfronteerd, en op het gebrek aan verantwoordingsplicht voor dergelijke daden; wijst op de steeds geavanceerdere methoden om hen binnen en buiten de grenzen van hun land te vervolgen, onder meer met verschillende vormen van transnationale repressie en bedreigingen, waaronder door financiële middelen, controle, intimidatie, cyberpesten en politiek gemotiveerde detentie van dissidenten en activisten in het buitenland;
14. benadrukt het feit dat autocratische en illiberale regimes steeds vaker onrechtmatig gebruikmaken van internationale wetgeving op het gebied van financiën en cyberbeveiliging, zoals de wetgeving inzake de bestrijding van het witwassen van geld

en de financiering van terrorisme of de normen van de Financiële-actiegroep, om kritische stemmen aan te pakken en om toegang te krijgen tot gegevens over hun gedrag, ook op het grondgebied van de EU;

15. herinnert eraan dat lhbtq+-personen bijzonder kwetsbaar zijn in oorlogssituaties en situaties van gedwongen ontheemding en te maken hebben met vervolging en geweld; verzoekt de Commissie en de Europese Dienst voor extern optreden (EDED) ervoor te zorgen dat de buitenlandse hulp van de EU in deze situaties beschermings- en vrijwaringsmaatregelen omvat;
16. benadrukt dat tijdens conflicten en gedwongen ontheemding de zorglasten onevenredig zwaar door vrouwen en meisjes worden gedragen, waardoor zij worden beperkt in hun toegang tot onderwijs en werk, en in hun politieke participatie; dringt erop aan dat in de humanitaire hulp van de EU maatregelen worden opgenomen ter ondersteuning van verzorgers;
17. is van mening dat het gebruik van nieuwe en opkomende technologieën, zoals artificiële intelligentie (AI), weliswaar het potentieel heeft om het menselijk welzijn aanzienlijk te verbeteren, maar dat de onbeperkte of ondoordachte toepassing ervan ook een ernstige bedreiging vormt voor de democratie en de mensenrechten, temeer daar deze transformatie kan worden beïnvloed door vertekende gegevens en wordt gestuurd door algoritmen, hetgeen vaak tot nog meer discriminatie leidt; veroordeelt dat autoritaire regimes zich in toenemende mate schuldig maken aan verkeerd gebruik of misbruik van gezichtsherkenningstechnologie, grootschalig digitaal toezicht, deepfakes, desinformatiecampagnes en censuur van online-inhoud, en dat zij het achterhouden van informatie, cyberaanvallen, gegevenslekken, door de overheid gesteunde online-beïnvloedingsactiviteiten en steeds meer internetblokkades als krachtige middelen inzetten om dwang uit te oefenen; wijst erop dat internetblokkades vaak door autoritaire regimes worden gebruikt om politieke dissidenten de mond te snoeren en de politieke vrijheid in te perken; merkt op dat bij het gebrek aan betrouwbare minimumwaarborgen op het gebied van de mensenrechten het risico bestaat dat de technologieën in kwestie aan autocratische regimes worden geleverd, waardoor ook in andere landen gemakkelijker mensenrechtenschendingen kunnen worden begaan;
18. hekelt de golf van verzet in verscheidene delen van de wereld tegen gendergelijkheid en vrouwen- en lhbtq+-rechten; wijst erop dat deze trends een bedreiging vormen voor de grondbeginselen die zijn verankerd in het Verdrag betreffende de Europese Unie;
19. veroordeelt in de krachtigste bewoordingen de toename van aanvallen op de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten overal op de wereld; stelt nogmaals dat het ontzeggen van hoogwaardige, complete diensten op het gebied van seksuele en reproductieve gezondheid, met inbegrip van veilige en legale abortus, een vorm van gendergerelateerd geweld is;
20. uit andermaal zijn bezorgdheid over schendingen van het recht op vrijheid van denken, geweten, godsdienst en levensovertuiging en de wereldwijde toename van intolerantie jegens lokale religieuze actoren en geloofsgemeenschappen; betreurt de politieke instrumentalisering van religieuze identiteiten en de uitsluiting van religieuze minderheden, ook van politieke participatie, alsook de aanvallen op culturele en historische locaties; wijst erop dat de vrijheid om zijn eigen godsdienst of levensovertuiging te kiezen een mensenrecht is dat niet mag worden bestraft;

veroordeelt derhalve het bestaan en de uitvoering van zogenaamde afvalligheidswetten en godslasteringswetten die tot strenge straffen, vernederende behandelingen en in sommige gevallen zelfs de doodstraf leiden;

21. veroordeelt het commercieel draagmoederschap, een praktijk die neerkomt op reproductieve uitbuiting en het gebruik van het vrouwenlichaam voor financieel of andersoortig gewin, met name als het gaat om kwetsbare vrouwen in niet-EU-landen; verzoekt de Commissie maatregelen te treffen om commercieel draagmoederschap te helpen aanpakken;

Multilateralisme

22. spreekt zijn ernstige bezorgdheid uit over de aanhoudende mondiale verantwoordingscrisis en wijst op de voortdurende strijd om een einde te maken aan straffeloosheid voor schendingen van de fundamentele internationale mensenrechten en het recht inzake de mensenrechten in conflicten wereldwijd; bevestigt nogmaals de essentiële neutraliteit en cruciale rol van humanitaire hulp in alle conflicten en crisissituaties; benadrukt dat het ondermijnen en aanvallen van multilaterale organisaties, waaronder de VN, ernstige gevolgen heeft, omdat er zo een cultuur van straffeloosheid dreigt te ontstaan en het vertrouwen in en de doeltreffendheid van het VN-systeem dreigen te worden uitgehold; roept de EU ertoe op het internationale rechtskader te verdedigen en krachtige maatregelen door te voeren om naleving van deze wetten te waarborgen; vindt het zeer zorgelijk dat de werkzaamheden van multilaterale instellingen op het gebied van de mensenrechten en de multilaterale, op regels gebaseerde orde onder ongekende druk staan en worden aangevallen; spreekt zijn diepe teleurstelling uit over het besluit van een aantal landen om zich terug te trekken uit de VN-Mensenrechtenraad, en de aankondiging dat ze niet zullen deelnemen aan de universele periodieke doorlichting; veroordeelt de voortdurende pogingen om de VN, haar secretaris-generaal, haar speciale rapporteurs en haar organisaties, ook die op het gebied van humanitaire hulp, te ondermijnen en in diskrediet te brengen, evenals de aanvallen op haar vredeshandhavingsmissies;
23. herhaalt dat de EU en haar lidstaten bij de VN en op andere multilaterale fora met één stem moeten spreken, zodat mondiale uitdagingen op het gebied van mensenrechten en democratie op deze fora doeltreffend worden aangepakt, en dat zij zich in de sterkst mogelijke bewoordingen moeten uitlaten in overeenstemming met internationale mensenrechtennormen; wijst erop dat mondiale spelers die zich inzetten voor democratie en mensenrechten, volledig moeten worden opgenomen in de architectuur van de huidige multilaterale wereldorde; roept de EU en haar lidstaten derhalve op te streven naar een permanente zetel voor de EU op multilaterale fora naast de reeds bestaande zetels van lidstaten, met name in de VN-Veiligheidsraad;
24. is ernstig bezorgd over de escalerende aanvallen op de op regels gebaseerde internationale orde door autoritaire, totalitaire en illiberale regimes, met name door hun niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde agressie tegen vreedzame buurlanden en door acties die gericht zijn op de ondermijning van de behoorlijke werking van VN-organen, waaronder het misbruik van het vetorecht in de VN-Veiligheidsraad;
25. verzoekt de lidstaten en gelijkgestemde partners om een robuuste strategie te ontwikkelen, hun inspanningen op te voeren om deze verontrustende escalatie tegen te

gaan, en een eensgezinde en krachtige boodschap van steun af te geven aan deze organisaties wanneer zij worden aangevallen of bedreigd; is van mening dat de VN, haar organen en andere multilaterale organisaties moeten worden hervormd om doeltreffend te kunnen reageren op deze groeiende uitdagingen en bedreigingen;

26. merkt op dat dit afstappen van een multilaterale benadering van de wereldorde niet alleen een bedreiging vormt voor een doeltreffende oplossing van de huidige crises, maar ook het uitbreken van nieuwe crises waarschijnlijker maakt; onderstreept dat het multilaterale systeem, waarvan de VN en andere multilaterale fora het middelpunt vormen, de meest doeltreffende manier blijft om inspanningen voor vrede en veiligheid en eerbiediging van de mensenrechten te bevorderen en mondiale uitdagingen op een rechtvaardige, duurzame en principiële manier aan te pakken; prijst de rol van de VN met betrekking tot de bevordering van de mensenrechten, conflictoplossing en mondiale governance, met name in conflictgebieden;
27. benadrukt dat de toenemende veronachtzaming van het internationaal recht en de politisering van debatten over internationale gerechtelijke instellingen, zoals het IGH en het ICC, een existentiële bedreiging vormen voor de op regels gebaseerde wereldorde; uit zijn diepe bezorgdheid over de toenemende minachting van en polarisatie rond het internationaal humanitair recht en het internationaal recht inzake de mensenrechten; betreurt de ongekeerde dreigingen waarmee het ICC te maken heeft, met name vanwege het opleggen van sancties aan zijn rechters en personeel; herinnert eraan dat het internationaal recht en de bevoegde onafhankelijke juridische autoriteiten cruciaal zijn voor de handhaving van het internationaal recht, het waarborgen van verantwoordingsplicht en het bestrijden van straffeloosheid: noodzakelijke voorwaarden voor elk verzoeningsproces en voor duurzame vrede;
28. beklemtoont dat alle lidstaten van de EU, als partijen bij het Statuut van Rome, wettelijk verplicht zijn om arrestatiebevelen van het ICC uit te voeren; merkt op dat elk besluit om deze verplichtingen te negeren of zich terug te trekken uit het ICC in strijd is met het EU-acquis en de op regels gebaseerde internationale orde ondermijnt;
29. herhaalt de krachtige steun van de EU voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens; dringt er bij alle staten die het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens hebben ondertekend op aan zich volledig te houden aan de uitspraken van het Hof;
30. stelt bezorgd vast dat sommige landen bij herhaling hebben geprobeerd eigen terminologie en begrippen in de Mensenrechtenraad te verankeren, die ertoe leiden dat de verantwoordingsplicht wordt afgezwakt; dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan dergelijke formuleringen stelselmatig van de hand te wijzen;
31. uit zijn diepe bezorgdheid over de mensenrechtensituatie in illegaal bezette gebieden, ook op grondgebied van de EU, en in gevallen van langdurige conflicten en de talloze bevroren en onzichtbare conflicten, en pleit voor doeltreffende maatregelen om ernstige mensenrechtenschendingen ter plaatse te voorkomen;

Beoordeling van het instrumentarium van de EU voor de bevordering en bescherming van mensenrechten en democratie in de wereld

EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2027

32. constateert dat het tijdschema van het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie inmiddels is afgestemd op de begrotingscyclus van de EU, hetgeen moet bijdragen tot de gegarandeerde financiering van de prioriteiten van het actieplan; herinnert er echter aan dat het de tussentijdse evaluatie ontbrak aan heldere beoordelingscriteria en daarom geen duidelijke richtsnoeren bevatte voor het aanpakken van tekortkomingen; is van mening dat een volledige herziening van het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie niet verder mag worden uitgesteld en dat er onmiddellijk een begin moet worden gemaakt met de vaststelling van de parameters voor een verbeterd plan;
33. staat op actieve betrokkenheid van het Parlement bij de voorbereiding van het nieuwe actieplan;
34. benadrukt de rol van de publieke, parlementaire en culturele diplomatie van de EU, alsook van haar internationale culturele betrekkingen, bij de bevordering van de mensenrechten en de democratie, en verzoekt de afdeling strategische communicatie en prognose van de EDEO om haar inspanningen in dit verband op te voeren, waarvoor zij voldoende middelen moet krijgen;

Financiering van het externe optreden voor mensenrechten en democratie – voorgesteld instrument “Europa in de wereld” in het kader van het MFK 2028-2034

35. is ingenomen met de doelstellingen op het gebied van mensenrechten en democratie in alle pijlers van het voorgestelde instrument “Europa in de wereld” en met de voorgestelde verhoging van de EU-financiering voor extern optreden, met name gezien de dramatische bezuinigingen door andere grote mondiale spelers die een bijdrage leveren, waardoor er directe gevolgen zijn voor de meest kwetsbare bevolkingsgroepen; wijst erop dat de EU het gat niet alleen kan vullen;
36. betreft de schrapping van het thematische programma inzake mensenrechten en democratie als vlaggenschipinstrument van de EU voor de bevordering en bescherming van mensenrechten en democratie overal in de wereld echter ten eerste, en benadrukt dat omwille van de samenhang een op mensenrechten gebaseerde aanpak op consistente wijze moet worden geïntegreerd in alle instrumenten voor extern optreden van de EU, en betreft het ontbreken van een specifiek budget en gereserveerde middelen; wijst op de rol van het Parlement bij het programmeringsproces van het instrument en verzoekt de Commissie en de EDEO alle relevante informatie tijdig te delen teneinde het Parlement in staat te stellen zijn rol dienovereenkomstig te kunnen vervullen;
37. beklemtoont de noodzaak van duidelijke procentuele doelstellingen, afgebakende begrotingslijnen en transparante traceringslijnen om ervoor te zorgen dat middelen doeltreffend worden aangewend om mondiale uitdagingen aan te pakken en kwetsbare bevolkingsgroepen te ondersteunen; wijst nogmaals op het verbod om EU-middelen toe te wijzen aan activiteiten die in strijd zijn met de fundamentele waarden van de EU, zoals terrorisme of extremisme;
38. betreft het ontbreken van transparante en afdwingbare voorwaarden op het vlak van mensenrechten en democratie voor samenwerking met landen buiten de EU, terwijl dat een doeltreffend instrument zou zijn om de inzet van de EU voor de bevordering van de mensenrechten wereldwijd concreet effect te laten sorteren;

Speciale vertegenwoordiger van de EU (SVEU) voor de mensenrechten

39. blijft de SVEU voor de mensenrechten beschouwen als een belangrijke spreekbuis van het externe mensenrechtenbeleid van de EU, die in nauwe samenwerking en afstemming met alle EU-organen bijdraagt tot de zichtbaarheid en samenhang daarvan;

Speciaal gezant van de EU voor de bevordering en bescherming van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging buiten de EU

40. wijst erop dat de functie van speciaal EU-gezant voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging buiten de EU meer dan een jaar vacant is geweest; benadrukt dat er moet worden gezorgd voor nauwe samenwerking met de SVEU voor de mensenrechten en de Groep rechten van de mens van de Raad;

Handels- en internationale overeenkomsten van de EU met landen buiten de EU

41. wijst op de cruciale rol van internationale overeenkomsten, waaronder associatie- en handelsovereenkomsten, en van instrumenten zoals het stelsel van algemene preferenties (SAP) en SAP+, om mensenrechten en democratische normen centraal te stellen in de betrekkingen van de EU met landen buiten de EU, om de naleving van dergelijke normen te bevorderen en te monitoren en om voorwaarden in verband met de mensenrechten op te nemen in het externe beleid van de EU; herhaalt zijn verzoek om mensenrechtenbeoordelingen te integreren en om in overeenkomsten tussen de EU en landen buiten de EU solide mensenrechtenclausules op te nemen; benadrukt dat het belangrijk is gendergelijkheid aan te pakken en vrouwenrechten te bevorderen door middel van deze overeenkomsten, onder meer door de deelname van vrouwen aan de economie te ondersteunen en hen te beschermen tegen discriminatie en uitbuiting;
42. dringt erop aan dat de rechten van inheemse volken, zoals die zijn vastgelegd in de VN-Verklaring over de rechten van inheemse volken, op consistente wijze worden geëerbiedigd in EU-overeenkomsten, ontwikkelingsprojecten en bedrijfsactiviteiten die van invloed zijn op hun land of hulpbronnen; wijst op het belang van de eerbiediging van de rechten van inheemse volken voor duurzame ontwikkeling, klimaatactie en het behoud van de biodiversiteit;
43. herinnert eraan dat ondernemingen de verantwoordelijkheid hebben om ervoor te zorgen dat hun activiteiten en toeleveringsketens niet betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen; beklemtoont dat het belangrijk is om de mazen in de wet- en regelgeving te dichten waarvan bedrijven ten koste van de mensenrechten en het milieu gebruik zouden kunnen maken; spreekt nogmaals zijn krachtige steun uit voor de inspanningen van de intergouvernementele werkgroep van de VN voor onbepaalde duur inzake transnationale bedrijven en andere ondernemingen met betrekking tot de mensenrechten voor een juridisch bindend instrument inzake bedrijven en mensenrechten;

EU-mensenrechtendialogen

44. merkt op dat er 35 mensenrechtendialogen en -raadplegingen zijn georganiseerd in 2024; is van mening dat deze dialogen een belangrijk instrument blijven voor de bevordering van de mensenrechten en de democratie, maar betreurt het dat die vaak als een op zichzelf staand instrument worden gezien en niet als een cruciaal element van

aanhoudende inspanningen op het vlak van de mensenrechten in de betrekkingen met landen en regio's buiten de EU; dringt aan op een grotere en zinvolle betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij de dialogen; wijst erop dat echte maatschappelijke organisaties niet mogen worden belemmerd deel te nemen aan mensenrechtendialogen en dat zij zonder beperkingen bij elke dialoog moeten worden betrokken; denkt dat er ruimte is om de rol van het Parlement in deze dialoog op systematischere wijze te versterken; herhaalt dat individuele gevallen aan de orde moeten worden gesteld, met name de gevallen die het Parlement in zijn resoluties heeft aangekaart, en dat moet worden gezorgd voor een passende follow-up; stelt vast dat verschillende mensenrechtendialogen nog steeds niet bij de EU worden gehouden;

EU-sanctie-instrumenten, waaronder de wereldwijde sanctieregeling voor de mensenrechten (Magnitski-wet)

45. herhaalt zijn steun voor een intensiever gebruik van de wereldwijde sanctieregeling voor de mensenrechten, samen met andere ad hoc in het leven geroepen sanctiekaders, als een belangrijk politiek beleidsinstrument van de EU ter bevordering van de rechtsstaat, de democratie en de mensenrechten, dat een aanvulling vormt op andere gerechtelijke instrumenten; verzoekt de EU en haar lidstaten om het toepassingsgebied van de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten (EU-Magnitski-wet) uit te breiden, daarin ook corruptie op te nemen, zoals het Parlement bij herhaling heeft bepleit, en mensen die zich schuldig hebben gemaakt aan transnationale repressie, ook gericht tegen diasporagemeenschappen, stelselmatig op een lijst te plaatsen; herinnert echter aan de beperkingen en de traagheid van het huidige besluitvormingssysteem om deze instrumenten te kunnen inzetten en aan de mazen in handhavingmechanismen die omzeiling mogelijk maken; herhaalt zijn oproep om besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid in te voeren voor besluiten over de wereldwijde sanctieregeling voor de mensenrechten; pleit voor een gelijke, op beginselen gestoelde en volledige uitvoering van sancties en dringt erop aan dat pogingen om die te omzeilen, worden aangepakt;

EU-steun voor mensenrechtenverdedigers

46. is ingenomen met het feit dat in 2024 vanuit het mechanisme voor mensenrechtenverdedigers, dat wordt gefinancierd in het kader van het thematisch programma mensenrechten en democratie van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking – Europa in de wereld, steun is verleend aan 10 050 mensenrechtenverdedigers die worden geacht een hoog risico te lopen, van wie 51 % vrouw was, en dat in dezelfde periode steun is verleend aan meer dan 700 journalisten in 60 landen die gevaar liepen;
47. betreurt het dat sommige mechanismen voor de bescherming van mensenrechtenverdedigers, zoals ProtectDefenders, niet voldoende financiering ontvangen om aan de behoeften te kunnen voldoen, en roept de EU en de lidstaten ertoe op de begrotingssteun te versterken door te zorgen voor flexibele en toegankelijke financiering voor de lange termijn, zodat mensenrechtenverdedigers hun essentiële werk kunnen voortzetten in weerwil van de toenemende repressie;
48. benadrukt de vitale rol die wordt gespeeld door EU-delegaties en vertegenwoordigingen van de lidstaten bij de waarneming van processen, het brengen van bezoeken aan

gedetineerden en het ondersteunen van de families en advocaten van vervolgte mensenrechtenverdedigers;

49. juicht het toe dat in 2024 de visumcodehandleiding van de EU is geactualiseerd om het voor de lidstaten duidelijk te maken welke mogelijkheden er bestaan voor een flexibele behandeling van zaken van mensenrechtenverdedigers, zodat aanvragen van visa voor kort verblijf voor personen die in gevaar verkeren, sneller kunnen worden afgehandeld;
50. wijst op de waardevolle rol van de gemeenschap rondom de Sacharovprijs, onder meer door middel van het “Sacharov Fellowship”-programma, waarmee zij een bijdrage levert aan een beter begrip van de repressie jegens mensenrechtenverdedigers, de diverse gevolgen daarvan en mogelijke manieren om deze aan te pakken, ook op transnationaal niveau; roept ertoe op om de gemeenschap rondom de Sacharovprijs verder te versterken als platform voor directe ervaring op het gebied van de monitoring van schendingen, bewustmaking en de inzet van internationale netwerken;

EU-maatregelen op multilateraal niveau om de op regels gebaseerde wereldorde te handhaven

51. is ingenomen met de inspanningen van de EU om resoluties in de VN-Mensenrechtenraad en de Algemene Vergadering van de VN te ondersteunen; vindt het zorgwekkend dat de recente besluiten van landen buiten de EU om de financiering voor de Mensenrechtenraad en het hele VN-systeem terug te schroeven, nu al voelbaar zijn en gevolgen hebben voor hun vermogen om hun taken uit te voeren;
52. vindt het verheugend dat de Raad van Europa een voortrekkersrol heeft gespeeld bij het aanpakken van zorgen en het bevorderen van de vaststelling van mondiale normen en standaarden op verschillende gebieden die verband houden met de mensenrechten, zoals gendergerelateerd geweld, academische vrijheid, de bescherming van advocaten en journalisten, AI en de mensenrechten;
53. vindt het zeer zorgelijk dat het ICC, zijn ambtenaren en samenwerkingspartners te maken hebben met bedreigingen en aanvallen; spreekt nogmaals zijn krachtige steun uit voor het IGH en het ICC als essentiële, onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instanties; is ingenomen met de aanhoudende financiële steun van de EU aan het ICC in een bijzonder moeilijke tijd voor internationale gerechtigheid; betreurt het dat de blokkeringsverordening van de EU nog steeds niet in werking is getreden, terwijl daarmee het ICC kan worden beschermd tegen de extraterritoriale gevolgen van sancties;

Team Europa-aanpak en ondersteuning van de democratie

54. ziet het belang in van het op elkaar afstemmen van benaderingen van de bescherming en bevordering van de mensenrechten in alle EU-instellingen, -organen en -vertegenwoordigingen van de lidstaten die betrokken zijn bij extern optreden, in de eerste plaats in alle ambassades van de lidstaten en EU-delegaties in landen buiten de EU, maar ook van het volledig benutten van het potentieel van het Parlement; benadrukt dat flexibele en gecoördineerde benaderingen inclusief moeten blijven om het interinstitutionele systeem van de EU van checks-and-balances volledig te kunnen laten functioneren; benadrukt dat het Parlement een belangrijke rol speelt bij de eerbiediging

van de waarden en mensenrechten van de EU, bijvoorbeeld door middel van parlementaire diplomatie, interparlementaire dialogen en resoluties, bevordering van bemiddeling en aanmoediging van een cultuur van dialoog en compromis, met name onder jonge politieke leiders, en empowerment van vrouwelijke parlementsleden, mensenrechtenverdedigers en vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld en de onafhankelijke media; herhaalt zijn verzoek aan de Commissie om haar activiteiten op deze gebieden voort te zetten en uit te breiden door de steun voor organen van de EU te verhogen; neemt kennis van de lopende werkzaamheden in het kader van het initiatief Team Europe Democracy in diverse landen; is van mening dat nauwere samenwerking tussen de coördinatiegroep democratieondersteuning en verkiezingen van het Parlement, de betrokken directoraten-generaal van de Commissie en de EDEO een grote bijdrage zou leveren aan activiteiten ter ondersteuning van de democratie in landen buiten de EU;

Aanbevelingen

55. verzoekt de EU gebruik te maken van de instrumenten waarover zij beschikt om de toenemende uitdagingen voor het multilateralisme het hoofd te bieden, en er zo voor te zorgen dat het werk van internationale instellingen gerespecteerd blijft; verzoekt de EU en haar lidstaten hun steun voor het werk van de VN en al haar agentschappen op te voeren, zowel politiek als financieel, ook bij de hervorming van de VN, om ervoor te zorgen dat zij geschikt is voor het beoogde doel, om de invloed van autoritaire en totalitaire regimes tegen te gaan en om ervoor te zorgen dat er wordt vastgehouden aan multilateralisme als basis voor mondiaal bestuur; dringt er bij de EU op aan haar eigen inzet op het gebied van ondersteuning en financiering te verhogen om politiek gemotiveerde druk te compenseren en onafhankelijke procedures te beschermen; herinnert eraan dat de EU en haar lidstaten met één stem moeten spreken op het multilaterale toneel; wenst dat de EU-delegaties een grotere rol gaan spelen op het multilaterale toneel, waarvoor zij de beschikking moeten krijgen over passende middelen;
56. dringt erop aan dat de werkzaamheden van de SVEU worden ondersteund met meer middelen en een betere coördinatie met de EU-delegaties wereldwijd en wijst erop dat gebrek aan transparantie en zichtbaarheid – zoals het ontbreken van openbare verslagen over bezoeken aan landen, het werkprogramma en de prioriteiten, of het ontbreken van een speciale website – de publieke toetsing en de verantwoordingsplicht kan belemmeren; betreurt dat het Parlement, ondanks aanhoudende oproepen, is uitgesloten van de selectieprocedure van de SVEU en dringt erop aan om deze praktijk te herzien;
57. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat de speciaal gezant van de EU voor de bevordering van de vrijheid van godsdienst of levensovertuiging tijdig wordt benoemd; benadrukt dat ervoor moet worden gezorgd dat de speciaal gezant over voldoende continuïteit, middelen en zichtbaarheid beschikt om de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging overal ter wereld doeltreffend te bevorderen; wijst erop dat regelmatige verslagen aan het Europees Parlement de transparantie en samenwerking op dit gebied zouden versterken;
58. dringt aan op de afschaffing van afvalligheids- en godslasteringswetten; verzoekt de EU en haar lidstaten de inspanningen op te voeren om de vrijheid van denken, geweten, godsdienst en levensovertuiging te beschermen, deze kwestie aan te kaarten op fora van

de VN en verslagen van de EU-delegaties daaromtrent te consolideren; verzoekt de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de EDEO en de Commissie de kwestie van vervolging van religieuze minderheden stelselmatig aan de orde te stellen in politieke en mensenrechtendialogen en volledige eerbiediging van de vrijheid van denken, geweten, godsdienst en levensovertuiging te waarborgen; verzoekt de Raad de wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten in te zetten tegen personen en entiteiten die verantwoordelijk zijn voor ernstige schendingen van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging; vraagt dat de EDEO prioritaire landen aanwijst voor EU-acties op het gebied van vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en jaarlijks verslag uitbrengt aan het Parlement over de gemaakte vorderingen;

59. dringt er bij alle EU-lidstaten, in hun hoedanigheid van staten die partij zijn bij het VN-Handvest, het Statuut van Rome en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, op aan zich volledig te houden aan de uitspraken van de bevoegde internationale rechtbanken, waaronder het EHRM; verzoekt de EU er bij landen buiten de EU, waaronder haar belangrijkste partners en (potentiële) kandidaat-lidstaten, op aan te dringen toe te treden tot het Statuut van Rome; verzoekt de EU en haar lidstaten hun steun aan het ICC met de nodige middelen, waaronder financiële middelen en politieke steun, voort te zetten en te intensiveren; dringt er bij alle lidstaten op aan gevolg te geven aan de acties en besluiten van alle organen van het ICC en deze te eerbiedigen, onder meer door de arrestatiebevelen van het ICC uit te voeren; eist dat het ICC, zijn ambtenaren en degenen die ermee samenwerken, worden beschermd tegen bedreigingen en aanvallen en herhaalt in dit verband zijn oproep aan de Commissie om de blokkeringsverordening met spoed in werking te stellen om het ICC te beschermen tegen de gevolgen van sancties en het ICC in staat te stellen zijn activiteiten in volledige onafhankelijkheid voort te zetten; roept de lidstaten op in de strijd tegen straffeloosheid universele rechtsmacht toe te passen;
60. verzoekt de Commissie en de EDEO een nieuw genderactieplan voor de periode na 2027 vast te stellen waarin wordt voorzien in de behoefte aan extra steun voor gendergelijkheid en vrouwenrechten en waarin met name gendergerelateerd geweld wordt aangepakt en wordt gezorgd voor een genderbewuste benadering van humanitaire hulp;
61. dringt erop aan dat de EU en haar lidstaten voorstellen “genderapartheid” aan te merken als misdaad tegen de menselijkheid, zodat degenen die deze misdaad plegen ter verantwoording kunnen worden geroepen; dringt aan op krachtige steun voor de definitie van genderapartheid die is voorgesteld door de VN-werkgroep inzake discriminatie van vrouwen en meisjes;
62. dringt erop aan dat burgers tijdens gewapende conflicten te allen tijde worden beschermd en dat er, als dat nodig is, humanitaire corridors worden ingericht om burgers in staat te stellen conflictgebieden te verlaten, en veroordeelt in krachtige bewoordingen alle aanvallen op burgers; dringt erop aan journalisten en mensenrechtenverdedigers tijdens gewapende conflicten op effectievere wijze te beschermen, aangezien zij specifiek worden geviserd vanwege hun werk in verband met het documenteren van mensenrechtenschendingen; benadrukt dat moeders en kinderen een verhoogd risico lopen om te verhongeren en ondervoed te raken;
63. verzoekt dat vrouwen en mannen met een handicap worden betrokken bij het ontwerp

- van veilige en toegankelijke infrastructuur in het kader van wederopbouwprocessen na gewapende conflicten of natuurrampen;
64. verzoekt de Commissie en de EDEO in het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie voor de periode na 2027 duidelijke indicatoren en tijdschema's vast te stellen om succes te meten, de samenhang tussen het interne en het externe optreden van de EU te verbeteren, duidelijkere verbanden aan te wijzen tussen de in het actieplan geformuleerde prioriteiten en preciezere benchmarks vast te stellen;
  65. verzoekt de Commissie en de EDEO het maatschappelijk middenveld op inclusievere wijze bij het actieplan te betrekken en beter rekening te houden met de resultaten van raadplegingen bij de ontwikkeling en uitvoering van hun externe mensenrechtenbeleid, waaronder overleg met de lokale spelers die zich het dichtst bij het uitvoeringsniveau bevinden;
  66. dringt erop aan in het toekomstige MFK te voorzien in een duidelijk budget dat gereserveerd is voor mensenrechten, democratie en de rechtsstaat, met duidelijke streefcijfers inzake gendergelijkheid en passende financiering voor de ontwikkeling van democratische structuren en de groei van vrije media, ook in de buurlanden; benadrukt dat de EU-begroting ook moet worden beschermd in haar externe dimensie, aangezien zij een belangrijke hefboom vormt om te zorgen voor een betere naleving van de normen inzake mensenrechten en democratie door partnerlanden; dringt er daarom op aan dat er afdwingbare mensenrechtenclausules en robuuste democratieclausules worden opgenomen in het nieuwe instrument "Europa in de wereld" voor de financiering van partnerlanden buiten de EU; pleit voor een operationeel conditionaliteitskader dat onder meer van toepassing is op macrofinanciële bijstand, handelspreferenties en visumversoepeling, met heldere benchmarks en afdwingbare juridische mechanismen, waaronder opschortingsclausules in het geval van aanhoudende schendingen, om naleving te waarborgen;
  67. benadrukt dat landen buiten de EU die van de EU steun ontvangen op het gebied van mensenrechten, de rechtsstaat of de ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld onafhankelijke nationale mensenrechteninstututen in het leven moeten roepen, zoals ombudspersonen, in overeenstemming met de Beginselen van Parijs; wijst erop dat de aanwezigheid van die instututen een voorwaarde moet zijn om in aanmerking te komen voor financiering;
  68. verzoekt zijn institutionele partners in de EU nieuwe wegen te verkennen om de besluitvorming te verbeteren, onder andere de stemming met gekwalificeerde meerderheid, en, wanneer er flexibeler benaderingen worden gehanteerd, zoals de Team Europa-aanpak, erop toe te zien dat de mensenrechten voldoende worden gewaarborgd;
  69. dringt erop aan dat de mensenrechtendialogen worden versterkt met duidelijke benchmarks en te bereiken resultaten zodat tijdens elke dialoogronde duidelijk de geboekte vooruitgang kan worden vastgesteld en beoordeeld; dringt erop aan actoren van het maatschappelijk middenveld stelselmatig en op zinvolle wijze te betrekken bij de mensenrechtendialogen en de follow-up ervan;
  70. dringt erop aan deze dialogen en de resultaten ervan een grotere zichtbaarheid te geven, onder meer door de publicatie van gezamenlijke persverklaringen, en benadrukt dat ze

resultaatgericht moeten zijn of gestoeld op duidelijke benchmarks die doeltreffend toezicht mogelijk maken, onder meer door middel van raadpleging vooraf en achteraf met echte maatschappelijke organisaties;

71. dringt aan op nauwere samenwerking met het Parlement tijdens het overlegproces dat aan de dialogen voorafgaat; onderstreept bovendien dat de EU druk moet blijven uitoefenen om de dialogen te laten plaatsvinden bij de EU; is van mening dat het maatschappelijk middenveld en nationale instanties voor de mensenrechten een duidelijke rol moeten spelen bij het toezicht op de voortgang van de tenuitvoerlegging van deze doelstellingen;
72. verzoekt de EU te streven naar de invoering van Europese en internationale instrumenten om de toegang tot de rechter en doeltreffende rechtsmiddelen te waarborgen voor mensen die te maken hebben met mensenrechtenschendingen door ondernemingen; dringt aan op de doeltreffende en grondige uitvoering van de huidige EU-regels inzake verantwoord gedrag van ondernemingen met betrekking tot mensen-, arbeids- en milieurechten, zoals de EU-wetgeving inzake passende zorgvuldigheid; wijst erop dat er EU-beleid en -mechanismen in het leven moeten worden geroepen die het mogelijk maken de vereisten van de duurzame transitie daadwerkelijk te verzoenen met respect voor de bestaansmiddelen van lokale gemeenschappen; verzoekt de EU in haar buitenlands beleid de rechten te bevorderen en te beschermen van lokale gemeenschappen en inheemse volken;
73. dringt er bij de EU op aan zich sterk te committeren aan de uitvoering van de Overeenkomst van Parijs, en de internationale samenwerking op het gebied van klimaat te verbeteren; acht het belangrijk dat de gevolgen van de klimaatverandering voor de vrede en de veiligheid op het hoogste niveau worden aangepakt;
74. verzoekt de EU de doeltreffendheid te beoordelen van het instrumentarium om desinformatiecampagnes tegen de EU aan te pakken, met name in landen die aanzienlijke humanitaire en ontwikkelingshulp van de EU ontvangen en in kandidaat-lidstaten voor EU-lidmaatschap; verzoekt de EU dringend steun te verlenen aan betrouwbare media en informatiekanalen die de verantwoordingsplicht van autoriteiten bevorderen en democratische transities ondersteunen, en benadrukt dat hierbij de beginselen van pluralisme, transparantie en onafhankelijkheid moeten worden geëerbiedigd;
75. is ingenomen met de richtlijn ter bescherming van journalisten en mensenrechtenverdedigers tegen onrechtmatige rechtszaken en SLAPP's; moedigt wetgevers in landen buiten de EU aan eveneens dergelijke wetgeving te ontwikkelen, als onderdeel van bredere inspanningen om de vrijheid en pluriformiteit van de media te bevorderen en te beschermen; dringt erop aan dat bij het toezicht van de EU op de naleving van internationale overeenkomsten rekening wordt gehouden met aanvallen op de mediavrijheid en met de aanhoudende en systematische uitholling van het recht op informatie;
76. benadrukt dat moet worden opgetreden tegen gendergerelateerde desinformatie over en online-intimidatie van vrouwen in de politiek, de journalistiek en het maatschappelijk middenveld, waarmee wordt gepoogd het uiten van afwijkende meningen onmogelijk te maken, democratische participatie te ondermijnen en een negatief verhaal over de EU te verspreiden; wijst erop dat het instrument bindende verplichtingen moet omvatten om

genderspecifieke gevolgen voor de mensenrechten te voorkomen, te beperken en te remediëren; dringt aan op evenredige en doeltreffende tegenmaatregelen en verbeterde monitoringinstrumenten om dergelijke verschijnselen te voorkomen, aan het licht te brengen en erop te reageren, terwijl tegelijkertijd de grondrechten en de vrijheid van meningsuiting worden gewaarborgd; roept op tot specifieke steun- en beschermingsmaatregelen om de veiligheid van vrouwelijke journalisten, activisten en politici online en offline te waarborgen;

77. roept op tot het bevorderen van de academische vrijheid als een essentieel element van open en democratische samenlevingen;
78. verzoekt de Commissie en de lidstaten transnationale repressie te erkennen als specifieke bedreiging voor de mensenrechten, systemen op te zetten om deze te volgen, te documenteren en aan te pakken, te voorzien in scholing en middelen voor wetshandhavinginstanties en verantwoordingsplicht te waarborgen voor de daders, met inbegrip van functionarissen en vertegenwoordigers van landen buiten de EU en personen die ter plaatse hand-en-spandiensten verlenen; benadrukt dat de EU op deze trends moet reageren door er rekening mee te houden bij de opstelling van mensenrechtenrichtsnoeren en in het kader van internationale samenwerking;
79. verzoekt de EU en haar lidstaten hun steun aan mensenrechtenverdedigers voort te zetten en op te voeren en in de EU passende wettelijke waarborgen in te voeren om transnationale repressie te bestrijden;
80. herinnert eraan dat het leiderschap van de EU op het gebied van AI- en digitale diplomatie essentieel is om modellen te bevorderen die strenge mensenrechtennormen waarborgen, mede met het oog op de relevantie en weerbaarheid ervan; verzoekt de EU dan ook haar digitale en AI-diplomatie op te schalen, de digitaaldienstenverordening⁹ te handhaven en erop toe te zien dat technologiebedrijven en socialemediaplatforms zich houden aan de verplichtingen op het gebied van de mensenrechten en optreden tegen transnationale repressie, ook jegens mensenrechtenverdedigers; verzoekt de EU en haar lidstaten ervoor te zorgen dat actoren die digitale transnationale repressie mogelijk maken, met name in de technologiesector, ter verantwoording worden geroepen;
81. wijst er nogmaals op dat de verkiezingswaarnemingsmissies van de EU belangrijk zijn voor de onafhankelijke en onpartijdige evaluatie van de verkiezingsprocessen die ermee worden gemonitord, gezien de toenemende inmenging van sommige staten in de verkiezingen van andere landen door middel van hybride tactieken, met inbegrip van het gebruik van AI; verzoekt de EDEO en de Commissie hun initiatieven voor het aanpakken van de uitdagingen in verband met AI in verkiezingsprocessen te analyseren en hierover verslag uit te brengen aan het Parlement; dringt aan op de bescherming van internationale verkiezingswaarnemers; verzoekt om een follow-up van de manier waarop de aanbevelingen van deze verkiezingswaarnemingsmissies in landen buiten de EU worden gevolgd en uitgevoerd en vraagt dat deze een centrale plaats krijgen in het kader van de betrekkingen tussen de EU en het niet-EU-land in kwestie; wijst op de bijdrage van het Parlement aan deze missies, die een essentiële dimensie van zijn

---

⁹ Verordening (EU) 2022/2065 van het Europees Parlement en de Raad van 19 oktober 2022 betreffende een eengemaakte markt voor digitale diensten en tot wijziging van Richtlijn 2000/31/EG (digitaaldienstenverordening) (PB L 277 van 27.10.2022, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>).

- externe optreden zijn, alsook op zijn bijdrage aan de ontwikkeling en verbetering van de bij de missies gehanteerde werkwijze; merkt op dat landen steeds vaker weigeren de EU als waarnemer bij hun verkiezingen uit te nodigen en verzoekt de EDEO daar iets aan te doen; is ingenomen met het werk van het Europees Fonds voor Democratie en herhaalt dat de werkzaamheden en middelen van dit fonds verder moeten worden versterkt; pleit voor verdere financiële steun van de EU voor de organisatie van verkiezingsmissies;
82. dringt aan op meer inspanningen om de publieke participatie van minderheden te waarborgen en de vertegenwoordiging van vrouwen en jongeren in verkiezingsprocessen te vergroten;
  83. veroordeelt nogmaals alle vormen van racisme, onverdraagzaamheid, antisemitisme, islamofobie, vervolging van christenen, vreemdelingenhaat en discriminatie op grond van ras, etniciteit, nationaliteit, sociale klasse, handicap, kaste, godsdienst, levensovertuiging, leeftijd, seksuele gerichtheid of genderidentiteit; dringt aan op het invoeren of versterken van mechanismen voor de melding van discriminerende gedragingen en van de toegang tot doeltreffende rechtsmiddelen, om een einde te helpen maken aan de straffeloosheid van degenen die zulke daden plegen;
  84. betreurt dat er geen Europese coördinator voor de bestrijding van christenfobie is, maar wel een coördinator voor de bestrijding van islamofobie, hoewel het christendom nog steeds de meest vervolgte godsdienst ter wereld is, met meer dan 380 miljoen getroffen mensen;
  85. herhaalt zijn verzoek aan de Raad om zo spoedig mogelijk een ambitieus mandaat voor de EU vast te stellen om deel te nemen aan de lopende onderhandelingen over een juridisch bindend VN-instrument teneinde bedrijven ter verantwoording te roepen voor hun mensenrechtenschendingen; verzoekt de EU ervoor te zorgen dat de EU- en nationale wetgeving in overeenstemming wordt gebracht met de internationale mensenrechtennormen, en roept haar op nauwer samen te werken met andere regio's en mondiale organisaties;
  86. vraagt dat in overeenkomsten tussen de EU en landen buiten de EU systematisch wordt voorzien in mensenrechtenbeoordelingen vooraf en achteraf en dat daarin solide afdwingbare mensenrechtenclausules worden opgenomen, met een reeks duidelijke benchmarks en procedures die moeten worden gevolgd in geval van schendingen; roept de Commissie en de EDEO op ervoor te zorgen dat de mensenrechtenclausules in bestaande internationale overeenkomsten actief worden gemonitord en effectief worden gehandhaafd, ook door middel van opschorting, en verzoekt hen beter met het Parlement te communiceren over de argumenten en besluiten met betrekking tot deze handhaving; wijst er nogmaals op dat de EU bij aanhoudende schendingen van mensenrechtenclausules door haar partnerlanden, onder andere de landen in het SAP+-stelsel, snel en doortastend moet reageren, onder meer door de overeenkomsten in kwestie op te schorten als andere opties niet doeltreffend blijken;
  87. pleit voor het opzetten van een klachtenportaal binnen het kader van de handels- en financiële instrumenten van de EU, eventueel via een aanpassing van het centrale toegangspunt van de Commissie, zodat daar klachten kunnen worden ingediend over niet-naleving van mensenrechtenclausules; benadrukt dat dit portaal toegankelijk, burgervriendelijk en transparant moet zijn en open moet staan voor de burgers van landen buiten de EU;

88. pleit voor zorgvuldige monitoring en beoordeling van de capaciteit van de EU-delegaties om ervoor te zorgen dat alle delegaties een aangewezen contactpunt hebben voor gevallen van mensenrechtenschendingen, met voldoende middelen om effectief en tijdig te kunnen reageren; beveelt tevens aan dat het personeel van EU-delegaties op gezette tijden opleiding krijgt over de geldende EU-richtsnoeren inzake specifieke kwesties in verband met de mensenrechten; verlangt dat de ambassades van de lidstaten zich op een meer uitgesproken manier inzetten voor de verdediging en bevordering van de mensenrechten in landen buiten de EU en dat zij de rol van EU-delegaties actief ondersteunen;
89. benadrukt dat micro-, kleine en middelgrote ondernemingen in veel regio's in de wereld de stuwende kracht achter de plaatselijke economie zijn en dat steeds meer van deze ondernemingen worden geleid door vrouwen; beklemtoont dat micro-, kleine en middelgrote ondernemingen wereldwijd 90 % van alle bedrijven uitmaken en goed zijn voor 60 tot 70 % van de werkgelegenheid en voor 50 % van het bruto binnenlands product; benadrukt dat micro-, kleine en middelgrote ondernemingen een belangrijke bijdrage leveren aan de Agenda 2030 en de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen, met name die inzake de uitbanning van armoede en fatsoenlijke arbeidsomstandigheden voor iedereen;
90. herhaalt zijn oproep om prioriteit te geven aan de bestrijding van corruptie als factor die aanvallen op de mensenrechten en de democratie mogelijk maakt; dringt er bij de Raad op aan eindelijk een sanctieregeling voor corruptiebestrijding aan te nemen, een onderwerp dat al geruime tijd een prioriteit van het Parlement is;
91. verzoekt de EU meer diplomatieke inspanningen te leveren ten aanzien van landen waar de doodstraf – een straf die onverenigbaar is met het recht op leven en het verbod op foltering – nog steeds wordt toegepast, en daarbij de dialoog en samenwerking inzake mensenrechtenkwesties aan te moedigen en steun te verlenen aan de ontwikkeling van justitiële hervormingen die tot de afschaffing ervan kunnen leiden;
92. dringt er bij de EU op aan het toepassingsgebied van de antifolterverordening¹⁰ te verruimen naar aanleiding van veranderingen op de internationale markt voor veiligheidsuitrusting, veranderingen in het gebruik, en misbruik, van instrumenten voor wetshandhaving en opkomende uitdagingen, zoals foltering buiten de gevangenis en mishandeling tijdens het neerslaan van vreedzame protesten; verzoekt de EU de naleving te bevorderen van het Verdrag van Genève betreffende de behandeling van krijgsgevangenen;
93. dringt aan op versterking van de EU-initiatieven ter bestrijding van mensenhandel, met bijzondere aandacht voor vroegtijdige opsporing, slachtoffergerichte bescherming (ook van kinderen) en financiële verstoring van netwerken;
94. onderstreept dat om het volledige potentieel van de EU-richtsnoeren inzake mensenrechtenverdedigers te benutten vereist is dat de richtsnoeren volledig worden

---

¹⁰ Verordening (EU) 2019/125 van het Europees Parlement en de Raad van 16 januari 2019 met betrekking tot de handel in bepaalde goederen die gebruikt zouden kunnen worden voor de doodstraf, foltering of andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (PB L 30 van 31.1.2019, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/125/oj>).

uitgevoerd, alsmede grondig worden herzien, om de toenemende complexiteit van de vervolging en intimidatie van mensenrechtenverdedigers aan te pakken, die onder andere de vorm aannemen van digitale bedreigingen en transnationale repressie;

95. dringt aan op een ruimer gebruik van de wereldwijde sanctieregeling voor de mensenrechten (Magnitski-wet) om sancties op te leggen aan personen die mensenrechtenverdedigers, onder wie verdedigers van milieu- en landrechten, vervolgen of intimideren;

o

o o

96. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de speciale vertegenwoordiger van de Europese Unie voor de mensenrechten, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties, de voorzitter van de 80e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, de voorzitter van de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties, de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten en de delegatiehoofden van de Europese Unie.

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2026)0020

Drones en nieuwe systemen voor oorlogsvoering – De noodzakelijke aanpassing van de EU aan de huidige veiligheidsuitdagingen

Resolutie van het Europees Parlement van 22 januari 2026 over drones en nieuwe systemen voor oorlogsvoering – de noodzakelijke aanpassing van de EU aan de huidige veiligheidsuitdagingen (2025/2088(INI))

(2025/2088(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),
- gezien artikel 42, lid 7, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 222 VWEU,
- gezien het voorstel van de Commissie voor een verordening van de Raad tot bepaling van het meerjarig financieel kader voor de jaren 2028-2034 (COM(2025)0571),
- gezien het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Fonds voor concurrentievermogen (“EFC”), met inbegrip van het specifieke programma voor onderzoeks- en innovatieactiviteiten op defensiegebied, tot intrekking van de Verordeningen (EU) 2021/522, (EU) 2021/694, (EU) 2021/697 en (EU) 2021/783 en tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2021/696, (EU) 2023/588 en (EU) [EDIP] (COM(2025)0555), waarin een defensie- en ruimtevaartcomponent is opgenomen voor het versterken van de industriële defensiebasis, met inbegrip van drones,
- gezien de NAVO-top van 2025 in Den Haag en de versterking van het strategische partnerschap tussen de EU en de NAVO, met name op het gebied van de integratie van drones, innovatie en capaciteiten op het vlak van systemen ter bestrijding van onbemande luchtvaartuigen (C-UAS), met inbegrip van het NAVO-actieplan voor snelle goedkeuring en de routekaart voor samenwerking tussen de NAVO en Oekraïne op het gebied van innovatie, die bedoeld zijn om Oekraïne te ondersteunen en de bescherming van het geallieerde luchtruim en van kritieke infrastructuur te verbeteren,
- gezien het actieplan inzake paraatheid, dat tijdens de NAVO-top van 2014 in Wales is gestart als reactie op de illegale annexatie door Rusland van de Krim, en de ontwikkeling van dit actieplan tot een basiskader voor de afschrikings- en defensiepositie van de NAVO, dat op zijn beurt heeft geleid tot het NAVO-

strijdkrachtenmodel van 2022,

- gezien de op maat gesneden veiligheids- en defensiepartnerschappen van de EU met Noorwegen, Moldavië, Japan, Zuid-Korea, Albanië, Noord-Macedonië en het Verenigd Koninkrijk, die elk zijn opgezet om de samenwerking op gebieden als crisisbeheersing, maritieme en cyberbeveiliging, militaire mobiliteit en samenwerking binnen de defensie-industrie te versterken,
- gezien de conclusies van de Raad van 26 juni 2025 over Oekraïne, het Midden-Oosten, Europese defensie en veiligheid, de EU in de wereld, concurrentievermogen, migratie, de Republiek Moldavië, de Westelijke Balkan, interne veiligheid, paraatheid, hybride activiteiten en andere onderwerpen, en de gereedheid van de industrie en de doelstellingen van het ReArm Europe-plan/Readiness 2030, het tussentijds verslag van het Europees Defensiefonds (EDF) en het programma voor de Europese defensie-industrie (EDIP),
- gezien zijn resolutie van 9 oktober 2025 over een eendrachtig antwoord op recente Russische schendingen van het luchtruim en bedreigingen van kritieke infrastructuur van de EU-lidstaten¹,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 21 februari 2025 getiteld “EU-actieplan inzake kabelbeveiliging” (JOIN(2025)0009),
- gezien de resolutie van het Europees Parlement van 12 maart 2025 over het witboek over de toekomst van de Europese defensie (2025/2565 (RSP))²,
- gezien de mededeling van de Commissie van 29 november 2022 getiteld “Een dronestrategie 2.0 voor een slim en duurzaam ecosysteem voor onbemande luchtvaartuigen in Europa” (COM(2022)0652),
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 5 maart 2024 getiteld “Een nieuwe strategie voor de Europese defensie-industrie — De paraatheid van de EU waarborgen door te zorgen voor een snel reagerende en weerbare Europese defensie-industrie” (JOIN(2024)0010),
- gezien de informele bijeenkomst van de staatshoofden en regeringsleiders in Kopenhagen van 1 oktober 2025,
- gezien de geïntegreerde lucht- en raketafweer (NAVO IAMD), die is toegesneden op alle soorten lucht- en raketdreigingen van alle strategische richtingen,
- gezien Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tot intrekking van Richtlijn 2008/114/EG van de Raad³,
- gezien de briefing van het directoraat-generaal Parlementaire Onderzoeksdiensten van

---

¹ Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0230.

² Aangenomen teksten, P10_TA(2025)0034.

³ PB L 333 van 27.12.2022, blz. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>.

- 2025 over militaire dronesystemen in de EU en de globale context: soorten, capaciteiten en regelgevingskaders, waarin wordt verwezen naar de financieringssteun van de EU voor het Eurodrone-programma, waaronder 98 miljoen EUR in 2020 en 100 miljoen EUR in 2024,
- gezien NAVO-norm STANAG 4748 (digitale onderwatersignaaloverdracht),
  - gezien Speciaal verslag 04/2025 van de Europese Rekenkamer getiteld “Militaire mobiliteit in de EU – Niet op volle snelheid door tekortkomingen in het ontwerp en belemmeringen onderweg”,
  - gezien Verordening (EG) nr. 1907/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 inzake de registratie en beoordeling van en de autorisatie en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (Reach), tot oprichting van een Europees Agentschap voor chemische stoffen, houdende wijziging van Richtlijn 1999/45/EG en houdende intrekking van Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad en Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie alsmede Richtlijn 76/769/EEG van de Raad en de Richtlijnen 91/155/EEG, 93/67/EEG, 93/105/EG en 2000/21/EG van de Commissie⁴ (Reach-verordening),
  - gezien het verslag van 27 juni 2025 van de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (VV/HV) getiteld “Common Foreign and Security Policy Report – Our priorities in 2025”,
  - gezien zijn resolutie van 19 september 2024 over de voortzetting van de financiële en militaire steun van de EU-lidstaten aan Oekraïne⁵,
  - gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 19 maart 2025 over het gezamenlijk witboek over de gereedheid van de Europese defensie 2030, waarin wordt verwezen naar de Europese Vredesfaciliteit en de steun van deze faciliteit voor de levering van dronegerelateerde vermogens in Oekraïne,
  - gezien het platform voor strategische technologieën voor Europa, met inbegrip van het SAFE-instrument en het Europees instrument voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand, die een cruciale rol spelen bij het opschalen van innovatie voor tweërlei gebruik en van de industriële veerkracht,
  - gezien Verordening (EU) 2021/695⁶ van het Europees Parlement en de Raad van 28 april 2021 tot vaststelling van Horizon Europa – het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, tot vaststelling van de regels voor deelname en verspreiding en tot intrekking van Verordeningen (EU) nr. 1290/2013 en (EU) nr. 1291/2013,
  - gezien Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad van 19 november 2021 voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 219/2007, (EU) nr. 557/2014, (EU) nr. 558/2014, (EU) nr. 559/2014, (EU) nr. 560/2014, (EU) nr. 561/2014 en (EU)

---

⁴ PB L 396 van 18.12.2006, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj>.

⁵ PB C, C/2024/7214, 10.12.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/7214/oj>.

⁶ PB L 170 van 12.5.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj>.

- nr. 642/2014⁷, waarin het kader wordt vastgesteld voor ATM-onderzoek voor het gemeenschappelijk Europees luchtruim, met als doel de integratie van militaire drones in het gemeenschappelijke luchtruim mogelijk te maken,
- gezien het verslag van Mario Draghi van 9 september 2024 over de toekomst van het Europese concurrentievermogen en hoofdstuk vier daarvan over het vergroten van de veiligheid en het verminderen van afhankelijkheden,
  - gezien de politieke beleidslijnen voor de Europese Commissie 2024-2029 van de toenmalige kandidaat-voorzitter van de Commissie, Ursula von der Leyen, van 18 juli 2024, getiteld “De keuze van Europa”,
  - gezien zijn resolutie van 17 juli 2024 over de noodzaak van voortdurende steun van de EU aan Oekraïne⁸,
  - gezien Uitvoeringsbesluit van de Commissie van 15 maart 2024 betreffende de financiering van het bij Verordening (EU) 2023/2418 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde instrument voor de versterking van de Europese defensie-industrie door middel van gemeenschappelijke aanbestedingen (EDIRPA) en de vaststelling van het werkprogramma voor 2024-2025 (C(2024)1702),
  - gezien zijn resolutie van 29 februari 2024 over de noodzaak van niet-aflatende EU-steun voor Oekraïne, na twee jaar Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne⁹,
  - gezien zijn resolutie van 18 januari 2023 over de uitvoering van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid – jaarverslag 2022¹⁰, waarin wordt benadrukt dat dringend drone- en droneafweercapaciteiten moeten worden ontwikkeld voor missies in het kader van het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB),
  - gezien de Verklaring van Versailles van 10 en 11 maart 2022,
  - gezien de conclusies van de Raad van 24 januari 2022 over de Europese veiligheidssituatie en van 22 januari 2018 over de geïntegreerde aanpak voor externe conflicten en crises,
  - gezien het strategisch kompas voor veiligheid en defensie,
  - gezien het actieplan inzake autonome systemen (APAS) van het Europees Defensieagentschap, dat op 11 januari 2024 is goedgekeurd en dat voorziet in een gefaseerd, alomvattend kader ter versnelling van de ontwikkeling, interoperabiliteit, regelgeving, standaardisering, certificering en domeinoverschrijdende invoering van autonome systemen voor operaties te land, ter zee en in de lucht, alsmede hybride operaties,
  - gezien de gestructureerde routekaart van het APAS voor de periode 2024-2038, die vlaggenschipprojecten omvat inzake domeinoverschrijdende autonome zwermen en de combinatie van door de mens bediende systemen en autonome systemen (MUM-T), en

---

⁷ PB L 427 van 30.11.2021, blz. 17, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2085/oj>.

⁸ PB C, C/2024/6129, 22.10.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6129/oj>.

⁹ PB C, C/2024/6745, 26.11.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2024/6745/oj>.

¹⁰ PB C 214 van 16.6.2023, blz. 5.

die ondersteund wordt door de belangengemeenschap voor autonome systemen en de ad-hocwerkgroep om te zorgen voor de coördinatie van de uitvoering en de betrokkenheid van belanghebbenden,

- gezien de relevante NAVO-doctrines en -richtsnoeren inzake onbemande luchtvaartuigsystemen (UAS), met inbegrip van STANAG 4671 (luchtwaardigheidseisen voor onbemande luchtvaartuigsystemen), STANAG 4703 (C2) en de gezamenlijke luchtmachtstrategie van de NAVO,
- gezien de Europese militaire luchtwaardigheidseis (EMAR) van het Europees Defensieagentschap van 18 april 2024, die voorziet in aanvaardbare wijzen van naleving (AMC) en richtsnoeren (GM) ter ondersteuning en interpretatie van de Europese militaire luchtwaardigheidseisen inzake permanente luchtwaardigheid (EMAR M), en gezien het EMAR M-kader en de AMC en GM daarvan als essentiële instrumenten om de praktijken op het gebied van militaire luchtwaardigheid af te stemmen op de meest recente regelgevingsnormen en de doeltreffende toepassing ervan in de militaire luchtvaartomgeving te waarborgen,
- gezien de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 10 november 2022 over het actieplan voor militaire mobiliteit 2.0 (JOIN(2022)0048), waarin de infrastructuur en administratieve processen voor militaire mobiliteit worden uitgebreid en gedigitaliseerd om de grensoverschrijdende beweging van troepen en uitrusting te stroomlijnen,
- gezien Uitvoeringsverordening (EU) 2025/675 van de Commissie van 4 april 2025 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1302/2014 betreffende een technische specificatie inzake interoperabiliteit van het subsysteem “rollend materieel — locomotieven en reizigerstreinen” van het spoorwegsysteem in de Europese Unie en Uitvoeringsbesluit 2011/665/EU van de Commissie inzake het Europees register van goedgekeurde spoorwegvoertuigtypen¹¹ en de invoering van het directoraat-generaal Mobiliteit en Vervoer van de Commissie van geautomatiseerde systemen om toestemming te verlenen voor de opname van personeelsrijtuigen in militaire goederentreinen, als onderdeel van een ruimere inspanning om de logistieke procedures op het trans-Europees vervoersnetwerk te moderniseren en te versnellen,
- gezien het besluit van de Gezamenlijke Organisatie voor Samenwerking op Defensiematerieelgebied en lidstaten (Frankrijk, Duitsland, Italië en Spanje) om het Eurodrone MALE RPAS-programma te starten, dat geformaliseerd is met de ondertekening in februari 2022 van een contract ter waarde van 7,1 miljard EUR voor de ontwikkeling en productie van 60 drones, en de ontwikkeling van dit programma door de evaluatie van het voorlopige ontwerp in 2024 en de komende beoordeling van het kritieke ontwerp in 2025, de EU-financieringssteun (100 miljoen EUR in 2024) en de toetreding van India als waarnemer begin 2025,
- gezien de aanbevelingen van het VN-Bureau voor ontwapeningszaken over dodelijke autonome wapensystemen en de VN-verslagen over het gebruik van gewapende drones in het kader van het internationaal recht,

---

¹¹ PB L, 2025/675, 7.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2025/675/oj.

- gezien de nationale kaders en doctrinale publicaties over militaire drones,
- gezien Verordening (EU) 2021/697 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2021 tot oprichting van het Europees Defensiefonds en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1092¹²,
- gezien Besluit (GBVB) 2015/1835 van de Raad van 12 oktober 2015 tot vaststelling van het statuut, de zetel en de voorschriften voor de werking van het Europees Defensieagentschap¹³,
- gezien Verordening (EU) 2024/1252 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een kader om een veilige en duurzame voorziening van kritieke grondstoffen te waarborgen, en tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 en (EU) 2019/1020¹⁴ (verordening kritieke grondstoffen),
- gezien artikel 55 van zijn Reglement,
- gezien het verslag van de Commissie veiligheid en defensie (A10-0270/2025),

Oorlogvoering met drones

- A. overwegende dat de massale toename van het vermogen voor precisieaanvallen het moderne slagveld, de defensiebehoeften van de EU en de weerbaarheidsvereisten voor de lidstaten definitief heeft veranderd;
- B. overwegende dat recente vijandige incidenten en schendingen van het luchtruim met drones in verschillende EU-lidstaten, met name aan de oostelijke flank van de Unie, hebben aangetoond dat er dringend meerlagige afweersystemen met kinetische en niet-kinetische C-UAS moeten worden ingezet om kritieke infrastructuur te beschermen en de weerbaarheid te vergroten; overwegende dat drones nu voor meerdere doelen kunnen worden gebruikt, waaronder verkenning, afleiding, doelopsporing en precisieaanvallen, aangezien het grootschalige gebruik van drones in de oorlog in Oekraïne en op andere actieterrains op de proef werd gesteld, waardoor de behoeften op het gebied van luchtverdediging en operationele doctrines zijn veranderd;
- C. overwegende dat zij een essentieel onderdeel zijn geworden van moderne oorlogvoering en hybride conflicten en fungeren als slagkrachtversterkers die realtime inlichtingen verstrekken en de besluitvorming versnellen; overwegende dat de inzet van soortgelijke onbemande systemen (UGS, USV en UUV) toeneemt en in de toekomstige defensieplanning tot uiting moeten komen; overwegende dat Europa zijn concept voor lucht- en gezamenlijke operaties moet aanpassen en ervoor moet zorgen dat elk militair gebruik van drones volledig in overeenstemming is met het internationaal recht, met inbegrip van het recht inzake de mensenrechten;
- D. overwegende dat de snel toenemende droneproductiecapaciteit van tegenstanders, ondersteund door externe partners, in combinatie met de dominantie van bepaalde niet-EU-leveranciers van belangrijke onderdelen zoals sensoren, batterijen, halfgeleiders en

¹² PB L 170 van 12.5.2021, blz. 149, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj>.

¹³ PB L 266 van 13.10.2015, blz. 55, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2015/1835/oj>.

¹⁴ PB L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj>.

zeldzame aardmetalen, ervoor heeft gezorgd dat de strategische afhankelijkheden toenemen en erop wijst dat de Europese innovatiebasis voor tweërlei gebruik dringend moet worden versterkt en de Europese toeleveringsketens moeten worden veiliggesteld; overwegende dat Rusland zijn droneproductie blijft opschalen, en jaarlijks miljoenen drones produceert, wat meer is dan de productie in de Verenigde Staten en Europa samen, wat gepaard gaat met de opkomst van door Rusland ontwikkelde rondhangende munitie en prototypen van zwaardere systemen; overwegende dat het vermogen van de Russische drone-industrie wordt ondersteund door Iran en China, wat heeft geleid tot de massale verspreiding van steeds dodelijkere en geavanceerdere drones die precisieaanvallen kunnen uitvoeren;

De gevolgen van de voortdurend veranderende aard van oorlogvoering met drones voor de strijdkrachten van de lidstaten en voor het veiligheids- en defensiekader van de Europese Unie

- E. overwegende dat drones een essentieel kenmerk zijn geworden van moderne oorlogvoering, zoals blijkt uit de oorlog in Oekraïne, waar zij meer slachtoffers hebben gemaakt dan enig ander wapen; overwegende dat het gebruik ervan zich nu heeft verspreid naar meerdere conflicten wereldwijd, onder meer in Gaza, Israël, Libanon, Iran, Jemen, Sudan, Myanmar en de oorlog van Azerbeidzjan tegen Armenië, en ook bij aanvallen op internationale schepen in de Rode Zee;
- F. overwegende dat het Europese drone-ecosysteem grotendeels bestaat uit kmo's en start-ups die technologische innovatie, flexibiliteit en het concurrentievermogen stimuleren, terwijl de strategische uitrol van UAS het situationeel bewustzijn in afgelegen, kwetsbare of conflictgevoelige grensgebieden aanzienlijk kan verbeteren, kan zorgen voor de verzameling van realtimegegevens en aanzienlijk kan bijdragen tot het opsporen en afschrikken van een reeks bedreigingen;
- G. overwegende dat het uitgebreide gebruik van UAS in Oekraïne heeft aangetoond dat zij een doorslaggevende rol spelen, niet alleen als verkennings- en aanvalsinstrumenten, maar ook als middel voor de instandhouding van verdedigingslijnen, medische evacuatie en levering van benodigdheden, elektronische oorlogvoering en inlichtingen uit berichtenverkeer, communicatie, detectie en neutralisatie van mijnen en geïmproviseerde explosieven (IED's), realtimekartering en -bewaking, opsporings- en reddingsoperaties, bescherming van konvoien, rondhangende munitie en precisieaanvallen, afleiding en misleiding, CBRN-monitoring en documentatie van oorlogsmisdaden; overwegende dat UAS niet alleen meer dienen voor ondersteuning, maar zich verder ontwikkelen tot essentiële gevechtssystemen, die in staat zijn om bij intensieve "barrage jamming" (radarverstoring) te functioneren; overwegende dat maritieme drones een nieuw paradigma voor maritieme veiligheid hebben gecreëerd, van mijndetectie tot aanvallen op militaire doelwitten, zoals aangetoond in de Zwarte Zee en de Oostzee, en dat zij een nieuwe uitdaging zullen vormen voor de veiligheid van de Europese Unie in grote zeegebieden zoals de Middellandse Zee;
- H. overwegende dat de integratie van ruimteactiva in door drones verzamelde beelden kunnen zorgen voor continu, wederzijds gevalideerd en veilig situationeel bewustzijn met het oog op vroegtijdige waarschuwing, crisisbeheersing en opsporing van hybride dreigingen, monitoring van terroristische bewegingen, smokkelroutes en grensgebieden;

Kwetsbaarheden in de toeleveringsketens

- I. overwegende dat 60 % van de onderdelen van drones afkomstig zijn uit de Verenigde Staten en China, wat zorgt voor een kritieke kwetsbaarheid voor de gereedheid van de EU-defensie 2030; overwegende dat de meeste onderdelen die nodig zijn voor de assemblage van drones, zoals halfgeleiders, vermogenstransistoren, magneten, batterijen en navigatiechips door Chinese bedrijven worden geproduceerd; overwegende dat bij strategische samenwerking ook rekening moet worden gehouden met opkomende technologische concurrentie uit Rusland en China en de Europese toegang moet worden gewaarborgd tot innovatie en de materialen die nodig zijn voor duurzame drone- en droneafweersystemen;
- J. overwegende dat China is uitgegroeid tot een leider op het gebied van drones, waarbij het een breed scala aan gevechts- en verkenningsystemen produceert en tegelijkertijd in maritieme drones en zwermen van autonome minidrones investeert; overwegende dat China op grote schaal gewapende drones heeft uitgevoerd en dat deze door derde landen in verschillende gebieden zijn ingezet;
- K. overwegende dat het Chinese bedrijf DJI naar schatting 74 % van de commerciële dronemarkt in handen heeft en dat de meeste assemblageonderdelen ervan, zoals halfgeleiders, vermogenstransistoren, magneten, batterijen en navigatiechips door Chinese bedrijven worden geproduceerd; overwegende dat negen van de tien sensoren of optische systemen die nodig zijn om doelwitten op te sporen en aan te vallen, in China worden vervaardigd; overwegende dat Peking 85 % van de wereldwijde productiecapaciteit voor lithiumbatterijen en 98 % van de raffinage van zeldzame aardmetalen in handen heeft, die de ruggengraat vormen van zowel consumentenelektronica als moderne wapens, waardoor Europa afhankelijk is van de Chinese toelevering; overwegende dat China de uitvoer van componenten en materialen voor drones begint te beperken voor Oekraïne en westerse afnemers; overwegende dat China, door de toegang tot de nodige materialen – van grondstoffen tot batterijen en software – feitelijk te controleren en in toenemende mate aan Rusland te leveren, een doorslaggevende invloed uitoefent op de aard van oorlogvoering met drones;
- L. overwegende dat China op 9 oktober 2025 ingrijpende uitvoercontroles op zeldzame aardmetalen en aanverwante verwerkingstechnologieën heeft ingevoerd, onder het mom van bezorgdheid over de nationale veiligheid;
- M. overwegende dat deze nieuwe regels betrekking hebben op vrijwel alle zeldzame aardmetalen die essentieel zijn voor droneproductie en droneafweersystemen, en Chinese leveranciers verplichten om uitvoervergunningen te verkrijgen van het Ministerie van Handel, waardoor de hele drone-industrie van de EU in feite afhankelijk wordt van de Chinese goedkeuring van uitvoer, waaruit de strategische noodzaak blijkt om een veerkrachtige en autonome downstreamtoeleveringsketen voor de drone-industrie op te bouwen;
- N. overwegende dat de nieuwe Chinese uitvoerbeperkingen die op 9 oktober 2025 zijn aangekondigd en deels in werking zijn getreden, zelfs uitvoervergunningen vereisen voor producten die sporen (meer dan 0,1 %) van zeldzame aardmetalen bevatten die in China zijn gewonnen of verwerkt, waarbij Peking uitdrukkelijk stelt dat er geen vergunningen worden verleend aan buitenlandse entiteiten uit de defensiesector;
- O. overwegende dat de EU dringend alternatieve bronnen, recyclingcapaciteit en een soevereine winning van kritieke grondstoffen moet ontwikkelen om de kwetsbaarheden

te verminderen die ontstaan als gevolg van de Chinese uitvoerbeperkingen en de concentratie van de wereldwijde toeleveringsketen;

Aanbestedingen en financiering

- P. overwegende dat de productie, aankoop en financiering van drones en C-UAS-vermogens kan worden beschouwd als een dienst, waarvoor er behoefte is aan gekwalificeerd personeel, slimme investeringen, vereenvoudigde procedures, toegang tot publieke en particuliere financiering, regionale productiecentra en nauwe samenwerking met kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's), technologiebedrijven en de academische wereld;

Doctrines afstemmen

- Q. overwegende dat de lidstaten moeten streven naar afstemming op het gebied van doctrines, opleidingsfaciliteiten, certificeringsprocedures, assemblagelijnen, coördinatie op het slagveld, realtime doelwitbepaling, training, veerkrachtige systemen voor commando en controle (C2) en de volledige integratie van al deze elementen;
- R. overwegende dat deze afstemming ook betrekking moet hebben op relevante wet- en regelgeving inzake het gebruik en de productie van drones en dat hierbij volledige verenigbaarheid met de NAVO-doctrines en STANAG-normen moet worden gewaarborgd; en dat gezamenlijke opleiding met Oekraïne moet worden bevorderd om de operationele gereedheid te versnellen;
- S. overwegende dat de EU en haar lidstaten zich moeten inspannen om het voortouw te nemen op het gebied van drones door nauwer te gaan samenwerken op het gebied van opleiding, certificering, industriële assemblage en operationele coördinatie, en tegelijkertijd de nationale soevereiniteit volledig te eerbiedigen, zoals vastgesteld in artikel 4, lid 2 en artikel 42, lid 2 VEU;

Strategische partnerschappen

- T. overwegende dat strategische partnerschappen van essentieel belang zijn om de grote, kwalitatieve voorsprong te realiseren die nodig is om operationele drempels te halen en toegang te krijgen tot deskundigheid en grondstoffen;
- U. overwegende dat dergelijke partnerschappen de Europese veiligheids- en defensievermogens moeten versterken, wederkerig, transparant en consistent moeten blijven en tegelijkertijd ervoor moeten zorgen dat kritieke afhankelijkheden van derde landen op het gebied van defensietechnologieën, -componenten, -software en -grondstoffen worden voorkomen;
- V. overwegende dat de samenwerking met belangrijke partners zoals Oekraïne van bijzonder belang is, gezien de ongeëvenaarde ervaring van het land op het slagveld en op het gebied van snelle innovatie- en aanpassingscycli, de integratie van civiele en militaire innovatie-ecosystemen en grootschalige droneproductiecapaciteit, wat unieke inzichten oplevert voor het versterken van de Europese technologische en industriële defensiebasis (EDTIB);
- W. overwegende dat het uitwisselen van kennis met partners die ervaring hebben met de afweer van UAS en het ontwikkelen van geavanceerde droneafweersystemen, van

cruciaal belang is voor de veerkracht van Europa;

- X. overwegende dat partnerschappen in de Westelijke Balkan en in de onmiddellijke buurlanden van de EU ook van essentieel belang zijn voor de regionale stabiliteit en veerkracht;
- Y. overwegende dat de Westelijke Balkan die meer dan 2 500 km aan landgrenzen met de EU deelt en de dichtstbijzijnde naburige regio van de EU is, van rechtstreeks strategisch belang is voor de veiligheid, stabiliteit en welvaart van de EU;

Droneoorlogen in de hele periferie

- Z. overwegende dat het directe nabuurschap van de EU te maken heeft met diverse drone-intensieve conflicten, waarbij meerdere lidstaten worden geconfronteerd met vijandige drone-invallen in hun luchtruim; overwegende dat bij de reflectie over drones rekening moet worden gehouden met de bescherming van alle Europese flanken;
- AA. overwegende dat regio's die een land- of zee grens delen met lidstaten, een cruciale rol spelen bij de ontwikkeling en het testen van drones en defensietechnologieën, gezien de specifieke vereisten die voortvloeien uit hun geografische en geopolitieke positie in het Europese veiligheidslandschap; is zich ervan bewust dat de Westelijke Balkan, het Middellandse en het Zwarte Zeegebied allemaal worden blootgesteld aan kwaadwillige buitenlandse invloed, hybride dreigingen, desinformatie en politieke inmenging om de Europese veiligheid te ondermijnen; overwegende dat deze regio's kwetsbaar zijn voor vijandige droneactiviteiten en dat partners in deze regio's van essentieel belang zijn als eerste verdedigingslinie om de collectieve veiligheid te waarborgen;
- AB. overwegende dat dronetechnologie door terroristische organisaties wordt gebruikt om politieke figuren aan te vallen, penitentiaire inrichtingen in de EU binnen te dringen en explosieven en wapens te vervoeren;
- AC. overwegende dat maritieme drones een aanzienlijke bedreiging vormen voor zowel commerciële als militaire vaartuigen en belangrijke handelsroutes, waardoor de ontwikkeling van defensievermogens noodzakelijk wordt;
- AD. overwegende dat Oekraïne jaarlijks meer dan 4,5 miljoen drones produceert, terwijl het dagelijks wordt aangevallen door steeds geavanceerdere Russische dronezwermen, en dat het land sinds de brute agressie van Rusland in februari 2022 heeft aangetoond dat de drone-industrie snel kan worden verbeterd en gemoderniseerd, waardoor de toegang tot belangrijke technologieën wordt gedemocratiseerd en doeltreffende zelfverdediging mogelijk wordt gemaakt;

Opschaling als antwoord op de Russische dreiging

- AE. overwegende dat de innovatie op het slagveld en de groeiende productiecapaciteit van Oekraïne geleidelijk in de EDTIB moeten worden geïntegreerd;
- AF. overwegende dat Rusland en China koploper zijn bij de massale ontwikkeling en verspreiding van dronetechnologie met innovatiecycli van drie tot zes maanden;
- AG. overwegende dat het feit dat de Europese staten in deze sector afhankelijk zijn van derde landen, een onaanvaardbare strategische kwetsbaarheid vormt; overwegende dat

het derhalve van cruciaal belang is dat alle Europese defensie-uitgaven worden aangewend om de volledige autonomie van Europese staten op defensiegebied te bewerkstelligen;

Kosteneffectieve oplossingen

- AH. overwegende dat de lidstaten gebruik moeten maken van verschillende nieuwe initiatieven en -instrumenten op het vlak van EU-defensie-uitgaven om kosteneffectieve oplossingen voor oorlogvoering met drones te ontwikkelen; overwegende dat bij deze oplossingen prioriteit aan industriële veerkracht in Europa moet worden gegeven, onze afhankelijkheid van derde landen moet worden verminderd, kmo's in de defensiesector moeten worden ondersteund en ervoor moet worden gezorgd dat investeringen zich vertalen in concrete vermogens die snel kunnen worden ingezet ter ondersteuning van Oekraïne en de EU-defensie;
- AI. overwegende dat UAS inherent voor tweërlei gebruik zijn en een ingrijpende transformatie hebben teweeggebracht op het gebied van mobiliteit, logistiek en de aanpak van noodsituaties, terwijl de doeltreffendheid van de uitrol van drones en droneafweer afhankelijk is van veerkrachtige, grensoverschrijdende infrastructuur waarmee het snelle vervoer van mobiele lanceersystemen, commandovoertuigen en onderhoudseenheden mogelijk wordt gemaakt; benadrukt de noodzaak van geharmoniseerde normen voor vervoersinfrastructuur waardoor drones die voor logistieke, bewakings- en inlichtingendoelinden worden gebruikt, veilig kunnen functioneren in het gemeenschappelijke luchtruim en de gemeenschappelijke vervoerscorridors;

Tweërlei gebruik met het oog op veerkracht

- AJ. overwegende dat het potentieel voor tweërlei gebruik van drones voor civiele bescherming, rampenbestrijding en grensbeheer steeds belangrijker wordt in de hele EU, waar de aanhoudende veiligheids- en migratiecrises en hybride dreigingen wijzen op de dringende behoefte aan situationeel bewustzijn en snellereactievermogens; overwegende dat veel kritieke dronetechnologieën voor defensie afkomstig zijn uit het civiele domein en gebruikmaken van kritieke componenten voor tweërlei gebruik, en dat de dronesector als geheel een belangrijke bijdrage kan leveren aan de operationele vermogens van Europa;
- AK. overwegende dat de ontwikkeling van drones en droneafweersystemen gepaard moet gaan met robuuste waarborgen voor civiele bescherming, sociale veerkracht en verantwoord tweërlei gebruik van technologie, waarbij ervoor wordt gezorgd dat investeringen in defensie ook vermogens op het gebied van gezondheid, humanitaire logistiek en civiele bescherming versterken; overwegende dat domeinoverschrijdende innovatie voor tweërlei gebruik een strategische waarde heeft, met name bij de integratie van onbemande systemen te land, ter zee en in de lucht met civiele technologieën;

Oorlogvoering met drones op het moderne slagveld

De afstemming van operaties op oorlogvoering met drones

1. benadrukt dat UAS en C-UAS op tactisch en operationeel niveau moeten worden

geïntegreerd aangezien strijdkrachten alleen doelgericht op het snel evoluerende moderne slagveld kunnen opereren als soldaten realtime “dronemuren” kunnen creëren waarin radar, akoestische sensoren, radiofrequentiesensoren, camera’s, elektro-optische en infraroodsensoren en op lasers gebaseerde “hard kill”-oplossingen (vernietiging) worden geïntegreerd om hun overlevingskansen, mobiliteit, letaliteit, situationeel bewustzijn en kinetisch operatievermogen te verzekeren;

2. onderstreept dat moet worden gezorgd voor technologisch aanpassingsvermogen en regelmatige moderniserings- en verbetercycli om veroudering te voorkomen, en dat de voortdurende integratie van innovatieve systemen in alle operationele domeinen, te land, ter zee, onderwater en in de lucht, moet worden bevorderd;
3. benadrukt dat de ontwikkeling en toepassing van dergelijke technologieën vraagt om investeringen in onderzoek en ontwikkeling (O&O), het faciliteren van civiel-militaire onderzoekspartnerschappen en steun voor start-ups en kmo’s die werkzaam zijn in de hoogtechnologische defensie-industrie;
4. verzoekt de lidstaten en de Commissie multifunctionele en transportvliegtuigen (zoals A400M-vliegtuigen en AEW-C-platforms) te integreren als instrumenten voor de doorgifte van commando, controle en communicatie (C3) in de lucht, voor slagveldbeheer en als dronedragers om de connectiviteit en het operationeel bereik in stand te houden; moedigt samenwerking tussen het Europees Defensieagentschap (EDA) en de Europese industrie aan om interoperabele C3-ecosystemen met open architectuur te ontwikkelen voor de verbinding van tactische onbemande activa op grote hoogte;
5. benadrukt de noodzaak van een robuuste, soevereine militaire luchttransportketen om modulaire dronesystemen te vervoeren, in te zetten en te ondersteunen, waarbij wordt gezorgd voor snelle projectie van de troepenmacht, veerkrachtige logistiek en volledige Europese controle over gegevens, netwerken en missie-autonomie;
6. moedigt de lidstaten aan de langetermijngevolgen van deze verschuiving voor de structuur en opleiding van de troepenmacht en ethische normen bij oorlogvoering te beoordelen;

Uitdagingen in de frontlinie en behoeften aan uitrusting

7. erkent de uitdaging van droneherkenning waarmee soldaten in de frontlinie worden geconfronteerd, en pleit ervoor de infanterie uit te rusten met droneafweergeweren, raketten, onderscheppingsdrones, dronevangers, wapensystemen voor nabijverdediging, geweren met verstoringsfunctie voor droneafweer, vermogens voor inlichtingen uit berichtenverkeer en elektronische oorlogvoering en veerkrachtige C2’s, door middel van opleiding en de toewijzing van eenheden voor elektronische oorlogvoering, zodat de infanterie doeltreffend in de frontlinie kan functioneren, waarbij hun vermogen op het gebied van bescherming en reparatie wordt gemaximaliseerd, en wordt gewaarborgd dat vijandelijke drones correct worden geïdentificeerd en onderscheept;
8. waarschuwt dat het gebrek aan UAS op eenheidsniveau aan het begin van gevechten een tijdskritiek vermogenstekort creëert dat door tegenstanders kan worden uitgebuit, waardoor er meer slachtoffers vallen en de operationele vrijheid afneemt, en roept op tot dringende maatregelen om dit tekort aan te pakken door middel van opleiding en een

aanpassing van de doctrines;

Behoefte aan goedkope C-UAS-vermogens

9. wijst op de uitdaging van de huidige onhoudbaar hoge kosten voor het onderscheppen van drones en dringt aan op gezamenlijke programma's en marktgestuurde initiatieven ter bevordering van de ontwikkeling van kosteneffectieve C-UAS-vermogens zoals elektronische, laser-, en akoestische detectiesystemen en AI-gestuurde onderschepping om de kosten per onderschepping te verlagen, en verzoekt de Commissie na te gaan of de huidige industriële defensie-instrumenten kunnen worden gebruikt om de kosten voor het onderscheppen van drones te verlagen;
10. dringt aan op een betere productie en technologische ontwikkeling van bestaande luchtafweersystemen, naar het voorbeeld van Oekraïne, waar dergelijke systemen tot dusver de meest doeltreffende, mobiele en kostenefficiënte maatregel in de afweer van UAS zijn gebleken;
11. dringt erop aan de nadruk te leggen op de ontwikkeling van eenvoudige, goedkope systemen voor UAS-afweer die snel kunnen worden geproduceerd en ingezet om een onmiddellijke operationele beschikbaarheid te waarborgen;

Afstemming van de gevechtsdoctrines op drones

12. moedigt strijdkrachten aan drones te integreren in alle gevechtsdoctrines als onderdeel van de operationele planning, met de nadruk op hybride oorlogsscenario's, en daarbij toe te zien op de interoperabiliteit met de C2-systemen van de NAVO, civiele luchtverkeersbeheersystemen en het U-spacekader van de EU voor drone-integratie;
13. dringt er bij de strijdkrachten van de lidstaten op aan de vermogensdoelstellingen en -planning bij te werken om ervoor te zorgen dat de in Oekraïne opgedane ervaring wordt geïntegreerd in de gevechtsdoctrines;
14. benadrukt dat droneafweervermogens niet alleen in infanterie-eenheden moeten worden geïntegreerd, maar ook in alle grote militaire platforms, met inbegrip van marineschepen, tanks, gepantserde personeelsvoertuigen en logistieke voertuigen; roept de lidstaten en het EDA op ervoor te zorgen dat toekomstige aanbestedings- en moderniseringsprogramma's systematisch C-UAS-modules omvatten die zijn aangepast aan de operationele omgeving van elk platform; onderstreept dat een dergelijke integratie de troepenbescherming zal bevorderen, de overlevingskansen van hoogwaardige activa zal verbeteren en de interoperabiliteit tussen land-, lucht- en maritieme componenten zal versterken;
15. beveelt aan dat alle door de EU medegefinancierde dronecorridors en ondersteunende infrastructuur ingebouwde cyberweerbaarheid en redundantielagen omvatten, in overeenstemming met de aanbeveling van de Europese Rekenkamer om pijler III ("veerkracht en paraatheid") van het actieplan voor militaire mobiliteit 2.0 te versterken;
16. dringt aan op duurzame financiering in het kader van EU-instrumenten en nationale programma's om bestaande vloten aan te passen en een permanente gereedheid te waarborgen door middel van opleidings- en onderhoudscycli;
17. moedigt de oprichting aan van mobiele stations voor het onderhoud van drones en de

doorgifte van gegevens langs gemoderniseerde militaire mobiliteitscorridors om te zorgen voor duurzame vermogens op het gebied van C2 en reparatie, zelfs in verstoorde communicatieomgevingen;

18. beveelt aan drones voor bewaking vanuit de lucht te integreren in bestaande Europese monitoringsystemen voor vervoersinfrastructuur (voor bruggen, tunnels en vliegvelden), om zowel de civiele bescherming als het reactievermogen op defensiegebied te verbeteren; dringt erop aan prioriteit te geven aan financieringsmodellen voor tweërlei gebruik voor dronesystemen die in overeenstemming zijn met doelstellingen inzake het concurrentievermogen;
19. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan snel een gefaseerd plan voor interoperabele UAS-eenheden uit te voeren, met duidelijke mijlpalen, resultaten en verantwoordingsplicht, en beveelt aan dat alle door de EU medegefinancierde dronecorridors en ondersteunende infrastructuur voorzien worden van ingebouwde lagen voor cyberweerbaarheid en redundantie;
20. dringt aan op de oprichting van proefcorridors in het kader van het EU-initiatief inzake dronedefensie, gericht op de bescherming van haven- en energie-infrastructuur die zouden dienen om operationele C-UAS-draaiboeken te valideren en kleine en middelgrote ondernemingen reële uitrolmogelijkheden te bieden;
21. is zich ervan bewust dat de inzetregels voor drones onduidelijk zijn en moedigt de lidstaten aan om in overleg met de NAVO de inzetregels voor alle soorten dronegerelateerde dreigingen te herzien om ervoor te zorgen dat deze adequaat zijn om te reageren op de meest innovatieve dreigingen;

Opleiding en certificering van dronepiloten

22. moedigt de lidstaten en Oekraïne aan gezamenlijk dronepiloten te trainen en te certificeren, volgens normen die gelijkwaardig zijn aan degene die gelden voor personen die geschut of onbemande luchtvaartuigen bedienen, te investeren in droneafweersystemen – zowel voor de vernietiging van drones (“hard kill”) als voor de versterking ervan (“soft kill”) – op alle echelons, de overlevingskansen van wapens opnieuw te beoordelen, ervoor te zorgen dat tanks en gepantserde personeelsvoertuigen worden aangepast om onbemande luchtvaartuigen af te weren en de eenheden voor elektronische oorlogvoering uit te breiden om ervoor te zorgen dat alle bataljons over grotere verstoringscapaciteiten beschikken en drone-defensiezones in te stellen rond kritieke infrastructuur;
23. benadrukt de noodzaak van het regelmatig ontwikkelen en testen van dronesystemen zodat zij kunnen worden aangepast en kunnen reageren op opkomende dreigingen, gezien het snelle tempo van de technologische vooruitgang op dit gebied; onderstreept het belang van softwaregedefinieerde systemen die snel kunnen worden aangepast en geüpdatet om tegemoet te komen aan de veranderende behoeften van oorlogvoering, zodat strijdkrachten potentiële tegenstanders een stap voor kunnen blijven en een concurrentievoordeel op dit gebied kunnen behouden;

De toenemende dreiging van massale dronzwermen voor diepteanvallen

24. onderstreept dat drones steeds vaker worden ingezet bij hybride en terroristische

aanslagen op kritieke infrastructuur en wijst op de asymmetrische voordelen die dergelijke aanvallen kunnen opleveren;

25. herinnert aan de invallen van drones van onbekende oorsprong die kritieke infrastructuur in Denemarken, Noorwegen, Duitsland en België verstoorden, waaronder internationale luchthavens en militaire bases, operatie “Spider web”, de in 2023 ondernomen poging om het energienet in Moldavië te saboteren, en aan de herhaalde droneaanvallen van de Houthi’s die de scheepvaart verstoren in de Rode Zee; benadrukt dat dergelijke gevallen illustreren hoe goedkope systemen verstoringen mogelijk maken; dringt er bij de lidstaten op aan drone-specifieke responsprotocollen op te nemen in de nationale weerbaarheidsplannen;
26. veroordeelt ten stelligste de recente reeks Russische drone-invallen en vermoedelijk vijandige vluchten boven verschillende EU-lidstaten, waaronder Polen, Roemenië en de Baltische staten, die gericht waren op grensgebieden, energie-installaties en logistieke knooppunten;
27. waarschuwt dat deze incidenten aantonen dat zowel statelijke als niet-statelijke actoren steeds beter in staat zijn goedkope onbemande systemen in te zetten om de openbare veiligheid in gevaar te brengen, toeleveringsketens te verstoren en de defensiegereedheid van de EU en de NAVO op de proef te stellen;
28. benadrukt dat dergelijke gevallen illustreren hoe goedkope systemen verstoringen mogelijk maken;
29. beklemtoont dat drones niet alleen militaire risico’s maar ook bredere risico’s voor de openbare veiligheid kunnen inhouden, waaronder mogelijk misbruik ervan in contexten die gevolgen hebben voor de volksgezondheid, milieubescherming en civiele infrastructuur; dringt er bij de lidstaten en de Commissie op aan deze aspecten te integreren in risicobeoordelingen en paraatheidsstrategieën op nationaal en EU-niveau en drone-specifieke responsprotocollen op te nemen in de nationale weerbaarheidsplannen;
30. erkent dat uit “Operation Spider Web”, “Operation Rising Lion” en het gebruik van de Russische schaduwvloot is gebleken dat er diepteaanvallen tegen strategische activa kunnen worden uitgevoerd vanuit een vijandige staat en moedigt de verantwoordelijken voor de planning van de civiele bescherming in de lidstaten aan om voor dergelijke scenario’s beschermingsmaatregelen op te nemen in hun doctrines inzake noodplanning;
31. erkent dat drones de strategische en operationele omgeving van moderne oorlogvoering hebben veranderd – van tactische verkenning en aanvallen op het slagveld tot strategische diepteaanvallen en via de cyberruimte uitgevoerde operaties – en dat zij asymmetrieën met zich meebrengen die de defensieposities van de EU zowel kunnen versterken als kunnen ontwrichten;
32. wijst op het risico van aanvallen op EU-infrastructuur door overbelasting in grijze zones;
33. benadrukt de noodzaak om de Europese energienetwerken, wegen, spoorwegen, vervoersknooppunten en digitale infrastructuur te beschermen omdat deze bij uitstek het doelwit kunnen worden van hybride oorlogvoering, en beklemtoont dat er synergieën

tot stand moeten worden gebracht tussen het leger, de rechtshandhaving, eerste hulpverleners, grenscontrole en het maatschappelijk middenveld voor een doeltreffende uitvoering van de doctrine inzake noodplanning; pleit voor de oprichting van een platform voor de uitwisseling van beste praktijken tussen de autoriteiten die strategische infrastructuur beheren;

34. benadrukt de dringende noodzaak van verscherpt maritiem toezicht in het Oostzee-, Noordzee- en Zwarte Zeegebied waar Russische droneactiviteiten specifieke bedreigingen vormen; benadrukt het belang van maatregelen tegen de Russische schaduwvloot vanwege de vermoedelijke betrokkenheid ervan bij drone-invallen in het Europese luchtruim; is van mening dat door de nieuwe operationele dimensie van hybride oorlogvoering er behoefte is aan de integratie van strategieën voor maritieme veiligheid en afweer van UAV's; is ingenomen met de start van operaties onder leiding van de NAVO, zoals de "Baltic Sentry";

Weerbaarheid en beschermde ruimten

35. pleit voor de ontwikkeling van alomvattende nationale civiele defensiestrategieën om droneaanvallen af te weren, voor paraatheid te zorgen op nationaal, regionaal, gemeentelijk, gemeenschaps- en gezinsniveau, met de nadruk op systemen voor vroegtijdige waarschuwing voor de lokale bevolking, duidelijke instructies over de manier waarop moet worden gereageerd en beschermde ruimten (beschutting) voor de bevolking en voor infrastructuur;
36. onderstreept de noodzaak van gemeenschappelijke richtsnoeren voor de vormgeving van nationale C-UAS-strategieën, met volledige inachtneming van de soevereiniteit van de lidstaten en in overeenstemming met de specifieke kenmerken van de situaties waar deze C-UAS-strategieën moeten worden toegepast;
37. dringt erop aan dat het onderdeel over de bescherming tegen onbemande luchtvaartuigsystemen regelmatig wordt bijgewerkt in de bestaande handboeken van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek om ervoor te zorgen dat maatregelen tegen deze voortdurend evoluerende dreiging efficiënt blijven in termen van technologie, doctrines en praktijk;
38. verzoekt de Commissie en de lidstaten te zorgen voor de bescherming van kritieke EU-infrastructuur en -entiteiten tegen mogelijke droneaanvallen, overeenkomstig Richtlijn (EU) 2022/2557;
39. verzoekt de lidstaten om een uitgebreide audit en beoordeling van bestaande infrastructuur voor schuilplaatsen uit te voeren en is voorstander van het opzetten van een permanente no-fly-zone en zone voor UAS-afweer rond kritieke EU-infrastructuur, gecoördineerd door nationale autoriteiten en Frontex, en ondersteund door gedeelde C2-platforms; beveelt aan deze zones uit te rusten met gelaagde detectie- en mitigatiesystemen die worden gefinancierd door het Fonds voor interne veiligheid, de enveloppe voor de afweer van UAS in het kader van het Europees Defensiefonds en andere relevante EU-instrumenten;
40. benadrukt dat er dringend een verbeterd plan voor de afweer van drones rond kritieke energie-infrastructuur moet worden uitgerold en verzoekt de lidstaten om na te gaan of er vrijwillige nationale defensieactoren betrokken kunnen worden bij de inspanningen

op het gebied van civiele bescherming en het opbouwen van veerkracht; merkt op dat dergelijke actoren een cruciale rol kunnen spelen bij het vergroten van de plaatselijke paraatheid, bewustwording en ondersteuningscapaciteit in hybride en crisissituaties;

41. moedigt de lidstaten aan nationale doctrines en operationele concepten voor de aanpak van noodsituaties in geval van UAS-aanvallen te herzien, met aandacht voor risicoanalyse en het in kaart brengen van dreigingen, de ontwikkeling van doeltreffende normen voor schuilplaatsen en de bescherming van strategische infrastructuur, de opleiding voor noodhulpdiensten, lokale autoriteiten en gemeenschappen, technologische integratie met inbegrip van C4I-systemen en AI-gestuurde dreigingsanalyse, en de oprichting van een nationaal centrum voor rampenbeheersing (NEMC) dat meerjarige opleidingsprogramma's opstelt en uitvoert;
42. beveelt voorts aan meer gebruik te maken van de vrijwillige nationale defensiemiddelen van de EU-lidstaten in het kader van civiele bescherming, met name om de paraatheid van de lokale gemeenschap en de vermogens op het gebied van crisisbeheersing te verbeteren, en acht het van essentieel belang dat de lidstaten zorgen voor doeltreffende systemen voor vroegtijdige waarschuwing en duidelijke communicatieprotocollen om het vertrouwen van het publiek te behouden, paniek te verminderen en de naleving van de regels in noodsituaties te waarborgen; beveelt aan dat deze strategieën bepalingen omvatten in verband met de psychologische en sociale ondersteuning van getroffen bevolkingsgroepen, en opleiding op het gebied van civiele verdediging voor lokale gemeenschappen om de algehele veerkracht te vergroten;
43. dringt aan op door de EU gefinancierde programma's ter bevordering van de samenwerking tussen de sectoren defensie, ruimtevaart, civiele bescherming en vervoer om de ontwikkeling van interoperabele, multidisciplinaire onbemande systemen en systemen voor de afweer ervan te versnellen; is van mening dat de financiering voor onderzoek rond drones ook moet bijdragen tot de verbetering van het civiele gebruik van drones, bijvoorbeeld voor de bestrijding van bosbranden of bij opsporings- en reddingsoperaties; pleit ervoor uitwisselingen tussen de civiele en de defensiesector te faciliteren, wat moet leiden tot geschikt onderzoek op het vlak van tweërlei gebruik, in overeenstemming met de dronestrategie 2.0 van de Commissie;
44. benadrukt het belang van uitgebreide publieke voorlichtingscampagnes en educatieve initiatieven om de maatschappelijke bewustwording over dronebeveiliging te vergroten, aangevuld met verscherpte maatregelen om desinformatieactiviteiten op het gebied van onbemande systemen te monitoren en tegen te gaan, vooral desinformatie die bedoeld is om de burgerbevolking psychologisch te beïnvloeden;
45. acht een alomvattende civiele defensiestrategie van cruciaal belang; beveelt aan om hierin het volgende op te nemen:
  - a. vaststelling van de methode voor het beoordelen van dreigingen en behoeften;
  - b. ontwerp en uitvoering van een operationeel concept dat zorgt voor duidelijke besluitvorming, coördinatie tussen instanties en realtime-informatie-uitwisseling op alle niveaus;
  - c. paraatheid en vroegtijdige waarschuwing met mechanismen voor vroegtijdige paraatheid, tijdige waarschuwingen en duidelijke instructies voor de bevolking;

- d. eerste respons met duidelijk omschreven rollen en coördinatie tussen eerstehulpverleners, medische diensten, civiele defensie, strijdkrachten en vrijwilligers, ondersteund door geavanceerde communicatiesystemen;
  - e. fysieke bescherming en continuïteit met vastgestelde beschermingsniveaus voor de bevolking en kritieke infrastructuur om verliezen te beperken en ononderbroken werking te waarborgen;
  - f. veerkracht van kritieke infrastructuur om de overlevingskansen en continue werking van essentiële diensten te waarborgen;
  - g. grensverdediging met behulp van technologische oplossingen om infiltratie te voorkomen, ondersteund door inlichtingen- en snellereactievermogens;
  - h. versterking van de veerkracht van gemeenschappen door de ondersteuning van nationaal en lokaal leiderschap, de integratie van vrijwilligers, de ondersteuning van kwetsbare bevolkingsgroepen en de verstrekking van realtime-richtsnoeren voor gemeenschappen;
  - i. steun voor publieke voorlichtings- en communicatiecampagnes die advies geven over geloofwaardige communicatiestrategieën via officiële kanalen en sociale media om vertrouwen en bewustzijn in stand te houden;
  - j. ontwikkeling van economische veerkracht door ondersteuning van de coördinatie van noodvoorraden en -middelen en de continuïteit van essentiële diensten op alle niveaus;
  - k. opleiding en oefeningen die samen met simulaties worden uitgevoerd en gericht zijn op het waarborgen van paraatheid en doeltreffende crisisbeheersing;
46. beveelt de gezamenlijke ontwikkeling en aanbesteding aan van meerlagige defensiesystemen en dringt aan op een degelijke binnenlandse paraatheid, met de nadruk op civiele waarschuwingssystemen, beschermde schuilplaatsen en voorlichtingscampagnes;
47. benadrukt dat onbemande systemen bijzonder kwetsbaar zijn voor cyberaanvallen en infiltratie in het kader van inlichtingendiensten; verzoekt de lidstaten en de relevante EU-agentschappen de algemene beveiliging van dronetechnologieën te versterken, met inbegrip van cyberweerbaarheid, versleutelingsnormen, zeggenschap over eigendom en weerbaarheid tegen spionage en vijandige inlichtingenactiviteiten, waarbij bescherming gedurende de hele levenscyclus van dergelijke systemen wordt gewaarborgd;

Snelle inzetbaarheid

48. wijst op de uitdagingen die UAS voor de lidstaten met zich meebrengen als gevolg van hun dynamische doelwitbepaling in stedelijke en verborgen omgevingen, tactische flexibiliteit, chirurgische precisie, asymmetrisch voordeel en grootschalige inzetcapaciteit;
49. erkent de uitdagingen van de gelaagde droneoperaties die Rusland begint uit te voeren door het combineren van drones voor inlichtingen, surveillance en verkenning (ISR) die realtimegegevens verstrekken, onmiddellijk gevolgd door aanvalsdrones, waardoor

- nationale strijdkrachten weinig tijd krijgen om hun defensie te versterken of responscapaciteiten op te zetten;
50. veroordeelt ten stelligste de recente reeks Russische drone-invallen en vermoedelijk vijandige overvluchten boven verschillende EU-lidstaten, die gericht waren op grensgebieden, energievoorzieningen, militaire locaties en logistieke knooppunten;
  51. waarschuwt dat deze incidenten aantonen dat zowel statelijke als niet-statelijke actoren steeds beter in staat zijn goedkope onbemande systemen in te zetten om de openbare veiligheid in gevaar te brengen, toeleveringsketens te verstoren en de defensiegereedheid van de EU en de NAVO op de proef te stellen;
  52. uit zijn ernstige bezorgdheid over de Russische inzet van drones die door zijn partners zijn geleverd, zowel boven Oekraïens grondgebied als in het luchtruim van de EU-lidstaten;
  53. dringt aan op strengere sancties die gericht zijn op Russische toeleveringsketens en productieonderdelen, alsook voor Russische technologieoverdrachten waardoor andere landen dronetechnologie aan Rusland kunnen leveren;
  54. dringt er bij de Commissie op aan de nodige maatregelen te nemen om dergelijke acties te voorkomen;
  55. benadrukt dat doeltreffende nationale civiele defensiestrategieën tegen droneaanvallen moeten worden ondersteund door gemoderniseerde vervoers- en communicatie-infrastructuur voor tweërlei gebruik die de snelle verplaatsing van eenheden voor de afweer van UAS, mobiele radars en reparatieteams mogelijk maakt, zodat weerbaarheidsplannen in operationele mobiliteit worden omgezet;
  56. beschouwt de invoering door Oekraïne van gedecentraliseerde drone-eenheden met controle op pelotonniveau als een waardevolle methode die kan worden overgenomen;
  57. beveelt aan om droneaanvalsteams met autonome besluitvormingscycli te integreren in de strijdkrachten van de lidstaten;
  58. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan om samen met de NAVO een zes maanden durend proefproject van de EU en de NAVO op te starten voor het trainen, certificeren en valideren van de eerste dronegevechtseenheden op bedrijfsniveau met het oog op hun inzet met geallieerde brigades, met de verplichting om het proefvalideringsverslag en de aanbevolen vervolgacties te publiceren;
  59. erkent dat de doeltreffendheid van UAS-systemen in de eerste plaats afhankelijk is van de nauwkeurigheid van de navigatie bij gebruik in omgevingen van intense elektronische oorlogvoering;
  60. beveelt aan dat de droneoperatoren van de strijdkrachten gecontroleerde ontvangstpatroonantennes en betrouwbare signalen van het wereldwijde satellietnavigatiesysteem (GNSS) zoals de publiek gereguleerde dienst van Galileo, gebruiken om te beschikken over een nauwkeurige tijdsreferentie en navigatiefouten te verminderen;
  61. benadrukt dat investeringen in offensieve UAS moeten worden aangevuld met

investeringen in systemen voor UAS-afweer, elektronische beschermingsmaatregelen en weerbaarheid van GNSS om de kwetsbaarheid voor verstoring en interferentie door vijanden tot een minimum te beperken;

62. dringt aan op onmiddellijke financiering en snelle inzet van dronegevechtseenheden, zowel antitank- als antipersoneeleenheden, in alle strijdkrachten van de NAVO en de EU op bedrijfs-, bataljon- en brigadeniveau, en vraagt dat deze op organische wijze in de gevechtseenheden over heel Europa geïntegreerd worden; vraagt dat Oekraïne als volwaardige operationele en doctrinale partner bij het ontwikkelings-, opleidings- en certificeringsproces wordt betrokken; dringt er bij de Commissie en de hoge vertegenwoordiger op aan een versneld tweejarig programma voor aanbestedingen, opleiding, ondersteuning en certificering uit te werken;
63. beveelt de lidstaten aan om op basis van hun nationale defensiestrategieën een gezamenlijke respons op UAS-aanvallen te ontwikkelen, onder meer door samen technologische oplossingen te ontwikkelen en aan te schaffen die gezamenlijk kunnen worden ingezet en volledig interoperabel zijn met de C2-systemen van de NAVO en naadloos geïntegreerd zijn in civiele luchtverkeersbeheersystemen en het U-spacekader van de EU voor drone-integratie om hybride oorlogsscenario's aan te pakken;
64. benadrukt het potentieel en de voordelen van civiele drones en de ingrijpende transformatie die zij hebben teweeggebracht op het gebied van onder meer mobiliteit, logistiek, aanpak van noodsituaties en cartografie, en merkt op dat hierdoor reeds aanzienlijke vooruitgang kan worden geboekt bij het aanpakken van de veiligheids- en defensie-uitdagingen van de EU;

Bevoorrading, financiering en aankoop van drones en C-UAS-vermogens

Vooraf goedgekeurde leveranciers

65. verzoekt de nationale en internationale aanbestedende en overeenkomstsluitende autoriteiten, waaronder de Commissie en het EDA, om open, transparante en vooraf goedgekeurde leverancierslijsten op te stellen en prioritaire bestellingen te plaatsen voor kritieke dronecomponenten en -platforms, in nauwe coördinatie met de lidstaten en met gelijke toegang voor kmo's in de hele Unie, zodat tijdens crises sneller contracten kunnen worden gesloten;
66. benadrukt dat dergelijke lijsten gebaseerd moeten zijn op transparante, concurrerende selectieprocedures en regelmatig moeten worden bijgewerkt om rekening te houden met operationele feedback (ook uit Oekraïne) en om te vermijden dat langdurige marktvoordelen worden gecreëerd die de mededinging kunnen verstoren; dringt erop aan dat de toegang tot de financiële instrumenten van de EU wordt uitgebreid en dat de aanbestedingsprocedures onder gelijke voorwaarden open staan voor start-ups en onderzoeksinstellingen;
67. verzoekt de EU een door het EDA beheerde lijst van vooraf goedgekeurde leveranciers voor kritieke dronesubsystemen op te stellen en wijst erop hoe belangrijk het is dat kmo's kunnen meedingen door middel van audits ter plaatse in plaats van het aantonen van alle eerdere prestaties, teneinde hun deelname aan de Europese industriële defensiebasis te vergemakkelijken;

Kmo-steun

Over regionale hubs en financieringsinstrumenten

68. moedigt de lidstaten en het EDA aan de certificerings- en luchtwaardigheidsnormen te stroomlijnen om integratie te versnellen en minder dubbel werk te verrichten bij het testen en certificeren; pleit ervoor dat het EDIP en andere financiële instrumenten prioritair worden ingezet voor de financiering van regionale hubs voor droneproductie en C-UAS-innovatie die beschikken over gedeelde infrastructuur en gebruik kunnen maken van een versneld regelgevingstraject, met name in landen in de frontlinie; benadrukt dat het belangrijk is eerlijke arbeidspraktijken, sociale bescherming en de ontwikkeling van vaardigheden voor hooggekwalficeerde arbeidskrachten te bevorderen en tegelijkertijd lokale gemeenschappen en kmo's te ondersteunen, met bijzondere aandacht voor het creëren van duurzame werkgelegenheidskansen;
69. dringt aan op specifieke steun voor kmo's om toegang te krijgen tot deze financiële instrumenten, met inbegrip van vereenvoudigde aanvraagprocedures en gunningscriteria;

Over de toegang van kmo's tot financiering en aanbestedingen

70. merkt op dat kmo's aanzienlijke belemmeringen ondervinden bij de toegang tot EU-defensiefondsen en vaak worden uitgesloten van grootschalige aanbestedingen die door oude contractanten worden gedomineerd; moedigt daarom aan specifieke mechanismen in het leven te roepen om kmo's te ondersteunen door administratieve lasten te verminderen, directe financieringsinstrumenten met tolerantie voor falen in te voeren en kansen te bieden voor mini-subsidies en instrumenten voor snelle financiering die van essentieel belang zijn voor kmo's, en tegelijkertijd te zorgen voor eerlijke voorwaarden door middel van evenredige consortiumvereisten, redelijke garanties en flexibele betalingsvoorwaarden; pleit voor de deelname van start-ups en onderzoeksorganisaties aan aanbestedingsprocedures;
71. is zich ervan bewust dat 80 % van de Europese bedrijven die betrokken zijn bij de ontwikkeling, productie en inzet van lichte drones bestaat uit kmo's, die essentieel zijn voor O&O en innovatie op het gebied van dronetechnologie en voor een snelle reactie op onverwachte veranderingen in de industrie, zoals aangetoond in Oekraïne, en dat deze bedrijven moeilijkheden ondervinden bij het verkrijgen van financiering voor hun projecten;
72. verzoekt de Commissie een centraal contactpunt op te zetten om Europese kmo's in de droneproductiesector te informeren en bij te staan bij het aanvragen van en het toegang krijgen tot financiering, aangezien zij vanwege hun bedrijfsstructuur de bureaucratische lasten in verband met deze procedures moeilijk kunnen dragen;
73. is ingenomen met de bestaande initiatieven van de Commissie, met name in het kader van de EU-regeling voor defensie-innovatie (Eudis) binnen het EDF, om kmo's en start-ups die actief zijn in de EU-defensiesector te ondersteunen;
74. verzoekt het EDA en de Commissie deze inspanningen voort te zetten door te onderzoeken of er aanvullende maatregelen kunnen worden genomen om de uitrol van defensiesystemen met een grote impact door Europese kmo's in de dronector te

versnellen op een manier die deze kmo's in staat stelt exportmogelijkheden buiten Europa na te streven – om hun commerciële levensvatbaarheid te waarborgen – en om tegelijkertijd de Europese defensievermogens te ontwikkelen, de integratie met de Oekraïense strijdkrachten te vergemakkelijken en frequente gezamenlijke innovatie-inspanningen te bevorderen;

Over de groei, schaalvergroting en industriële integratie van kmo's

75. erkent dat de meeste bedrijven in de drone-industrie kmo's en start-ups zijn, en dat het daarom van essentieel belang is procedures en steunmaatregelen voor kmo's te vereenvoudigen, zoals subsidies, ondersteuning op regelgevingsgebied, integratie en schaalvergroting;
76. dringt aan op de oprichting van regionale drone-innovatieclusters die kmo's, onderzoekscentra en grotere defensie-actoren met elkaar verbinden om technologieoverdracht en industriële synergieën te bevorderen;
77. erkent het potentieel van het EDF om de ontwikkeling van kmo's tot hoofdleveranciers te ondersteunen en moedigt programma's aan die de capaciteit van kmo's ondersteunen om componenten aan te kopen, productiemethoden te ontwikkelen en een hoog niveau van automatisering te bevorderen om de productie op te voeren;
78. is van mening dat EDF-programma's een snellere opschaling van kmo's mogelijk moeten maken door een reeks financieringsrondes om de groei en toegang tot kapitaal in een vroeg stadium te bevorderen, alsook om het ontwikkelen, testen en evalueren van producten te ondersteunen, voortbouwend op het BraveTech EU-initiatief;
79. roept de Commissie op joint ventures tussen grote Europese defensieactoren en innoverende kmo's op het gebied van drones te stimuleren om de productie op te schalen; beveelt in dit verband aan de Oekraïense industrie hierbij te betrekken;

Tests, certificering en vereenvoudiging van de regelgeving

80. is zich bewust van de lange periode tussen het testen en valideren van drones en moedigt de lidstaten aan om aankoopbeperkingen op te heffen die kmo's belemmeren bij het testen van cruciale vermogens;

Europese technologische en industriële defensiebasis (EDTIB)

81. moedigt de lidstaten en de Raad aan dronetechnologieën van de volgende generatie, zoals edge-AI, zwermautonomie en versterkte C2-verbindingen, in de EDTIB te integreren, alsook te streven naar de geleidelijke en wederzijds voordelige integratie van de Oekraïense defensietechnologie en -industrie, en gebruik te maken van industriële routekaarten voor de lange termijn en toonaangevende EDF-clusters, en EDIP-instrumenten versneld in te zetten om tijdige aanpassing te waarborgen en de technologische voorsprong van de Unie te behouden;
82. dringt erop aan dat de EU drones als kritieke vermogens beschouwt; benadrukt dat dringend moet worden geïnvesteerd in de EDTIB om de massaproductie van betaalbare drones mogelijk te maken, en onderstreept de behoefte aan kosteneffectieve systemen die op grote schaal kunnen worden ingezet en ervoor zorgen dat de EU autonoom wordt wat betreft haar vermogens op het gebied van drones; is van mening dat voor de

ontwikkeling van dergelijke vermogens nauw moet worden samengewerkt met Oekraïne en benadrukt dat het belangrijk is dat bij EU-investeringen op het gebied van defensie vaker naar gezamenlijke aanbestedingen wordt gestreefd, met de steun van het EDA;

83. verzoekt de Unie en haar lidstaten dringend te werken aan concrete projecten om capaciteitstekorten op het gebied van geïntegreerde lucht- en raketafweer op te vullen, met name in verband met oorlogvoering met drones en droneafweersystemen, teneinde een meerlagige, diepe zone van technologisch geavanceerde systemen met interoperabele droneafweervermogens voor detectie, tracering en neutralisatie tot stand te brengen; onderstreept dat de luchtsuperioriteit, zoals het toekomstig luchtgevechtssysteem (FCAS), even belangrijk is; verzoekt de lidstaten te overwegen gebruik te maken van het kader voor Europese defensieprojecten van gemeenschappelijk belang om de projecten op te zetten; erkent dat de defensie-, de cyberbeveiligings- en de onderzoeksgemeenschap sectoroverschrijdend moeten samenwerken om holistische strategieën te ontwikkelen waarin de nieuwste digitale en cyberdefensietechnologieën vervat zijn;
84. benadrukt dat dergelijke vermogens moeten worden uitgebreid tot alle lidstaten, met name de gebieden rond kritieke infrastructuur en bevolkte gebieden;
85. benadrukt echter dat deze gezamenlijke programma's ook moeten worden gestructureerd om te streven naar snelle ontwikkelingscycli en om actief de deelname van innovatieve kmo's mogelijk te maken; onderstreept dat dergelijke bedrijven vaak veel flexibeler en inventiever zijn dan de traditionele hoofdleveranciers en dat het benutten van hun creativiteit en snelheid van essentieel belang is om gelijke tred te houden met het veranderende dreigingslandschap en om snel kosteneffectieve oplossingen op het terrein in te zetten;
86. erkent dat het tempo van technologische ontwikkeling op het gebied van onbemande systemen en systemen ter bestrijding van onbemande luchtvaartuigen ongekend is en verzoekt de Commissie, het EDA en de lidstaten snellere innovatie- en aankoopcycli in te voeren, zodat nieuwe drone- en C-UAS-technologieën snel op het terrein kunnen worden ingezet; benadrukt dat langdurige certificerings-, aanbestedings- en testprocedures ertoe kunnen leiden dat EU-vermogens achterhaald zijn tegen de tijd dat zij worden uitgerold;

Dronemuur

87. steunt een door de voorzitter van de Commissie voorgesteld bewakings- en defensiesysteem met drones ("dronemuur"), met een robuust, gesloten systeem dat geavanceerde detectie-, veerkrachtige C2- en kosteneffectieve onderscheppingsvermogens omvat, en dringt aan op de ontwikkeling van een technische routekaart in nauwe samenwerking met Oekraïne; dringt erop aan dat de voorstellen van de Commissie grotendeels gebaseerd moeten zijn op de ervaring van Oekraïne in de frontlinie, waaruit blijkt dat doeltreffendheid niet alleen afhangt van platformtechnologie, maar ook van geïntegreerde commando en controle, opgeleid personeel en een veerkrachtig ecosysteem voor oorlogvoering, met inbegrip van plaatselijke fabrikanten, operatoren, innovatoren en aanbieders van gegevens/analyses;

Stroomlijning van de certificering

88. moedigt de lidstaten, het Agentschap van de Europese Unie voor de veiligheid van de luchtvaart (EASA) en het EDA aan de certificerings- en luchtwaardigheidsnormen te stroomlijnen om integratie te bespoedigen en minder dubbel werk te verrichten bij het testen en certificeren; wijst op de noodzaak van de vaststelling van Europese militaire luchtwaardigheidsnormen en wederzijdse certificering;
89. verzoekt het EASA aanvragen voor vliegvergunningen sneller te behandelen en duidelijke certificeringscriteria vast te stellen voor HALE-systemen (grote hoogte en lange vliegduur) en MALE-systemen (middelgrote hoogte en lange vliegduur), in samenwerking met de NAVO; benadrukt dat er dringend voldoende auditors moeten worden aangewezen en dat de procedures moeten worden gestroomlijnd om onnodige vertragingen op het vlak van innovatie te voorkomen;
90. dringt aan op de vaststelling van een Europees kader voor snelle goedkeuring voor grensoverschrijding en doorvoer van UAS/drone-apparatuur tussen de lidstaten in het kader van militaire mobiliteit;
91. verzoekt de Commissie de regelgevingsmaatregelen voor drones voor defensiedoeleinden te harmoniseren om een bindend EU-regelgevingskader voor militaire droneoperaties tot stand te brengen (naast de EASA-regels voor civiele drones); benadrukt dat de Commissie de regels voor inzet, certificering, gebruik van het militaire luchtruim en ethische waarborgen voor GVDB-missies en nationale defensieplanning moet verduidelijken om de interoperabiliteit te vergemakkelijken en gezamenlijke operaties in het kader van GVDB- of NAVO-missies te versnellen;

Overdracht binnen de EU

92. verzoekt de Commissie de regels voor de overdracht binnen de EU van technologie in verband met drones en droneafweer te vereenvoudigen en synergieën tot stand te brengen tussen Richtlijn 2009/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende de vereenvoudiging van de voorwaarden voor de overdracht van defensiegerelateerde producten binnen de Gemeenschap¹⁵ en de daarmee verband houdende technologie en Verordening (EU) 2021/821 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot instelling van een Unieregeling voor controle op de uitvoer, de tussenhandel, de technische bijstand, de doorvoer en de overbrenging van producten voor tweërlei gebruik¹⁶;
93. dringt aan op het wegnemen van onnodige bureaucratische belemmeringen en rompslomp die de operationele paraatheid vertragen;
94. benadrukt dat investeringen in offensieve UAS moeten worden aangevuld met investeringen in systemen voor UAS-afweer, elektronische beschermingsmaatregelen en weerbaarheid van GNSS om de kwetsbaarheid voor verstoring en interferentie door vijanden tot een minimum te beperken;

Naleving van de EU-oorsprongscriteria

95. dringt aan op het terughalen van de productie om onevenredige afhankelijkheid van derde landen, met name China, voor de productie van dronessystemen te vermijden;

---

¹⁵ PB L 146 van 10.6.2009, blz. 1.

¹⁶ PB L 206 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj>.

96. verzoekt de lidstaten, de Commissie en het EDA dringend iets te doen aan de kritieke afhankelijkheid van de EU van Chinese zeldzame aardmetalen die essentieel zijn voor de defensie-industrie, onder meer op het vlak van de productie van drones en droneafweersystemen; benadrukt de noodzaak van het tot stand brengen van alternatieve en duurzame bronnen voor de winning en verwerking van zeldzame aardmetalen, van investeringen in onderzoek en ontwikkeling op het gebied van recycling- en vervangingstechnologieën en van het opnemen van deze prioriteiten in toekomstige EDF- en EDIP-programma's die de strategische industriële veerkracht van Europa moeten versterken;
97. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat alle door Europese programma's en/of financieringsinstrumenten gefinancierde droneplatforms voldoen aan de respectieve EU-oorsprongscriteria voor belangrijke subcomponenten en maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat de toelevering van dergelijke subcomponenten betrouwbaar en gewaarborgd is;
98. dringt er voorts op aan dat voor onderaannemers dezelfde criteria worden gehanteerd; benadrukt het belang te zorgen voor volledige en directe Europese controle over mens-machine-interfaces en andere dronegerelateerde software;
99. roept de Commissie op ervoor te zorgen dat alle uit de EU-begroting gefinancierde droneplatforms voldoen aan de EU-oorsprongscriteria en vrij zijn van beperkingen van derde landen met betrekking tot de vaststelling, aanpassing en ontwikkeling van het ontwerp van het product, met inbegrip van de wettelijke bevoegdheid om de componenten waarvoor dergelijke beperkingen gelden, te vervangen of te ontmantelen;
100. roept op tot stimulansen om ervoor te zorgen dat alle door het EDA gefinancierde droneplatforms voldoen aan de EU-oorsprongscriteria of afkomstig zijn uit partnerlanden zoals Oekraïne, Noorwegen en het VK, met name wat betreft belangrijke componenten;

Structuur van EDF-subsidies en toekenningscriteria

101. beveelt aan EDF-subsidies te stimuleren om ervoor te zorgen dat:
  - 1) bij aanbestedingsprocedures extra punten worden toegekend aan bedrijven die componenten gebruiken die afkomstig zijn uit de EU;
  - 2) aanbestedingen toegankelijk zijn voor bepaalde derde landen zoals Oekraïne en derde landen met strategische partnerschapsovereenkomsten met de EU;
  - 3) op personeelsniveau informatie wordt uitgewisseld over de bevoorrading van componenten;
102. verzoekt het EDA leveranciers te beoordelen op hun operationele capaciteiten en kostenefficiëntie bij het voltooiën van missiedoelstellingen, in plaats van zich uitsluitend te richten op de eenheidsprijs;
103. moedigt de lidstaten aan hun goedkeuring te geven voor de voorwaardelijke inzet op het terrein van en het experimenteren met nog niet volledig gecertificeerde systemen voor dringend operationeel gebruik met realtime-evaluatie in gecontroleerde omgevingen;
104. pleit ervoor dat het EDIP en andere financiële instrumenten prioritair worden ingezet voor de financiering van regionale hubs voor droneproductie die beschikken over

gedeelde infrastructuur en gebruik kunnen maken van een versneld regelgevingstraject, met name in landen in de frontlinie;

Regionale productiehubs

C-UAS en regionale productiehubs

105. verzoekt de lidstaten dringend vaart te zetten achter de uitbreiding van de Europese ontwikkelings- en productiecapaciteit voor drones en droneafweer, onder meer via het instrument Optreden voor de veiligheid van Europa (SAFE);
106. verzoekt de Commissie een EU-dronepakket voor te stellen dat gericht is op drone- en droneafweersystemen en hulpcapaciteiten en dat een strategie moet omvatten om bestaande instrumenten te gebruiken om onderzoek en ontwikkeling te stimuleren en in te zetten op lokale kritieke toeleveringsketens, alsook een verordening inzake het gebruik van drones in civiele en militaire contexten die geschikt is voor het huidige dreigingsscenario; dringt aan op meer investeringen die gericht zijn op de integratie van een nieuwe generatie digitale technologieën in defensiesystemen met drones en droneafweersystemen om de veerkracht, schaalbaarheid en efficiëntie van die systemen te vergroten;
107. dringt aan op de oprichting van nationale hubs voor het testen, certificeren en interoperabel maken van drones in de hele EU;
108. benadrukt dat dergelijke hubs het testen en certificeren van UAV- en C-UAS-systemen overeenkomstig de normen van de EU en de NAVO zouden vergemakkelijken;
109. benadrukt de noodzaak van het testen, produceren en trainen van drones en C-UAS, met als doel de buitengrenzen te versterken en hybride aanvallen te ontmoedigen;
110. benadrukt dat regionale hubs voor de productie van drones zich op dezelfde locatie moeten bevinden als logistieke knooppunten voor tweërlei gebruik die zijn aangesloten op het TEN-T-netwerk, met het oog op een naadloos grensoverschrijdend verkeer van militaire en civiele droneactiva, reserveonderdelen en operatoren, op geïntegreerde wijze in de hele EU en in lijn met het eventuele toekomstige concept van een “dronemuur”;
111. steunt de oprichting van onderhoudscentra op dezelfde locatie als NAVO-faciliteiten met passende technische uitrusting om een snelle inzet van C-UAS-activa mogelijk te maken;

Gekwalificeerde fabrikanten, eerlijke concurrentie en regionale ecosystemen

112. benadrukt dat de Europese dronemarkt zich moet ontwikkelen volgens de beginselen van eerlijke concurrentie, innovatie en open toegang voor gekwalificeerde fabrikanten; merkt op dat stabiliteit van de vraag en duidelijke langetermijnperspectieven essentieel zijn voor de duurzaamheid van Europese droneproducenten;
113. benadrukt dat de lokale industriële capaciteit moet worden opgeschaald om het concurrentievermogen, de veerkracht en de levensvatbaarheid op termijn van de Europese sector van onbemande systemen te waarborgen;

114. benadrukt dat de voordelen van dronegerelateerde innovatie en productie geografisch evenwichtig moeten zijn;
115. dringt aan op de totstandbrenging van innovatiecorridors en testlocaties in alle regio's van de Unie, om de toegang tot financiering te waarborgen en lokale ecosystemen van start-ups, kmo's en onderzoeksinstellingen te stimuleren die bijdragen aan de technologische soevereiniteit van Europa;
116. merkt op dat acties in verband met drone- en droneafweervermogens reeds lang gevestigde praktijken ontberen en dringt er derhalve bij de Unie en haar lidstaten op aan dit te benutten door er van meet af aan voor te zorgen dat bij de planning, het onderzoek, de ontwikkeling, aankoop en het beheer van dergelijke vermogens steeds meer een Europese aanpak wordt gehanteerd en dat er in de Unie toegang is tot kritieke soevereine technologieën in verband met oorlogvoering met drones en droneafweer;
117. dringt aan op een aanpassing van de EDF-subsidiabiliteitscriteria zodat gezamenlijke aanbestedingen met een evenwichtiger geografische vertegenwoordiging van de lidstaten beter scoren en de consortia die worden opgericht hun industriële defensieproductie kunnen opvoeren;

Innovatie, O&O-clusters en productie van kritieke componenten

118. verzoekt de Commissie haar instrumenten op het gebied van defensie- en defensie-industriebeleid aan te passen om ervoor te zorgen dat zij geschikt zijn om de ontwikkeling van drone- en droneafweervermogens te ondersteunen;
119. dringt aan op EU-financiering ter ondersteuning van de oprichting van een hub voor de productie van geavanceerde dronecomponenten, met name in regio's met een sterke engineering- en IT-sector, door bij te dragen aan zowel regionale ontwikkeling als de strategische autonomie van de Unie;
120. verzoekt dat uit het EDF multinationale O&O-clusters worden gefinancierd die gericht zijn op drone-aandrijving, AI-autonomie en versterkte C2-verbindingen;
121. benadrukt dat strategische investeringen gericht moeten worden op relevante industriële en technologische hubs in de gehele EU, waarbij de verwerking van grondstoffen, de productie van halfgeleiders, de productie van batterijen, de assemblage van drones en de integratie van C2 moeten worden ondersteund, en dat er tegelijk moet worden voor gezorgd dat dergelijke investeringen ook de bredere Europese industriële defensiebasis versterken;

Versnelde inzet op het terrein

Aanjager van innovatie en experimenten op het gebied van drones

122. is ingenomen met de eerste door het EDA gelanceerde campagne voor operationele experimenten op het gebied van Europese defensie-innovatie (OPEX) en verzoekt het EDA deze om te vormen tot een permanente aanjager voor innovatie op het gebied van UAS en de afweer van UAS met het oog op een snelle inzet op het terrein en om eerstelijnsfeedback te valideren en prototyping en de inzet op het terrein te versnellen door middel van kortlopende oproepen tot mededinging met als doel vooruitgang en innovatie mogelijk te maken;

Flexibiliteit bij aanbestedingen en versnelde aankoop

123. verzoekt het EDA contracten voor onbepaalde levering / onbepaalde hoeveelheden (IDIQ) toe te staan zodat een basisvoorziening wordt gewaarborgd;
124. verzoekt het EDA en andere aanbestedingsinstanties een specifiek aankooptraject voor UAS op te zetten voor de rechtstreekse aankoop van geavanceerde UAS, teneinde conventionele meerjarige aankoopprocessen en dienstverleningscontracten te omzeilen;
125. moedigt aan ervoor te zorgen dat EDF-projecten en andere gezamenlijke EU-aanbestedingsinitiatieven op het gebied van defensie als prioritair aangemerkte bestellingen krijgen die snelle aankoopprocessen bevorderen en complicaties bij aanbestedingen verminderen;

Toegang voor kmo's en niet-traditionele leveranciers

126. pleit voor de ontwikkeling van nationale defensie-industrieën en de ondersteuning van lokale publiek-private partnerschappen, zonder afbreuk te doen aan de kwaliteits-, veiligheids- en beveiligingsvereisten die van toepassing zijn op de technologie;
127. is voorstander van het wegnemen van lagere drempels voor de toegang van niet-traditionele leveranciers door het intrekken van niet-kritieke beveiligingsvereisten tijdens vroegtijdige tests en de inzet op het terrein om kmo's en niet-traditionele leveranciers in staat te stellen aan defensie-innovatie deel te nemen;

Actieplan voor de productie van kritieke dronecomponenten

128. verzoekt de Commissie in samenwerking met de NAVO een actieplan voor de productie van kritieke dronecomponenten op te stellen dat voorziet in gerichte subsidies voor kritieke componenten, met name voor borstelloze gelijkstroommotoren, lithiumbatterijen, sensoren en additieve productie in de EU; dringt aan op de ontwikkeling en productie van essentiële en opkomende technologieën en materialen binnen de EU, met inbegrip van optica, communicatiemodules en additieve productie; onderstreept dat de veerkracht en zelfvoorziening van de EU op het gebied van droneproductie moeten worden gewaarborgd, met strikte subsidiabiliteitscriteria om de veerkracht van de toeleveringsketen te waarborgen, en dat rekening moet worden gehouden met de langetermijndoelstelling om strategische autonomie te bereiken door binnenlandse Europese dronetechnologieën te ontwikkelen op basis van essentiële EU-componenten, met de steun van veerkrachtige toeleveringsketens;
129. benadrukt dat een dergelijk actieplan de samenwerking met Europese kmo's moet waarborgen;
130. onderstreept de noodzaak om microchips, geavanceerde software en cyberweerbaarheid erin op te nemen;

Regelgevingsklimaat/ESG

Vereenvoudiging en harmonisatie van de regelgeving

131. benadrukt dat onnodige regelgevings- en administratieve lasten voor de drone-industrie en haar leveranciers moeten worden weggenomen, met name voor kmo's, en dat een

Europese soevereiniteitsindex voor drones moet worden ontwikkeld die moet dienen als een EU-breed controle-instrument om na te gaan voor welk percentage elk platform afhankelijk is van landen buiten de EU, dat kan worden gebruikt om prioriteit te geven aan financiering ten gunste van platforms en programma's met het hoogste percentage aan componenten uit lidstaten;

132. dringt erop aan dat er snel afwijkingen van intra-EU-vergunningen worden toegestaan voor om de binnenlandse handel te vergemakkelijken en externe uitvoercontroles te versterken;
133. roept op tot een grotere harmonisatie van de regelgeving en uitvoercontroles door:
  - a. het ontwikkelen van pan-Europese procedures voor uitvoervergunningen en trajecten voor componenten die in overeenstemming zijn met Verordening (EU) 2021/821, met inachtneming van de uitvoerregels op EU- en nationaal vlak met als doel Europese drones concurrerender te maken in het buitenland;
  - b. het afstemmen van de regelgeving inzake civiele drones (zoals de EASA-normen) op de behoeften op het vlak van militaire aanbestedingen om innovatie voor tweërlei gebruik te versnellen;

Industriële autonomie, ESG-voorwaarden en operationele efficiëntie

134. benadrukt dat middelen voor de ontwikkeling en productie van drones en C-UAS uitsluitend mogen worden toegewezen op basis van criteria in verband met efficiëntie, veiligheid, veerkracht en operationele prestaties;
135. dringt aan op prioritering van reserveonderdelen, modulaire repareerbaarheid en vermogens voor snelle vervanging van motoren om ervoor te zorgen dat eenheden operationeel blijven in gevechtssomstandigheden; benadrukt de noodzaak van een samenhangend industrie- en toeleveringsketenbeleid dat de Europese industrie stimuleert om schaalbare en gemakkelijk te repareren systemen te produceren, en tegelijkertijd voldoende voorraad aan kritieke componenten te behouden; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan knelpunten bij aanbestedingen weg te nemen die een tijdsproductie en inzet op het terrein van essentieel defensiematerieel in de weg staan;

Beveiliging van de productie en overkoepelende EU-droneverordening

136. dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan prioriteit te geven aan de versterking en bescherming van EU-wapenbedrijven en faciliteiten van de Europese defensie-industrie, om potentiële hybride of directe dreigingen van drones voor hun productielijnen te beperken;
137. verzoekt de Commissie een EU-dronepakket voor te stellen dat gericht is op drone- en droneafweersystemen en hulpcapaciteiten en een strategie omvat om bestaande instrumenten te gebruiken om O&O te stimuleren en in te zetten op lokale kritieke toeleveringsketens, alsook een verordening inzake het gebruik van drones in civiele en militaire contexten die geschikt is voor het huidige dreigingsscenario;
138. dringt aan op meer investeringen die gericht zijn op de integratie van een nieuwe generatie digitale technologieën in defensiesystemen met drones en

droneafweersystemen om de veerkracht, schaalbaarheid en efficiëntie van die systemen te vergroten;

139. dringt erop aan de inzetregels voor offensief gebruik van UAS te harmoniseren in de lidstaten, met inbegrip van de uitvoercontroles en rechtskaders, en daarbij de volledige naleving van het internationaal humanitair recht te waarborgen;

Werkplan voor belangrijke materialen

140. verzoekt de Commissie een werkplan op te stellen voor de aanleg van strategische reserves en voorraden van kritieke componenten, waaronder explosieven, stuwstoffen, ontstekers, koolstofframes, elektronica, motoren, microchips en andere belangrijke materialen voor de bouw van UAS, USV en UUV waardoor de afhankelijkheid van derde landen wordt verminderd en de veerkracht van de EDTIB wordt vergroot;
141. benadrukt dat deze reserves in coördinatie met de NAVO moeten worden beheerd om interoperabiliteit te waarborgen en dubbele voorraden te voorkomen;
142. benadrukt het belang van nieuwe draadgeleidingstechnologie voor drones om interferentie en elektronische oorlogvoering tegen te gaan;
143. verzoekt Europese bedrijven deze glasvezelkabels in de EU of in een NAVO-lidstaat te vervaardigen om ondoorzichtige technologieën te voorkomen en de veiligheid van technologische dronecomponenten te versterken;

Financiële middelen van de EU, waaronder het meerjarig financieel kader (MFK), SAFE en ReArm.

Strategische financiering en financiële middelen van de EU

144. benadrukt dat, via de huidige instrumenten en het volgende MFK, moet worden gezorgd voor de duurzame ontwikkeling van dronegerelateerde defensie-innovatie, vaardigheden, certificeringsnormen en test- en trainingsinfrastructuur in de hele Unie;
145. pleit ervoor Oekraïne toegang te geven tot het SAFE-mechanisme om investeringen hierin op te nemen voor de ontwikkeling van de Oekraïense UAS-vermogens;
146. dringt aan op de snelle goedkeuring van het door de Commissie in juni 2025 gepresenteerde omnibuspakket inzake defensie, dat tot doel heeft de administratieve en bureaucratische lasten (zoals vergunningverlening) en knelpunten (zoals toegang tot financiering) voor defensiebedrijven en -organisaties en lidstaten te verminderen en zo de ontwikkeling van innovatieve droneoplossingen en de productie te vergemakkelijken;
147. verzoekt de Commissie gebruik te maken van financieringsprogramma's zoals SAFE om te benadrukken dat de EU-landen hun drone-industrie moeten ontwikkelen, en vraagt de lidstaten om hieraan de nodige aandacht en prioriteit te geven;

Afstemming van defensie-instrumenten en investeringskaders

148. onderstreept de vitaliteit van technologische C-UAS-vermogens; roept de lidstaten op naar behoren te investeren in zowel drone- als C-UAS-vermogens;

149. herinnert eraan dat dronegerelateerde investeringen moeten worden afgestemd op instrumenten van de Unie ter ondersteuning van de industriële defensiebasis, en in voorkomend ook op de verordening kritieke grondstoffen, de Europese chipsverordening¹⁷, het platform voor strategische technologieën voor Europa (STEP) en andere kaders, om ervoor te zorgen dat innovatie voor tweërlei gebruik op zinvolle wijze bijdraagt aan de operationele gereedheid;
150. verzoekt het EDA specifieke doelstellingen inzake dronevermogens in het komende CDP van de EU op te nemen, en ervoor te zorgen dat deze worden gemonitord via de gecoördineerde jaarlijkse evaluatie inzake defensie (CARD) en ondersteund door projecten in het kader voor permanente gestructureerde samenwerking (PESCO);
151. is ingenomen met het gebruik van SAFE en de eigenvermogensfaciliteit voor defensie om de productie op te schalen, toeleveringsketens veilig te stellen en de deelname van kmo's aan de sector onbemande systemen te ondersteunen;
152. moedigt de Commissie aan tot het versterken van stimulansen voor EDF-scores ten gunste van multinationale consortia, gedeelde platforms en inhoud die grotendeels van EE-oorsprong is; benadrukt dat dergelijke maatregelen van cruciaal belang zijn om de vraag te consolideren, de veerkracht te vergroten en de autonome dronevermogens van Europa op te schalen; steunt de ontwikkeling van een soevereiniteitsindex om de vermindering van de afhankelijkheid van niet-EU-bronnen in de gehele drone-waardeketen te meten en te stimuleren;

Governance en subsidiariteit bij het beheer van fondsen

153. verzoekt de Commissie en de lidstaten om lokale en regionale overheden te betrekken bij het beheer van EU-defensieprojecten, overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel;

Versterking van de toeleveringsketens

Onshoring en industriële lokalisatie

154. moedigt de lidstaten aan prioriteit te geven aan de onshoring van kritieke componenten door:
  - a. medefinanciering van productiefaciliteiten in de lidstaten voor borstelloze gelijkstroommotoren, lithium-ionbatterijen, halfgeleiders en elektro-optische sensoren via publiek-private partnerschappen;
  - b. door de lidstaten gesteunde subsidies en fiscale stimulansen aan te bieden aan bedrijven die hun productie in de EU willen vestigen en ervoor te zorgen dat dit op EU-niveau wordt gecoördineerd om een maximale efficiëntie te waarborgen en een verstoring van de concurrentie op de interne markt te beperken;
  - c. de Europese chipsverordening te benutten om bij de toewijzing van strategische

---

¹⁷ Verordening (EU) 2023/1781 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 tot vaststelling van een kader voor maatregelen ter versterking van het Europese halfgeleiderecosysteem en tot wijziging van Verordening (EU) 2021/694 (chipsverordening) (PB L 229 van 18.9.2023, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj>).

financiering voor halfgeleiders prioriteit te geven aan defensietoepassingen;

155. benadrukt dat de hele EU inspanningen moet leveren om een betrouwbare toegang tot kritieke grondstoffen, zoals lithium, zeldzaam aardmagneetmateriaal en halfgeleiders, te waarborgen en te investeren in batterijen met een hoog rendement, sensoren en beveiligde datalinks;
156. dringt aan op de uitbreiding van gezamenlijke veiligheidsovereenkomsten met strategische partners om de veerkracht van de toeleveringsketen en wederzijdse toegang tot strategische technologieën te versterken;

Diversificatie en strategische redundantie

157. roept op tot het tot stand brengen van redundante en gediversifieerde toeleveringsketens die:
  - a. strategieën voor inkoopssystemen met dubbele leveranciers voor essentiële dronecomponenten in meerdere EU-lidstaten en gelijkgestemde partnerlanden bevorderen;
  - b. binnenlandse inspanningen voor de winning en raffinage van zeldzame aardmetalen in het kader van de verordening kritieke grondstoffen ondersteunen en tegelijkertijd recyclingcapaciteit voor lithium-, kobalt- en neodymiummagneten opbouwen;
  - c. noodvoorraden van kritieke dronecomponenten aanleggen voor gebruik tijdens geopolitieke verstoringen van de toelevering;
  - d. ervoor zorgen dat de droneproductie in de hele EU gedecentraliseerd wordt om de risico's voor de toeleveringsketen te beperken en de voorzieningszekerheid voor drones te verbeteren;

Arbeidskrachten, normen en duurzame partnerschappen

158. wijst op de noodzaak van investeringen in arbeidskrachten en productie-infrastructuur door:
  - a. open architecturen en interfaces voor interoperabiliteit te standaardiseren;
  - b. open modulaire normen op te leggen voor alle door de EU gefinancierde dronesystemen zodat plug-and-playcomponenten (zoals sensoren, radio's) van verschillende leveranciers kunnen worden verwisseld; ensamen te werken met de NAVO om normen en interoperabiliteitsbehoeften op elkaar af te stemmen;
159. herinnert aan de toespraak die de Groenlandse premier, Jens-Frederik Nielsen, op 8 oktober 2025 tot het Parlement heeft gericht en onderstreept de strategische reikwijdte van de ontwikkeling van een nauwere samenwerking tussen de EU en Groenland, zodat Europese bedrijven toegang krijgen tot grondstoffen in een partnerschap met de Groenlandse regering dat gebaseerd is op het gebruik van duurzame praktijken;

Testfaciliteiten en opleiding binnen de EU

Testinfrastructuur en vereenvoudiging van de regelgeving

160. verzoekt de Commissie en de lidstaten het belang te erkennen van het testen van drones en nieuwe technologische ontwikkelingen in grote open ruimten, teneinde de veiligheid, efficiëntie en doeltreffendheid van dergelijke innovaties te waarborgen; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan onnodige administratieve rompslomp en bureaucratische lasten te verminderen, de testprocedures te stroomlijnen en de snelle uitrol en evaluatie van nieuwe dronetechologieën te vergemakkelijken;
161. moedigt gezamenlijke initiatieven aan om snelle toegang tot testinfrastructuur te waarborgen door het hervormen van achterhaalde regelgevingsbelemmeringen of het uitbesteden van tests om proeven mogelijk te maken in omstandigheden waarin de operatiegebieden worden nagebootst;
162. is van mening dat de regelgeving inzake UAS-testvereisten bij elektronische oorlogvoering, langeafstandsvluchten en niet-standaardfrequenties een bijzonder obstakel vormt voor kwalitatieve militaire voordelen voor de strijdkrachten van de lidstaten, en pleit voor meer toegankelijkheid voor ervaren innovatoren op het gebied van UAS-vermogens om te zorgen voor frequente en gemakkelijke toegang tot testgebieden;

Innovatie-eenheden en op AI gebaseerde training

163. moedigt de lidstaten aan te voorzien in steun voor permanente innovatie-eenheden en opleiding bij alle nationale veiligheidsdiensten waar commerciële technologieën in reële operationele omgevingen en door eindgebruikers worden getest;
164. verzoekt de Militaire Staf van de EU (EUMS) en het EDA te zorgen voor gezamenlijke training van op AI gebaseerde UAS-systemen in de lidstaten en de aankoop van zulke systemen te ondersteunen, zodat zij in operationeel relevante omstandigheden kunnen worden getraind en getest om doeltreffend te presteren in reële scenario's;

Gezamenlijke oefenterreinen, integratie en interoperabiliteit

165. moedigt de lidstaten aan om samen te werken bij de gezamenlijke inrichting van NAVO-terreinen voor innovatie waar strijdkrachten en leveranciers het hele jaar door tests kunnen uitvoeren;
166. stelt voor een EU-mechanisme op te zetten om de integratie en interoperabiliteit tussen bepaalde onbemande systemen en onbemande afweersystemen te testen, met inbegrip van scenario's voor cyber- en elektronische oorlogvoering en inzetregels (ROE), om te komen tot geverifieerde integratiemodellen in plaats van over te gaan op technische demonstraties;
167. verzoekt de Commissie om in haar overeenkomsten ter facilitering van duurzame investeringen aan te geven dat de Europese drone-industrie en de lidstaten voldoende voorraden moeten aanleggen van de essentiële materialen en componenten die cruciaal zijn voor de ontwikkeling van UAS;

Certificering

- 168. verzoekt het EDA meertalige, gestandaardiseerde certificeringstrajecten voor operatoren in alle lidstaten te ontwikkelen;
- 169. pleit voor modulaire systeemarchitecturen, zodat componenten (zoals nuttige ladingen, radio's, camera's) afzonderlijk kunnen worden verbeterd zonder dat het volledige platform opnieuw moet worden gecertificeerd;

Standaardisatie

Technologische normen, modulariteit en digitale integratie

- 170. verzoekt het EDF in zijn onderzoeks- en ontwikkelingsprocessen, snelle prototyping, modulair ontwerp en digitale C2 als standaardnorm in te voeren voor alle ontwikkelingsmodellen;
- 171. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat toekomstige regelgeving een veilige, beveiligde en schaalbare drone-integratie mogelijk maakt die gericht is op cyberbeveiliging, storingsveilige systemen en normalisatie voor tweërlei gebruik;
- 172. pleit voor een aanpak met een voorkeursbehandeling voor de commerciële sector wat betreft UAS, waarbij voorrang wordt gegeven aan de rechtstreekse aankoop bij commerciële leveranciers om nieuwe aankoopmodellen te testen die later in andere vermogensgebieden kunnen worden opgeschaald;
- 173. vraagt dat specifieke UAS-financiering wordt gekoppeld aan brede, op missies afgestemde categorieën om problemen snel te kunnen oplossen en commerciële innovatie te ondersteunen;
- 174. verzoekt het EDA een uniform digitaal platform op te zetten om de end-to-endsamenwerking met de commerciële sector in goede banen te leiden, in realtime te communiceren, voorstellen op te volgen en de voortgang te monitoren;

Interoperabiliteit en operationele kaders

- 175. wijst op het cruciale belang van vermogens voor snelle opsporing, classificatie en neutralisatie voor onbemande systemen en dringt aan op een gemeenschappelijk EU-kader voor grensoverschrijdende gegevensuitwisseling, interoperabel situationeel bewustzijn en gezamenlijke protocollen voor doelwitbepaling om invallen te voorkomen en erop te reageren; benadrukt dat deze samenwerking betrekking moet hebben op gemeenschappelijke normen voor sensoren en C2, indien nodig gecoördineerde aanbestedingen, alsook mechanismen voor de beveiligde realtime-uitwisseling van telemetriegegevens en incidentenverslagen om gecoördineerde actie tussen de lidstaten en met Europese NAVO-leden mogelijk te maken; wijst op de noodzaak om een EU-brede norm voor interoperabiliteit vast te stellen door het opleggen van open modulaire normen voor C-UAS-systemen in het kader van door het EDF gefinancierde programma's om de plug-and-play-compatibiliteit te waarborgen en de afhankelijkheid van één aanbieder te verminderen; wijst op het belang van het standaardiseren van de operationele vereisten voor drones van klasse I tot III in de hele EU om gezamenlijke aankopen en interoperabiliteit mogelijk te maken op basis van een op vermogen gebaseerde indeling in categorieën waarbij rekening wordt gehouden met de operationele normen voor drones voor verschillende operationele toepassingen waarbij gebruik wordt gemaakt van de integratie van elektronische oorlogvoering en

AI-ondersteunde dreigingsdetectie;

Modernisering van de regelgeving en veiligheid van de luchtvaart

176. dringt aan op een bijwerking van het regelgevingskader voor de luchtvaart om de luchtvaartveiligheid te waarborgen in het licht van het toenemende gebruik van drones en afweerinfrastuctuur voor drones;

Artificiële intelligentie

Technologische vooruitgang en strategisch belang

177. verzoekt de Commissie aandacht te hebben voor het strategische belang van nieuwe technologieën voor de Europese drone-industrie en deze te bevorderen, met name op het gebied van artificiële intelligentie; herinnert aan operatie Spiderweb en de door Oekraïense drones gebruikte technologie, waardoor deze onbemande systemen in staat waren om militaire doelwitten autonoom te identificeren en in het vizier te nemen; pleit ervoor dat het EDF verder wordt ingezet om programma's zoals AIR-D-EPE verder te ondersteunen en te ontwikkelen om het onderzoek naar, het testen en de uitrol van op AI gebaseerde oplossingen voor de autonome werking en navigatie van drones te bevorderen;
178. pleit bovendien voor het ontwerp van schaalbare controlealgoritmen waarmee zwermstrategieën kunnen worden getest en omgevingen kunnen worden gesynthetiseerd;

Evolutie op operationeel vlak en nieuwe risico's

179. is zich bewust van de snelheid waarmee drones evolueren dankzij de integratie van AI-algoritmen voor realtimebesluitvorming, het ontwijken van obstakels en het optimaliseren van missies, waardoor ze autonomer, preciezer en veelzijdiger kunnen worden ingezet; merkt ook op dat zodra volledig autonome drones op het slagveld worden ingezet, dit het werk van militaire en civiele noodplanners op alle niveaus aanzienlijk ingewikkelder zal maken, waarbij het risico bestaat dat de dreigingen van UAS nog verder toenemen, bijvoorbeeld door volledig autonome dronzwermen, diepteaanvallen en gerichte moordaanslagen;

Governance, ethiek en internationaal recht

180. verzoekt de lidstaten ervoor te zorgen dat de ontwikkeling en uitrol van nieuwe systemen voor oorlogvoering, met inbegrip van drones met autonome vermogens, strikt worden geregeld door het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal humanitair recht, en het beginsel van menselijke interventie om een zinvolle menselijke controle over dodelijk geweld te waarborgen;

Gerichte-energiwapens

181. pleit ervoor prioriteit te geven aan de ontwikkeling en productie van vastestofbatterijen als een belangrijke katalysator voor drone- en defensietechnologieën van de volgende generatie;
182. merkt op dat deze batterijen een hogere energiedichtheid bieden, een langere levensduur

hebben en sneller opladen; onderstreept dat hun niet-ontvlambare vaste elektrolyten de veiligheid aanzienlijk verhogen en het brand- of ontploffingsgevaar verminderen, waardoor vastestofbatterijen van cruciaal belang zijn om de technologische autonomie en operationele veerkracht van de EU te versterken;

183. dringt er bij de Commissie, het EDA en het EDF op aan prioriteit te geven aan O&O op het gebied van geavanceerde systemen voor elektronische oorlogvoering en technologieën voor gerichte-energiewapens met het oog op de afweer van potentiële hybride dreigingen en droneaanvallen op lidstaten;
184. dringt voorts aan op het bevorderen van de ontwikkeling van afweerttechnologieën en beschermende maatregelen die de gevolgen van dergelijke gerichte-energiewapens kunnen beperken;

Additieve productie

185. moedigt de lidstaten aan om goedkope opties verder te onderzoeken, waaronder additieve productie, en dringt aan op EDF-financiering voor onderzoek en ontwikkeling op het gebied van koppen voor UAS met als doel nieuwe koppen en nieuwe chemische strategieën voor koppen te ontwikkelen zodat de koppen afgestemd worden op de geïsoleerde doelwitten;

Ontwikkeling van vaardigheden

186. erkent de rol die de Business Accelerator van Eudis speelt bij het stroomlijnen van de ontwikkeling en uitrol van drone- en C-UAS-vermogens in alle lidstaten door middel van snelle prototyping, gezamenlijke tests en versnelde certificering van nieuwe technologieën om gelijke tred te houden met de veranderende vereisten op het slagveld;
187. verzoekt Eudis de activiteiten van levende laboratoria uit te breiden tot minstens drie lidstaten, met Oekraïne als geassocieerde partner;
188. verzoekt de Commissie een openbare voorlichtingscampagne over het verantwoord gebruik van technologieën op het gebied van defensie, de civiele bescherming en mechanismen voor wettelijke verantwoordingsplicht op te zetten om legitimiteit op te bouwen en politieke steun voor een grotere inzet van drones mogelijk te maken;
189. dringt aan op de opzet van opleidingsprogramma's voor studenten in alle lidstaten, in coördinatie met de NAVO en het EDA, om het onderwijs op het gebied van vliegende drones te bevorderen, met inbegrip van de technische vaardigheden en kennis, en de publieke belangstelling te vergroten;
190. moedigt de lidstaten, Oekraïne en de Commissie aan acties op te zetten en uit te voeren die gericht zijn op het verbeteren van vaardigheden op het gebied van de ontwikkeling en bediening van drones, met inbegrip van soft- en hardwarecomponenten, alsook op het aantrekken van talent uit andere deeptechsectoren en het ondersteunen van de oprichting van flexibele teams die in staat zijn relevante software te ontwerpen, te produceren en te programmeren; wijst erop dat deze activiteiten betrekking moeten hebben op onderwijsinitiatieven op het gebied van wetenschap, technologie, engineering en wiskunde (STEM), zoals workshops voor de bouw van drones, webinars en hackathons, om mensen op te leiden op het vlak van de productie en bediening van drones; is in dit verband ingenomen met de gelanceerde initiatieven van de Commissie,

zoals de Eudis-hackathons en BraveTech EU, die de ontwikkeling van innovatieve defensieoplossingen moeten vergemakkelijken en de samenwerking tussen belanghebbenden moeten bevorderen;

Beste praktijken en doctrine

Positie op het gebied van afschrikking en defensie en artikel 42, lid 7

191. verzoekt de lidstaten in de frontlinie strategische ontwikkelingsplannen en investeringskaders vast te stellen en strategische programma's en projecten op te zetten die gericht zijn op de ontwikkeling en beveiliging van alomvattende drone- en C-UAS-vermogens op hun grondgebied, die de gehele vermogenscyclus bestrijken van onderzoek en ontwikkeling, tests en certificering tot productie, uitrol en opleiding; onderstreept dat dergelijke inspanningen waar nodig moeten worden ondersteund via EU-instrumenten, zoals het EDF, het programma voor de Europese defensie-industrie en de snel inzetbare EU-capaciteit;
192. benadrukt dat deze maatregelen essentieel zijn om te zorgen voor een geschikte, gecoördineerde en tijdige reactie op de veranderende hybride en conventionele veiligheidsuitdagingen waarmee Europa wordt geconfronteerd, met name langs zijn oostelijke en zuidelijke flanken;
193. dringt aan op een op maat gesneden risicogebaseerde aanpak met betrekking tot droneafweervermogens in de hele EU, waarbij rekening wordt gehouden met uiteenlopende operationele behoeften; wijst erop dat, terwijl voor de oostelijke flank een mix van actieve droneafweer en offensieve precisieaanvalsopties nodig is om dreigingen op de grond in geval van een poging tot invasie af te weren en te ontmoedigen, andere lidstaten zoals de mediterrane landen, mogelijk andere prioritaire vermogensbehoeften hebben; dringt er bij de Commissie en de lidstaten op aan te zorgen voor lastenverdeling; verzoekt de Commissie vermogenspakketten te evalueren aan de hand van regionale dreigingsprofielen om zowel de doeltreffendheid als de leveringssnelheid te maximaliseren zonder de algehele Europese interoperabiliteit te ondermijnen;
194. verzoekt de lidstaten zich voor te bereiden om artikel 42, lid 7, VEU toe te passen wanneer agressieve acties neerkomen op een gewapende aanval of bijdragen tot de voorbereiding van een dreigende aanval;
195. dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan operationele procedures en mechanismen vast te stellen indien een lidstaat artikel 42, lid 7, VEU activeert;
196. benadrukt dat een dergelijke activering moet leiden tot de inwerkingtreding van een gezamenlijk EU-responsmechanisme, met inbegrip van gecoördineerde defensieve maatregelen, snelle uitwisseling van inlichtingen, wederzijdse bijstand en een uniforme strategische communicatie om afschrikking, solidariteit en de publieke weerbaarheid in de hele EU te waarborgen;
197. verzoekt de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid concrete plannen uit te werken voor de uitvoering van artikel 42, lid 7, VEU inzake wederzijdse bijstand, onder meer in het kader van de respons op dronedreigingen, waarbij de solidariteit tussen de lidstaten

wordt gewaarborgd, met name tussen de lidstaten die door hun geografische positie rechtstreeks worden blootgesteld aan onmiddellijke dreigingen en uitdagingen;

198. staat achter de inspanningen van de NAVO om de positie van Europa op het gebied van afschrikking en defensie langs haar oostelijke flank te versterken, onder meer door de start van operatie Eastern Sentry en de opzet van het volledige pakket maatregelen in het kader van deze operatie; pleit ervoor om in nauwe samenwerking met de NAVO en partnerlanden inspanningen te leveren voor afschrikking, en verzoekt de EU erop toe te zien dat geen enkele EU-lidstaat wordt uitgesloten van ad-hocsamenwerking tussen de EU en de NAVO op het gebied van defensie en veiligheid;

Droneacademie

199. verzoekt de Commissie, het EDA en de lidstaten een Europese academie voor defensieve drones op te richten voor het opleiden van ingenieurs, operatoren, technici en personeel voor besluitvormingsposities binnen de commandostructuur; dringt erop aan dat de academie in samenwerking met de industrie en toonaangevende technische universiteiten diploma's, beroepsopleidingen en certificering van operatoren kan aanbieden; benadrukt dat er verplichte modules over AI, robotica, elektronische oorlogvoering, troepenbescherming en cyberweerbaarheid in het programma moeten worden opgenomen om te voldoen aan de operationele normen;
200. dringt aan op de oprichting van specifieke opleidingseenheden binnen onderzoeksinstituten, technische universiteiten en militaire academies om opleidingsprogramma's op het gebied van drones onderling, met universiteiten en tussen de EU- en NAVO-lidstaten te coördineren, met het oog op de uitwisseling van beste praktijken en de interoperabiliteit van curricula, met bijzondere aandacht voor modules op het gebied van civiele bescherming en toepassingen voor tweërlei gebruik;

Decentralisatie

201. pleit voor de totstandbrenging van een EU-innovatiemechanisme op het gebied van drones en droneafweer in het kader van het EDA om voortdurende gezamenlijke ontwikkeling van offensieve en defensieve vermogens te waarborgen; benadrukt dat een dergelijk mechanisme de weerbaarheid van Europa tegen asymmetrische dreigingen zou vergroten en er tegelijkertijd voor zou zorgen dat ethische, juridische en operationele normen even snel zouden evolueren als nieuwe technologieën;
202. onderstreept dat loutere afhankelijkheid van grote, gecentraliseerde productiefaciliteiten de kwetsbaarheid voor strategische aanvallen en verstoringen van de voorziening vergroot; merkt op dat gedecentraliseerde productiemodellen, zoals de modellen die in Oekraïne zijn ontwikkeld, hebben bewezen de operationele veerkracht in oorlogstijd te vergroten door het aantal zwakke punten (single points of failure) te verminderen;
203. moedigt de ontwikkeling aan van nationaal en EU-beleid ter ondersteuning van een gemengde industriële aanpak, waarbij de strategische capaciteit van gevestigde defensiefabrikanten wordt gecombineerd met flexibele, kleinschalige productieclusters, kmo-netwerken en civiel-militaire samenwerking die snelle lokale productie, modulaire toeleveringsketens, geografisch gespreid onderhoud en snelle reparaties op het terrein mogelijk maken als aanvulling op grootschalige industriële programma's;

204. benadrukt dat bij de financiële instrumenten en defensiegerelateerde financieringsmechanismen van de EU, waaronder het EDF en het EDIP, rekening moet worden gehouden met dergelijke gedecentraliseerde en hybride modellen bij het opstellen van subsidiabiliteitscriteria en projectsteun, waarbij zowel industriële capaciteit als flexibiliteit, veerkracht en schaalbaarheid worden beloofd;
205. herinnert aan de conclusie van de Europese Rekenkamer waaruit bleek dat de Commissie geen robuuste behoefteanalyse had uitgevoerd of leemten in de infrastructuur had gekwantificeerd voordat zij financieringsoproepen uitschreef; dringt er daarom op aan dat toekomstige analyses van de leemten in het kader van de Connecting Europe Facility expliciet betrekking hebben op voor drones relevante vervoersknooppunten en energie- en communicatielocaties om ervoor te zorgen dat infrastructuur voor tweërlei gebruik op basis van feitelijke gegevens in plaats van ad-hoccriteria wordt gepland;

Doctrines op elkaar afstemmen en de vraag bundelen

206. pleit ervoor doctrines snel op elkaar af te stemmen en de vraag naar drones met Oekraïne te bundelen om de ontwikkeling en integratie van drones te stroomlijnen;
207. dringt erop aan de defensiesamenwerking met Oekraïne aanzienlijk te intensiveren, met name wat betreft dronetechnologie en tegenmaatregelen, onder meer door een versterking van de industriële samenwerking tussen de lidstaten en Oekraïne;
208. benadrukt de noodzaak van snellere en vereenvoudigde aanbestedingsprocedures om een tijdige levering van vermogens te waarborgen, ondanks de extreem korte technologische cycli op het gebied van onbemande systemen, die voortdurende innovatie en aanpassing vereisen;
209. onderstreept dat samenwerking en uitwisseling van ervaring met Oekraïne van essentieel belang zijn, maar dat bij de afstemming op het gebied van doctrines rekening moet worden gehouden met de uiteenlopende operationele realiteit en defensiestructuren van elke lidstaat;

Permanente gestructureerde samenwerking (PESCO)

210. roept ertoe op in het kader van PESCO een EU-brede routekaart voor dronevermogens te ontwikkelen om de nationale begrotingen op elkaar af te stemmen en dubbel werk te voorkomen;
211. is ingenomen met EU-vlaggenschipprojecten zoals Eurodrone, INTERACT, de zesde reeks PESCO-projecten, de demonstratiemodellen voor zwermrobotica van het EDA en de kaders voor U-space en het gemeenschappelijk Europees luchtruim die essentiële bouwstenen zijn voor het Europese drone-ecosysteem; onderstreept de rol hiervan bij het effenen van de weg voor toekomstige vermogens en roept de lidstaten op de gezamenlijke ontwikkeling op te schalen, inspanningen te consolideren en tijdig te reageren op nieuwe dreigingen;
212. merkt op dat in het kader van het EDF (Joint European system C-UAS en European C-UAS) en PESCO (C-UAS) reeds samenwerkingsprogramma's voor vermogensontwikkeling zijn opgezet die gericht zijn op het vinden van efficiënte en kosteneffectieve C-UAS-oplossingen;

213. dringt aan op een herziening van deze programma's om ervoor te zorgen dat de doelstellingen en verwachte resultaten ervan in overeenstemming zijn met de nieuwe realiteit van oorlogvoering met drones, met name met betrekking tot de lessen die zijn getrokken uit de oorlog in Oekraïne;
214. onderstreept dat, om de gewenste resultaten te bereiken, de projecten die gericht zijn op de ontwikkeling van geavanceerde C-UAS-technologieën voldoende financiering moeten krijgen in alle stadia, van onderzoek en ontwikkeling tot industrialisering en aanbesteding;
215. prijst de ontwikkeling van gemeenschappelijke Europese UAS-platforms, zoals het Eurodrone-systeem, Europees op afstand bestuurd luchtvaartuigstelsel voor middelgrote hoogte en lange vliegduur, of mogelijke uitrusting voor de afweer van UAS, zoals de apparatuur voor elektronische aanvallen vanuit de lucht (AEA), en geavanceerde PESCO-projecten in het kader van Europese samenwerking op het gebied van defensie; is voorstander van onderzoek op het gebied van soortgelijke defensieprojecten, zoals marinedrones, draagbare apparatuur voor droneafweer of geïntegreerde modules voor elektronische oorlogvoering;
216. betreft de verontrustende vertraging in het Eurodrone-project;
217. dringt aan op een nauwere samenwerking tussen het EDA en het programma Horizon Europa om innovatie en de ontwikkeling van programma's op het gebied van tweërlei gebruik te bevorderen;

Aanleggen van voorraden

218. dringt erop aan in alle lidstaten voorraden aan te leggen van dronecomponenten en kritieke grondstoffen, in plaats van volledige systemen, en vooruitgeschoven reparatie- en regeneratiehubs op te richten op dezelfde locatie als NAVO-depots, om te zorgen voor een duurzame operationele gereedheid en een snelle roulatie van opgewaardeerde componenten; dringt er bij de Commissie op aan deze inspanningen te integreren in een overkoepelende grondstoffenstrategie om toeleveringsketens veilig te stellen door de strategische afhankelijkheid van China als belangrijke leverancier van grondstoffen en mineralen te verminderen;
219. onderstreept dat verstoringen van de toeleveringsketen voor kritieke componenten zoals motoren, batterijen en halfgeleiders, een belemmering vormen voor de capaciteit van Europese kmo's om doeltreffend bij te dragen aan de industriële defensiebasis van de EU; dringt aan op de invoering van een mechanisme dat de toegang regelt tot de voorraad aan componenten waardoor door het EDA en de lidstaten gecertificeerde kmo's tegen overeengekomen prijzen zouden kunnen putten uit strategische EU-voorraden van componenten en deze componenten in natura zouden kunnen terugbetalen zodra hun productie wordt opgeschaald; dringt erop aan dat deze voorraden ook toegankelijk zijn voor Oekraïne;
220. merkt op dat deze aanpak volledig in overeenstemming is met de doelstellingen van het ReArm Europe-plan en de Europese chipsverordening, waardoor de industriële gereedheid en veerkracht in de hele EU worden versterkt;
221. wijst erop dat de oorlog in Oekraïne heeft aangetoond dat de technologische cycli op het

gebied van onbemande systemen extreem kort zijn, waardoor er voortdurend behoefte is aan innovatie en aanpassingen; onderstreept dat samenwerking en uitwisseling over de geleerde lessen in Oekraïne van essentieel belang zijn, maar dat bij de afstemming op het gebied van doctrines rekening moet worden gehouden met de uiteenlopende operationele realiteit en defensiestructuren van elke lidstaat;

222. dringt aan op de ontwikkeling van modulaire systemen met onderling verwisselbare componenten, om gelijke tred te houden met snelle innovatiecycli van in massa geproduceerde drones en om zich aan te passen aan de voortdurende ontwikkeling van luchtverdedigingsbehoeften in hoogintensieve noodsituaties;
223. benadrukt echter dat de instandhouding van deze gereedheid en capaciteit voor het aanleggen van voorraden aanzienlijke kosten voor de industrie meebrengt en dat bedrijven zonder duidelijke publieke richtsnoeren en financiële steun waarschijnlijk geen voorraden van kritieke componenten zullen aanhouden; stelt voor dat nationale agentschappen voor voorzieningszekerheid kunnen fungeren als importeurs en groothandelaren voor belangrijke componenten, waardoor een adequaat voorraadniveau wordt gewaarborgd, regelmatige vernieuwing van de voorraad mogelijk wordt gemaakt en de financiële lasten voor individuele bedrijven worden verlicht; onderstreept dat dit model een gecoördineerd publiek-privaat partnerschap en specifieke financieringsmechanismen op zowel nationaal als EU-niveau vereist om veerkracht en continuïteit van de voorziening te waarborgen;
224. roept op tot een financierbaarheidskit om defensiefinanciering efficiënter te maken door standaardsjablonen voor leningdossiers bij de Europese Investeringsbank of het EDF te publiceren met schema's van mijlpalen, garantievoorzwaarden en clausules inzake intellectueel eigendom, om juridische wrijving met de banken van de lidstaten die betrokken zijn bij de distributie van defensiegerelateerde kredietlijnen te verminderen;
225. verzoekt de Commissie om in haar overeenkomsten ter facilitering van duurzame investeringen maatregelen op te nemen om erop toe te zien dat de Europese drone-industrie en de lidstaten voldoende voorraden aanleggen van de essentiële materialen en componenten die cruciaal zijn voor de ontwikkeling van UAS;
226. dringt er bij de Commissie op aan deze inspanningen te integreren in een overkoepelende grondstoffenstrategie om toeleveringsketens veilig te stellen door de strategische afhankelijkheid van China te verminderen, en beveelt de lidstaten aan de voorzieningszekerheid voor drones te waarborgen door te bepalen welke kritieke componenten en competenties lokaal beschikbaar moeten zijn;

Specifieke EDA-begroting

227. verzoekt de Europese Raad het EDA de opdracht te geven een specifieke, flexibele begroting voor UAS vast te stellen die de volledige levenscyclus van de vermogens bestrijkt, van O&O en prototyping tot training, inzet op het terrein en onderhoud, en voorzien wordt van flexibele vereisten en kredieten om de aankoop en inzet op het terrein te versnellen;
228. meent dat de structuur voor een Europees bewapeningsprogramma (SEAP) een nuttig instrument kan zijn voor de ontwikkeling van UAS, aangezien dit de volledige levenscyclus van de vermogens bestrijkt, waardoor de aankoop of productie van

relevante vermogens en de beschikbaarheid ervan worden versneld;

229. verzoekt de Commissie, vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid en de lidstaten om in overleg met de NAVO specifieke EU-financieringslijnen vast te stellen voor de snelle aankoop, training, het onderhoud en de bevoorrading met reserveonderdelen van UAS-gevechtseenheden;

Detectiesystemen van de landen in de frontlinie

230. is van mening dat de talrijke schendingen van het luchtruim in verschillende lidstaten door Russische drones erop wijzen dat de EU niet langer alleen wordt bedreigd, maar ook wordt uitgelokt;
231. is van mening dat, wanneer gevechtsvliegtuigen of militaire drones over een soeverein luchtruim vliegen, dit geen hybride handeling is, maar een opzettelijke schending van de soevereiniteit;
232. dringt er bij de EU en de lidstaten op aan het vermogen te ontwikkelen om dergelijke aanvallen te ontmoedigen, snel op te sporen, te classificeren, en te onderscheppen, alsook gereed te zijn om dergelijke aanvallen te neutraliseren;
233. beveelt de lidstaten aan, met name de landen in de frontlinie, hun bestaande systemen aanzienlijk te moderniseren of te kiezen voor nieuwe systemen voor de detectie van raketten en drones die informatie kunnen doorgeven in de hele EU en zo als schild kunnen dienen voor de meerlagige luchtverdedigingsvermogens van Europa;
234. dringt aan op de volledige integratie van deze systemen in de lucht- en ruimteverdedigingsstructuren van de NAVO om maximale interoperabiliteit te bereiken;
235. dringt erop aan dat in het kader van het EU-initiatief inzake een Europees ruimteschild C-UAS-vermogens in de bredere architectuur van het Europees kader voor geïntegreerde lucht- en raketafweer (IAMD) worden geïntegreerd en steunt het EU-brede netwerk voor vroegtijdige waarschuwing en gegevensuitwisseling waarmee de telemetrische gegevens van detectie en lanceergegevens worden gedeeld met EU- en nationale commandosystemen voor luchtverdediging;
236. herinnert eraan dat de EU haar grenzen alleen met een alomvattende 360 gradenaanpak doeltreffend kan beschermen;
237. dringt aan op gerichte EU-medefinanciering voor droneafweersystemen om de kritieke energie- en vervoersinfrastructuur in lidstaten in de frontlinie te beschermen;
238. beveelt de lidstaten aan om een meerlagig C-UAS-basisverdedigingssysteem in te voeren voor kritieke infrastructuur zoals energievoorzieningen, vervoersknooppunten, telecommunicatienetwerken en ruimte- en grondsegmenten op basis van interoperabele interfaces en gemeenschappelijke technische specificaties, met geharmoniseerde melding van incidenten en duidelijke civiel-militaire coördinatie, ondersteund door wettelijk toegelaten en veilig gecoördineerde opleidingen en tests op het gebied van elektronische oorlogvoering;

Medefinanciering van regelmatige opleiding

239. pleit voor de medefinanciering van regelmatige opleidingen en de ontwikkeling van technische deskundigheid in militaire academies en colleges via het EDA, in coördinatie met de Europese Veiligheids- en defensieacademie, om de versterkende elementen voor technische vermogens te ondersteunen via gezamenlijke opleidingen waarin prioriteit wordt gegeven aan belangrijke gebieden zoals interfaces voor de menselijke bediening van zwermen, algoritmen voor zwermintelligentie, edgecomputing, beveiligde datalinks, meervoudig levensvatbare programma's/platforms, simulaties van experimenteerplatforms voor tactische ontwikkeling van AI en simulaties die volgordebepaling van dreigingen en efficiëntie van wapens optimaliseren, waarbij ervoor wordt gezorgd dat dergelijke activiteiten worden afgestemd op de opleidingsnormen van de NAVO en bijdragen tot gemeenschappelijke Europese doelstellingen inzake capaciteitsopbouw en interoperabiliteit, met inbegrip van de integratie van AI, robotica en lucht- en ruimtevaarttechnologieën, teneinde het concurrentievermogen te vergroten;

Gezamenlijke opleidingen voor de afweer van UAS in het kader van civiele bescherming

240. beveelt aan C-UAS te integreren in gezamenlijke opleidingsoefeningen en in de planning op EU-niveau op het gebied van civiele bescherming, met de nadruk op kritieke infrastructuur, zodat politiediensten, luchthavenautoriteiten en exploitanten in de energiesector toegang krijgen tot EU-brede opleiding en gestandaardiseerde C-UAS-vermogens;
241. pleit voor het intensiveren van experimenten en iteratieve veldproeven waarbij de industrie wordt betrokken, om nieuwe technologieën voor droneafweer en operationele concepten snel te valideren;
242. moedigt de lidstaten aan prioriteit te geven aan de integratie van commando- en controlesystemen in de eerstehulpverlening, civiele bescherming en de doctrine voor UAS-afweer, om ervoor te zorgen dat civiele paraatheid, schuilplaatsen, vroegtijdige waarschuwing en technologische integratie zoveel mogelijk worden geoptimaliseerd;
243. is van mening dat bij de uitvoering van de richtlijn betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten¹⁸ rekening moet worden gehouden met dreigingen die uitgaan van het illegale gebruik van drones, en verzoekt de Commissie een regelgevingskader vast te stellen waardoor staatsveiligheidsorganen, waaronder de politie, grenswachters en andere binnenlandse instanties, gemachtigd worden om C-UAS-systemen aan te schaffen en te gebruiken; benadrukt dat een dergelijke machtiging onderworpen moet zijn aan strenge bepalingen op het vlak van toezicht en verantwoording die vergelijkbaar zijn met de bepalingen die gelden voor dodelijke wapens, waarbij de doeltreffende bescherming van civiele infrastructuur wordt gewaarborgd met inachtneming van de veiligheids- en beveiligingsnormen van de EU;

EU-brede normalisatie van UAS

244. verzoekt om een EU-brede normalisatie van UAS en om het uiteindelijk verplicht

---

¹⁸ Richtlijn (EU) 2022/2557 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 betreffende de weerbaarheid van kritieke entiteiten en tot intrekking van Richtlijn 2008/114/EG van de Raad (PB L 333 van 27.12.2022, blz. 164, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2557/oj>).

stellen van permanente luchtwaardigheid, en dringt erop aan dat de Open-Earth-Monitor Cyberinfrastructuur en EMAR als noodzakelijk worden beschouwd, met volledige inachtneming van de soevereiniteit van de lidstaten en om ervoor te zorgen dat dergelijke vereisten geen onnodige administratieve lasten met zich meebrengen of innovatie en de groei van kmo's belemmeren;

245. verzoekt de Commissie om, met gebruikmaking van EU-handelsinstrumenten, toezicht te houden op de toename van dronefabrikanten die ondoorzichtige praktijken op het gebied van gegevensverwerking toepassen; verzoekt om de ontwikkeling van een regelgevingskader voor het waarborgen van de volledige traceerbaarheid van de hardware- en softwaretechnologieën die worden gebruikt voor drones die circuleren in de EU;

Uitbreiding van de testzones

246. dringt aan op de uitbreiding van gecertificeerde testzones voor opleiding over en de integratie van dronevermogens, waar de industrie en de strijdkrachten snel samen drone-oplossingen kunnen ontwikkelen en herhaald testen in operationele omstandigheden;
247. verzoekt de Commissie te voorzien in voldoende financiering voor de opbouw van capaciteit en infrastructuur voor deze testzones om hun potentieel voor innovatie te optimaliseren; pleit voor de inclusie van kmo's en start-ups om O&O te versnellen en de technologische voorsprong van Europa te vergroten;
248. erkent dat de geleidelijke integratie van dronevermogens in multinationale eenheden – zoals de recente integratie van een droneafweerelement in de Enhanced Forward Presence (eFP)-brigade van de NAVO in Letland – als model dient voor de toekomstige ontwikkeling van strijdkrachten; dringt erop aan meer gebruik te maken van bestaande gecertificeerde testomgevingen voor training en integratie; benadrukt dat operatoren toegang nodig hebben tot beveiligde terreinen, simulatieomgevingen en echte brandoefeningen om te trainen in zwermtactieken, UAS-afweer en autonome doelwitbepaling; merkt op dat gezamenlijke Europese centra, die voortbouwen op de operationele ervaring met drones die het eFP-bataljon onder leiding van Canada aan de oostelijke flank heeft opgedaan, een positieve uitwerking zouden hebben op grensoverschrijdende opleidingsmogelijkheden, de interoperabiliteit, de afstemming van doctrines en efficiëntie in de hele EU;
249. moedigt de Commissie aan om, in overleg met de lidstaten, de regelgeving voor onbevolkte testzones te vereenvoudigen om tests in overeenstemming met gemeenschappelijke veiligheidsnormen mogelijk te maken; pleit voor de integratie van op AI gebaseerde simulaties en oefeningen onder reële omstandigheden om technologische gereedheid en de relevantie van doctrines te waarborgen;
250. moedigt de Commissie aan de administratieve lasten zo nodig te verminderen om procedures te stroomlijnen in overeenstemming met de bepalingen van de omnibus voor defensiegereedheid;
251. merkt op dat drones die in Europa zijn vervaardigd, in reële oorlogsomstandigheden zoals in Oekraïne moeten worden getest;

252. beveelt aan een door het EDA beheerd “defensiemetaversum” voor gesimuleerde dronebestrijding (op zee en vanuit de lucht) te financieren en te bouwen, te beginnen met deeltjessimulaties en vervolgens te evolueren naar omgevingen met een hoge resolutie;
253. pleit voor de ontwikkeling en regelmatige beoordeling van slimme coördinatiestrategieën voor dronezwermen met behulp van simulatieomgevingen die ondersteund worden door high-performance computing (HPC);
254. erkent dat HPC-infrastructuur met clusters van grafische verwerkingseenheden en parallelle verwerking nodig is voor het testen en synthetiseren van dronezwermen, en dat schaalbaarheid schaalbare berekeningen vereist; roept daarom op tot financiering voor het EDA om prioriteit te kunnen geven aan opleiding op dit gebied;
255. benadrukt de noodzaak van een sterkere civiel-militaire coördinatie van het luchtruim, met name door de integratie van drones in U-spacecorridors in het kader van het initiatief voor een gemeenschappelijk Europees luchtruim; steunt de uitbreiding van gezamenlijke simulatie- en onderscheppingsoefeningen waarbij civiele, rechtshandavings- en militaire actoren betrokken zijn om de paraatheid voor dreigingen op meerdere domeinen te verbeteren; onderstreept dat dergelijke oefeningen jaarlijks verplicht moeten worden uitgevoerd om een duurzame gereedheid en interoperabiliteit te waarborgen;

Monitoringsplatform voor dreigingen

256. beveelt de oprichting aan van een Europees platform voor het monitoren van hybride dreigingen voor onbemande systemen, dat wordt beheerd door de EU-Fusiecel voor analyse van hybride dreigingen, in coördinatie met de Militaire Staf van de EU in het kader van de gezamenlijke EU-capaciteit op het gebied van inlichtingenanalyse;
257. benadrukt dat dit platform strategische waarschuwingen moet afgeven aan het Politiek en Veiligheidscomité van de Raad, met militaire input van het Militair Comité van de Europese Unie van de Raad en het militair plannings- en uitvoeringsvermogen van de EU, en interoperabel moet zijn met en gebaseerd moet zijn op de deskundigheid van de NAVO, het Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence van de NAVO en de systemen voor vroegtijdige waarschuwing van de lidstaten; onderstreept dat belanghebbenden van het Parlement regelmatig op de hoogte moeten worden gehouden om passend toezicht te waarborgen en empirisch onderbouwde beleidsvorming mogelijk te maken;
258. onderstreept dat EU-lidstaten in de frontlinie hun regionale deskundigheid en strategische positionering moeten benutten om het situationeel bewustzijn en de operationele doeltreffendheid te vergroten;
259. pleit voor de uitrol van een EU-brede actie inzake situationeel bewustzijn door middel van de financiering van een geïntegreerde databank met gegevens over de tracering en dreiging van UAS, naar het model van de geïntegreerde lucht- en raketafweersystemen van de NAVO die zijn ontworpen om opsporing, coördinatie en civiele bescherming over de grenzen heen te verbeteren;
260. verzoekt de lidstaten een nationaal C-UAS-operatiecentrum aan te wijzen om te zorgen

voor constante coördinatie en interoperabele gegevensuitwisseling tussen bevoegde autoriteiten, met inbegrip van burgerluchtvaart- en luchtvaartnavigatiediensten, rechtshandhaving, defensie, inlichtingen, grens- en kustwacht, autoriteiten voor civiele bescherming en operatoren van kritieke infrastructuur, en met andere lidstaten, op basis van gemeenschappelijke of open interfaces, geharmoniseerde rapportageformaten en robuuste rechts- en privacykaders;

261. erkent het “Deense model” als een beste praktijk die de lidstaten zouden moeten overnemen om de aankoop van geavanceerde wapensystemen tegen het laagst beschikbare prijsniveau te verbeteren, en tegelijkertijd de Oekraïense economie te ondersteunen en snellere O&O te stimuleren bij de bedrijven die het best geplaatst zijn om te innoveren volgens de realiteit van het slagveld;
262. wijst op de mogelijkheid voor de lidstaten om te voorzien in de productie van defensievermogens via gezamenlijke aanbestedingen en industriële samenwerking met Oekraïense bedrijven;
263. roept op tot gezamenlijke UAS-experimenten tussen de Militaire Staf van de EU en de Oekraïense strijdkrachten om het proces voor integratie op Europees niveau te stroomlijnen, en daarbij rekening te houden met schaalbaarheid en interoperabiliteit en de waarde van Oekraïne te benutten op het gebied van modulaire, goedkope oplossingen, digitale C2 en op het terrein gebaseerde innovatie;

Gezamenlijke ontwikkeling van elektronische oorlogvoering & vermogens voor de afweer ervan

264. erkent dat de intensivering van elektronische oorlogvoering in Oekraïne heeft geleid tot een wedloop in “barrage jamming”-capaciteiten, wat aantoont dat strijdkrachten deze uitdaging moeten aanpakken door gezamenlijk vermogens voor elektronische oorlogvoering te ontwikkelen om zich te kunnen weren tegen droneafweergeweren, frequentieverspringsing, offlinemodi en andere ontwijkingsmanoeuvres;

C2-systemen

265. moedigt investeringen aan in de ontwikkeling van doeltreffende, efficiënte en tegen elektronische oorlogvoering bestendige communicatiesystemen voor de draadloze transmissie van matrixgegevens, om effectieve C2 mogelijk te maken op een slagveld dat overspoeld kan worden door een groot aantal onbemande luchtvaartuigen en onbemande grondvoertuigen die doeltreffende draadloze gegevens nodig hebben om te kunnen functioneren;
266. verzoekt de Commissie en het EDA prioriteit te geven aan de integratie van de GOVSATCOM- en IRIS²-programma's voor betrouwbare, beveiligde en kosteneffectieve satellietcommunicatie ter ondersteuning van EU-defensiemissies en C2-verbindingen voor drones;
267. dringt aan op gerichte EDF-investeringen in satellietterminals met lage latentie en grote bandbreedte en veerkrachtige nuttige communicatieladingen om te zorgen voor realtime gegevensoverdracht en bescherming tegen interferentie, onderschepping en verstoring;
268. verzoekt de Commissie en de lidstaten om interoperabele C3-normen vast te stellen voor bemande en onbemande systemen in alle kaders van de EU en de NAVO;

269. pleit voor steun uit het EDF en EDIP voor uniforme, beveiligde architecturen met behulp van AI en cloudgebaseerde gegevenscombinatie om gecoördineerde, realtime multiplatformactiviteiten mogelijk te maken en tegelijkertijd menselijk toezicht en cyberbeveiliging te waarborgen;

Samenwerking tussen de EU en de NAVO bij de bestrijding van oorlogvoering met drones

EU-NAVO-kenniscentrum voor drones

270. dringt aan op de oprichting van een gezamenlijk kenniscentrum van de EU en de NAVO op het gebied van drones in een land in de frontlinie waar momenteel een Enhanced Forward Presence van de NAVO actief is, dat beschikt over actieve testvoorzieningen en een actieve productiehub voor drones, met het oog op het stroomlijnen van gezamenlijke oefeningen en de uitwisselbaarheid tussen lidstaten;
271. dringt aan op een samenwerking tussen het EU-NAVO-kenniscentrum over drones, het PESCO-project inzake militaire mobiliteit en het Europees luchttransportcommando om gezamenlijke normen te ontwikkelen voor het vervoer, het bijtanken en inzetten van onbemande systemen via militaire mobiliteitscorridors;
272. onderstreept dat een dergelijk centrum een 306 gradenaanpak moet hanteren, duplicatie met bestaande NAVO-structuren moet vermijden en zich moet richten op de snelle overdracht van de lessen die uit Oekraïne zijn getrokken;
273. stelt voor om vóór 2027 een netwerk van EU-kenniscentra voor droneoperaties op te richten, waarbij elk centrum gespecialiseerd is in een domein (zoals rondhangende munitie, zwermen, moederschepen, tactische UAS, maritieme drones en UAS-afweer), en nationale deskundigheid wordt gebundeld en wordt afgestemd op NAVO-kenniscentra en de geharmoniseerde certificeringsregeling van het EDA;

Programma's voor kennisoverdracht tussen Oekraïne, de NAVO en de EU

274. dringt erop aan de programma's voor kennisoverdracht tussen Oekraïne, de NAVO en de EU een institutioneel karakter te geven door middel van roulerende personeelsuitwisselingen met de Oekraïense strijdkrachten en door een uitbreiding van de gezamenlijke opleidingsprogramma's in het kader van de EUMS en de EU-cel van de EUMS bij SHAPE; pleit voor de oprichting van een permanente, EU-NAVO-Oekraïne-hub voor opleiding en logistiek die gezamenlijk wordt gefinancierd in een land in de frontlinie om de operationele planning, de logistiek en het onderhoud te stroomlijnen, met bijzondere aandacht voor de overlevingskansen van drones in reële omstandigheden en inzichten op het gebied van innovatie;
275. dringt aan op samenwerking tussen de EU en de NAVO bij het institutionaliseren van de lessen die zijn getrokken uit de ervaring van Oekraïne op het slagveld door doctrinale en technologische innovatie in moderne gevechtssomstandigheden te integreren, in samenwerking met de Europese Veiligheids- en defensieacademie en de EUMS;
276. verzoekt de lidstaten te overwegen deel te nemen aan opleidingsmissies in Oekraïne om zich volledig vertrouwd te maken met de kennis en innovatieve technieken waarover de Oekraïense strijdkrachten beschikken;

277. beveelt aan dat deze samenwerking ook moet bestaan uit de uitwisseling van operationele ervaring met de integratie van drone-eenheden als een onafhankelijke tak van de strijdkrachten, zoals onlangs is aangetoond door de oprichting van de onbemande systeemstrijdkrachten door Oekraïne;
278. dringt aan op de totstandbrenging van synergieën tussen de samenwerking van de EU met Oekraïne en de routekaart voor samenwerking op het gebied van innovatie tussen de NAVO en Oekraïne als een belangrijk middel om nauwere banden tussen onderzoeksinstituten en defensie-industrieën te creëren, innovatiepijpleidingen te stroomlijnen en een snelle prototyping en de uitrol van systemen die werken met drones mogelijk te maken;
279. vraagt dat er jaarlijks gezamenlijke oefeningen voor de integratie van dronedoctrines worden georganiseerd in het kader van alle GVDB-operaties en EU-gevechtsgroepen, onder coördinatie van het militair plannings- en uitvoeringsvermogen en geëvalueerd in partnerschap met het commando van de gemeenschappelijke strijdkrachten en het centrum voor gezamenlijke analyse, training en opleiding van de NAVO, om de compatibiliteit van doctrines en het operationeel realisme te waarborgen;
280. beveelt aan om gezamenlijke oefeningen van de EU en de NAVO op te zetten op het gebied van de afweer tegen dronezwermen, weerbaarheid tegen elektronische oorlogvoering, goedkope kinetische effectoren en gerichte-energiesystemen in multinationale testgebieden, met een gestructureerde EU-waarnemersstatus en wederzijdse toegang voor door de EU geleide initiatieven;
281. pleit voor de integratie van UAS-en C-UAS-technologieën in de structuur van de EUMS en de permanente militaire oefeningen van de lidstaten;

EU-NAVO-coördinatieceel voor drones

282. dringt aan op de oprichting van een permanente coördinatieceel van de EU en de NAVO voor drones, om de doctrinale en operationele kloof tussen de operaties van de EU en de NAVO te overbruggen, met een permanente gezamenlijke coördinatieceel binnen de EUMS die de opdracht krijgt om de dronedoctrines gelijk te trekken, prioriteit te geven aan vermogensintegratie en de informatie-uitwisseling in realtime tussen EU-GVDB-missies en NAVO-operaties te vergemakkelijken;

Vaststelling van gemeenschappelijke normen op het gebied van interoperabiliteit

283. dringt aan op het ontwerpen van een uniforme interoperabiliteitsnorm van de EU en de NAVO voor UAS, die moet worden gebruikt voor gemeenschappelijke communicatieprotocollen, classificatiesystemen voor UAS/C-UAS en formaten voor gegevensuitwisseling, welke bindend moeten zijn voor alle GVDB-missies en moeten stroken met de C-UAS-doctrine van de NAVO, met het oog op het waarborgen van een naadloze coördinatie bij gezamenlijke operaties; wijst op het belang van nauwe samenwerking tussen de NAVO en de EU om de complementaire rollen van beide organisaties te benutten en zo de defensie en afschrikking van Europa te versterken; verzoekt met name de Commissie om juridisch bindende instrumenten voor te stellen om ervoor te zorgen dat de NAVO-normen worden nageleefd;
284. dringt erop aan dat financiering in het kader van het EDF, het EDIP en ReArm Europe

afhankelijk wordt gesteld van de strikte naleving van deze normen om afhankelijkheid van één aanbieder te voorkomen en plug-and-play-compatibiliteit te maximaliseren; pleit ervoor om de resultaten van de voorbereidende actie van de Unie inzake defensieonderzoek 2019 (INTERACT – INTERoperability Standards for Unmanned Armed Forces Systems) als referentie voor beste praktijken te hanteren;

285. roept ertoe op de integratie van drones in GVDB-missies een institutioneel karakter te geven, gezamenlijke normen op het gebied van interoperabiliteit met de NAVO vast te stellen en een gelaagde defensieaanpak in te voeren om UAS-dreigingen tegen te gaan;
286. beveelt aan gezamenlijke C-UAS-tests in GVDB- en NAVO-installaties en innovatiegebieden te institutionaliseren;
287. dringt erop aan dat in het kader van het EU-initiatief inzake een Europees ruimteschild C-UAS-vermogens in de bredere architectuur van het Europese systeem voor geïntegreerde lucht- en raketafweer (IAMD) worden geïntegreerd;
288. roept ertoe op in het GVDB een kader voor een verantwoord gebruik van technologieën op defensiegebied in te voeren met inbreng van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, en bijzondere aandacht voor de beperking van schade bij de burgerbevolking, gegevensbescherming en verantwoordingsmechanismen;
289. dringt aan op samenwerking tussen de EU en de NAVO bij de uitvoering van het NAVO-actieplan voor snelle goedkeuring, dat gericht is op het versnellen van nationale aanbestedingsprocedures; dringt er bij de lidstaten op aan de aankoopcycli te hervormen, onder meer door de ontwikkeling van mogelijke modellen voor de aankoop van UAV's als dienst, testprotocollen en certificeringskaders, om ervoor te zorgen dat de militaire innovatie gelijke tred houdt met de dreigingsomgeving; is in dit verband ingenomen met het komende voorstel voor een EU-routekaart voor de transformatie van de defensie-industrie;
290. moedigt de Commissie en de lidstaten aan de uitvoering van het NAVO-actieplan voor snelle goedkeuring te koppelen aan de infrastructuurprojecten voor militaire mobiliteit van de EU, om ervoor te zorgen dat nieuw ontwikkelde dronesystemen snel kunnen worden vervoerd en in gezamenlijke operaties kunnen worden geïntegreerd;

Strategische ad-hocpartnerschappen

Dronecoalitie

291. steunt de samenwerking van de EU met de internationale coalitie op het gebied van drones om militaire aanbestedingen af te stemmen op de doelstellingen van het EDF; verzoekt de Commissie medefinanciering met belangrijke partners te onderzoeken om dronegerelateerde productie te stimuleren, in synergie met industriële en technologische initiatieven van de EU;
292. wijst op de rol die de internationale dronecoalitie momenteel speelt bij de standaardisatie van UAS, en op de cruciale hulp die de coalitie verleent aan Oekraïne en aan de lidstaten om gelijke tred houden met snel veranderende eisen op het slagveld; moedigt de lidstaten aan gebruik te maken van dit partnerschap om lange aanbestedings-, goedkeurings-, ontwikkelings- en testprocedures te beperken en zo de aankoop van UAS te versnellen;

293. is voorstander van samenwerking tussen de EU en de internationale dronecoalitie en moedigt de lidstaten aan zich aan te sluiten bij en actief bij te dragen aan de coalitie, die drones blijft aankopen en innovatieve ontwikkelingen blijft ondersteunen om de capaciteiten van de Oekraïense strijdkrachten op het slagveld te vergroten; verzoekt de lidstaten hun militaire aanbestedingen af te stemmen op de doelstellingen van de dronecoalitie; verzoekt de Commissie de mogelijkheden voor medefinanciering met belangrijke partners te onderzoeken om dronegerelateerde productie te stimuleren en industriële samenwerking te bevorderen, in synergie met industriële en technologische initiatieven van de EU;

Samenwerking in het kader van het veiligheids- en defensiepartnerschap

294. moedigt het gebruik aan van nieuwe strategische partnerschappen en partnerschapsovereenkomsten inzake veiligheid en defensie van de EU om te komen tot een regelgevingsklimaat en aanbestedingsprocedures die aansluiten bij en inpasbaar zijn in het bestaande Europese ecosysteem, waarbij strategische partners de benodigde kritieke capaciteiten en grondstoffen leveren en waarbij de nadruk wordt gelegd op gezamenlijke ontwikkeling op het gebied van aandrijving, inlichtingen uit berichtenverkeer, elektronische oorlogvoering, kinetische apparatuur, lasers en kritieke software voor missies;
295. wijst erop hoe belangrijk het is om kandidaat-lidstaten van de EU die volledig op het EU-GVDB zijn afgestemd, te betrekken bij de Europese capaciteitsopbouw voor drones;

Nieuwe bilaterale overeenkomsten op het gebied van drones

296. beveelt aan bilaterale overeenkomsten te sluiten met strategische partners buiten de EU met het oog op veilige coproductie en technologieoverdracht, waarbij gebruikgemaakt wordt van modellen voor gezamenlijke ontwikkeling en medefinanciering, om toegang te krijgen tot beproefde systemen en tegelijkertijd productiecapaciteit op te bouwen;
297. benadrukt dat deze overeenkomsten strikte waarborgen voor intellectuele eigendom moeten omvatten, het Europese industriële concurrentievermogen en de technologische soevereiniteit moeten beschermen en interoperabiliteit met NAVO-strijdkrachten van buiten de EU, met name West-Europese landen die geen lid zijn van de EU, moeten waarborgen;
298. verzoekt de Commissie bereidwillige landen van de Westelijke Balkan in het dronemuur-project te integreren, naast nauwere samenwerking op het gebied van veiligheid en defensie, met inbegrip van capaciteitsopbouw, bestrijding van hybride dreigingen en bescherming van kritieke infrastructuur;
299. pleit ervoor prioriteit te geven aan dronespecifieke bijstand in het kader van de Europese Vredesfaciliteit en andere relevante instrumenten voor extern optreden van de EU, zodat partnerlanden asymmetrische dreigingen doeltreffend kunnen aanpakken en beter toegerust zijn voor operaties op het gebied van terrorismebestrijding;
300. herinnert aan de aanzienlijke vooruitgang en deskundigheid van gelijkgestemde democratische partners in de Indo-Pacifische regio op het gebied van dronetechologie, nieuwe technologieën en onderzoek voor tweërlei gebruik; dringt aan op een

versterking van de samenwerking en partnerschappen op het gebied van veiligheid en defensie met de partners van de EU in de Indo-Pacifische regio, waaronder Taiwan, met name op het gebied van dronetechnologie en relevante industrieën; benadrukt het belang van het opbouwen van veilige toeleveringsketens die onafhankelijk zijn van Chinese invloed en steunen op democratische waarden om de veiligheid en veerkracht te versterken;

301. pleit voor het gebruik van modellen voor gezamenlijke ontwikkeling en medefinanciering met gelijkgestemde partners die de veiligheidsbelangen van de EU en haar lidstaten niet schaden, om toegang te krijgen tot beproefde systemen en tegelijkertijd de productiecapaciteit van de EU op te bouwen;
302. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat nieuwe handels- of politieke overeenkomsten van de EU met andere landen, of mogelijke wijzigingen van bestaande overeenkomsten, geen belemmeringen vormen voor de toegang tot sleuteltechnologieën voor de ontwikkeling van drones en geen afhankelijkheden creëren die kwetsbaarheid in de hand werken;

Samenwerking met Oekraïne

303. benadrukt dat Rusland en Oekraïne momenteel de twee landen zijn die het meeste ervaring hebben op het vlak van oorlogvoering met drones;
304. dringt er bij de EU en haar lidstaten op aan met Oekraïne samen te werken voor al hun dronegerelateerde initiatieven, als een manier om de ontwikkeling van drones in de EU te versnellen en de steun aan Oekraïne op te voeren; verzoekt de lidstaten met name te overwegen deel te nemen aan opleidingsmissies in Oekraïne op het gebied van oorlogvoering met drones en droneafweer, om zich volledig vertrouwd te maken met de kennis en innovatieve technieken waarover de Oekraïense strijdkrachten beschikken;
305. pleit ervoor de kennisuitwisseling met Oekraïne een institutioneel karakter te geven door het ontwikkelen van formele uitwisselingsprogramma's tussen Oekraïense drone-operatoren en EU/NAVO-trainers, onder coördinatie van het NAVO-centrum voor gezamenlijke analyse, training en opleiding, het NAVO-centrum voor veiligheidsbijstand voor Oekraïne en het EDA, om ervoor te zorgen dat op het slagveld beproefde tactieken snel worden geïntegreerd;
306. beveelt aan een duurzame en systematische uitwisseling van beste praktijken en training met Oekraïne tot stand te brengen, om de operationele en tactische militaire ervaring van het land op verschillende niveaus te integreren, onder meer op het niveau van het strategische commando;
307. dringt erop aan Oekraïense deskundigen op te nemen in bestuursraden, teams die verantwoordelijk zijn voor proeven en uitwisselingsstages voor piloten;
308. dringt aan op de oprichting van een databank voor kennisuitwisseling en coördinatie met Oekraïne om militaire gegevens te verzamelen, gevalideerde tactieken te publiceren en doctrines snel bij te werken;
309. verzoekt het EDA een bureau in Oekraïne op te richten dat de ervaring kan benutten van het bestaande EU-Bureau voor defensie-innovatie, met een attaché van het EDA die de taak heeft om deel te nemen aan werkgroepen tussen Oekraïne en de lidstaten om de

- uitwisseling van beste praktijken tussen Oekraïne en de lidstaten te vergemakkelijken;
310. moedigt Oekraïne aan meer droneoperatoren in te zetten in opleidingsinstellingen en -programma's van de EU en de NAVO ter uitbreiding van het aantal lidstaten waarmee Oekraïne kan samenwerken;
  311. erkent dat de Oekraïense productie van drones aanzienlijk wordt belemmerd door het gebrek aan kapitaalinvestering en dringt aan op het gebruik van bevroren Russische activa om de ontwikkeling van drones in Oekraïne te ondersteunen;
  312. roept de Commissie, de lidstaten en hun defensie-industrieën op tot het ondersteunen van, investeren in en samenwerken met de Oekraïense defensie-industrie om het volledige potentieel van de productiecapaciteit in Oekraïne zo efficiënt mogelijk te benutten, overeenkomstig het "Deense model";
  313. pleit voor verdieping van de industriële samenwerking met Oekraïense dronefabrikanten die gevechtservaring hebben en betaalbaar en bekwaam zijn; dringt er bij de lidstaten en hun defensie-industrieën op aan extra investeringen te doen, joint ventures op te zetten en partnerschappen met Oekraïne te ontwikkelen voor de gezamenlijke ontwikkeling van defensieproducten in de EU, met name op het gebied van UAS en UAS-afweer;
  314. benadrukt de noodzaak van het ontwikkelen van een langetermijnstrategie om innovatie en ontwikkeling van dronevermogens na het einde van de oorlog in Oekraïne te stimuleren, aangezien drones verder zullen worden ingezet in andere mondiale conflicten en onderstreept dat een enge focus op het Europese toneel het risico met zich meebrengt verstoken te blijven van de voortdurende wereldwijde ontwikkeling en evolutie van dronetehnologieën;

Coördinatie van het regelgevingsklimaat in samenwerking met strategische partners

315. moedigt de lidstaten aan te streven naar een regelgevingsklimaat en aanbestedingsprocedures die het huidige Europese ecosysteem coördineren en integreren met strategische partners zoals de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Canada, Australië en Japan, waarbij deze met name de benodigde kritieke vermogens en grondstoffen leveren en waarbij de nadruk wordt gelegd op gezamenlijke ontwikkeling op het gebied van aandrijving, elektronische oorlogvoering, lasers en kritieke software voor missies;
316. is zich bewust van de verschillen in regelgevingskaders tussen de lidstaten en landen buiten de EU en moedigt samenwerking aan met andere belangrijke droneproducerende landen om de regelgeving beter af te stemmen en een veiligere mondiale integratie van UAS te ondersteunen;
317. benadrukt dat het ecosysteem voor halfgeleiders dat bij de chipsverordening is vastgesteld, ook de digitale ruggengraat van Europese dronecorridors en infrastructuur voor militaire mobiliteit moet ondersteunen, waardoor beveiligde gegevensuitwisseling, de fusie van sensorgegevens en op AI gebaseerde verkeerscoördinatie voor zowel militaire als civiele onbemande systemen mogelijk worden gemaakt;
318. dringt aan op een analyse van de toeleveringsketen en onshoring van kritieke componenten die nodig zijn voor de droneproductiecapaciteit op de lange termijn;

- 319. wijst op de noodzaak van het behoud van de samenwerking en uitwisseling van technische en operationele ervaring op het gebied van ontwerp, productie en bediening van onbemande systemen ook met partners buiten de EU en de NAVO;
- 320. onderstreept dat een dergelijke samenwerking betrekking moet hebben op uitwisseling tussen technici, mechatronicaspecialisten, IT-deskundigen, professionals op het gebied van elektronica en opto-elektronica, teneinde innovatie, interoperabiliteit en technologische ontwikkeling in het bredere defensie-ecosysteem te bevorderen;
- 321. dringt erop aan meer synergieën tot stand te brengen tussen de chipsverordening en EU-initiatieven voor defensiefinanciering via het initiatief Chips voor Europa in het kader van de chipsverordening en de Europese Raad voor halfgeleiders om de verdere ontwikkeling van de productie van halfgeleiders in de lidstaten te ondersteunen;

Drones en terrorismebestrijdingsoperaties buiten de EU

C-UAS integreren in EU-oefeningen voor terrorismebestrijding

- 322. dringt aan op de invoering van een modulair C-UAS-opleidingscurriculum voor eenheden voor terrorismebestrijding, met aandacht voor drone-herkenning, technieken voor gebiedsafgrenzing en cyberbeveiligingsoefeningen met ethische hackers (red team simulations);
- 323. dringt erop aan de C-UAS-doctrine op te nemen in gezamenlijke EU-oefeningen op het gebied van terrorismebestrijding in het kader van het EDA en Frontex; onderstreept het belang van de uitwisseling van inlichtingen met NAVO- en strategische partners om te anticiperen op het gebruik van drones door terroristen;
- 324. moedigt het gebruik van drones aan bij EU-missies en Frontex-grensoperaties om vermoedelijke terroristische bewegingen, smokkel- en handelsroutes en gebieden die kampen met migratiedruk te monitoren; wijst erop dat UAS beeld-, thermische, multispectrale en synthetisch-apertuurradarsensoren met hoge resolutie kunnen bevatten die door het wolkendek of het donker heen kunnen dringen, waardoor verdachte bewegingen of voertuigen kunnen worden gedetecteerd; merkt op dat drones in conflictgebieden of afgelegen grenszones voortdurend met een laag risico kunnen worden ingezet voor het inwinnen van inlichtingen, bewaking en verkenning en zo veel meer mogelijkheden bieden dan de huidige bemande of grondplatforms, en dat de gegevens van drones hierbij rechtstreeks bijdragen tot het verzamelen van inlichtingen, grenscommando en -controle en snelle besluitvorming;
- 325. wijst op de belangrijke rol van surveillancedrones bij grensbeveiliging in de EU, maar waarschuwt ook dat drones een cruciaal en onvervangbaar instrument kunnen worden voor smokkeloperaties; dringt er bij de lidstaten op aan drone-specifieke responsprotocollen op te nemen in de nationale weerbaarheidsplannen; roept ertoe op grensbewakings- en rechtshandhavingsfunctionarissen op te leiden over drone-operaties en het onderscheppen van drones;
- 326. dringt aan op de financiering van gezamenlijke aanbestedingen en gezamenlijke O&O voor C-UAS-systemen via het EDF, waarbij prioriteit moet worden gegeven aan snel inzetbare mobiele oplossingen die geschikt zijn voor op verzoek uitgevoerde expeditieoperaties op het gebied van terrorismebestrijding;

o

o o

327. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Europese Raad, de Raad, de vicevoorzitter van de Commissie / hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de voorzitter van de Commissie en de bevoegde commissarissen, de secretaris-generaal van de VN, de secretaris-generaal van de NAVO, de voorzitter van de Parlementaire Vergadering van de NAVO, de EU-agentschappen die bevoegd zijn op het gebied van veiligheid en defensie, en de regeringen en parlementen van de lidstaten.

Европейски парламент Parlamento Europeo Evropský parlament Europa-Parlamentet Europäisches Parlament
Euroopa Parlament Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο European Parliament Parlement européen Parlaimint na hEorpa
Europski parlament Parlamento europeo Eiropas Parlaments Europos Parlamentas Európai Parlament
Parlament Ewropew Europees Parlement Parliament Europejski Parlamento Europeu Parlamentul European
Európsky parlament Evropski parlament Euroopan parlamentti Europaparlamentet